

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

TÜRK TİCARET KANUNU TASARISI

Değerlendirme ve Öneriler

Prof. Dr. Erdoğan MOROĞLU

3. BASI

ANKARA 2005

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Prof. Dr. Erdoğan MOROĞLU

TÜRK TİCARET KANUNU TASARISI

Başlangıç, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri
ve
Son Hükümler'e İlişkin

Değerlendirme ve Öneriler

3. Baskı

Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 96

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı

ISBN: 975-6037-13-X
© Türkiye Barolar Birliği

Birinci Baskı: Kasım 2005

Türkiye Barolar Birliği
Karanfil Sokağı 5/62
06650 Kızılay - ANKARA
Tel: (312) 425 30 11 Faks: 418 78 57
web: www.barobirlik.org.tr
e-posta: admin@barobirlik.org.tr
yayin@barobilik.org.tr

Sayfa Tasarımı ve Ofset Hazırlık
Düş Atelyesi (0312.215 70 37)

Baskı
Şen Matbaa
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)
Özveren Sokak No: 25/B
Demirtepe - ANKARA

Prof. Dr. Erdoğan MOROĞLU

**TÜRK TİCARET KANUNU
TASARISI**

**Başlangıç, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri
ve
Son Hükümler'e İlişkin**

Değerlendirme ve Öneriler

3. Baskı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
GENEL DEĞERLENDİRME.....	3
BAŞLANGIÇ.....	19
TİCARİ İŞLETME.....	27
TİCARET ŞİRKETLERİNİN GENEL HÜKÜMLERİ.....	61
KOLLEKTİF ŞİRKET	93
KOMANDİT ŞİRKET	101
ANONİM ŞİRKET.....	106
LİMİTED ŞİRKET.....	256
SON HÜKÜMLER	293

SUNUŞ

T.C. Adalet Bakanlığı'nca 1999 yılında oluşturulan "*Türk Ticaret Kanunu Komisyonu*" tarafından hazırlanan "*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı*" 2005 yılı Mart ayı başında kamuoyuna sunulmuş, değerlendirme ve öneriler için 24 Mayıs 2005 tarihine kadar süre verilmişti. Bu kısa süre içinde Tasarı'nın ancak "*Başlangıç*" hükümleri ile "*Ticari İşletme*" ve "*Ticaret Şirketleri*"ne ilişkin iki "*Kitap*"ını ve "*Son Hükümleri*"ni inceleyerek değerlendirme ve önerilerimi İstanbul Barosu tarafından yayımlanan Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler (1. baskı Mayıs 2005, 2. baskı Haziran 2005) kitabımda ve konuşmacı olarak katıldığım bilimsel toplantılarda ilgili kamuoyuna sunmuştum.

Daha sonra, Komisyon'ca gözden geçirilerek son şeklini alan Tasarı kısa bir süre önce Adalet Bakanlığı tarafından Başbakanlığa sunulmuş bulunmaktadır.

Komisyon Tasarı'ya son şeklini verirken yapılan eleştiri ve önerilerin pek azını benimsemiş ve önemli hukuki ve ekonomik sonuçları olacak birçok hatalı düzenlemede ısrar etmiştir. Gerçekten, Tasarı'ya tarafımdan yöneltilen ve diğer meslektaşlarım tarafından da benimsenen yüzlerce eleştirinin sadece otuz bir tanesi tamamen veya kısmen benimsenmiştir. Bu durum karşısında, Tasarı'daki önemli aksaklıkların bir kere daha ilgili kamuoyuna sunulması kaçınılmaz olmuştur.

Bu konuda beni teşvik eden ve eserin üçüncü baskısının Türkiye Barolar Birliği yayını olarak kamuoyuna sunulmasını sağlayan sayın Başkan Av. Özdemir Özok'a ve yayın kurulu başkanı sayın Av. Teoman Ergül'e teşekkürlerimi arz ederim.

---

* Tasarı'nın 24/III, 64/V, 82/VII, 135, 136, 165, 169, 184, 186, 187, 210/III, 213, 333, 353/V, 392, 429, 430 ve 1505 (yeni 1524) ve 1509 (yeni 1531) maddelerine ilişkin önerilerim tamamen ve 4/I, 8/II, 134/II, 157, 180, 340, 363/II, 407/II, 412, 421, 576/I-d ve 580/I maddelerine ilişkin önerilerim de kısmen benimsenmiştir. Bu konuda, Moroğlu, Erdoğan, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler* (1. baskı Mayıs 2005, 2. baskı Haziran 2005) ilgili maddelere bkz.

GENEL DEĞERLENDİRME

GENEL DEĞERLENDİRME

1. Dil ve İfade

Tasarı'nın genel gerekçesinde "...arı ve güzel Türkçe için özen gösterilmiştir." denilmesine karşın, kullanılan dil ve ifade yetersizdir. Her ne kadar, yapılan yoğun eleştiriler üzerine, Başbakanlığa sunulan son Tasarı'da bazı düzeltmeler yapılmışsa da, bunlar yeterli değildir. Örneğin, halâ "muamele" yerine doğru olarak "işlem" denilirken "eylem" yerine "fîl" (m. 1 ve 3), tutunmuş ve mevzuata girmiş öztürkçe "anasözleşme" terimi yerine, "esas mukavele" teriminin yarısı öztürkçeleştirilerek "esas sözleşme" (m. 333 vd., 339 vd., 340 vd., 452 vd.), "azınlık veya azınlık pahasahipleri" yerine "azlık" (m. 411), "açığa vurnak" yerine "işfa etmek" (m. 55/I-b4), "uyuşmazlık" yerine "ihtilâf" (m. 105/II), "yetersayı" yerine "nisap" (m. 421), "pahasahipliğinden çıkarma" yerine "ıskat" (m. 483), "özülenme" yerine "tahsis" (m. 73/II), "ileri sürebilirler" yerine "dermeyan edebilirler" (m. 688/II), "dönüşme" veya "tür değiştirme" yerine "tahvil" (m. 650) sözcüklerine yer verilmekte; aynı anlama gelen sözcük veya terimlerin osmanlıcası ile öztürkçesi birlikte kullanılmaktadır.¹

Yine, "haksız ve hukuka aykırı" (m. 54), "icap ve tekliflerinin" (m. 62/I), "öneri, icap" (m. 281/I) gibi, aynı anlama gelen veya "dolandırıcılık, nitelikli dolandırıcılık" (m. 363/II) ve "kusur ve

¹ Bu konuda geniş açıklamalar için bkz. Mehmet Bahtiyar, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili ve İfadeleri Yönünden Değerlendirilmesi, *Legal Hukuk Dergisi*, Yıl: 3, S. 31 (Temmuz 2005); sh. 2457 vd.

kasıt" (m. 1407) gibi, biri diğerini içeren sözcüklere birlikte, arka arkaya yer verilmektedir.

Ayrıca, "...değerleme ihtiyatla yapılmalıdır" (m. 78/d), "...uzman bir bağımsız denetleme kuruluşu" (m. 157/II), "şirketin özüne ilişkin üretim araçları" (m. 223), "nakdi paylar" (m. 346), "...genel kurul kararlarında hüküm bulunmalıdır" (m. 347), "...pay taahhütlerinin devri" (m. 352), "dürüst resim ilkesi" (m. 515) gibi yanlış, yetersiz veya kanun yazım üslûbuna uymayan ifadeler yer almaktadır.

2. Türk Borçlar Kanunu Tasarısıyla Uyum

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı hazırlanırken Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'nı hazırlayan Komisyon ile işbirliği yapılmamış olduğu, her iki Tasarı'da kullanılan terim ve kavramlarda bir uyumun sağlanamamış olmasından (örneğin, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda "temerrüt", "genel işlem şartları" ve "tevdi eden" denilirken; Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'nda "direnim", "genel işlem koşulları" ve "saklatan" denilmesinden) ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda yer alması gereken hükümlerin (örneğin Tasarı'nın 207-208., 552-559 ve 625-646. maddeleri hükümlerinin) Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'nda ve Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'nda yer alması gereken hükümlerin de Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda (örneğin Tasarı'nın 10 ve 23. maddelerinde) yer alması olmasından açıkça anlaşılmaktadır.

3. İlgili Özel Kanunlarla Uyum

Tasarı'da, başta Sermaye Piyasası Kanunu olmak üzere, ilgili özel kanunlarla gerekli uyum ve bağlantının sağlanamamış olması da önemli bir eksikliklerdir.

a. Bir kere, Sermaye Piyasası Kurulu'nun özerk bir idare olarak düzenleme ve denetim yetkilerine ilişkin hükümlerin Sermaye Piyasası Kanunu'nda ve bu kanundaki halka açık ortaklıklar ile menkul kıymetlere ilişkin özel hukuk hükümlerinin Türk Ticaret Kanunu'nda yer alması gereğinin gözden

kaçırılması önemli bir hatadır. Buna göre, Sermaye Piyasası Kanunu'nda yer alan kayıtlı sermaye, başlangıç sermayesi ve çıkarılmış sermaye tanımlarına (m. 3/d, e, f), nâma yazılı paysenedi sahiplerinin genel kurul toplantılarına davetine (m. 11/IV), kayıtlı sermaye ve buna ilişkin artırım merasimine (m. 12), payların ve paysenetlerinin bedellerinin ödenmesi ile paysenetlerinin çıkarılabilmesi koşullarına (m. 7), tahvillere ve diğer borçlanma senetlerine (m. 13, 13/A ve 14), oydan yoksun paylara (m. 14/A), temettüün ve ödemesiz (bedelsiz) payların dağıtımını esaslarına (m. 15) ilişkin hükümlerin Tasarı'da; ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun denetim ve düzenleme yetkilerini içeren (örneğin 552 ve 1507. maddeler gibi) Tasarı hükümlerinin de Sermaye Piyasası Kanunu'nda yer alması gerekirdi.²

Ayrıca, Sermaye Piyasası Kanunu ile Tasarı arasındaki uyum ve bağlantının gerektiği gibi sağlanamaması sonucunda çelişkili düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin, Sermaye Piyasası Kurulu, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22/b maddesinde "*...Kamu yararının gerektirdiği hallerde sermaye piyasası araçlarının halka arz ve satışını geçici olarak durdurmak*" konusunda; ve 46/A maddesinde "*Kayıt yükümlülüğü yerine getirilmeksizin yapılmış ihraç, halka arz ve satış işlemleriyle, izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin durdurulması için gerekli her türlü tedbir almaya; kayıt yükümlülüğüne uyulmaksızın yapılan halka arz ve satış sonucu satılan kısmın karşılığı ve satışı yapılacak senetler için her türlü teminattan muaf olarak ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz istemeye, tedbir ve haciz tarihinden itibaren altı ay içinde dava açmaya .... yetkili*" kılınmış olduğu halde, Tasarı'nın 552. maddesinde, Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin alınmaksızın halktan para toplanması veya buna teşebbüs edilmesi halinde, Kurul'un para toplanmasını veya buna teşebbüsü önlemek için Ankara Ticaret Mahkemesi'nden ihtiyati tedbir kararı alması öngörülmüştür. Bu konuda doğru ve amaca uygun olan düzenleme, kuşkusuz izinsiz para toplanması veya buna teşebbüs edilmesi halinde,

² Bu konuda geniş bilgi için bkz. Erdoğan Moroğlu, *Sermaye Piyasası Kanunu 15. Yıl Sempozyumu*, Sermaye Piyasası Kurulu Yayını No.119, Ankara 1998, s. 15-21; Adem Akkaya, *Türkisches Gewinnermittlungsrecht*, Dissertation, DUV Wiesbaden 2003, sh. 56-57.

GENEL
DEĞERLENDİRME

Sermaye Piyasası Kurulu'nun özerk bir idare olarak, kamu erkini kullanmak suretiyle söz konusu eylemleri önlemek bakımından doğrudan yetkili kılınmasıdır. Bu yetki Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22/b ve 46/a maddeleri hükümleriyle Sermaye Piyasası Kurulu'na verilmiş olmasına göre, anılan 552. madde hükmünün Tasarı'dan çıkarılması gerekmektedir.

b. Yine, Tasarı'nın 333. maddesinde "*Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle faaliyet alanları belirlenip ilân edilecek anonim şirketler Bakanlığın izni ile kurulur. Bu şirketlerin anasözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır...*" denildikten sonra "*...bunun dışında konumu ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin korulu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz*" denilmesi de Sermaye piyasası Kanunu'nun 12/1. maddesinin kayıtlı sermaye sistemine geçiş için "*izin alınmasını*" öngören hükmüyle çelişmektedir.

c. Tasarı'da diğer ilgili kanunlarla da gerekli uyum sağlanamamıştır. Örneğin, Tasarı'nın 4/6 maddesi hükmü Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun değişik 76. maddesi hükmüyle; 210/No. 3. maddesi hükmü 2576 sayılı Kanun'un 5. maddesi hükmüyle; 65. maddesinin 1. fıkrası ve 70. maddesi hükümleri 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 215. maddesinin 1 ve 2. fıkraları hükümleriyle; 74. maddesi hükmü yine Vergi Usul Kanunu'nun 326. maddesi hükmüyle uyumsuzdur.

4. Sistematik

Tasarı'nın sistematiği de bozuktur. Bu bozukluk hem yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu'nun bir kısım hükümlerinin olduğu gibi Tasarı'ya aktarılmasından ve hem de yeni düzenlemelerde sistematik konusunda gerekli özenin gösterilmemiş olmasından kaynaklanmıştır. Örneğin, Tasarı'nın Birinci Kitap'ının başlığı "*Ticari İşletme*" olduğu ve ilk (11.) maddesinde doğru olarak ticari işletme tanımına yer verildiği halde; devamında ticari işletmenin kuruluşu, teşkilâtı, devri, kiralanması, rehnedilmesi (özel kanunlarıyla da bağlantı kurularak) düzenlenecek yerde, 12 ve devamı olan maddelerde

ticari işletmenin kişi unsurunu oluşturan "tacir" e atlanmış; ticari işletmeyle ilgili diğer düzenlemeler eksik olarak tacire ve ticaret ünvanına ilişkin hükümler arasına serpiştirilmiştir. Ayrıca, yeni bir kanun hazırlanmasından yararlanılarak, "tacir"i takiben, ticari işletmenin diğer önemli kişi unsurlarını oluşturan ticari mümessil ile ticari vekilin düzenlenmesi gerekirken, bunlara hiç yer verilmemiştir. Ticari belgeler olan fatura ve teyit mektubu, ticari defter ve belgelerin düzenlendiği Kısım'da yer alacaklarına, bunlara (Türk Ticaret Kanunu'nda olduğu gibi) "Tacir olmanın hükümleri" arasında yer verilmiştir.

Yine, anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin ibraları, "sorumlulukları" ile doğrudan bağlantılı bir kurum olduğu halde, (açık ibra'ya ilişkin kısmı eksik olarak) bulunması gereken yerde (yani sorumluluğun düzenlendiği Onbirinci Bölüm 558. maddede), örtülü ibra'ya ilişkin kısmı ise "Genel kurul" hükümleri arasında (424. maddede) düzenlenmiş bulunmaktadır.

Anonim ortaklıkların denetimine ilişkin hükümlerin sistematigi de bozuktur. Öncelikle, denetimden ne anlaşılması gerektiği, kimin tarafından yapılacağı, denetçilerin atanmaları, görev ve yetkileri ile hakları düzenlenip, ondan sonra denetçiliğin sona ermesinin düzenlenmesi gerekirken, ilkin "denetçinin seçimi ve görevinin sona ermesi" hükümlerine yer verilmiştir.

Tasarı'nın anonim ortaklık genel kurul kararlarının iptaledilebilirliğini ve butlanını düzenleyen 445 ilâ 451. maddelerinin sistematigi de bozuktur. İptaledilebilirliğe ilişkin hükümlerin bütünlüğü bozularak araya butlan hükmünün konulması ve iptal ve butlan davalarına ilişkin hükümlere "Çeşitli Hükümler" başlığı altında yer verilmesi hatalı olmuştur. Doğru olan, "Genel kurul Kararlarının Geçersizliği (veya Hükümsüzlüğü)" üst başlığı altında ilkin tam olarak iptaledilebilirliğin; daha sonra da iki fıkralı bir maddede butlanın düzenlenmesidir. Butlanı düzenleyen maddenin birinci fıkrasında butlan nedenleri; ikinci fıkrasında da, davanın açıldığı ilânı, dava nedeniyle şirketin uğrayabileceği zararlar için teminat gösterilmesi, dava konusu kararların icrasının ertelenmesi konularında iptal davasına ilişkin hükümlere yapılan yollama yer almalıdır.

Sistematiik konusunda vurgulanması gereken diğer bir hata da, önceki veya sonraki bir maddenin fıkrası olması gereken bir çok hükmün ayrı maddeler halinde düzenlemiş bulunmasıdır. Buna ilişkin örneklere ve diğer sistem hatalarına ileride maddelerle ilgili değerlendirmeler kapsamında değinilmiştir.

Nihayet, Tasarı'da tek fıkradan oluşan maddelerin metinlerinin baş tarafına da (1) rakamının konulması gereksiz bir uygulama ve şekil hatasıdır.

5. Tasarı'nın İçeriği

Tasarı'nın 2005 Mart ayında Kamuoyuna açıklanan ilk şekline ilişkin değerlendirmemde, incelediğim "Başlangıç" bölümü, "Ticari İşletme" ve "Ticaret Şirketleri" Kitapları ile "Son Hükümler" bölümüne ait yaklaşık 655 maddeden en az 250'sinin kısmen veya tamamen düzeltilmesi ve çoğunluğu önemli hukuki sorunlar çıkaracak olan, bazıları Anayasa'ya da aykırı 15'den fazla maddenin veya münferit hükmün (örneğin 64/No. 5, 210/III, 333/C. 4, 5, 335, 340, 351, 421, 434/I, 552, 579, 585, 1509 ve 1511. maddeler hükümlerinin) Tasarı'dan çıkarılıp atılması gerektiğini belirtmişim.³ Her ne kadar, Başbakanlığa sunulan son Tasarı'da Anayasa'ya aykırı olduğunu belirttiğim 64/No. 5, 210/III ve buna bağlı olarak 333 cümle 4 hükümlerine yer verilmemiş,⁴ kısmen veya tama-

³ Erdoğan Moroğlu, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler*, 1 ve 2. Baskı. Bkz., ilgili maddeler.

⁴ Tasarı'dan çıkarılan 64/No. 5 hükmüyle Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun kural koyma yetkisi ve dolayısıyla Uluslararası Finansal Raporlama Standartları kanununun ticari defterlere ilişkin hükümlerinin önüne geçiriliyor ve kanun hükümlerinin, anılan kuralların izin verdikleri ölçüde uygulanabilecekleri, standartlarla kanun hükümlerinin değıştirilebilmesi kabul ediliyordu. Ben, bu düzenlemenin hukukun normlar hiyerarşisine, Anayasa'nun kuvvetler ayrılığı ilkesine ilişkin hükümlerine ve özellikle "Kanunları koymak, değıştirmek ve kaldırmak TBMM'ne aittir" diyen 87. maddesi hükmüne açıkça aykırı olduğunu belirtmişim.

İlk Tasarı'nın 210. maddesinin 3. fıkrasında yer alan "...Bu iptal davasının usulünü, süreleri de belirleyerek bir yönetmelikle düzenlemeye Danıştay yetkilidir" hükmünü ise, yönetmelikle idari muhakeme usulü ve dava süresi düzenlemesini öngörmesi nedeniyle Anayasa'nın 142. maddesinin "Mahkemelerin ... işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir" diyen hükmüne aykırı bulmuşum.

men düzeltilmesini veya tamamlanmasını önerdiğim hükümlerden aşağı yukarı otuz bir adedi önerilerim doğrultusunda tamamen veya kısmen düzeltilmiş ise de, 200'ü aşkın maddeye ilişkin eleştiri ve önerilerim güncelliğini korumaktadır. Bunlardan bazılarını önemine binaen burada özel olarak vurgulamak isterim.

a. Öncelikle üzerinde durmak istediğim hükümler, Tasarı'da yer almaları için haklı ve tutarlı bir neden bulunmayan, âdetâ yenilik yapma özentsisiyle getirilmiş olanlardır.

Tasarı'nun anonim ortaklıklara ilişkin 335 ve limited ortaklıklara ilişkin 585. maddeleriyle bu ortaklıkların "*kurulmaları*" ile "*tüzel kişilik kazanmaları*" birbirinden ayırmakta ve Alman Federal Temyiz Mahkemesi'nce benimsenmiş olan Vorgesellschaft (ön şirket) veya Gründungsgesellschaft (kuruluş şirketi) sistemi hukukumuzda getirilmek istenmektedir. Geçerli bir gerekçeye dayanmayan bu düzenleme hukukumuz bakımından bütünüyle gereksizdir. Ayrıca, Borçlar Kanunu'nun 520. maddesinin 2. fıkrasında yer alan ve Türk Borçlar Kanunu Tasarısı'nın 625. maddesinin 2. fıkrasında tekrarlanan "*Bir şirket Ticaret Kanunu'nda tarifedilen şirketlerin mümeyyiz vasıflarını haiz değil ise, bu bap ahkâmına tâbi âdi şirket sayılır*" hükmüyle bağdaşmadığı gibi; ileride 335. maddeye ilişkin değerlendirmemde belirttiğim üzere, Tasarı'nın 355. maddesinin 2 ve 3. fıkraları hükümleriyle de çelişmektedir.

Tasarı'nun anonim ortaklıklara ilişkin 340. maddesinde, sözleşmeler hukukunun temeli olan "*sözleşme özgürlüğü*" Borçlar Kanunu'nun 19/20. maddeleri ile Türk Medeni Kanunu'nun 23. maddesinde öngörülen sınırlamaların çok ötesinde olarak, ayrıca sınırlanmaktadır. Bu hükme göre, anasözleşmede yapılacak olan ihtiyari düzenlemelerin geçerliliği, sadece emredici hükümlere, ahlâka ve âdaba, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılık ile değil, ayrıca "*kanunda açıkça cevaz verilmiş olma*" koşulu ile de sınırlanmaktadır. Bu sınırlama ile anonim ortaklığa çelik korse girdirilmekte ve anonim ortaklıklar hukukunun gelişmesi yolu önemli ölçüde kapatılmaktadır. Aynı durum, Tasarı'nın 579. maddesinin paralel hükmü nedeniyle

limited ortaklıklar için de söz konusudur.⁵ Belirtilen sakıncaları yanında tutarlı bir gerekçesi de bulunmayan bu hükmün Tasarı'dan çıkarılması gerekir.

Ayrıca, Tasarı'nın 421. maddesi hükmüyle Türk Ticaret Kanunu'nun artık oturmuş olan ve ufak düzeltmelerle Tasarı'ya alınması gereken 388. maddesinin anasözleşme değişikliklerine ilişkin nisapları gösteren hükmünün, tutarlı bir gerekçe gösterilmeden, on yıl ara ile ikinci defa değiştirilmesi de hatalı olmuştur. Her ne kadar, ilk Tasarı'daki hüküm eleştirim üzerine⁶ önemli ölçüde düzeltilmiş ise de, bu düzeltme yeterli değildir.

Gerek 340 ve 579. maddeler hükümleri ve gerekse anasözleşme değişikliğine ilişkin nisapları belirleyen 421. madde hükmü yurtdışında mevcut 90.000 anonim şirketin anasözleşmeleri ve bu anasözleşmelerde düzenlenen ortaklık ilişkileriyle ortaklararası çıkar dengeleri bakımından büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Bu tehlikeyi "*Geçici Hükümler*" ve "*Uygulama Kanunu*" ile gidermek de mümkün değildir.

Tasarı'nın 434. maddesinde, yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu'nun her paya en az bir oy hakkı tanıyan sistemi değiştirilerek bunun yerine pay sahiplerinin oy haklarını paylarının toplamı itibari değeriyle orantılı olarak kullanmaları sistemi getirilmektedir. "*Farklı itibari değerli payların aynı oy hakkına sahip olmalarının zoraki bir imtiyaza yolaçtığı*" şeklinde, doğruluğu çok tartışmalı bir gerekçeye dayandırılan bu düzenleme ile de, halen mevcut olan anonim ortaklıkların anasözleşmelerinin oy hakkına ilişkin hükümleri ve ortaklar arasında mevcut olan çıkar dengeleri altüst olacaktır.

b. Tasarı'nın vurgulamak istediğim önemli yetersizliklerinden biri de, yapılan yeni düzenlemelerin eksik bırakılmış

⁵ İlk Tasarı'nın 340. maddesinin "...Bu kanun ile diğer bir kanundaki düzenleme çelişirse bu kanunun hükümleri üstün tutulur" diyen hükmü, tarafımdan "özel hüküm genel hükmü sınırlar" ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirilmiş ve Tasarı'dan çıkarılmıştır.

⁶ Bkz., *Moroğlu, a.g.e., 2. Baskı, s. 134-135.*

olmasıdır. Bu konuda verilebilecek ilk örnek, Tasarı'nın 338. maddesinin tek kişilik anonim ve limited ortaklığa cevaz veren düzenlemesidir. Anonim ortaklığın en az beş kurucuyla ve limited ortaklığın en az iki ortakla kurulması zorunluluğunun amaca hizmet etmediği, yapay kurucular veya ortaklar alınmasına yol açtığı doğrudur. Ancak, bu kabulün zorunlu sonucu olan düzenlemelerin tam olarak yapılmamış olması önemli bir eksikliklerdir. Örneğin, tek kişilik anonim ortaklıkta genel kurulun nasıl toplanacağı ve nasıl karar alacağı; kararların iptalinin ve geçersizliğinin nasıl ileri sürüleceği; tek kişilik şirketin tek kişi ortağı ve onun sahibi olduğu diğer şirketlerle, kan ve kayın hısımlarıyla ve onların şirketleriyle ilişkileri; tek kişi ortaklığında yönetim kurulu üyelerinin azli ve ibraları ve en önemlisi tek kişi ortağın şirket borçlarından sorumluluğunun şahsi ve sınırsız hale gelmesi gereken durumlar hakkında Tasarı'da bir düzenleme yoktur. Ayrıca, tek ortaklı şirket düzenlemesinin, sınırlı sorumluluk imkânından yararlanmak isteyen tek kişilik firmaların anonim ortaklığa dönüşmelerini teşvik edeceği göz önünde tutularak, bu eğilimi bir ölçüde kırmak üzere, anonim ortaklıkların asgari esas sermayelerinin 500.000 TL olarak belirlenmesi ve tek kişi ortağın şirketin borç ve yükümlülükleri nedeniyle üçüncü kişilere karşı sorumluluğunun, hiç olmazsa özel durumlarda, genişlemesi veya sınırsız hale gelmesi gibi düzenlemelere yer verilmesi gerekirdi.

İdare ve temsil organının tek bir kişiden oluşabilmesini öngören düzenleme de yetersizdir. Bir kere, tek kişilik organdan "kurul" diye söz edilmesi hatadır. Ayrıca, tek kişilik yönetimin gereklerine uygun ve yeterli bir düzenleme de yapılmamıştır. Örneğin, 359. maddede "Anonim şirketin ... bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur" denildikten sonra, 370. maddede, idare ve temsil organının bir kişiden oluşabileceği unutulmuş "...temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir" denilmesi eksik bir düzenlemesidir.

Tasarı'nın 499. maddesinde anonim ortaklığın pay defterine kaydedilmesi gerekenler arasında pay üzerinde rehın hakkına sahip olanların sayılmaması da önemli bir eksikliklerdir.

GENEL
DEĞERLENDİRME

Paylar üzerindeki rehin hakkının ve bu hakkın rüçhan hakkı kullanılarak elde edilecek yeni payları da kapsadığına ilişkin sözleşme şartlarının ilgili şirkete karşı etkin bir şekilde ileri sürülememesi uygulamada önemli sorunlara yol açmaktadır. Bu nedenle, maddenin rehin hakkı sahiplerini de kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Tasarı'nın yöneticilerle denetçilerin ibralarını düzenleyen 424 ve 558. maddelerinde (yürürlükteki TTK'nın 380. maddesinde olduğu gibi) sadece örtülü (dolaylı) ibraya yer verilip, açık (doğrudan) ibranın düzenlenmemesi de önemli bir eksikliklerdir. Gerçekten, ibra, bilânço, kâr ve zarar hesabının onaylanması suretiyle örtülü olarak verilebileceği gibi, bununla ilgili olmaksızın, bağımsız ve açık bir ibra kararıyla da verilebilir. Uygulamada ibra genellikle bu şekilde verilmektedir. İşte, asıl hukuken geri alınamayacak olan ibra bu ibradır. Tasarı'nın 558. maddesinde "ibra kararının geri alınamayacağı" belirtilip, asıl ilgili olduğu açık (doğrudan) ibranın düzenlenmemesi önemli bir eksikliklerdir.

İsviçre hukuku örnek alınarak anonim ortaklıklar hukukumuzda alınan *haklı nedenlerle fesih davası* da, özellikle, dava hakkının sınırlarının iyi belirlenmemesi ve dava için bir zaman aşımı süresinin belirlenmemiş olması bakımından eksik ve yetersizdir.

Tasarı'daki eksik düzenlemeye diğer bir örnek, Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun, 496. maddedeki yan düzenleme dışında, âdeta görmezden gelinmiş olmasıdır. Özellikle, anonim ortaklık genel kuruluna katılabilecek pay sahipleri ile temsilcilerinin belirlenmesinde ve pay devrinde, anonim ortaklık paylarının tapu kütüğü konumunda bulunan ve kurumun işlevine yer verilmemiş olması önemli bir eksikliklerdir.

Keza, Tasarı'nın 1524. (eski 1505.) maddesinde her sermaye şirketinin bir web sitesi oluşturması ve sitenin belirli bir bölümünü şirketin kanunen yapması gereken ilânlarına tahsis etmesi zorunlu tutulmuş olmasına karşın, ilân gereğini düzen-

leyen birçok maddede (örneğin; 154, 171/IV, 414/I, 448/I, 453, 532 ve 545. maddelerde) web sitesinde ilân yapılması gereğine yer verilmemiş olması önemli bir eksikliklerdir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 341. maddesi hükmüyle azınlık pay sahiplerine tanınmış olan, sorumlu yönetici ve denetçilerin onları seçen ve yönlendiren egemen pay sahipleri tarafından ibra edilmelerini önleme imkânının, Tasarı'nın 559. maddesinde sadece "*kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumluluk ile sınırlı*" hâle getirilmesi, azınlık ve egemen pay sahipleri arasında mevcut olan hukuki dengenin egemen pay sahipleri lehine bozulması bakımından çok sakıncalı olmuştur. Böylece, münferit ve azınlık pay sahiplerinin dolaylı zararlar nedeniyle tazminat davası açabilme hakları da önemli ölçüde kâğıt üstünde kalacaktır. Öte yandan, yöneticiler, denetçiler ve tasfiye memurları aleyhine şirket tüzel kişiliği adına açılacak tazminat davalarının, genel kurulun aynı yönde vereceği bir karara bağlı olması gereğinin Tasarı'da ihmal edilmiş bulunması da önemli bir eksikliklerdir.

c. Tasarı'nın içerik bakımından aksayan diğer bir yanı da, yapılan düzenlemeler arasında gerekli olan uyumun sağlanamamış olmasıdır.

Örneğin; 344. maddede, nakit sermaye taahhütlerinin başlangıçta $\frac{1}{4}$ 'ünün ödenmesi yeterli bulunduktan sonra, 435. maddede nakit sermaye borcunun tamamını ödemiş olan pay sahiplerinin oy hakkını kullanmaktan yoksun bırakılmaları uyumsuz ve suistimale açık bir düzenlemedir. Oydan yoksunluğun, bakiye sermaye borcunun (yönetim kurulunun istemine rağmen) ödenmemesi hali için öngörülmesi daha tutarlı bir düzenleme olurdu.

Yine, Tasarı'nın 359. maddesinde "*anonim şirketin bir veya birden fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur*" denildikten sonra, 370. maddede, yönetimin tek kişiden oluşması hâli gözden kaçırılarak, kategorik bir şekilde "*Temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir*" denilmesi uyumsuz bir düzenlemedir.

GENEL
DEĞERLENDİRME

d. Tasarı'nın 452. maddesinde, uygulamada çok yanlış yorumlara yol açan "müktesep hak" düzenlemesinde ısrar edilmesi ve ayrıca "vazgeçilmez haklar" diye bir hak kategorisi ihdas edilmesi de hatalı olmuştur.

Kaynağı olan İsviçre'de bile elli beş yıllık bir uygulamadan sonra kanundan çıkarılmış olan müktesep hak kavramının Tasarı'da muhafaza edilmesi, bugüne kadarki yanlış yorum ve uygulamaların (özellikle yapay mutlak müktesep hak - Nisbi müktesep hak ayırımının) devam etmesinden başka bir sonuç vermeyecektir. İşin dikkate değer yanı, İsviçre kanunkoyucusunun ve uygulayıcısının yanlıştan dönmeyi bilmelerine karşılık, onların Türkiye'deki takipçilerinin yanlışta ısrar etmeleridir.

"Vazgeçilmez haklar"ın ne olduğu Tasarı'nun Gerekeç'e sinde açıklanmamış ve sadece "müktesep hakların bir türü olduğu" belirtilmiştir. Ancak bu niteleme bizatihi "vazgeçilmez hak" nitelemesiyle bağdaşmamaktadır. Çünkü, müktesep hakkın temel özelliği, sahibinin rızasıyla "vazgeçilebilir" olmasıdır.

e. Ticaret ortaklıklarında ve bu arada anonim ortaklıkta işletme konusu ile sınırlı ehliyet ilkesi (ultra vires) terkedildikten sonra, Tasarı'nın 371. maddesinin 2. fıkrasında işletme konusu ile sınırlı temsil yetkisinin öngörülmesi çelişkili bir tutumdur. Aynı durum tasfiye memurlarının temsil yetkileri ile ilgili olarak Tasarı'nın 539. maddesinin 2. fıkrası hükmü bakımından da söz konusudur.

f. Tasarı'nın, Türk Ticaret Kanunu'nun herhangi bir hükmünü kaldıran, değiştiren, uygulanmaz konuma getiren veya istisna eden diğer kanunlara ve kanun değişikliklerine ilişkin tasarıların "Adalet Bakanlığı'nın onayı alınarak Bakanlar Kurulu'na getirilebilmesini" öngören 1533. (eski 1511.) maddesi hükmü de hukuken hatalı ve gereksizdir. Bir kere, bakanlıklardan birinin Bakanlar Kurulu'na kanun tasarı taslağı sunabilmesinin diğer bir Bakanlığın "onayına" bağlı tutulmasının hukuken geçerliliği en azından tartışmalıdır. Kaldı ki, uygulamada Bakanlar Kurulu'na sunulacak olan tasarı taslakları için uygulamada ilgili

bakanlıkların (ve genellikle Adalet Bakanlığı'nın) görüşleri alınmaktadır.⁷

GENEL
DEĞERLENDİRME

Tasarı'da yukarıda belirtilenlerden başka daha birçok madde yanlış, eksik, çelişkili veya çıkarılıp atılması gereken hükümleri içermektedir. Bunlara Tasarı'nın maddeleriyle ilgili değerlendirmeler kapsamında değinilmiştir.

Sonuç olarak, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın en azından Ticari İşletme ve Ticaret Şirketleri Kitapları ile Son Hükümler bölümünün TBMM'ne sunulmasında acele edilmemesi, Adalet Komisyonu'nda veya oluşturacağı alt komisyonda düzeltilebileceği iyimserliğine kapılmaması ve Tasarı'nın herhalde oluşturulacak yeni bir komisyonda gözden geçirilerek düzeltilmesi zorunludur.

⁷ Tasarı'nın ilk metninin 1509. maddesinde "Bu kanunda yer alan bütün tanımlar ve kanuni terimler, aynı kavramlar için diğer kanunlar farklı tanımlar ve terimler kullanmış olsalar da, o kanunlar için de geçerli tanımlar ve terimlerdir" hükmüne yer verilmişti. Bu hükmü, Türk Ticaret Kanunu'nun aynı şekilde özel hukuk alanını düzenleyen Türk Medeni Kanunu ile Türk Borçlar Kanununa göre daha özel bir kanun olduğu; hal böyle iken, Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan bütün tanımlar ile kanuni kavram ve terimlerin, farklı da olsalar, tüm kanunlar için geçerli olduğunun hükme bağlanmasının hukuk tekniği bakımından hatalı ve ayrıca sakıncalı olduğu nedenleriyle eleştirmiştim. Hüküm son Tasarı'dan (yeni 1531. maddeden) çıkarılmıştır.

BAŞLANGIÇ

TÜRK TİCARET KANUNU TASARISI

BAŞLANGIÇ

A) Kanunun uygulama alanı

I - Ticarî hükümler

Madde 1 - (1) Türk Ticaret Kanunu, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır. Bu Kanundaki hükümlerle, bir ticarî işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümler, ticarî hükümlerdir.

(2) Mahkeme, hakkında ticarî bir hüküm bulunmayan ticarî işlerde, ticarî örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.

Değerlendirme ve Öneri

• Birinci fıkrada Türk Ticaret Kanunu'nun Türk Medeni Kanunu'nun ayrılmaz bir parçası olduğu belirtilirken, özel hukukun diğer genel kanunu olan Türk Borçlar Kanunu'nun anılmamış olması önemli bir eksikliklerdir. Ayrıca, ticari mümessil, ticari vekil ve adi şirketin Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş olduğu da göz önünde tutulmalıdır.

• Yürürlükte başka bir Türk Medeni Kanunu bulunmadığına göre, "22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı" ibaresi abartılı ve gereksizdir.

* Buna göre, birinci fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

BAŞLANGIÇ

“Türk Ticaret Kanunu Türk Medeni Kanunu ile Türk Borçlar Kanunu’nun ayrılmaz bir parçasıdır. Bu kanundaki hükümler ile bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve eylemlere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümler ticari hükümlerdir.”

* Ayrıca, birinci fıkrada “muamele” sözcüğü yerine “işlem” denilmiş olmasına göre, “... işlem ve fiillere...” ibaresi, dil uyumu ve arı türkçe gereğince “... işlem ve eylemlere...” olarak düzeltilmelidir.

II - Ticarî örf ve âdet

Madde 2 - (1) Kanunda aksine bir hüküm yoksa, teamül, ticarî örf ve âdet olarak kabul edildiği belirlenmedikçe mahkemenin yargısına esas olamaz. Ancak; irade açıklamalarının yorumunda teamüllerin de göz önüne alınacağına ilişkin kural saklıdır.

(2) Bir bölgeye veya bir ticaret dalına özgü ticarî örf ve âdetler genel olanlara üstün tutulur. İlgililer aynı bölgede bulunmuyorlarsa, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmedikçe, ifa yerindeki ticarî örf ve âdet uygulanır.

(3) Ticarî örf ve âdet, tacir sıfatını haiz bulunmayanlar hakkında ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği takdirde uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin metninde “teamül”ün de düzenlenmiş olması göz önünde tutularak, “Ticarî örf ve âdet” olan kenar başlığı, “Örf ve âdet ve teamül” olarak düzeltilmelidir.

* İkinci fıkranın birinci cümlesindeki çoğul ifadeler, ikinci cümledeki ve üçüncü fıkradaki ifadeler ile uyumlu olacak şekilde tekil olmalıdır. Buna göre ikinci fıkranın birinci cümlesi hükmü;

"Bir bölgeye veya bir ticaret dalına özgü ticari örf ve âdet genel olana üstün tutulur..." BAŞLANGIÇ

şeklinde ifade edilmelidir.

III - Ticarî işler

Madde 3 - (1) Bu Kanunda düzenlenen hususlarla, bir ticarî işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticarî işlerdendir.

Değerlendirme ve Öneri

• Yukarıda birinci madde ile ilgili değerlendirmede belirtilen nedenlerle, "... işlem ve fiiller..." ibaresi "...işlem ve eylemler..." olarak düzeltilmelidir.

• Ayrıca, tek bir fıkradan oluşan bu maddenin başına (1) rakamının konulması gereksizdir.

IV - Ticarî davalar ve delilleri

1. Genel olarak

Madde 4 - (1) Her iki tarafın da ticarî işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın;

a) Bu Kanunda;

b) Türk Medenî Kanununun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969. maddelerinde;

c) 22/04/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun, bir işletmenin satılması veya diğeriyle birleştirilmesi hakkındaki 179 ve 180, rekabet yasağına ilişkin 348 ve 352, yayın sözleşmesine dair 372 ilâ 385, itibar mektubu ve itibar emrini düzenleyen 399 ilâ 403, komisyonculuğa ilişkin 416 ilâ 420, ticarî mümessiller ve diğ. ticarî vekiller için öngörölmüş bulunan 449 ilâ 456, havale hakkındaki 457 ilâ 462, vediayı düzenleyen 463 ilâ 482. maddelerinde;

BAŞLANGIÇ

d) Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta;

e) Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde;

f) Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işleri hakkındaki düzenlemelerde;

Öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticarî dava sayılır. Ancak; herhangi bir ticarî işletmeyi ilgilendirmeyen havalâ, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar bundan istisnadır.

(2) Ticarî davalarda da deliller ile bunların sunulması 18/06/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tâbidir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metnine ilişkin değerlendirmemde, 1. fıkranın ilk cümlesinde yer alan "*Her iki taraf için ticari sayılan hususlardan doğan hukuk davaları ile...*" ibaresinin, öğreti ve yüksek yargı kararları doğrultusunda ve ayrıca gerekçe'de belirtilen nedenlerle "*Her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olan hukuk davaları ile...*" şeklinde düzeltilmesini önermiştim. Bu önerim Başbakanlığa sunulan Tasarı'da aynen benimsenmiştir.

• Ayrıca, son Tasarı'nın 4. maddesinin 1. fıkrasının "d" bendinde de "*Fikrî mülkiyet hukukuna ilişkin mevzuatta... düzenlenen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava sayılacağı*" hükmüne yer verilmiştir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 4630 sayılı Kanun ile değişik 76. maddesinde ise, "*Bu kanunun düzenlediği hukuki ilişkilerden doğan davalarda, dava konusunun miktarına (değerine) ... bakılmaksızın görevli mahkeme Adalet Bakanlığı tarafından kurulacak iltisâs mahkemeleridir...*" denilmiştir. Bu durumda, FSEK'in 76. maddesine göre görevli mahkeme ile TTK'nın 4/d maddesine göre görevli mahkeme arasında iş bölümü - görev sorunu çıkabilecektir. Buna göre, ya

FSEK'in 76. maddesine ihtisas mahkemesinin ticaret mahkemesi olduğu hususu eklenmeli veya 4/d maddesi Tasarı'dan çıkarılmalıdır. Burada bir seçim yapılırken ticaret mahkemelerinin üç hakimli, ihtisas mahkemelerinin ise tek hakimli mahkemeler oldukları da göz önünde tutulmalıdır.

B) Çeşitli hükümler

I - Zamanaşımı

Madde 6 - (1) Ticarî hükümler koyan kanunlarda öngörülen zamanaşımı süreleri, Kanunda aksine düzenleme yoksa, sözleşme ile değiştirilemez.

Değerlendirme ve Öneri

• "...ticarî hükümler koyan kanunlarla belirlenen zamanaşımı süreleri" ibaresi, birkaç ticarî hüküm içermekle beraber, aslında ticarî bir kanun olmayan kanunlardaki zamanaşımı sürelerini de kapsar bir anlam vermektedir. Bunu önlemek için hüküm aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Ticarî işlem ve eylemlere uygulanan zamanaşımı süreleri sözleşme ile değiştirilemez."

III - Ticarî işlerde faiz

1. Faiz oranı

Madde 8 - (1) Ticarî işlerde faiz oranı serbestçe belirlenir.

(2) Ticarî işlerde, kanunî ana para ve temerrüt faizi hakkında, ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metniyle ilgili değerlendirmede, faizle ilgili düzenlemenin çok yetersiz olduğunu;

BAŞLANGIÇ özellikle, son olarak 5335 sayılı Kanunla değiştirilen 3095 sayılı Faiz Kanunu ile yeterli bağlantının kurulmamasını ve 2. fıkrada sadece temerrüt faizinden söz edilip, "ilgili mevzuata" sadece bu konuda yollama yapılmakla yetinilmesinin önemli bir eksiklik olduğunu; ayrıca, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 8. maddesinin 3. fıkrası hükmünün Tasarı'ya alınmamasının da doğru olmadığını; bu fıkra hükmünün, en azından "faizin serbestçe belirlenebilmesi" kuralının istisnalarını göstermesi bakımından önemini koruduğunu işaret etmiş ve

bu açıklamalara göre 8. madde hükmünün

"III. Ticari İşlerde Faiz

1. Faiz Oranı

Madde 8 (1). Ticari işlerde anapara ve temerrüt faizi oranları serbestçe belirlenir. Diğer mevzuattaki özel hükümler saklıdır.

(2) Anapara ve temerrüt faizi oranları ilgililerce sözleşmede veya diğer bir şekilde belirlenmemişse 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun ile diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır."

şeklinde olmasını önermiştim.

* Son Tasarı'da bu eleştiri ve önerilerim bir ölçüde göz önünde tutularak, 2. fıkra hükmü "Ticari işlerde kanuni anapara ve temerrüt faizi hakkında ilgili mevzuat hükümleri uygulanır" şeklinde düzeltilmiştir. Diğer eleştiri ve önerilerim geçerliliğini korumaktadır.

TİCARİ İŞLETME

BİRİNCİ KİTAP

TİCARİ İŞLETME

GENEL DEĞERLENDİRME ve ÖNERİ

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndan ufak değişikliklerle aktarılan "BİRİNCİ KİTAP"ın sistematigi (Türk Ticaret Kanunu'nda olduğu gibi) bozuk ve yetersizdir.

"TİCARİ İŞLETME" başlığından sonra "BİRİNCİ KISIM - GENEL HÜKÜMLER" başlığı altında ticari işletmenin tanımı ile birlikte, kuruluşuna, teşkilatına, devredilmesine, kiralanmasına, rehnedilmesine ve kişi unsuruna ilişkin hükümlere yer verilmesi gerekirken, bunların bir kısmına hiç yer verilmemiş; bir kısmı da "Tacir" ve "Ticaret ünvanı" hükümleri arasında yer bulabilmiştir.

Ayrıca, yeni bir kanun yapılması yolu seçilmiş olmasına göre, tacirden sonra ticari işletmenin en önemli kişi unsuru (alter egosu) olan ve her şubenin başına getirilmesi zorunlu bulunan ticari mümessil ile önemli bir tacir yardımcısı olan ticari vekil hakkındaki BK'nın 449-456. maddeleri arasında yer alan düzenlemenin düzeltilerek Tasarı'ya alınmamış olması önemli bir eksikliklerdir.

Buna göre, BİRİNCİ KİTAP'ın sistematigi aşağıdaki gibi olmalıdır.

- BİRİNCİ KISIM / Ticari İşletme,
- İKİNCİ KISIM / Tacir ve Yardımcıları,
- ÜÇÜNCÜ KISIM / Acenta,
- DÖRDÜNCÜ KISIM / Ticaret Sicili,

**BEŞİNCİ KISIM / Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı,
ALTINCI KISIM / Haksız Rekabet,
YEDİNCİ KISIM / Ticari Defterler,
SEKİZİNCİ KISIM / Cari Hesap**

Tasarı'nın 21. maddesinde yer alan "*Fatura ve teyit mektubu*" ticari defterlerin ve belgelerin düzenlendiği "**BEŞİNCİ KISIM**"a alınmalı ve bu KISIM'ın başlığı "**TİCARİ DEFTERLER VE BELGELER**" olarak değiştirilmelidir.

Ayrıca, anılan 21. maddenin 3. fıkrasındaki "...yazıyı alan kimse..." ibaresi teyit mektubunun tacir sıfatıyla ilgili bir belge olduğu gözetilerek "...yazıyı alan tacir..." olarak düzeltilmelidir.

Tasarı'nın 23. maddesinde düzenlenen "*Ticari satış ve trampa*" hükmü Tasarı'dan çıkarılıp Borçlar Kanunu Tasarısı'nın aynı sözleşmeleri düzenleyen bölümüne konulması sağlanmalıdır.

Nihayet, Tasarı'nın "*Tacir olmanın hükümleri*" başlığı altında 25. madde hükmü olarak "*Tacir olmanın diğer kanunlarda yer alan hükümleri saklıdır*" hükmüne yer verilmelidir.

Yukarıki açıklamalara göre Tasarı'da Birinci Kitap "**BİRİNCİ KISIM**"ın sistematığı ve maddelerinin içeriği aşağıdaki şekilde olmalıdır:

BİRİNCİ KISIM

Genel Olarak Ticari İşletme

A. Tanımı

Madde 11. (1) *Ticari işletme, esnaf faaliyeti için öngörülen sınırları aşan düzeyde gelir sağlamayı amaçlayan, devamlı ve bağımsız şekilde icra edilen faaliyetlerin yürütüldüğü ekonomik birimdir.*

(2) *Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır Bakanlar Kurulu'nca hazırlanacak kararnamede gösterilir.*

B. Tescili

Madde 12. Her tacir, açtığı günden itibaren onbeş gün içinde ticari işletmesini, kullanacağı ticaret ünvanını, bu ünvan altında atılacak imzaları notere onaylattıktan sonra merkezinin bulunduğu ticaret siciline tescil ve ilân ettirmekle yükümlüdür.

C. Hukuki İşlemlere Konu Olabilmesi

Madde 13. (1) Ticari işletme bir bütün halinde devredilebileceği gibi, rehin ve kira gibi diğer hukuki işlemlere de konu olabilir. Bu konulardaki özel hükümler saklıdır.

(2) Aksi öngörülmüş olmadıkça, duran malvarlığı, işletme değeri (peştemaliye), kiracılık hakkı ve ticaret ünvanı ile diğer fikri mülkiyet hakları ve sürekli olarak işletmeye tahsis edilen unsurlar devir sözleşmesine ve diğer sözleşmelere dahil sayılır. Devir sözleşmesinin ve diğer sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekilde yapılmalarına bağlıdır.

D. Teşkilatı

I. Genel Olarak

Madde 14. Ticari işletmeye bağlı olarak şubeler, bürolar, temsilcilikler, depolar ve diğer birimler kurulabilir.

II. Şubeler

Madde 15. (1) Şube, bir merkez ticari işletmeye bağlı olarak kurulan ve üçüncü kişilerle merkezden bağımsız olarak ticari işlem ve eylemler yapabilen birimdir.

(2) Her şube için tam yetkili bir ticari mümessil atanır.

(3) Merkezleri Türkiye'de bulunan ticari işletmelerin şubeleri, ünvanı ve temsile yetkili olanlar buldukları yerin ticaret siciline tescil ve ilân edilirler. Kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça,

TİCARİ
İŞLETME

merkezin bağlı olduğu ticaret siciline geçirilen kayıtlar şubenin bulunduğu sicile de tescil edilir. Ancak, bu hususta şubenin bağlı olduğu sicil müdürünün ayrı bir inceleme zorunluluğu yoktur.

(4) Ticari işletmenin tesciline, devrine, diğer işlemlere konu olmasına, ticaret ünvanı altında atılacak imzalara ilişkin hükümler şubeler hakkında da uygulanır.

(5) Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye'deki şubeleri kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret ünvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticari işletmeler gibi tescil edilirler. Bu şubeler için yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticari mümessil atanır. İlk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticari işletmelerin şubeleri gibi tescil edilirler.

İKİNCİ KISIM

Tacir ve Yardımcıları

A. Tacir

I. Gerçek Kişi Tacir

1. Genel Olarak

Madde 16. (1) Bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kişiye tacir denir.

(2) Bir ticari işletmeyi kurup açtığını sirküler, gazete, radyo, televizyon, internet ve diğer ilân araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline kaydettirerek durumu ilân etmiş olan kimse, fülen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır.

(3) Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister bir âdi şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur.

2. Küçük ve Kısıtlılar

Madde 17. *Küçük ve kısıtlılara ait ticarî işletmeyi bunların adına işleten veli ve vasi, tacir sayılmaz. Tacir sıfatı, temsil edilene aittir. Şu kadar ki, kanunî temsilci ceza hükümleri bakımından tacir gibi sorumlu olur.*

3. Ticaretten Menedilenler

Madde 18. (1) *Kişisel durumu nedeniyle veya yaptığı işlerin niteliği yahut meslek ve görevleri itibariyle kanundan ya da bir yargı kararından doğan bir yasağa aykırı olarak, ya da başka bir kişinin veya resmi bir makamın iznine gerek olup da izin veya ruhsat almadan bir ticari işletmeyi işleten kişi de tacir sayılır.*

(2) *Bu hareketin doğurduğu hukuki, cezai ve inzibati sorumluluk saklıdır.*

4. Esnaf

Madde 19. *İster gezici olsunlar, ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsunlar, iktisadî faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri 11. maddenin ikinci fıkrasına göre çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan sanat ve ticaret sahipleri tacir değildir. Ancak, tacirlere özgü hükümlerden 20 ve 53. maddeler ile Türk Medenî Kanununun 950. maddesinin ikinci fıkrası hükmü bunlar hakkında da uygulanır.*

II. Tüzel Kişi Tacirler

Madde 20. (1) *Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticarî bir işletme işleten dernekler, vakıflar ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticarî şekilde işletilmek üzere Devlet, il, belediye gibi kamu tüzel kişileri tarafından kurulan, kuruluş ve kurumlar da tacir sayılırlar.*

(2) *Devlet, il ve belediye gibi kamu tüzel kişileri ile kamu yararına dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu hizmeti niteliğindeki*

TİCARİ
İŞLETME

işlere harcayan vakıflar, bir ticarî işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar.

III. Donatma İştiraki

Madde 21. Tacirlere ilişkin hükümler donatma iştiraki hakkında Da uygulanır.

B. Tacir Olmanın Hükümleri

I. Genel Olarak

Madde 22. (1) Tacirler, her türlü borçları sebebiyle iflâsa tâbi oldukları gibi, kanun hükümlerine uygun olarak, bir ticaret unvanı seçmek ve kullanmak, işletmelerini ticaret siciline kaydettirmek ve ticarî defterleri de tutmak zorundadır.

(2) Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.

(3) Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe veya sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza ile yapılır.

(4) Tacir sıfatına bağlı olan diğer hükümler saklıdır.

II. Özel Olarak

1. Ticaret Karinesi

Madde 23. Maddenin ilk cümlesi "Bir tacirin işlemlerinin ve eylemlerinin ticari olması asıldır" şeklinde olmalıdır.

Nitekim, sonraki cümle "Bir tacir borca girdiği anda ..." diye değil, "Bir tacir işlemini yaptığı anda..." diye devam etmektedir.

2. Ücret İsteme Hakkı

Madde 24. Tacir olan veya olmayan bir kimseye, ticarî işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet görmüş olan tacir, uygun bir ücret isteyebilir. Ayrıca, verdiği avanslar veya yaptığı giderler için ödeme tarihinden itibaren faize de hak kazanır.

3. Ücret ve Sözleşme Cezasının İndirilememesi

Madde 25. Tasarı'nın bu maddeyi karşılayan 22. maddesinin kenar başlığı metni ile karşıt bir anlam taşımaktadır. Bu nedenle kenar başlığının yukarıki şekilde düzeltilmesi gerekmektedir.

Tacir sıfatını haiz bir borçlu, Borçlar Kanunu'nun 104. maddesinin ikinci fıkrasıyla 161. maddesinin üçüncü fıkrasında ve 409. maddesinde yazılı hallerde, fahiş olduğu iddiasıyla bir ücret veya sözleşme cezasının indirilmesini mahkemeden isteyemez.

4. Saklı Hükümler

Madde 26. Tacir olmanın diğer kanunlarda yer alan hükümleri saklıdır.

C. Tacir Yardımcıları

I. Ticari Mümessil

1. Tanımı

Madde 27. Ticari mümessil ticari işletmenin sahibi tarafından işletmenin idaresi ve tacirin temsili konusunda açık veya örtülü olarak yetkilendirilen kişidir.

İşletme sahibi ticari mümessili ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır. Ancak, tescilden önce de mümessilin işlem ve eylemleri ile bağlıdır.

2. Temsil Yetkisinin Kapsamı

Madde 28. Ticari mümessil iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir hesabına kambiyo taahhütlerinde bulunmak ve onun adına işletmenin birlikte getirdiği bütün işlem ve eylemleri yapmak yetkisine sahiptir.

Ticari mümessil açıkça yetki almadıkça taşınmazları satamaz ve bunlar üzerinde herhangi bir sınırlı aynı hak kuramaz.

3. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması

Madde 29. Temsil yetkisi bir şubenin işleriyle sınırlandırılabilceği gibi birlikte temsil şeklinde de sınırlandırılabilir. Bundan başka sınırlandırmalar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı geçerli değildir.

4. Temsil Yetkisinin Geri Alınması

Madde 30. Ticari mümessil atanırken tescil edilmemiş olsa bile, temsil yetkisinin geri alındığının ticaret siciline tescili zorunludur.

Temsil yetkisinin geri alınması ticaret siciline tescil ve ilân edilmedikçe bu yetki iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından var sayılır.

II. Ticari Vekiller

Madde 31. Ticari vekil, ticari mümessil sıfatını haiz olmaksızın bir ticari işletme sahibi tarafından işletmenin bütün veya belli bazı işlem ve eylemleri için idare ve temsille yetkilendirilen kimsedir.

Bu yetki işletmenin olağan olan işlem ve eylemlerinin bütününi kapsar; Şu kadar ki, ticari vekil kendisine açıkça yetki verilmedikçe borç alamaz ve kambiyo taahhütlerine giremez, davacı ve davalı olamaz.

İşletme içinde müşterilerin kolaylıkla görebilecekleri bir yerde ve kolayca okuyabilecekleri bir şekilde aksi ilân edilmiş olmadıkça,

toptan, yarı toptan veya perakende satış mağazalarının memur veya müstahdemleri, işletmenin olağan satış işlemlerinden doğan borçların yerine getirilmesine veya bunların hiç veya gereği gibi yerine getirilmemiş olmasına ilişkin ihtar veya diğer beyanları işletme sahibi adına yapmaya, bu nitelikteki ihtar veya diğer beyanları ve özellikle olağan işlem gereği teslim edilmiş olan mallara ilişkin ayıp ihbarlarını işletme sahibi adına kabule yetkili sayılırlar; şükadar ki, kendilerine yazı ile yetki verilmiş olmadıkça işletme dışında ve kasa memurları atanmış ise işletme içinde mal parasını isteyip alamazlar. Bu kimseler, mal parasını almaya yetkili buldukları hallerde faturaları kapatma veya makbuz vermeye de yetkilidirler.

Rekabet Yasağı

Madde 32. Ticari mümessiller, ticari vekiller ve ticari işletmede istihdam edilen diğer kimseler, işletme sahibinin muvafakati (oluru) olmaksızın kendileri veya üçüncü kişiler hesabına ticari işletmenin uğraş konusuna giren işler yapamazlar. Buna aykırı harekette bulunurlarsa işletme sahibi zarar ve ziyan istemek ve bu suretle yapılan işleri kendi hesabına almak hakkını haizdir.

Ticari Mümessilliğin ve Vekilliğin Sona Ermesi

Madde 33. Hizmet, şirket, vekâlet sözleşmelerinden veya diğer hukuki ilişkilerden doğan hakları saklı olmak koşuluyla ticari mümessiller ve ticari vekiller her zaman azledilebilirler.

İşletme sahibinin medeni haklarını kullanma yetkisini yitirmesi veya ölümü ile ticari mümessilin ve ticari vekilin yetkileri sona ermez.

İKİNCİ KISIM*

Ticaret Sicili

(Yukarıda Birinci Kitap'ın "Genel Değerlendirme" bölümünde önerilen sistematik benimsenirse, bu kısım "ACENTE"den sonra gelecek ve "DÖRDÜNCÜ KISIM" olacaktır.)

A) Örgüt

I - Genel olarak

Madde 24 - (1) Ticaret sicili, ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları tarafından tutulur. Oda bulunmayan yahut yeterli örgütlenmesi olmayan odaların bulunduğu yerlerde ticaret sicili, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenecek bir oda tarafından tutulur.

(2) Ticaret siciline tescil ve ilân edilmesi gerekli içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen sicil bilgi bankası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde kurulur.

(3) Ticaret sicili müdürlüğünün kurulmasında aranacak şartlar ve odalar arasında sicil işlemleri ile ilgili olarak varlığı gerekli işbirliğinin sağlanmasına ilişkin esaslar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasar'daki metniyle ilgili değerlendirmemde, genel olarak "Ticaret sicili müdürü ve müdürlüğü" ünvanı benimsenmişken, 3. fıkrada "ticaret sicili memurluğu"ndan söz edilmesinin hatalı olduğunu belirtmiştim. Başbakanlığa sunulan son Tasar'da bu hata düzeltilmiştir. Ancak, madde son hali ile de yetersizdir. Gerçekten, maddede ticaret sicili

* Tasar'ya ilişkin değerlendirme ve önerilerin kolayca takip edilebilmesi bakımından Tasar'nun sistematigi ve madde numaraları esas alınmıştır.

müdürlüklerinin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından mı, yoksa Ticaret ve Sanayi Odaları tarafından mı, ya da Bakanlığın oluru ile "Oda" tarafından mı kurulacağı açıkça belirtilmemiştir. Bu konudaki yetkinin Ticaret Sicili Tüzüğü'ne bırakılması doğru değildir.

Her ne kadar 3. fıkrada "Müdürlüklerin kurulmasında aranacak şartlar"ın Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği belirtilmekte ise de, bu hüküm yukarıki eksikliği giderecek nitelikte değildir.

III - Ticaret Sicili Tüzüğü

Madde 26 - (1) Ticaret sicili müdürlüğünün örgütlenmesi, sicil defterlerinin tutulması, tescil zorunluluğunun yerine getirilmesine ilişkin usul ve esaslar, sicil müdürlerinin kararlarına karşı itiraz yolları, sicil müdür ve yardımcılarını ile diğer personelde aranacak nitelikler, disiplin işleri ile bu konuyla ilgili diğer esas ve usuller bir tüzükle düzenlenir.

Değerlendirme ve Öneri

• Ticaret Sicili Tüzüğü'nün yeni kanunla aynı anda yürürlüğe girmesi mümkün olmayacaksa (ki normalde öyledir), bir geçici madde hükmüyle, "yeni Tüzüğü'nün yürürlüğe konulmasına kadar mevcut tüzüğü'nün yeni kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı" belirtilmelidir.

B) Tescil

I - Şartları

1. İstem

Madde 27 - (1) Ticaret siciline tescil, kural olarak istem üzerine yapılır. Resen veya yetkili kurum veya kuruluşun bildirmesi üzerine yapılacak tescillere ilişkin hükümler saklıdır. Tescil anının saptanmasında harç makbuzunun tarihi belirleyicidir. 34. madde hükümleri saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Tüzüğün re'sen tescile ilişkin hükümlerine kanuni dayanak sağlamak bakımından bu maddenin 2. cümlesi hükmüne "...kanun veya Ticaret Sicili Tüzüğü'ne göre" ibaresi eklenmelidir. Buna göre 2. cümle hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır.

"...Şu kadar ki, kanun veya Ticaret Sicili Tüzüğü'ne göre re'sen veya ait olduğu makamın bildirmesi üzerine yapılacak tesciller hakkındaki hükümler saklıdır..."

II - Sicil müdürünün görevleri

1. İnceleme görevi ve geçici tescil

Madde 32 - (1) Sicil müdürü tescil için aranulan kanuni şartların var olup olmadığını incelemekle yükümlüdür.

(2) Tüzel kişilerin tescilinde, özellikle şirket sözleşmesinin, emredici hükümlere aykırı olup olmadığı ve söz konusu sözleşmenin kanunun bulunmasını zorunluluk olarak öngördüğü hükümleri içerip içermediği incelenir.

(3) Tescil edilecek hususların gerçeği tam olarak yansıtılmaları, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımaları ve kamu düzenine aykırı olmamaları şarttır.

(4) Çözümü bir mahkeme kararına bağlı bulunan veya sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde duraksanan hususlar, ilgililerin talebi üzerine geçici olarak tescil olunur. Ancak, ilgililer üç ay içinde mahkemeye başvurduklarını veya aralarında anlaşmalarını ispat etmezlerse geçici tescil resen silinir. Mahkemeye başvurulduğu takdirde kesinleşmiş olan hükmün sonucuna göre işlem yapılır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrasının "...emredici hükümlere aykırı olup olmadığı..." ibaresi doğru olmakla beraber, Tasarı'dan çıkarılması gereken 340. madde hükmüyle açık bir şekilde uyumsuzdur.

2. Görünüşe güven

Madde 37 - (1) Tescil edilmesi gereken bir husus yanlış olarak ilân edilmişse, üçüncü bir kişi, işleri ile ilgili olan hususu tescil ettirilmesi gereken kişiye karşı, yanlış bir şekilde ilân edilen içeriğe dayanabilir; meğerki, yanlışlığı biliyor olsun.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu madde hükmü yetersiz ve ifadesi bozuktur. Hukuki görünüşe güven ilkesi, kişilerin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı oluşturdukları görünüş ile bağlı tutulmalarıdır. Buna göre madde hükmü şöyle olmalıdır:

“İyiniyetli üçüncü kişiler yanlış olarak tescil veya ilân edilen bir hususa haklı olarak dayanabilirler. Tescil veya ilândaki yanlışlığı bilen veya bilmesi gereken üçüncü kişilerin böyle bir hakları yoktur.”

3. Sorumluluk

Madde 38 - (1) Tescil ve kayıt için bilerek gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır. Gerçeğe aykırı tescilden dolayı zarar görenlerin tazminat hakları saklıdır.

(2) Kayıtların 32. maddenin üçüncü fıkrası hükümlerine uymadığını öğrendikleri halde düzeltilmesini istemeyenler ve tescil olunan bir hususun değişmesi, sona ermesi veya kaldırılması dolayısıyla, kaydın değiştirilmesini veya silinmesini istemeye ya da yeniden tescili gereken bir hususu tescil ettirmeye zorunlu olup da bunu yapmayanlar, bu kusurları nedeniyle üçüncü kişilerin uğradıkları zararları tazmin ile yükümlüdürler.

Değerlendirme ve Öneri

• İlân konusunda gerçeğe aykırı beyanda bulunanların da ceza yaptırımını kapsamına alınmaları için maddenin ilk cümlesindeki *“Tescil ve kayıt için ...”* ibaresi *“Tescil, kayıt ve*

TİCARİ
İŞLETME

ilân için..." olarak ve yine 1. fıkranın son cümlesi de "Gerçeğe aykırı tescil, kayıt veya ilândan dolayı zarar görenlerin..." olarak tamamlanmalıdır.

• Keza, ikinci fıkra hükmü de yukarıki gerekçeyle ve belirtilen şekilde düzeltilmelidir. Buna göre maddenin 1 ve 2. fıkraları aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(1) Tescil, kayıt ve ilân için kötü niyetle gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar ceza mahkemesi tarafından otuz güne kadar adli para cezasıyla yahut her ikisiyle birlikte cezalandırılırlar. Ayrıca, gerçeğe aykırı tescil, kayıt veya ilândan dolayı zarar görenlerin tazminat talebi hakları saklıdır."

(2) Kayıtların 32. maddenin üçüncü fıkrası hükümlerine uymadığını öğrendikleri halde düzeltilmesini istemeyenler ile tescil veya ilân olunan bir hususun değişmesi, sona ermesi veya kaldırılması dolayısıyla kaydın değiştirilmesini veya silinmesini istemeye ya da yeniden tescili veya ilânı gereken bir hususu tescil veya ilân ettirmeye zorunlu olup da buna uymayanlar bu kusurları nedeniyle üçüncü kişilerin uğradıkları zararları tazmin ile yükümlüdürler."

ÜÇÜNCÜ KISIM

Ticaret Unvanı ve İşletme Adı

Yukarıda Birinci Kitap'ın "Genel Değerlendirme" bölümünde önerilen sistematik benimsenirse, bu kısım "BEŞİNCİ KISIM" olmalıdır.

A) Ticaret unvanı

I - Kullanma zorunluluğu

1. Genel olarak

Madde 39 - (1) Her tacir, ticarî işletmesine ilişkin işlemleri, ticaret unvanıyla yapmak ve işletmesiyle ilgili senetlerle diğer belgeleri bu unvan altında imzalamak zorundadır.

(2) Tescil olunan ticaret unvanı, ticarî işletmenin giriş cephesinin herkes tarafından kolayca görülebilecek bir yere, okunaklı bir şekilde yazılır. Ayrıca tacirin kullandığı işletmeyle ilgili belgelerinde, sicil numarası, ticaret unvanı, merkezi, tacir sermaye şirketi ise sermaye miktarı, web sitesi adresi ve numarası da gösterilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrası hükmü “şubeleri” de kapsamalıdır. Buna göre anılan fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Tescil olunan ticaret ünvanının ticari işletmenin merkezinin faaliyette bulunduğu işyerinin görülebilecek bir yere okunaklı bir şekilde yazılması zorunludur. Ayrıca, tacirin ticari işletmesi ile ilgili olarak kullandığı belgelerinde sicil numarası, ticaret ünvanı, merkezi, tacir sermaye şirketi ise sermaye miktarı ve ayrıca web sitesi adresi ve numarası da gösterilir. Bu hükümler şube ünvanı ve belgeleri için de uygulanır.”

2. Tescil

Madde 40 - (1) Her tacir, ticarî işletmenin açıldığı günden itibaren on beş gün içinde, ticarî işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilân ettirir.

(2) Her tacir kullanacağı ticaret unvanını ve bunun altına atacağı imzayı notere onaylattırdıktan sonra sicil müdürüne verir. Tacir tüzel kişi ise, unvanla birlikte onun adına imzaya yetkili kimselerin imzaları da notere onaylatılarak sicil müdürüne verilir.

(3) Merkezi Türkiye’de bulunan ticarî işletmelerin şubeleri de buldukları yerin ticaret siciline tescil ve ilân olunur. Ticaret unvanına ve imza örneklerine ilişkin yukarıdaki fıkraların hükümleri bu işletmelere de uygulanır. Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça merkezin bağlı olduğu sicile geçirilen

TİCARİ
İŞLETME

kayıtlar şubenin bağlı bulunduğu sicile de tescil olunur. Ancak, bu hususta şubenin bulunduğu yer sicil müdürünün ayrı bir inceleme zorunluluğu yoktur.

(4) Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticarî işletmelerin Türkiye'deki şubeleri, kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret unvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticarî işletmeler gibi tescil olunur. Bu şubeler için yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticarî mümessil atanır. Ticarî işletmenin birden çok şubesi varsa, ilk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticarî işletmelerin şubeleri gibi tescil olunur.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu madde hükmü, önerilen sistematik gereği olarak BİRİNCİ KISIM'a alınmıştır.

b) Anonim, limited ve kooperatif şirketler

Madde 43 - (1) Anonim, limited ve kooperatif şirketler, işletme konusu gösterilmek ve 46. madde hükmü saklı kalmak şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler.

(2) Ticaret unvanlarında, (anonim şirket), (limited şirket) ve (kooperatif şirket) kelimelerinin bulunması şarttır. Bunların ticaret unvanında, gerçek bir kişinin ad veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle kısaltılarak yazılamaz.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ikinci fıkrasında "...şirket" sözcüğü ile birlikte "ortaklık" sözcüğü de kanuni terim haline getirilmelidir. Çünkü, uygulamada "...Anonim Ortaklığı", "...Limited Ortaklığı" gibi ünvanlara rastlanmaktadır. Ayrıca, Tasarı'da birçok maddede de "şirket" yerine "ortaklık" sözcüğü kullanıldığı gibi (Bkz., 137-139; 178-180 vb.), Tasarı'nın "Kavramlar" başlığını taşıyan 135. maddesinde de "şirket" ve "ortaklık" sözcüklerinin eş anlamlı oldukları açıkça belirtilmiştir.

Buna göre fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

"...Şu kadar ki, ticaret ünvanlarında 'anonim şirket (ortaklık)', 'limited şirket (ortaklık)' ve 'kooperatif' kelimelerinin bulunması şarttır."

c) Tacir sayılan diğer tüzel kişiler ve donatma iştiraki

Madde 44 - (1) Ticari işletmeye sahip olan dernek, vakıf ve diğer tüzel kişilerin ticaret ünvanları, adlarıdır.

(2) Donatma iştirakinin ticaret ünvanı, müşterek donatılardan hiç olmazsa birinin ad ve soyadını veya deniz ticaretinde kullanılan geminin adını içerir. Soyadları ve gemi adı kısaltılmaz. Ticaret ünvanında ayrıca donatma iştirakini gösterecek bir ibare de bulunur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede sayılan tüzel kişi tacirlerin sadece adları veya ünvanları bir ticari işletmenin varlığının anlaşılabilmesi için yeterli olmadığından, 44. maddenin 1. fıkrası hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Ticari işletmeye sahip olan dernek, vakıf ve diğer tüzel kişilerin ticaret ünvanları, adları ile bunların sonuna eklenecek '...işletmesi' sözcüklerinden oluşur."

DÖRDÜNCÜ KISIM

Haksız Rekabet

Yukarıda Birinci Kitap'ın "Genel Değerlendirme" bölümünde önerilen sistematik benimsenirse, bu kısım "ALTINCI KISIM" olmalıdır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu kısımda yer alan "*haksız rekabet fiilleri*" ibaresi "*haksız rekabet eylemleri*" olarak düzeltilmelidir.

C) Cezai Sorumluluk

I. Cezayı Gerektiren Fiiller

Madde 62 - (1) a) 55. maddede yazılı haksız rekabet fiillerinden birini kasten işleyenler;

b) Kendi icap ve tekliflerinin rakiplerinininkine tercih edilmesi için kişisel durumu, ürünleri, iş ürünleri, ticarî faaliyeti ve işleri hakkında kasten yanlış veya yanıltıcı bilgi verenler;

c) Çalışanları, vekilleri veya diğer yardımcı kimseleri, çalıştırmanın veya müvekkillerinin üretim veya ticaret sırlarını ele geçirmelerini sağlamak için aldatanlar;

d) Çalıştıranlar veya müvekkillerden, işçilerinin veya çalışanlarının ya da vekillerinin, işlerini gördükleri sırada cezayı gerektiren bir haksız rekabet fiilini işlediklerini öğrenip de bu fiili önlemeyenler veya gerçeğe aykırı beyanları düzeltmeyenler;

Fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, 56. madde gereğince hukuk davasını açma hakkını haiz bulunanlardan birinin şikâyeti üzerine, her bir bent kapsamına giren fiiller dolayısıyla bir yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

Değerlendirme ve Öneri

• Birinci fıkranın (b) bendinin türkçesi bozuktur. Ayrıca, burada yer alan "*Kendi icap ve tekliflerinin...*" ibaresi hatalıdır. Her ikisi de "*öneri*" anlamındadır.

• Maddede kullanılan "*fiil*" sözcüğü "*eylem*" olarak düzeltilmelidir.

• Bu maddenin 1. fıkrasının (a) bendinde yer alan "55. maddede yazılı haksız rekabet fiillerinden birini kasden işleyenler..." ibaresi, ceza yaptırımını gereksiz yere sınırlamaktadır. Gerçekten, haksız rekabet eylemleri sadece 55. maddede sayılanlardan ibaret değildir. Buna göre, (a) bendindeki "55. maddede yazılı..." ibaresi çıkarılmalı ve hüküm aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Haksız rekabet eylemini kasden işleyenler;"

II - Tüzel kişilerin cezaî sorumluluğu

Madde 63 - (1) Tüzel kişilerin işleri görmeleri sırasında bir haksız rekabet fiili işlenirse 62. madde hükmü, tüzel kişi adına hareket eden veya etmesi gerekmiş olan organın üyeleri veya ortaklar hakkında uygulanır. Haksız rekabet fiilinin bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine de karar verilebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede yer alan "...organın üyeleri veya ortaklar..." ibaresi, ceza yaptırımının bunlardan sadece biri hakkında uygulanabilmesine yol açacaktır. Halbuki, haksız rekabet eylemi her iki grup tarafından birlikte işlenebilecektir. Bu nedenle "veya" sözcüğü "ve/veya" olarak düzeltilmelidir.

BEŞİNCİ KISIM

Ticari Defterler

Yukarıda Birinci Kitap'ın "Genel Değerlendirme" bölümünde önerilen sistematik benimsenirse, bu kısım "YEDİNCİ KISIM" olacaktır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Tasarı'nın 21. maddesinde düzenlenmiş olan fatura ve teyit mektubunun ticari belgeler olarak ticari defterlerle bir arada

TİCARİ
İŞLETME

düzenlenmesi gerektiğini daha önce belirtmiştik. Buna göre bu KISIM'ın başlığı "*TİCARİ DEFTERLER ve BELGELER*" olarak değiştirilmeli ve fatura ve teyit mektubu 82. maddeden sonra düzenlenmelidir.

Ayrıca, teyit mektubunu düzenleyen 21. maddenin 3. fıkrasındaki "...yazıyı alan kimse..." ibaresi, "... yazıyı alan tacir..." olarak düzeltilmelidir. Çünkü, teyit mektubu tacir sıfatıyla ilgili bir belgedir ve öyle kalmalıdır.

Ticari defterlerle isbat hükümlerinin Tasarıya alınmaması doğru olsa bile, kanunen tutulması zorunlu olan tüm defterlerin usulüne uygun olarak tutulmuş olmasının, ticari defterlerin sahibince delil olarak gösterilebilmesi için ön koşul olduğunun hükme bağlanması ticari defterlerin tam ve usulüne uygun tutulmasını güvenceye alan bir yaptırım oluştururdu. Böyle bir hüküm, Tasarı'nın 83. maddesinin 2. fıkrasına "*Şu kadar ki...*" diye eklenebilir.

Ticari defterlerin tutulmalarıyla ilgili olarak Tasarı'nın 64 vd. maddelerinde "*Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu*", "*Genel Kabul Gören Muhasebe İlkeleri*", "*Uluslararası Finansal Raporlama Standartları*" "*Genel Kabul Gören Matematiksel-İstatistiksel Yöntemler*" gibi farklı ölçülere yer verilmesi yerine ilk ikisi ile yetinilmesi yeterli olurdu.

Tasarı'nın 64 vd. maddeleri hükümleri tercüme kokmakta ve ifade zaafı taşımaktadır. Örneğin, 72. maddede "*nakdi tev-diler*" den, 74. maddede "*...kalem kullanılmaz*" dan, 78. maddede "*mal ortaklığı*"ndan söz edilmektedir. Diğer aksayan ifadelere aşağıda maddeler ele alınırken işaret edilecektir.

A) Defter tutma ve envanter

I - Defter tutma yükümü

Madde 64 - (1) Her tacir, ticarî defterleri tutmak ve defterlerinde, ticari işlemleriyle malvarlığı durumunu, Türkiye Muhasebe Standartlarına ve 88. madde hükümleri başta olmak üzere

bu Kanuna göre açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorundadır. Defterler, üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulur. İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesi defterlerden izlenebilmelidir.

(2) Tacir, işletmesiyle ilgili olarak gönderilen her türlü belgenin bir kopyasını (fotokopi, karbonlu kopya, mikrofiş, bilgisayar kaydı gibi) yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamakla yükümlüdür.

(3) Ticarî defterlerin tümü, açılış ve kapanışlarında noter tarafından onaylanır. Kapanış onayları, izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar yapılır. Şirketlerin kuruluşunda açılış onayları sicil müdürü tarafından da yapılabilir. Bu onayın noter tarafından yapıldığı durumlarda noter, odalardan getirilecek bir faaliyet onay belgesini aramak zorundadır. Türkiye Muhasebe Standartlarına göre elektronik ortamda veya dosyalama suretiyle tutulan defterlerin açılış ve kapanış onaylarının yapılıp yapılmayacağı, yapılacaksa bunun şekli ve esasları Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca bir tebliğle belirlenir.

(4) Pay defteri, karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri gibi işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan defterler de ticarî defterlerdir.

(5) Yevmiye, defteri kebir ve envanter defteri dışında tutulacak defterler Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından bir tebliğ ile belirlenir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin İlk Tasarı'daki metninin 5. fıkrasında "Bu Kısımda öngörülen hükümler ile ticarî defterleri doğrudan ve dolayısıyla ilgilendiren bu kanunun diğer hükümleri, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları'nda aksi öngörülmemişse ve bu standartların izin verdiği ölçüde uygulanırlar." Hükümüne yer verilmişti. Bu hükmün, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun kural koyma yetkisini ve

TİCARİ
İŞLETME

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nı kanun hükümlerinin önüne geçirmesi ve kanun hükümlerinin anılan standartların izin verdikleri ölçüde uygulanabileceğini öngörmesi nedeniyle, hukukun normlar hiyerarşisine, Anayasa'nın "Kuvvetler Ayrılığı" ilkesine ilişkin hükümlerine ve "kanunları koymak, değiştirmek ve kaldırmak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne aittir" diyen 87. maddesi hükmüne açıkça aykırı olduğunu belirtmiş ve Tasarı'dan çıkarılmasını önermiştim. 5. fıkra hükmü bu önerim doğrultusunda Tasarı'dan çıkartılmıştır. Ancak, maddede başka aksaklıklar da vardır.

• 4. fıkrada pay defterinden sonra gelen "karar" defterinin yönetim kurulu karar defteri olduğu belirtilmelidir. Yine bu fıkrada belirtilen "genel kurul toplantı ve müzakere defteri" "genel kurul müzakere ve karar defteri" olarak düzeltilmelidir.

• Maddenin 3. fıkrasında tüm ticari defterlerin açılış ve kapanışlarının noter tarafından onaylanacağı vurgulandıktan sonra, 4. fıkrada "pay defteri, yönetim kurulu ve genel kurul karar defterlerinin de ticari defterler olduğunun belirtilmesi" bunların da "açılış ve kapanışlarının" noter tarafından onaylanıp onaylanmayacağı sorusunu ortaya çıkarmaktadır. Bunun için açılış ve kapanış onayına tabi olmadıklarının belirtilmesi yararlı olacaktır. Buna göre 4. fıkra hükmü şu şekilde tamamlanmalıdır:

"(4) Pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul müzakere ve karar defteri gibi işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan defterler de ticari defterlerdir. Ancak, bu defterler noter onayına tâbi değildirler."

II - Defterlerin tutulması

Madde 65 - (1) Defterler ve gerekli diğer kayıtlar Türkçe tutulur. Kısaltmalar, rakamlar, harfler ve semboller kullanıldığı takdirde bunların anlamları açıkça belirtilmelidir.

(2) Defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır.

(3) Bir yazım veya kayıt, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilemez ve değiştirilemez. Kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmeler yasaktır.

(4) Defterler ve gerekli diğer kayıtlar, olgu ve işlemleri saptayan belgelerin dosyalanması şeklinde veya veri taşıyıcıları aracılığıyla tutulabilir; şu şartla ki, muhasebenin bu tutuluş biçimleri ve bu konuda uygulanan yöntemler Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olmalıdır. Defterlerin ve gerekli diğer kayıtların elektronik ortamda tutulması durumunda, bilgilerin saklanma süresince bunlara ulaşılmamasının ve bu süre zarfında bunların her zaman kolaylıkla okunmasının temin edilmiş olması şarttır. Elektronik ortamda tutulma halinde birinci ilâ üçüncü fıkra hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasında "*Defterler ve gerekli diğer kayıtlar Türkçe tutulur*" denilmektedir. Ancak, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 215. maddesinin 1. fıkrasında "*...Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıtlar da yapılabilir*" denilmiş olmasına göre, çelişkinin önlenmesi bakımından Vergi Usul Kanunu'nun anılan hükmünün saklı olduğunun 1. fıkrada belirtilmesi gerekmektedir.

3. Dil ve para birimi

Madde 70 - (1) Yıl sonu finansal tabloları Türkçe ve Türk Lirası ile düzenlenir. Bu konudaki diğer kanunlarda yer alan istisnalar saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metniyle ilgili olarak yıl sonu finansal tablolarının Türkçe ve Türk Lirası ile düzenleneceğinin belirtildiğine; halbuki, Vergi Usul Kanunu'nun 215. maddesinin 1 ve 2. fıkrasında, belgelerin Türkçe kayıtlar bulunmak koşuluyla başka dilde ve Türk parası karşılığı gösterilmek

TİCARİ
İŞLETME

şartıyla yabancı para birimine göre de düzenlenebileceğinin hükme bağlandığına; buna göre, Tasarı'da ya sadece Vergi Usul Kanunu'nun anılan hükümlerine yollama yapılmakla yetinilmesinin veya mevcut düzenleme korunacaksa, çelişkinin önlenmesi bakımından 70. maddede anılan Vergi Usul Kanunu hükümlerinin saklı olduğunun belirtilmesinin gerektiğine işaret etmiştim. Bu önerim esas itibariyle benimsenmiştir.

3. Aktifleştirme yasağı

Madde 74 - (1) Türkiye Muhasebe Standartlarında aksi öngörülmemişse, işletmenin kuruluşu ve özsermaye sağlanması amacıyla yapılan harcamalar için bilançoya aktif kalem konulamaz.

(2) Bedelsiz olarak elde edilmiş, maddi olmayan duran varlıklar için bilançonun aktifine kalem konulamaz; meğerki Türkiye Muhasebe Standartlarında aksi öngörülmüş olsun.

(3) Sigorta sözleşmelerinin kurulması için yapılan giderler aktifleştirilemez; meğerki Türkiye Muhasebe Standartlarında aksi öngörülmüş olsun.

Değerlendirme ve Öneri

Maddenin, işletmenin kuruluşu ve özsermaye temini maksadıyla yapılan harcamaları bedelsiz olarak elde edilmiş veya maddi değeri olmayan varlıkların ve sigorta giderlerinin aktifleştirilemeyeceğine ilişkin hükmü, Vergi Usul Kanunu'nun 326. maddesinin "*Kurumların aktifleştirdikleri ilk tesis ve taazzuv giderleri ile peştemallıklar mukayyet değerleri üzerinden eşit miktarlarda ve beş yıl içinde itfa olunur*" diyen hükmüyle çelişmektedir.

C) Saklama ve ibraz

I - Belgelerin saklanması, saklama süresi

Madde 82 - (1) Her tacir;

a) Ticarî defterlerini, envanterleri, açılış bilânçolarını, ara bilânçolarını, finansal tablolarını, yıllık faaliyet raporlarını, topluluk finansal tablolarını ve yıllık faaliyet raporlarını ve bu belgelerin anlaşılabilirliğini kolaylaştıracak çalışma talimatları ile diğer organizasyon belgelerini;

b) Alınan ticarî mektupları;

c) Gönderilen ticarî mektupların suretlerini;

d) 66. maddenin birinci fıkrasına göre yapılan kayıtların dayandığı belgeleri,

Sınıflandırılmış bir şekilde saklamakla yükümlüdür.

(2) Ticarî mektuplar, bir ticarî işe ilişkin tüm yazışmalar-
dır.

(3) Açılış ve ara bilânçoları, finansal tablolar ve topluluk finansal tabloları hariç olmak üzere, birinci fıkrada sayılan belgeler, Türkiye Muhasebe Standartlarına da uygun olmak kaydıyla, görüntü veya veri taşıyıcılarda saklanabilirler; şu şartla ki,

a) Okunur hale getirildiklerinde, alınmış bulunan ticarî mektuplar ve defter dayanaklarıyla görsel ve diğer belgelerle içerik olarak örtüşsünler;

b) Saklama süresi boyunca kayıtlara her an ulaşılabilir ve uygun bir süre içinde kayıtlar okunabilir hale getirilebilir olsun.

(4) Kayıtlar 65. maddenin dördüncü fıkrasının birinci cümlesine dayanarak bilgisayarlı ortama alınıyor ise, bilgiler; bilgisayar yerine basılı olarak da saklanabilir. Bu tür yazdırılmış bilgiler birinci cümleye göre de saklanabilir.

(5) Birinci fıkranın (a) ilâ (d) bendlerinde öngörülen belgeler beş yıl saklanır.

(6) Saklama süresi, ticarî defterlere son kaydın yapıldığı, envanterin çıkarıldığı, ara bilânçonun düzenlendiği yıl sonu

TİCARİ
İŞLETME

finansal tablolarının hazırlandığı ve konsolide finansal tabloların hazırlandığı, ticari yazışmaların yapıldığı veya muhasebe belgelerinin olduğu takvim yılının bitişiyile başlar.

(7) Bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanunî saklama süresi içinde ziyaa uğrarsa tacir ziyayı öğrendiği tarihten itibaren onbeş gün içinde ticarî işletmesinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesinden kendisine bir belge verilmesini isteyebilir. Bu dava hasımsız açılır. Mahkeme gerekli gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir.

(8) Gerçek kişi olan tacirin ölümü halinde mirasçıları ve ticareti terk etmesi halinde kendisi defter ve kağıtları birinci fıkra gereğince saklamakla yükümlüdür. Ancak mirasın resmî tasfiyesi halinde ve tüzel kişi sona ermişse defter ve kağıtlar birinci fıkrada yazılı sürelerle sulh mahkemesi tarafından saklanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 7. fıkrası hükmüne, uygulamada sıkça rastlanan "hırsızlık" eyleminin de eklenmesi önerim benimsemiştir.

* Ayrıca, bu fıkrada yetkili mahkeme "...tacirin ticarî işletmesinin bulunduğu yer mahkemesi" olarak belirtildiğine göre, metindeki "yetkili mahkemesinden" ibaresi "görevli mahkemesinden" olarak düzeltilmelidir.

Buna göre 7. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler yangın, su baskını, zelzele gibi bir doğal âfet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni süresi içinde ziyaa uğrarsa tacir, ziyayı öğrendiği tarihten itibaren onbeş gün içinde ticarî işletmesinin bulunduğu yerin görevli mahkemesinden kendisine bir ziya belgesi verilmesini isteyebilir. Bu dava hasımsız açılır. Mahkeme gerekli gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir."

II - Hukukî uyumsuzluklarda ibraz

Madde 83 - (1) Ticarî uyumsuzluklarda mahkeme, yabancı gerçek veya tüzel kişi bile olsalar, tarafların ticarî defterlerinin ibrazına, resen veya taraflardan birinin istemi üzerine karar verir.

(2) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun, muhakemeye muhtaç davalarda ihzarî işlemlere ait hükümleriyle senetlerin ibraz zorunluluğuna dair olan hükümleri ticarî işlerde de uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 2. fıkrasının dili ağırdır. Özellikle “ihzari”, “muhakemeye muhtaç” sözcükleri günümüz türkçesine çevirilmelidir.

• Bu kısmın genel değerlendirme bölümünde de belirttiğimiz üzere, bu maddenin 2. fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmelidir:

“...Şu kadar ki, tutulması zorunlu olan tüm defterlerin usulüne uygun olarak tutulmamış bulunması halinde ticari defterler sahibi lehine delil olamaz.”

IV - Defterlerin tümüyle incelenmesi

Madde 85 - (1) Malvarlığı hukukuna ilişkin olan, özellikle de mirasa, mal ortaklığına ve şirket tasfiyesine ilişkin uyumsuzluklarda, mahkeme, ticarî defterlerin teslimine ve bütün içeriklerinin incelenmesine karar verebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ifadesi bozuktur. “...mal ortaklığına...” ibaresi “müşterek mülkiyeti de çağrıştıran” yanlış kullanılmış bir ibaredir. Hükmün doğru ve amacına uygun ifadesi aşağıdaki şekilde olmalıdır:

TİCARİ
İŞLETME

"Malvarlığına ilişkin uyumsuzluklarda ve özellikle şirket, iflâs ve miras uyumsuzluklarında mahkeme ticari defterlerin teslimine ve tüm içeriklerinin incelenmesine karar verebilir."

VII -Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun yetkisi

Madde 88 - (1) 64 ilâ 88. madde hükümlerine tâbi gerçek ve tüzel kişiler gerek ticarî defterlerini tutarken, gerek münferit ve konsolide finansal tablolarını düzenlerken, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan, Türkiye Muhasebe Standartlarına ve kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkelerine aynen uymak ve bunları uygulamak zorundadırlar. 514 ilâ 528. maddeler ile Kanunun ilgili diğer hükümleri saklıdır.

(2) Bu düzenlemeler, uygulamada birliği sağlamak ve finansal tablolara uluslararası pazarlarda geçerlilik kazandırmak amacıyla, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına tam uyumlu olacak şekilde, yalnız Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından belirlenir ve yayımlanır.

(3) Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunca, değişik ölçütteki işletmeler ve sektörler itibarıyla, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarından farklı istisnâî uygulamalara izin verildiği hallerde, bunları uygulayanlar, söz konusu durumu finansal tablo dipnotlarında açıklarlar.

(4) Kanunlarla, belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kurulmuş bulunan kurum ve kurullar, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olmak ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun onayını almak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlar ile ilgili olarak ayrıntıya ilişkin, sınırlı düzenlemeleri yapabilirler.

(5) Uygulamada, Türkiye Muhasebe Standartlarında hüküm bulunmayan hallerde, ilgili oldukları alanlar itibarıyla yukarıdaki fıkrada belirtilen ayrıntı düzenlemelere, anılan düzenlemelerde de hüküm bulunmadığı hallerde dünyada yaygın uygulaması bulunan genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uyulur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 5. fıkrasında, "Türkiye Muhasebe Standartları'nda hüküm bulunmayan hallerde ilgili olunan alanlar itibariyle yapılan düzenlemelere; bu düzenlemelerde de hüküm bulunmayan hallerde dünyada genel kabul gören muhasebe ilkelerine uyulacağı" belirtildiği halde, 65. maddenin 4. fıkrasında bu sıralamadan söz edilmeden sadece "Genel Kabul Gören Muhasebe İlkeleri"; 67. maddenin 1. paragrafında sadece "Genel Kabul Gören Matematiksel-İstatistiksel Yöntemler"den; aynı maddenin 2. fıkrasında sadece "Genel Kabul Gören Muhasebe İlkesi"nden ve 82. maddenin 3. fıkrasında da yine "Genel Kabul Gören Muhasebe İlkelerine uygunluk"dan söz edilmektedir. Bu durum tam bir kavram kargaşasıdır.

ALTINCI KISIM

Cari Hesap

Yukarıda Birinci Kitap'ın "Genel Değerlendirme" bölümünde önerdiğimiz sistematik benimsenirse, bu kısım "SEKİZİNCİ KISIM" olacaktır.

A) Tanım ve şekil

Madde 89 - (1) İki kişinin herhangi bir hukukî sebep veya ilişkiden doğan alacaklarını teker teker ve ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem alacak ve borç şekline çevirerek hesabın kesilmesinden sonra çıkacak artan tutarı isteyebileceklerine ilişkin sözleşme cari hesap sözleşmesidir.

(2) Yazılı şekil geçerlilik şartıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddedeki cari hesap tanımında "İki kişinin..." ibaresi "İki veya daha fazla kişinin..." olarak düzeltilmelidir.

TİCARİ
İŞLETME

"Karşılıklılık" mevcut olmak şartıyla, çok taraflı câri hesap sözleşmesi yapılabilmesi için herhangi bir hukuki engel yoktur.

b) Bileşik faiz ve sözleşmeyle belirlenebilecek hükümler

Madde 96 - (1) Taraflar, üç aydan aşağı olmamak üzere diledikleri zaman faizlerin ana paraya eklenmesini kararlaştırabilecekleri gibi, hesap devrelerini, faiz ve komisyon miktarlarını da sözleşme ile belirleyebilirler.

(2) 9. madde hükmü saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrasındaki "9. madde hükmü saklıdır." şeklindeki yollama "...8. madde hükmü saklıdır." olmalıdır. Çünkü, 9. madde hükmü zaten maddenin birinci fıkrasında tekrarlanmaktadır.

YEDİNCİ KISIM

Acente

GENEL DEĞERLENDİRME

Acentenin, ticari işletmenin ve tacirin bağımsız bir yardımcısı olarak, ticari mümessil ve ticari vekilden sonra (ÜÇÜNCÜ KISIM olarak) yer alması sistematik bakımdan daha doğru olacaktır.

Acente konusundaki düzenlemeler, 122. maddedeki düzenleme ile ilgili olarak aşağıda belirttiğimiz hususlar dışında yeterlidir.

II - Denkleştirme talebi

Madde 122 - (1) Sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonra;

a) Müvekkil, acentenin bulduğu yeni müşteriler sayesinde, sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonra da önemli menfaatler elde ediyorsa;

b) Acente, sözleşme ilişkisinin sona ermesinin sonucu olarak, onun tarafından işletmeye kazandırılmış müşterilerle yapılmış veya kısa bir süre içinde yapılacak olan işler dolayısıyla sözleşme ilişkisi devam etmiş olsaydı elde edeceği ücret isteme hakkını yitiriyorsa ve

c) Denkleştirmenin ödenmesi, halin bütün gereklerine göre hakkaniyete uygun düşüyorsa,

Acente, müvekkilden uygun bir tazminat isteyebilir.

(2) Tazminat, acentenin son beş yıllık faaliyeti sonucu aldığı yıllık komisyon veya diğer ödemelerin ortalamasını aşamaz. Sözleşme ilişkisi daha kısa bir süre devam etmişse, faaliyetin devamı sırasındaki ortalama esas alınır.

(3) Müvekkilin, feshi haklı gösterecek bir eylemi olmadan, acente sözleşmeyi feshetmişse veya acentenin kusuru sebebiyle sözleşme müvekkil tarafından haklı sebeplerle feshedilmişse, acente denkleştirme talebinde bulunamaz.

(4) Denkleştirme talebinden önceden vazgeçilemez. Denkleştirme isteme hakkının sözleşme ilişkisinin sona ermesinden itibaren bir yıl içinde ileri sürülmesi gerekir.

(5) Bu hüküm, hakkaniyete aykırı düşmedikçe tek satıcılık ile benzeri diğer sürekli sözleşme ilişkilerinin sona ermesi halinde de uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin "Denkleştirme talebi" şeklindeki kenar başlığı içeriği ile uyumlu değildir. Bu maddede sözleşmenin sona ermesi nedeniyle bir "portföy tazminatı" söz konusudur. Yani, bir "mahsup" işlemi değil, bir zarar ziyanın giderilmesi söz konusudur. Bu nedenle, 122. maddenin kenar başlığı "Tazminat talebi" olmalıdır.

TİCARİ
İŞLETME

• Ayrıca, maddenin 5. fıkrasındaki "...benzeri diğer sözleşme ilişkilerinin..." ibaresi, "...benzeri diğer tekel hakkı veren sürekli sözleşme ilişkilerinin" şeklinde sınırlandırılmalıdır. Buna göre, maddenin 5. fıkrası hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(5) Bu hüküm, hakkaniyete aykırı düşmedikçe, tek satıcılık ile benzeri diğer tekel hakkı veren sürekli sözleşme ilişkilerinin sona ermesi halinde de uygulanır."

TİCARET ŞİRKETLERİ

İKİNCİ KİTAP TİCARET ŞİRKETLERİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

A) Türleri

Madde 124 - (1) Ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerinden ibarettir.

(2) Bu Kanunda, kollektif ile komandit şirket, şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin 1. fıkrası hükmünün doğru ifadesi

"Ticaret şirketleri kollektif, komandit, anonim, limited şirketler ile kooperatiflerden ibarettir."

şeklinde olmalıdır.

D) Sermaye koyma borcu

I - Konusu

Madde 127 - (1) Kanunda aksine hüküm olmadıkça ticaret şirketlerine sermaye olarak;

a) Para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar;

TİCARET
ŞİRKETLERİ

- b) Fikrî mülkiyet hakları;
  - c) Taşınurlar ve her çeşit taşınmaz;
  - d) Taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları;
  - e) Kişisel emek;
  - f) Ticarî itibar;
  - g) Ticarî işletmeler;
  - h) Haklı olarak kullanılan devredilebilir sanal ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler;
  - ı) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar;
  - i) Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer;
- konabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin sonuna anonim ve limited şirket ortakları ile komandit şirketlerde komanditer ortakların kişisel emeği ve ticarî itibarı sermaye olarak koyamayacakları göz önünde tutularak bu konudaki 307/II, 342/I ve 581/I. maddeler hükümlerinin saklı olduğuna dair şöyle bir fıkra eklenmesi doğru olacaktır:

"(2) Kanununun 307. maddesinin ikinci, 342. maddesinin birinci ve 581. maddesinin birinci fıkraları hükümleri saklıdır."

II - Hükümü

1. Genel olarak

Madde 128 - (1) Her ortak, usulüne göre düzenlenmiş ve imza edilmiş şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt eylediği sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur.

(2) Esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleri ile yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınurlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde aynı sermaye kabul olunur. Özel sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır.

(3) Sermaye olarak taşınmaz mülkiyeti veya taşınmaz üzerinde var veya kurulacak olan aynı bir hakkın konulması borcunu içeren şirket sözleşmesi hükümleri, resmî şekil aranmaksızın geçerlidir.

(4) Paradan başka ekonomik bir değer veya bir taşınurun sermaye olarak konulmasının borçlanılması halinde şirket, tüzel kişilik kazandığı andan itibaren bunlar üzerinde malik sıfatıyla doğrudan tasarruf edebilir.

(5) Taşınmaz mülkiyeti veya sair aynı bir hakkın sermaye olarak konulması halinde, şirketin bunlar üzerinde tasarruf edebilmesi için tapu siciline tescil gereklidir.

(6) Mülkiyet ve sair aynı hakların tapu siciline tescili istemi ile diğer sicillere yapılacak tescillerle ilgili bildirimler, ticaret sicil müdürü tarafından, ilgili sicile resen ve hemen yapılır. Şu kadar ki, şirketin tek taraflı istemde bulunabilme hakkı da saklıdır.

(7) Şirket, her ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirmesini isteyebileceği ve dava edebileceği gibi, yerine getirmede gecikme sebebiyle uğradığı zararın tazminini de isteyebilir. Tazminat talebi için ihtar şarttır. Şahıs şirketlerinde bu davayı ortaklar da açabilir.

(8) Ortaklarca, sermaye olarak konulması taahhüt edilen hakların korunması için, kurucular tarafından ortaklar aleyhine ihtiyatî tedbir isteyebilir. Tedbir üzerine açılacak davalar için, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda öngörülen süre ancak şirketin tescil ve ilânı tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Değerlendirme ve Öneri

Maddenin düzenlemeleri aşağıdaki nedenlerle yetersizdir:

- 1. fıkra hükmü eksik ve ifadesi bozuktur
- 2. fıkroda sadece "taşınmazlardan" söz edilip sınırlı aynı haklara yer verilmemesi önemli bir eksikliktir.
- Hukuken önce taahhüt, sonra tasarruf işlemi yapılması gerekmesine göre 2. fıkra hükmü 3. fıkra hükmüyle yer değiştirmelidir.

• Şirkete taşınmaz mülkiyetinin veya taşınmaz üzerindeki sınırlı aynı bir hakkın sermaye olarak konulmasında temel sorun, bu hakların, kuruluşun ve özellikle anonim ortaklıkta sermaye artırımının ticaret siciline tescil edilmesinden önce, Medeni Kanun'un 1023. maddesine göre, tapu kaydına iyiniyetle istinat eden üçüncü kişilerin ellerine geçebilmesi tehlikesidir. Bu tehlikenin önlenmesi bakımından, Tasarı'da öngörüldüğü gibi, taşınmazın tapudaki siciline şirket lehine şerh konulması yararlı olmakla beraber yeterli değildir. Ayrıca, taşınmazın mülkiyetinin veya üzerindeki sınırlı aynı hakkın kazanılması prosedürünün de kurulacak veya sermaye artıracak olan şirket lehine düzenlenmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere, taşınmaz mülkiyetinin kazanılmasında taahhüt, tescili talep ve tescil aşamaları söz konusudur. Taahhüt işlemi, taşınmazın veya üzerindeki sınırlı aynı hakkın sermaye olarak konulacağına anasözleşmede taahhüt edilmesiyle gerçekleşmektedir. Tescili talep hakkı ise, Medeni Kanun'un 1013. maddesi hükmüne göre taşınmazın malikine aittir. Buna göre, kurularak tüzel kişilik kazanan veya sermaye artıran şirket taşınmazın mülkiyetinin veya üzerindeki sınırlı aynı hakkın lehine tescilini sağlayabilmek için mâlikinin tescil talebinde bulunmasına muhtaçtır. Mâlikin buna yanaşmaması halinde, Medeni Kanun'un 716. maddesine göre tescil davası açmaktan ve belki de taahhüdün iptali için karşı davaya muhatap olmaktan kurtulmak için yapılması gereken düzenleme, ser-

maye olarak taahhüt edilen taşınmaz mülkiyetinin veya bunun üzerindeki sınırlı aynı hakkın tapuda şirket adına tescilini talep hakkının şirkete geçeceğinin hükme bağlanmasıdır. Tasarı'daki düzenleme yeterli değildir.

• Ayrıca, şerh talebi hakkının sadece sermaye taahhüdünde bulunan kimsede olmaması da önem taşımaktadır. Buna göre, şerh konulmasını talep yetkisi, kuruluşta anasözleşmedeki kurucu imzalarını onaylayan notere, sermaye artırımında ise şirkete verilmelidir.

• 2. fıkradaki "...taşınırlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde..." hükmü, uygulamada "güvenilir kişi"nin kim olacağına tereddüde yol açması ve amacı bakımından yetersizdir. Bu hüküm "Anasözleşmede belirtilmek suretiyle diğer kuruculara veya bir yeddiemine tevdi edildikleri takdirde..." şeklinde düzeltilmelidir.

• 2. fıkranın son cümlesinin ifadesi de bozuktur.

• Nihayet, taşınmaz mülkiyeti sadece kuruluşta değil, sermaye artırımında da söz konusu olabileceğine göre, hüküm yazılırken bu hale ilişkin özellik de göz önünde tutulmalıdır.

Bu açıklamalara göre, 1. fıkra ile 2. fıkra hükümleri aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(1) Her ortak, usulüne göre düzenlenmiş ve imza edilmiş olan şirket anasözleşmesiyle koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur. Sermaye şirketleri ile kooperatiflerde nakit olmayan sermayenin anasözleşmede gösterilecek olan değeri mahkemece atanacak olan bilirkişi tarafından belirlenir."

"(2) Taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkının veya sınırlı aynı hakkın sermaye olarak konulması taahhüdü, şirketin, tüzel kişilik kazanmasını veya sermaye artırımının ticaret siciline tescilini takiben, Türk Medeni Kanunu'nun 1013. maddesine göre bu hakların tapu siciline tescilini talep edebileceğinin kabulü anlamına gelir. Tescili talep istemi şirketin sermaye artırımının ticaret siciline tescilini

TİCARET
ŞİRKETLERİ

takiben ticaret müdürü tarafından da yapılabilir. Ayrıca, kuruluş sırasında kurucuların anasözleşmedeki imzalarını onaylayan noter ve sermaye artırımlarında şirket, söz konusu sermaye taahhütlerinin taşınmazın siciline şerh edilmesini ilgili tapu sicili dairesinden yazılı olarak istemekle yükümlüdürler.

Fikri mülkiyet hakları ile diğer hakların ve taşınır malların sermaye olarak konulması taahhüdü, şirketin, tüzel kişilik kazanmasından itibaren bu haklar ve mallar üzerinde mülk sıfatıyla doğrudan doğruya tasarruf edebileceği anlamına gelir. Ayrıca, kuruluş sırasında kurucuların anasözleşmedeki imzalarını onaylayan noter ve sermaye artırımlarında şirket, fikri mülkiyet hakları ile diğer haklarının sermaye olarak konulması taahhüdünün varsa özel sicillerine kaydedilmesini yazılı olarak talep etmekle yükümlüdürler. Özel sicile kayıt halinde üçüncü kişiler iyiniyetli iktisap iddiasında bulunamazlar.

Sermaye olarak konulması taahhüt edilen taşınır malların anasözleşmede belirtilecek kuruculara veya diğer bir yeddiemine tevdi edildiğine dair yeddieminlik belgesi ibraz edilmedikçe noter kuruluş anasözleşmesindeki imzaları onaylamayacağı gibi, ticaret sicili müdürü de sermaye artırımını sicile tescil edemez."

• Nihayet, maddenin 5. fıkrasının mâlûmu ilâm eden gereksiz hükmü yerine, bu maddenin 2. fıkrasındaki görevlerini hiç veya gereği gibi yerine getirmeyen şirket yönetim kurulu üyeleri ile ilgili diğer kişiler ve noterler hakkında hukuki sorumluluk hükmü getirilmesi daha doğru olacaktır. Bu hüküm aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(5) Yukarıda üçüncü fıkrada belirtilen yükümlülüklerini hiç veya gereği gibi yerine getirmeyen noterler ve şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer yöneticiler kurucuların, şirketin ve şirket alacaklıları ile paysahiplerinin uğradıkları zararları tazminle yükümlüdürler."

3. Sorumlu olma

Madde 130 - (1) Sermaye olarak şirkete alacaklarını devretmiş olan bir ortak, alacaklar şirketçe tahsil edilmiş olmadıkça sermaye koyma borcundan kurtulmaz.

(2) Alacak, vadesi gelmemiş ise aksi kararlaştırılmış olmadıkça, vâde gününden, muaccel ise şirket sözleşmesi tarihinden itibaren bir ay içinde şirketçe tahsil edilmelidir.

(3) Her ne sebeple olursa olsun, bu süre içinde tahsil edilemediği takdirde, gecikmeden dolayı şirketin tazminat hakkına halel gelmemek şartıyla, ortak, sürenin bitiminden itibaren geçecek günlerin temerrüt faizini de öder.

(4) Alacak kısmen tahsil edilmişse, yukarıdaki hükümler tahsil edilmemiş olan kısım hakkında geçerlidir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı "*Sermaye borcu nedeniyle sorumluluk*" olmalıdır.

• Ayrıca, bu maddenin 3. fıkrası hükmüyle 129. maddesi hükmü uyumlu değildir. Gerçekten, 129. maddede, vaktinde konulmayan nakdi sermaye taahhütleri için, aksine anasözleşmede hüküm yoksa, şirketin tescilinden itibaren temerrüt faizi ödenmesi öngörülmüş iken, 130. maddenin 3. fıkrasında nakit alacağını sermaye olarak koyan kişinin şirketin tescilinden itibaren en az bir ay faiz ödemesi öngörülmektedir. Böylece, nakit sermaye taahhüt edenler ile vadeli veya muaccel olan nakit alacağını sermaye olarak koyan ortaklar arasında ikinciler lehine bir durum söz konusudur. Bu durumun önlenmesi için nakit alacağını sermaye olarak koyan ortak da anasözleşmenin imzalanması tarihinden itibaren (alacağın şirketçe tahsiline kadar) şirkete faiz ödemelidir.

• Öte yandan, Tasarı'nın 130. maddesinin sonuna

"Tasdik edilen konkordatonun sermaye şirketi ortaklarının sermaye borçlarını kapsamayacağına"

dair bir fıkra ilâve edilmelidir.

4. Karineler

Madde 131 - (1) Sermaye olarak konulan ayınlara, bilirkişi tarafından biçilecek değerler, ilgililerce kabul edilmiş sayılır.

(2) Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa, sermaye olarak konan malların mülkiyeti şirkete ait ve haklar şirkete devredilmiş olur.

(3) Hizmet karşılığı olarak verilecek ücretin kısmen veya tamamen kâra iştirak suretiyle ifası kararlaştırıldığı takdirde bu kayıt çalışanlara ortak sıfatını vermez.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrası hükmü sermaye şirketleri ile kooperatifler için geçerli olmalıdır. Kişi ortaklıklarında ortakların uyuşmalarının önceliği esastır. Buna göre, fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Sermaye şirketlerine ve kooperatiflere sermaye olarak konulan ayınlara bilirkişi tarafından biçilecek değerler ilgililerce kabul edilmiş sayılır.”

F) Birleşme, bölünme ve tür değiştirme

I - Uygulama alanı ve kavramlar

1. Uygulama alanı

Madde 134 - (1) Ticaret şirketlerinin birleşmelerine, bölünmelerine ve tür değiştirmelerine 134 ilâ 194. maddeler uygulanır.

(2) Diğer kanunların, bu Kanunun 135 ilâ 194. maddelerine aykırı olmayan hükümleri saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki 2. fıkrasında, saklı tutulan özel kanunların sayılmasını, gerek saklı tutulması gereken

başkaca özel kanunların varlığı (örneğin Kurumlar Vergisi Kanunu ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hk. 233 sayılı KHK) ve gerekse saklı tutulması gerekecek yeni mevzuatın yürürlüğe konulabilecek olması bakımlarından sakıncalı bulmuştum. Son Tasarı'da saklı tutulan kanunların sayılmasından önerim doğrultusunda vazgeçilmiştir.

- Ancak, halâ 2. fıkranın son cümlesiyle "...aşağıdaki hükümlere aykırı olmayan özel kanunlar hükümlerinin" saklı tutulmasında ısrar edilmesi yanlıştır. Özel hükümler, özel durumlar için konulur. Eğer özel düzenlemeler genel kanuna aykırı olamayacaksa, ahvalin pek büyük ekseriyetinde özel düzenleme yapılması mümkün olmayacaktır. Özel kanunları genel kanunun öngördüğü bir tüzük, yönetmelik veya tebliğ durumuna indirgeyen bu düzenleme kabul edilemez. AB'nin tüzük ve yönergelerindeki metodu iç hukuka aktarmak her zaman tutarlı sonuç vermez.

Buna göre 134. maddenin 2. fıkrası hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Diğer mevzuat hükümleri saklıdır."

2. Kavramlar

Madde 135 - (1) 134 ilâ 194. maddelerin uygulanmasında; "şirket", ticaret şirketlerini; "ortak", anonim şirketlerin pay sahiplerini, limited şirketler ile şahıs şirketlerinin ve kooperatiflerin ortaklarını; "ortaklık payı", şahıs şirketlerindeki ortaklık payını, anonim şirketteki payı, limited şirketteki esas sermaye payını, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketteki ortaklık payını,; "genel kurul", anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerle kooperatiflerdeki genel kurulu, şahıs şirketlerindeki ortaklar kurulunu ve gereğinde ortakların tümünü; "yönetim organı", anonim şirketler ve kooperatiflerde yönetim kurulunu, limited şirketlerde müdürü veya müdürleri, şahıs şirketleriyle sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticiyi; "şirket sözleşmesi", anonim şirketlerde

TİCARET
ŞİRKETLERİ

lığının dağıtılmasına başlanmamış olan bir şirket genel kurul kararıyla "devam edebileceğine" göre, bu devamın, bir şirketi devralması veya bir şirketle yeni bir şirket çatısı altında birleşmesi suretiyle sağlanabilmesine de herhangi bir engel bulunmamak gerekir. Buna göre, 138. madde hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"c) Tasfiye Halindeki Bir Şirketin Birleşmesi

Madde 138. (1) *Tasfiye halindeki bir ortaklık, malvarlığının dağıtılmasına başlanmamış olmak şartıyla birleşebilir.*

(2) Birinci fıkradaki şartın varlığı, ortaklığın yönetim organının bu hususu doğrulayan raporunun devralan ortaklığın merkezinin bulunduğu yerin ticaret sicili müdürlüğüne verilmesi suretiyle kanıtlanır."

d) Sermayenin yitirilmesi veya borca batıklık halinde birleşmeye katılma

Madde 139 - (1) Sermayesiyle kanunî yedek akçeleri toplamının yarısı zararlarla yitmiş olan veya borca batık durumda bulunan bir şirket, yitirilmiş sermayeyi veya gerekiyorsa borca batıklık durumunu karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşebilir.

(2) Birinci fıkradaki şartın gerçekleşmiş olduğunu kanıtlayan bir işlem denetçisi raporunun, devralan şirketin merkezinin bulunduğu yerin ticaret sicili müdürlüğüne sunulması şarttır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı "...birleşmeye katılma" değil, "...birleşme" olmalıdır.

• 1. fıkranın ilk satırında "Sermayesiyle kanuni yedek akçeleri toplamının ..." ibaresinden sonra "en az" ibaresi; ikinci satırında da "...borca batık durumda bulunan bir ortaklık..." ibaresinden sonra "ancak" sözcüğü eklenmelidir.

- 1. fıkradaki "ortaklık" sözcüğü uyum bakımından "şirket" olarak değiştirilmelidir.
- 2. fıkranın hemen başına "Birleşme için..." ibaresi eklenmelidir.

Buna göre madde metni aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"d) Sermayenin Yitirilmesi veya Borca Batık Olma Halinde Birleşme

Madde 139. (1) *Sermayesiyle kanunî yedek akçeleri toplamının en az yarısı zararlarla yitmiş olan veya borca batık durumda bulunan bir şirket ancak yitirilmiş sermayeyi ve gerekiyorsa borca batıklık durumunu karşılayabilecek tutarda serbestçe kullanılabilen özvarlığa sahip bulunan bir ortaklık ile birleşebilir.*

(2) Birleşme için birinci fıkradaki şartın gerçekleşmiş olduğunu kanıtlayan bir bağımsız denetleme kuruluşu raporunun, devralan şirketin merkezinin bulunduğu yerin ticaret sicili müdürlüğüne sunulması şarttır."

2. Ortaklık payları ve hakları

a) Ortaklık payının ve haklarının korunması

Madde 140 - (1) Devrolunan şirketin ortaklarının, mevcut ortaklık paylarını ve haklarını karşılayacak değerde, devralan şirketin payları ve hakları üzerinde istemde bulunma hakları vardır. Bu istem hakkı, birleşmeye katılan şirketlerin malvarlıklarının değeri, oy haklarının dağılımı ve önem taşıyan diğer hususlar dikkate alınarak hesaplanır.

(2) Şirket paylarının değişim oranları belirlenirken, tahsis olunan şirket paylarının gerçek değerlerinin onda birini aşmaması şartıyla, bir denkleştirme ödenmesi öngörülebilir.

(3) Devrolunan şirketin oydan yoksun paylarına sahip ortaklarına aynı değerde, oydan yoksun veya oy hakkını haiz paylar verilir.

TİCARET
ŞİRKETLERİ

(4) Devrolunan şirkette mevcut bulunan paylara bağlı imtiyaz hakları karşılığında, devralan şirkette eşdeğerde haklar veya uygun bir karşılık verilir.

(5) Devralan şirket, devrolunan şirketin intifa senedi sahiplerine, eşdeğerli haklar tanımak veya intifa senetlerini, birleşme sözleşmesinin yapıldığı tarihteki gerçek değeriyle satın almak zorundadır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metninde yer alan "ortaklık" sözcüğü son Tasarı'da önerim doğrultusunda "şirket" olarak değiştirilmiş ve dil birliği sağlanmış ise de "birleşmeye katılan" ibaresi "birleşen" olarak düzeltilmemiştir.

• Öte yandan, uygulamada birleşme çok defa kârlı olan grup şirketinin fazla vergi vermemesi için uygun ve zararlı grup şirketini devralıp onun zararlarını devralan şirketin kârıyla mahsubetmek amacıyla yapılmaktadır. Bu durumda, birleşen şirketlerin grup dışı azınlık pay sahiplerinin mağduriyetleri söz konusu olabilir. Bu nedenle, birleşen şirketlerin birleşmeye karşı olan azınlık pay sahiplerine şirketlerden çıkabilme ve paylarının gerçek değerini karşılayacak tutarda bir ayrılma akçesi alabilme seçeneğinin tanınması gereklidir.

Buna göre, maddenin 1. fıkrası şöyle olmalıdır:

"(1) Birleşen şirketler, birleşme sözleşmesinde ortaklarına pay sahipliğini veya mevcut paylarının gerçek değerini karşılayan bir ayrılma akçesi alıp şirketten çıkma konusunda seçim yapma hakkı tanınır."

• Maddenin 1. fıkrasının hükmü sadece devrolunan şirket ortaklarının hakları bakımından kaleme alınmış olması hatalıdır. Devralan ortaklığın ortaklarının haklarının da aynı ölçüde gözetilmesi gerekir.

• Ayrıca, 4. fıkra hükmü, devrolunan ortaklığın ortaklarına verilecek imtiyazlar açısından amacını aşabilir. Gerçekten, dev-

ralan şirkette imtiyazlı paylar bulunmaması halinde, devrolunan ortaklığın ortakları (anasözleşme değişikliklerinde) bizatihi imtiyaz haklarından fazla hak elde etmiş hale gelebilirler. Bu nedenle, fıkradan "eşdeğer haklar" ibaresi çıkarılmalıdır.

Buna göre 140. madde hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Madde 140. (1) Devralan ve devrolunan şirketin ortaklarının mevcut ortaklık paylarını ve haklarını karşılayacak değerde devralan şirketin ortaklık payları ve hakları üzerinde talep hakları vardır. Bu talep hakkı birleşen ortaklıkların malvarlıklarının değeri, oy haklarının dağılımı ve önem taşıyan diğer hususlar dikkate alınarak hesaplanır.

(2) Ortaklık paylarının değişim oranları belirlenirken, tahsis olunan ortaklık paylarının gerçek değerlerinin onda birini aşmaması şartıyla bir denkleştirme ödenmesi öngörülebilir.

(3) Devrolunan şirketin oydan yoksun paylarına sahip ortaklarına aynı değerde oydan yoksun veya oy hakkını haiz paylar verilir.

(4) Devrolunan şirkette mevcut bulunan paylara bağlı imtiyaz hakları karşılığında devralan şirkette uygun haklar veya karşılık verilir.

(5) Devralan şirket, devrolunan şirketin intifa senedi sahiplerine eş değerli haklar tanımak veya intifa senetlerini birleşme sözleşmesinin yapıldığı tarihteki gerçek değerleriyle satın almak zorundadır."

b) Ayrılma akçesi

Madde 141 - (1) Birleşmeye katılan şirketler, birleşme sözleşmesinde, ortaklara, devralan şirkette, pay ve ortaklık haklarının iktisabı ile iktisap olunan şirket paylarının gerçek değerine denk gelen bir ayrılma akçesi arasında seçim yapma hakkı tanıyabilirler.

TİCARET
ŞİRKETLERİ

(2) Birleşmeye katılan şirketler birleşme sözleşmesinde, sadece, ayrılma akçesinin verilmesini öngörebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki "...birleşmeye katılan" ibaresi "...birleşen", "ortaklıklar" sözcüğü dil birliği bakımından "şirketler" olarak düzeltilmelidir.

3. Sermaye artırımını, yeni kuruluş ve ara bilânço

a) Sermaye artırımını

Madde 142 - (1) Devralma yoluyla birleşmede, devralan şirket, sermayesini, devrolunan şirketin ortaklarının haklarının korunabilmesi için gerekli olan düzeyde, arttırmak zorundadır.

(2) Birleşmede, aynı sermaye konulmasına ilişkin düzenlemelerle, halka açık anonim şirketlerde, yeni payların halka arzına dair hükümler, Sermaye Piyasası Kurulu kaydına alınmasına ilişkin olanlar müstesna, uygulanmaz.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metninde yer alan "ortaklık" sözcüğü son Tasarı'da önerim doğrultusunda "şirket" olarak değiştirilerek dil birliği sağlanmıştır.

b) Yeni kuruluş

Madde 143 - (1) Yeni kuruluş yolu ile birleşmede, bu kanun ile Kooperatifler Kanununun, aynı sermaye konulmasına dair düzenlemeleri ve asgarî ortak sayısına ilişkin hükümleri dışındaki maddeleri yeni şirketin kuruluşuna uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki "...aynî sermaye konulmasına..." ibaresi "para-dan başka sermaye konulmasına..." şeklinde düzeltilmelidir.

c) Ara bilanço

Madde 144 - (1) Birleşme sözleşmesinin imzalandığı tarih ile bilanço günü arasında altı aydan fazla zaman geçmişse veya son bilançonun çıkarılmasından sonra, birleşmeye katılan şirketlerin malvarlıklarında önemli değişiklikler meydana gelmişse, birleşmeye katılan şirketler bir ara bilanço çıkarmak zorundadır.

(2) Aşağıdaki hükümler saklı olmak kaydı ile, ara bilanço-yaya yıllık bilanço-yaya ilişkin hüküm ve ilkeler uygulanır. Ara bilanço için;

a) Fizikî envanter çıkarılması gerekli değildir;

b) Son bilançoda kabul edilen değerlendirmeler, sadece ticarî defterdeki hareketler ölçüsünde değiştirilir; amortis-manlar, değer düzeltmeleri ve karşılıklar ile ticarî defterler-den anlaşılmayan işletme için önemli değer değişiklikleri de dikkate alınır.

Değerlendirme ve Öneri

• 1. fıkradaki "...birleşmeye katılan ortaklıkların" ibaresi "birleşen şirketlerin" olarak düzeltilmelidir.

• Ayrıca, 2. fıkranın b) bendindeki "...ticari defterdeki" ibaresi "...ticari defterlerdeki" olarak düzeltilmelidir.

4. Birleşme sözleşmesi, birleşme raporu ve denetleme

a) Birleşme sözleşmesi

aa) Birleşme sözleşmesinin yapılması

TİCARET
ŞİRKETLERİ

Madde 145 - (1) Birleşme sözleşmesi yazılı şekilde yapılır. Sözleşme, birleşmeye katılan şirketlerin, yönetim organlarınınca imzalanır ve genel kurulları tarafından onaylanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki "...birleşmeye katılan ortaklıkların" ibaresi "...birleşen şirketlerin" olarak düzeltilmelidir.

bb) Birleşme sözleşmesinin içeriği

Madde 146 - (1) Birleşme sözleşmesinin;

a) Birleşmeye katılan şirketlerin ticaret unvanlarını, hukukî türlerini, merkezlerini; yeni kuruluş yolu ile birleşme halinde, yeni şirketin türünü, ticaret unvanını ve merkezini;

b) Şirket paylarının değişim oranını, öngörülmüşse denkleştirme tutarını; devrolunan şirketin ortaklarının, devralan şirketteki paylarına ve haklarına ilişkin açıklamaları;

c) Devralan şirketin, imtiyazlı ve oydan yoksun payların sahipleriyle intifa senedi sahiplerine tanıdığı hakları;

d) Şirket paylarının değiştirilmesinin şeklini;

e) Birleşmeyle iktisap edilen payların, devralan veya yeni kurulan şirketin bilânço kârına hak kazandığı tarihi ve bu talebe ilişkin bütün özellikleri;

f) Gereğinde 141. madde uyarınca ayrılma akçesini;

g) Devrolunan şirketin işlem ve eylemlerinin devralan şirketin hesabına yapılmış sayılacağı tarihi;

h) Yönetim organlarına ve yönetici ortaklara tanınan özel yararları;

i) Gereğinde sınırsız sorumlu ortakların isimlerini;

içermesi zorunludur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki “birleşmeye katılan ortaklıkların” ibaresinin “birleşen şirketlerin” olarak; “hukuki türlerini” ibaresi de “türlerini” şeklinde düzeltilmelidir.

b) Birleşme raporu

Madde 147 - (1) Birleşmeye katılan şirketlerin yönetim organları, ayrı ayrı veya birlikte, birleşme hakkında bir rapor hazırlarlar.

(2) Raporda;

- a) Birleşmenin amacı ve sonuçları;
- b) Birleşme sözleşmesi;
- c) Şirket paylarının değişim oranı ve öngörülmüşse denkleştirme tutarı; devrolunan şirketlerin ortaklarına devralan şirket nezdinde tanınan ortaklık hakları;
- d) Gereğinde ayrılma karşılığının tutarı ve şirket pay ve ortaklık hakları yerine ayrılma akçesi verilmesinin sebepleri;
- e) Değişim oranının belirlenmesi yönünden payların değerlendirilmesine ilişkin özellikler;
- f) Gereğinde devralan şirket tarafından yapılacak artırımın miktarı;
- g) Öngörülmüşse, devrolunan şirketin ortaklarına, birleşme dolayısıyla yüklenecek olan, ek ödeme ve diğer kişisel edim yükümleri ile kişisel sorumluluklar hakkında bilgi;
- h) Değişik türdeki şirketlerin birleşmelerinde, yeni tür dolayısıyla ortaklara düşen yükümlülükler;
- i) Birleşmenin, birleşmeye katılan şirketlerin işçileri üzerindeki etkileri ile mümkünse bir sosyal plânın içeriği;
- j) Birleşmenin, birleşmeye katılan şirketlerin alacaklıları üzerindeki etkileri;

k) Gerekiyorsa, ilgili makamlardan alınan onaylar,

Hukukî ve ekonomik yönden açıklanır ve gerekçeleri belirtilir.

(3) Yeni kuruluş yoluyla birleşmede birleşme raporuna yeni şirketin sözleşmesinin de eklenmesi şarttır.

(4) Tüm ortakların onaylaması halinde, küçük ve orta ölçekli şirketler birleşme raporunun düzenlenmesinden vazgeçebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki "*birleşmeye katılan ortaklıkların*" ibaresi "*birleşen şirketlerin*" olarak düzeltilmelidir.

c) Birleşme sözleşmesinin ve birleşme raporunun denetlenmesi

Madde 148 - (1) Birleşmeye katılan şirketlerin; birleşme sözleşmesini, birleşme raporunu ve birleşmeye esas oluşturan bilânçoynu, bu konuda uzman olan bir işlem denetçisine denettirmeleri şarttır.

(2) Birleşmeye katılan şirketler, birleşmeyi denetleyecek işlem denetçisine amaca yardımcı olacak, her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadır.

(3) İşlem denetçisi denetleme raporunda;

a) Devralan şirket tarafından yapılması öngörülen sermaye artırımının, devrolunan şirketin ortaklarının haklarını korumaya yeterli bulunup bulunmadığı;

b) Değişim oranının ve ayrılma karşılığının adil olup olmadığı;

c) Değişim oranının hangi yöntemle göre hesapladığı; en az üç farklı genel kabul gören yöntem ile karşılaştırma yapılarak, uygulanan yöntemin adil olduğu;

d) Diğer genel kabul gören yöntemlere göre hangi değerlerin ortaya çıkabileceği;

e) Denkleştirme varsa, bunun uygun olup olmadığı;

f) Değişim oranının hesaplanması yönünden payların değerlendirilmesinde dikkate alınan özellikler;

Hususunda inceleme yapıp görüş açıklamakla yükümlüdürler.

(4) Tüm ortakların onaylaması halinde, küçük ve orta ölçekli şirketler denetlemeden vazgeçebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki *"birleşmeye katılan ortaklıkların"* ibaresi *"birleşen şirketlerin"* olarak düzeltilmelidir.

8. Alacaklıların ve çalışanların korunması

a) Alacakların güvence altına alınması

Madde 157 - (1) Birleşmeye katılan şirketlerin alacaklıları birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından itibaren üç ay içinde istemde bulunurlarsa, devralan şirket bunların alacaklarını güvence altına alır.

(2) Birleşmeye katılan şirketler, alacaklılarına, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve tirajı ellibinin üstünde olan yurt düzeyinde dağıtım yapılan üç gazetede yedişer gün aralıklarla üç defa yapacakları ilânla, haklarını bildirirler. İşlem denetçisi, birleşmeye katılan şirketlerin serbest malvarlıklarının, ödenmesine yetmeyeceği bilinen bir alacakları bulunmadığını veya böyle bir alacak talebi beklenmediğini doğruladığı takdirde ilân yükümlülüğü ortadan kalkar.

(3) Devralan şirket alacağın birleşme dolayısıyla tehlikeye düşmediğini bir işlem denetçisi raporuyla ispat ederse, güvence verme yükümlülüğü ortadan kalkar.

(4) Diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması halinde, yükümlü şirket güvence göstermek yerine borcu ödeyebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki 2. fıkrasında yer alan "uzman" sözcüğünün, uzman olmayan bağımsız denetim kuruluşunu çağrıştırması nedeniyle Tasarı'dan çıkarılması gerektiğini belirtmişim. Bu sözcük son Tasarı'dan çıkarılmıştır. Ancak, fıkranın yeni metninde yer alan "ilânla bildirim" şirketin web sitesinde yapılmasının öngörülmesi gerekirdi.

• Ayrıca, maddenin 3. fıkrasındaki devralan şirketin "birleşmeyle üçüncü kişilerin alacaklarının tehlikeye düşürülmediğini isbat yükümü" bağımsız denetim kurulu raporuyla kanıtlanmalıdır. Buna göre fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(3) Devralan şirket birleşme dolayısıyla alacakların tehlikeye düşmediğini bağımsız denetim kuruluşu raporu ile kanıtlarsa teminat verme yükümü ortadan kalkar."

• Ayrıca, 4. fıkrada "yükümlü şirketin" borçlarını ödemesinin "diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması şartına" bağlanması doğru değildir. Bu fıkra Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

c) Şirket paylarının ve haklarının korunması

Madde 161 - (1) Tam ve kısmî bölünmede şirket payları ve hakları 140. madde uyarınca korunur.

(2) Devreden şirketin ortaklarına,

a) ya bölünmeye katılan tüm şirketlerde, mevcut payları oranında şirket payları (oranın korunduğu bölünme) veya

b) bölünmeye katılan bazı veya tüm şirketlerde, mevcut paylarının oranına göre değişiklik yapılarak şirket payları (oranın korunmadığı bölünme),

tahsis edilebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Birleşme gibi bölünmenin de azınlık pay sahiplerinin zararına olması mümkündür. Bu durumda özellikle bölünen şirketin azınlık pay sahiplerine paylarının gerçek değerini karşılayacak olan bir ayrılma akçesi ile şirketten çıkabilme seçeneğinin tanınması ve ayrıca, bölünen ve devralan şirketlere (bu şirketlerin çoğunluk pay sahiplerine) Tasarı'nın 141/II ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 38. maddesi hükümlerine paralel olarak nakit ödeme ile çıkarma hakkı tanınması doğru olacaktır.

Buna göre, 161. maddeye aşağıdaki 3 ve 4. fıkraların eklenmesi gerekmektedir:

“(3) Bölünen ve devralan şirketler, bölünme sözleşmesinde, ortaklarına pay sahipliği veya şirkette mevcut paylarının gerçek değerini karşılayan bir ayrılma akçesi alma konusunda seçim yapma hakkı tanınırlar.

“(4) Bölünen ve devralan şirketler bölünme sözleşmesinde, payları toplamı yüzde onu aşmayan pay sahiplerine sadece ayrılma akçesi verilmesini öngörebilirler.”

d) Arabilânço

Madde 165 - (1) Bilânço günüyle, bölünme sözleşmesinin imzası veya bölünme plânının düzenlenmesi tarihi arasında, altı aydan fazla bir zaman bulunduğu veya son bilânçonun çıkarılmasından itibaren, bölünmeye katılan şirketlerin malvarlıklarında önemli değişiklikler meydana gelmiş olduğu takdirde, bir ara bilânço çıkarılır.

(2) Aşağıdaki hükümler saklı olmak kaydı ile, ara bilânçoya yıllık bilânçoya ilişkin hüküm ve ilkeler uygulanır. Ara bilânço için;

a) Fizikî envanter çıkarılması gerekli değildir;

TİCARET
ŞİRKETLERİ

b) Son bilânçoda kabul edilen değerlendirmeler, sadece ticarî defterdeki hareketler ölçüsünde değiştirilir; amortismanlar, değer düzeltmeleri ve karşılıklar ile ticarî defterlerden anlaşılmayan işletme için önemli değer değişiklikleri de dikkate alınır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metniyle ilgili değerlendirmemde ara bilânço çıkarılmasına ilişkin olan bu madde hükmününün 144. madde ile aynı nitelikte olduğunu, bu nedenle 144. maddenin 2. fıkrası hükmüne burada da yer verilmesi gerektiğini belirtmişim. Bu önerim son Tasarı'da aynen benimsenmiştir.

c) Bölünme raporu

aa) İçerik

Madde 169 - (1) Bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları, bölünme hakkında ayrı rapor hazırlarlar; ortak rapor da geçerlidir.

(2) Rapor;

a) Bölünmenin amacını ve sonuçlarını;

b) Bölünme sözleşmesini veya bölünme plânını;

c) Payların değişim oranlarını ve gereğinde ödenecek denkleştirme tutarını, özellikle devreden şirketin ortaklarının devralan şirketteki haklarına ilişkin açıklamaları;

d) Değişim oranının saptanmasında, payların değerlendirilmesine ilişkin özellikleri;

e) Gereğinde, bölünme dolayısıyla ortaklar için doğacak olan ek ödeme yükümlerini, diğer kişisel edim yükümlerini ve sınırsız sorumluluğu;

f) Bölünmeye katılan şirketlerin türlerinin farklı olması halinde, ortakların yeni tür sebebiyle söz konusu olan yükümlerini;

g) Bölünmenin işçiler üzerindeki etkileri ile içeriğini; varsa sosyal plânın içeriğini;

h) Bölünmenin, bölünmeye katılan şirketlerin alacaklıları üzerindeki etkilerini;

Hukukî ve ekonomik yönleri ile açıklar ve gerekçelerini gösterir.

(3) Yeni kuruluşun varlığı halinde, bölünme plânına yeni şirketin sözleşmesi de eklenir.

(4) Tüm ortakların onaylaması halinde küçük ve orta ölçekli şirketler bölünme raporunun düzenlenmesinden vazgeçebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin ilk Tasarı'daki metnine ilişkin değerlendirmemde hükmün 147. madde hükmü ile aynı olduğunu; bu nedenle, anılan maddenin 4. fıkrası hükmüne paralel bir hükme burada da yer verilmesi gerektiğini belirtmiştim. Bu önerim son Tasarı'da aynen benimsermiştir.

bb) Alacakların güvence altına alınması

Madde 175 - (1) Bölünmeye katılan şirketler, 174. maddede öngörülen ilânların yayın tarihinden itibaren iki ay içinde, istemde bulunan alacaklıların alacaklarını güvence altına almak zorundadırlar.

(2) Bölünme ile alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediğinin ispatı halinde, güvence altına almak yükümü ortadan kalkar.

(3) Şirket istemde bulunan alacaklılara, güvence vermek yerine, alacağı ödeyebilir; şu şartla ki, bu ödeme diğer alacaklıları zarara uğratmasın.

Değerlendirme ve Öneri

• Birleşmeye ilişkin 157. madde için öngördüğümüz üzere, üçüncü kişilerin alacaklarının tehlikeye düşürülmediğinin bağımsız denetim kuruluşu raporuyla kanıtlanması hususuna bölünmede de yer verilmelidir.

Buna göre 2. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“(2) Bölünmeyle alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediği bağımsız denetim kuruluşu raporuyla kanıtlanırsa, teminat verme yükümü ortadan kalkar.”

6. İş ilişkilerinin geçmesi

Madde 178 - (1) Tam veya kısmî bölünmede, işçilerle yapılan hizmet sözleşmeleri, işçi itiraz etmediği takdirde, devir gününe kadar bu sözleşmeden doğan bütün hak ve borçlarla devralana geçer.

(2) İşçi itiraz ederse, hizmet sözleşmesi kanunî işten çıkarma süresinin sonunda sona erer; devralan ve işçi o tarihe kadar sözleşmeyi yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Eski işveren ile devralan, işçinin bölünmeden evvel muaccel olmuş alacakları ile hizmet sözleşmesinin normal olarak sona ereceği veya işçinin itirazı sebebiyle sona erdiği tarihe kadar geçen sürede muaccel olacak alacaklarından müteselsilen sorumludur.

(4) Aksi kararlaştırılmadıkça veya halin gereğinden anlaşılmadıkça, işveren hizmet sözleşmesinden doğan hakları üçüncü bir kişiye devredemez.

(5) İşçiler muaccel olan ve birinci fıkrada öngörüldüğü şekilde muaccel olacak alacaklarının güvence altına alınmasını isteyebilirler.

(6) Devreden şirketin bölünmeden önce şirket borçlarından dolayı sorumlu olan ortakları, hizmet sözleşmesinden doğan ve intikal gününe kadar muaccel olan borçlarla, hizmet sözleş-

mesi normal olarak sona ermiş olsaydı muaccel hale gelecek olan veya işçinin itirazı sebebiyle hizmet sözleşmesinin sona erdiği ana kadar doğacak olan borçlardan müteselsilen sorumlu olmakta devam ederler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede "işçi" sözcüğü yerine "çalışanlar" sözcüğünün kullanılması hem dil birliği ve hem de kapsamın daha iyi belirlenebilmesi bakımlarından daha doğru olacaktır.

• Ayrıca, çalışanların bölünmeye belli bir süreye kadar itiraz etmeleri halinde, bunların tüm alacakları ödenmedikçe bölünmenin sicile tescil edilemeyeceği hükme bağlanmalıdır. Böylece, hem çalışanların bölünme nedeniyle hak kaybına uğramaları önlenmiş ve hem de bölünmeye itiraz eden çalışanın bölünmeyi engellemesi önlenmiş olacaktır.

Buna göre, maddenin 1 ve 2. fıkraları hükümleri aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(1) Tam ve kısmi bölünmede çalışanlarla yapılmış olan iş veya hizmet sözleşmeleri ve devir gününe kadar bu sözleşmelerden doğan bütün hak ve borçlar devralan şirkete geçer.

(2) Çalışanlar, en geç bölünmenin ticaret siciline tesciline kadar bölünmeye ve devre itiraz edebilirler. Bu takdirde tüm hakları ödenecek iş veya hizmet ilişkilerine son verilir.

Çalışanlar bölünmeye ve devre hiç veya süresi içinde itiraz etmezlerse, iş veya hizmet sözleşmesi kanuni işten çıkarma süresinin bitiminde sona erer; devralan şirket ve çalışanlar o tarihe kadar sözleşme gereklerine uymakla yükümlüdürler."

IV - Tür Değiştirme

1. Genel hükümler

a) İlke

Madde 180 - (1) Bir şirket hukukî şeklini değiştirebilir (tür değiştirme). Yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin ilk Tasarı'da yer alan metninde TTK'nın 152. maddesinin tür değişikliğini hukuken en etkin ve yalın olarak belirten ve Gerekçe'de de "veciz" olduğu teslim edilen "yeni nev'e çevrilen şirket eskisinin devamıdır" hükmü yerine, neden İsviçre'nin (tercümesi de bozuk olan) metnine yer verildiğini anlamamanın mümkün olmadığını belirtmiş ve madde metninin "Bir ticaret ortaklığı aşağıdaki hükümlere göre türünü değiştirebilir. Yeni türe çevrilen şirket eskisinin devamıdır." şeklinde olmasını önermiştim. Bu önerim son Tasarı'da esas itibariyle benimsenerek metinde "Yeni türe çevrilen şirket eskisinin devamıdır" hükmüne yer verilmiştir. Ancak, maddenin 1. cümlesindeki ifade aksaklığı devam etmektedir. Bu aksaklığı gidermek için 1. cümleye ilişkin önerimin de aynen kabul edilmesi yeterli olacaktır.

3. Kuruluş ve ara bilanço

Madde 184 - (1) Tür değiştirmede, yeni türün kuruluşuna ilişkin hükümler uygulanır; ancak sermaye şirketlerinde ortakların asgarî sayısına ve aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümler uygulanmaz.

(2) Bilanço günüyle tür değiştirme raporunun düzenlendiği tarih arasında altı aydan fazla zaman geçmişse veya son bilançonun çıkarıldığı tarihten itibaren şirketin malvarlığında önemli değişiklikler meydana gelmişse ara bilanço çıkarılır.

(3) Aşağıdaki hükümler saklı olmak kaydı ile, ara bilançoya yıllık bilançoya ilişkin hüküm ve ilkeler uygulanır. Ara bilanço için;

a) Fizikî envanter çıkarılması gerekli değildir;

b) Son bilançoda kabul edilen değerlendirmeler, sadece ticarî defterdeki hareketler ölçüsünde değiştirilir; amortismanlar, değer düzeltmeleri ve karşılıklar ile ticarî defterlerden anlaşılmayan işletme için önemli değer değişiklikleri de dikkate alınır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin ilk Tasarı'daki metnine ilişkin değerlendirmemde hükmün birleşmede ara bilânço düzenlenmesine dair 144. madde hükmüyle aynı mahiyette olduğunu; bu nedenle, 144. maddenin 3. fıkrası hükmünün 184. madde bakımından da gerekli olduğunu belirtmiştim. Bu önerim son Tasarı'da aynen benimsenmiştir.

5. Tür değiştirme raporu

Madde 186 - (1) Yönetim organı tür değiştirme hakkında yazılı bir rapor hazırlar.

(2) Raporda;

- a) Tür değiştirmenin amacı ve sonuçları,
  - b) Yeni türe ilişkin kuruluş hükümlerinin yerine getirilmiş bulunduğu,
  - c) Yeni şirket sözleşmesi,
  - d) Tür değiştirmeden sonra ortakların sahip olacakları paylara dair değişim oranı,
  - e) Varsa ortaklar ile ilgili olarak tür değiştirmeden kaynaklanan ek ödeme ile diğer kişisel edim yükümleri ve kişisel sorumluluklar,
  - f) Ortaklar için yeni tür dolayısıyla doğan yükümler
- Hukukî ve ekonomik yönden açıklanır ve gerekçeleri gösterilir.

(3) Tüm ortakların onaylaması halinde küçük ve orta ölçekli şirketler tür değiştirme raporunun düzenlenmesinden vazgeçebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin ilk Tasarı'daki metnine ilişkin değerlendirmemde hükmün birleşme raporuna ilişkin 147. madde ile

TİCARET
ŞİRKETLERİ

aynı mahiyette olduğunu; dolayısıyla, 147. maddede yer alan, küçük ve orta ölçekli şirketlere ilişkin 4. fıkra hükmünün bu maddede de yer alması gerektiğini belirtmişim. Bu önerim son Tasarı'da aynen benimsenmiştir.

6. Tür değiştirme plânının ve tür değiştirme raporunun denetlenmesi

Madde 187 - (1) Şirket, tür değiştirme plânını, tür değiştirme raporunu, tür değiştirmede esas alınan bilânço-yu işlem denetçisine denetlettirir.

(2) Şirket işlem denetçisine, yapılacak denetlemenin amacına hizmet edebilecek bütün bilgi ve belgeleri vermek zorundadır.

(3) İşlem denetçisi tür değiştirmeye ilişkin şartların gerçekleşip gerçekleşmediğini, bilânçonun gerçeğe uygun olup olmadığını ve tür değiştirmeden sonra ortakların hukukî durumlarının korunup korunmadığını incelemek ve değerlendirmek zorundadır.

(4) Tüm ortakların onaylaması halinde küçük ve orta ölçekli şirketler denetlemeden vazgeçebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin İlk Tasarı'daki metnine ilişkin değerlendirmemde hükmün, birleşme sözleşmesinin ve birleşme raporunun denetlenmesine ilişkin 148. madde hükmüyle aynı mahiyette olduğunu; dolayısıyla 148. maddede yer alan küçük ve orta ölçekli şirketlere ilişkin 4. fıkra hükmüne bu maddede de yer verilmesi gerektiğini belirtmişim. Bu önerim son Tasarı'da aynen benimsenmiştir.

H) Sanayi ve Ticaret Bakanlığının düzenleme ve denetleme yetkisi

Madde 210 - (1) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bu Kanunun ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerinin uygulamasıyla ilgili tebliğler yayımlamaya yetkilidir. Anonim ve limited şirketlerin işlemleri bir tüzük ile tayin olunacak şekilde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından denetlenir. Ticaret sicil müdürlükleri Bakanlık tarafından çıkarılan tebliğlere uyarlar.

(2) Diğer bakanlık, kurum, kurul ve kuruluşlar, ancak kendilerine kanunla tanınan yetkinin sınırları içinde kalmak şartıyla ve öngörülen amaç, konu ve şekle tâbi olarak şirketlere dair idarî düzenlemeler yapabilirler. Söz konusu düzenlemelerin bu Kanunun sermaye şirketlerine ilişkin hükümlerini ilgilendirmeleri halinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığının yazılı uygun görüşü alınır. Bakanlık düzenlemeyi kanuna uygunluk yönünden inceleyerek görüşünü en geç yedi gün içinde yazılı olarak ilgili bakanlık, kurum, kurul veya kuruluşa bildirir; süresi içinde bildirilmemişse görüş olumlu kabul edilir.

(3) Devamlı sayılabilecek şekilde, kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya faaliyetlerde bulunduğu tespit edilen sermaye şirketleri hakkında, özel kanunlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca bu tür işlem veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açılabilir.

Değerlendirme ve Öneri

İlk Tasarı'nın 210. maddesinin 3. fıkrasında idarenin "kişilere özgü karar ve işlemleri" için Danıştay'da iptal davası açılabileceği; bu iptal davasının usulünü, süreleri de belirleyerek, bir yönetmelikle düzenlemeye Danıştay'ın yetkili olduğu hükümlerine yer verilmişti. Ben bu düzenlemeye: a) İdarelerin kişilere özgü karar ve işlemlerine karşı açılacak olan iptal davalarının idare mahkemelerinde açılması gerektiği (2576 sayılı Kanun m. 5); b) Bu iptal davasının usulünü, süreleri de

TİCARET
ŞİRKETLERİ

belirleyerek, bir yönetmelikle belirleme yetkisinin Danıştay'a verilmesinin Anayasa'nın 142. maddesinin "*Mahkemelerin ... işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir*" diyen hükmüne aykırı olduğu nedenleriyle karşı çıkmış ve 3. fıkra hükmünün Tasarı'dan çıkarılmasını önermiştim. Bu önerim benimsenerek fıkra Tasarı'dan çıkarılmıştır.

İKİNCİ KISIM

Kollektif Şirket

BİRİNCİ BÖLÜM

Şirketin Niteliği ve Kuruluşu

II - Zorunlu kayıtlar

Madde 213 - (1) Kollektif şirket sözleşmesine aşağıdaki kayıtların yazılması zorunludur;

a) Ortakların ad ve soyadlarıyla yerleşim yerleri ve vatandaşlıkları.

b) Şirketin kollektif olduğu.

c) Şirketin ticaret unvanı ve merkezi.

d) Şirketin işletme konusu.

e) Her ortağın sermaye olarak koymayı taahhüt ettiği para miktarı; para niteliğinde olmayan sermayenin değeri ve bu değer ne suretle biçilmiş olduğu; sermaye olarak kişisel emek konulmuşsa bu emeğin niteliği ve kapsamı ve değeri.

f) Şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, bunların yalnız başına mı, yoksa birlikte mi imza koymaya yetkili oldukları.

(2) Ortaklar, emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla, şirket sözleşmesine diledikleri kayıtları koyabilirler. Şirket sözleşmesinde şirketin işletme konusunun sınırlarının açıkça gösterilmesi zorunludur.

KOLLEKTİF
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metnine ilişkin değerlendirmemde, hem "işletme konusu" ve hem de "şirket konusu" terimlerinin kullanılmasının doğru olmadığını; doğru olanın "işletme konusu" terimi olduğunu belirtmiştim. Tasarı'da bu önerim benimsenmiştir.

• Ayrıca, 1. maddenin e) bendindeki "para niteliğinde olmayan sermaye" ifadesi, kavram birliğinin sağlanması açısından "paradan başka sermaye" olmalıdır.

• Keza, 1. maddenin 2. fıkrasının son cümlesinin "...Şukadar ki, şirket sözleşmesinde şirket konusunun sınırlarının açıkça gösterilmiş olması şarttır" hükmü, Tasarı'ya alınmayan "ultra vires" anlayışını aksettirmektedir. Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Ortaklar Arasındaki İlişkiler

A) Sözleşme serbestisi

Madde 217 - (1) Ortakların birbirleriyle olan ilişkilerinin düzenlenmesinde sözleşme serbestisi geçerlidir.

Değerlendirme ve Öneri

• Sözleşme serbestliğinin vurgulanması amacıyla getirildiği belirtilen bu hüküm gereksizdir. "Güneş ısıtır" hükmü kadar gereksiz olan bu hüküm Tasarı'dan çıkarılmalı ve TTK'nın 159. maddesi hükmü bu maddeye alınmalıdır.

• Ayrıca, Tasarı'nın 308. maddesinde TTK'nın 247. maddesinin 159. maddesine paralel hükmü aynen korunurken, 159. madde hükmünün Tasarı'ya alınmaması bir çelişkidir.

II - Yönetimin kapsamı

Madde 223 - (1) Şirketin yönetimine giren hususlar, şirketin amacını ve konusunu elde etmek için yapılması gereken olağan işlem ve işler ile sınırlıdır. Şirketi yönetenler, şirket menfaatine uygun gördükleri işlerde sulh, feragat ve kabul ile tahkime de yetkilidirler. Şu kadar ki, bağıшта bulunmak, kefil olmak, üçüncü kişi lehine garanti vermek, ticarî mümessil tayin etmek ve şirket konusuna girmiyorsa taşınmazları satmak, satın almak, güvence göstermek, şirketin özüne ilişkin üretim araçlarını elden çıkarmak, rehnetmek veya ticarî işletme rehni kurmak gibi olağan iş ve işlemler dışında kalan hususlarda ortakların oybirliği şarttır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede yer alan "*...şirketin özüne ilişkin üretim araçlarını elden çıkarmak*" ibaresi ne anlama geldiği anlaşılamayan ve herhalde hukuki olmayan bir nitelemedir. Bu ibare düzeltilmeli veya Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

D) Oy hakkı ve kararlar

Madde 226 - (1) Her ortak bir oy hakkını haizdir. Buna aykırı sözleşme geçersizdir.

(2) Şirket sözleşmesinin her ne şekilde olursa olsun değiştirilmesine ilişkin kararlar oybirliğiyle, diğer kararlar ise, kanunda veya şirket sözleşmesinde aksine hüküm yoksa, ortakların tam sayısının çoğunluğunun oylarıyla verilir.

(3) "Oybirliği" şirketteki ortakların tümünün, "çoğunluk" şirketteki ortakların salt çoğunluğunun olumlu oylarıyla alınması gereken kararları ifade eder.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 3. fıkrası tekrar niteliğinde ve gereksizdir. "Çoğunluk" teriminin ne anlama geldiği üçüncü fıkrada olduğu

KOLLEKTİF
ŞİRKET

gibi "bütün ortakların çoğunluğu" olarak tanımlanmıştır. Buna göre 3. fıkra Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

E) Kâr payı hakkı ve zarara katılma

I - Finansal tablolarının çıkarılması

Madde 227 - (1) Yönetici ortaklar, şirketin faaliyet dönemi sonunda, bu kanunun ticarî defterlere ilişkin 64 ilâ 88. maddeleri hükümlerine uygun bir finansal tablolarını hazırlayıp imzalar ve ortaklar kurulunun onayına sunarlar. Finansal tablolar ortakların çoğunluğunun onayı ile kesinleşir. İkinci fıkra hükmü saklı kalmak şartıyla, aynı toplantıda kârın dağıtımını da karara bağlanır. Toplantıya katılıp olumsuz oy veren veya toplantıya katılmaları engellenen ortaklar bu kararın kanuna, şirket sözleşmesine, şirket kararlarına veya dürüstlük kurallarına aykırı olması halinde, kârın kullanılması hakkındaki karar tarihinden itibaren bir ay içinde iptal davası açabilirler.

(2) Ortaklar, kâr ve zarardan kendilerine düşen payın belirlenmesini, şirket sözleşmesiyle veya sonradan alacakları bir kararla, içlerinden birine veya bir üçüncü kişiye bırakabilirler. Bu ortağın veya üçüncü kişinin vereceği kararın haktaniyete aykırı olmaması şarttır. Söz konusu kararın öğrenilmesinden itibaren üç ayın geçmesi, belirlenen kâr payının ortak tarafından tamamen veya kısmen alınması veya başka bir kimseye devredilmesi, zararın ödenmesine başlanması gibi açık veya örtülü kabulü gösteren durumlarda dava hakkı düşer.

(3) Kâr ve zararın paylaşılmasına ilişkin karar haktaniyet kurallarına aykırı olduğu takdirde mahkemece iptal olunur. Bu halde adi şirkette, kârın ve zararın paylaşılmasına ilişkin hüküm uygulanır.

(4) Şirket sözleşmesinde öngörüldüğü takdirde, faiz ve ücretler faaliyet dönemi içinde ödenir. Kâr avansı verilebilmesi için şirket sözleşmesinde hüküm bulunmalı, faaliyet döneminin en az yedi ayı geçmiş, altı aylık bir bilanço hazırlanmış, bu bilanço bir yeminli malî müşavir veya serbest muhasebeci

malî müşavir tarafından onaylanmış ve kamusal yükümler için gerekli karşılık ayrılmış olmalıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasında finansal tabloların kabulüne ve kâr dağıtımına ilişkin ortaklar kurulu kararlarının iptalinin dava edilmesinin, anonim ortaklıklarda olduğu gibi toplantıya katılıp olumsuz oy vermek veya toplantıya katılmaya engel olunmak gibi bir takım şartlara bağlanması anlamsız ve gereksizdir. Ortaklar kurulu ve genel kurul çok farklı ortamlardır. Ayrıca, bir an için iptal davasının şarta bağlanması kabul edilse bile maddede belirtilen şartlar eksiktir.

• Ayrıca, 1. fıkrada sözü edilen iptal davası 1 aylık süreye bağlanmış iken, 2. fıkrada öngörülen dava hakkının 3 aylık süreye bağlanmasını haklı kılacak bir gerekçe yoktur. Her iki sürenin "birer aylık" hak düşürücü süre olması yeterlidir.

III - Temsil yetkisinin kaldırılması

Madde 235 - (1) Haklı sebeplerin varlığı halinde temsil yetkisi, bir ortağın başvurusu üzerine, mahkemece kaldırılabilir. Gecikmesinde tehlike bulunan hallerde mahkeme temsil yetkisini ihtiyati tedbir olarak kaldırıp bu yetkiyi bir kayyıma verebilir. Mahkemece resen doğrudan ticaret siciline bildirilen kayyımın atanmasına ilişkin karar hemen tescil ve ilân edilir.

(2) Ticarî mümessil, temsil yetkisini haiz ortakların tümü tarafından üçüncü kişilere karşı geçerli olacak şekilde görevden alınabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasında yer alan "...Gecikmesinde tehlike bulunan hallerde mahkeme temsil yetkisini ihtiyati tedbir olarak kaldırıp bu yetkiyi bir kayyıma verebilir..." hükmü hatalıdır. Bu hükmün doğru ifadesi aşağıdaki şekilde olmalıdır:

KOLLEKTİF
ŞİRKET

"...Gecikmesinde tehlike bulunan hallerde, mahkeme, temsil yetkisini geçici olarak kaldırıp bir kayyuma verebilir...."

- Ayrıca maddenin 2. fıkrası hükmü de hatalıdır.

Bir kere *"Üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edecek şekilde görevden alınabilir"* ifadesi, hukuken doğru bir ifade değildir.

İkinci olarak, mehz İsviçre Borçlar Kanunu'nun 566. maddesinde olduğu gibi, ticari mümessil, temsil yetkisini haiz olan ortakların oybirliğiyle değil, bunlardan herhangi biri tarafından görevden alınabilmelidir.

Buna göre 2. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(2) Ticari mümessil, temsil yetkisini haiz olan ortaklardan herhangi biri tarafından görevden alınabilir. Görevden alma, iyiniyetli üçüncü kişiler hakkında ticaret siciline tescil ile hüküm ifade eder."

3. Haklı sebepler

Madde 255 - (1) Bir ortağın kişiliğinden kaynaklanan sebeplerden dolayı şirketin feshinin istenebileceği durumlarda, diğer ortakların tümü onun şirketten çıkarılmasına ve şirketin devamına karar verebilir. Şirket sözleşmesinde bu kararın çoğunlukla alınması öngörülebilir.

(2) Çıkarılan ortak, bu kararın noter aracılığıyla tebliğinden itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde şirkete karşı çıkarılmanın iptali davasını açabilir.

(3) Birinci fıkra uyarınca çıkarma kararı alınmadığı takdirde her ortak, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden söz konusu ortağın şirketten çıkarılmasını ve ayrılma payının belirlenmesini isteyebilir.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin 3. fıkrasındaki halde münferit ortağa ihraç davası hakkı tanınması yerine aynı nedenle ortaklığın feshini

dava etme hakkının tanınması daha doğrudur ve dengelidir. Böylece, bir ortağın ihracı konusunda diğer ortaklarla ters düşen ortak, şirketin bu nedenle feshini dava edebilecek; diğer ortaklar da 1. fıkra hükmüne göre, onu ortaklıktan çıkarma hakkını haiz olacaklardır. Buna göre 3. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“(3) Birinci fıkra uyarınca ihraç kararı alınmadığı takdirde, her ortak ihraç gerekçesine dayanarak ortaklığın feshini dava edebilir. Bu takdirde diğer ortaklar birinci fıkra gereğince davacı ortağı şirketten çıkararak şirketin devamına karar verebilirler.”

e) Zamanaşımı

Madde 264 - (1) Şirketin borçları için, şirket alacaklılarının ortaklara ileri sürebilecekleri istem hakları, ortağın şirketten ayrılmasının, şirketin sona erdiğinin veya iflâsının ilân edildiğinin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanmasından itibaren üç yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar; ancak, niteliği nedeniyle, alacağın daha kısa bir zamanaşımına bağlandığı durumlarda o zamanaşımı süresi uygulanır.

(2) Alacak ilândan sonra muaccel olursa, zamanaşımı muacceliyet anından itibaren işlemeye başlar.

(3) Bu maddede öngörülen zamanaşımı ortakların birbirlerine karşı olan alacaklarına uygulanmaz.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasında, şirketin borçları nedeniyle ortaklara yöneltilecek talep haklarının zamanaşımı süresinin başlangıcı belirtilirken, “*şirketin sona erdiğinin ilânı*” yanında ayrıca “*şirketin iflâsının ilânı*” ibaresine yer verilmesi gereksizdir. “*Şirketin sona erdiğinin ilânı*” ibaresi yine sona erme nedeni olan iflâsı da kapsar.

• Yine, 1. fıkrada yer alan “*...ilân edildiğinin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanmasından itibaren*” ibaresinin ifadesi

KOLLEKTİF
ŞİRKET

hatalıdır. Doğrusu "...şirketin sona erdiğinin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilânından itibaren..." olmalıdır.

• Ayrıca, maddenin 3. fıkrası hükmü gereksizdir. Zira, maddede sadece şirket alacaklılarının ortaklara müracaat hakkı düzenlenmektedir. Ortakların birbirlerinden olan alacakları maddenin kapsamı dışındadır. Buna göre madde hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Madde 264.- (1) Şirket alacaklılarının şirketin borçları nedeniyle ortaklara karşı ileri sürebilecekleri talep hakları, ortağın şirketten ayrıldığı ve şirketin sona erdiğinin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilânından itibaren üç yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar; ancak, alacağın daha kısa bir zamanaşımına tâbi olduğu hallerde o zamanaşımı süresi uygulanır.

(2) Alacak ilândan sonra muaccel olursa zamanaşımı süresi muacceliyetten itibaren işlemeye başlar."

ÜÇÜNCÜ KISIM

Komandit Şirket

BİRİNCİ BÖLÜM

Şirketin Niteliği ve Kuruluşu

B) Uygulanacak hükümler

Madde 305 - (1) Bu bölümdeki özel hükümler saklı kalmak şartıyla, kollektif şirkete dair 212 ilâ 216. maddeler komandit şirketler hakkında da uygulanır.

(2) Şirket sözleşmesinde, her komanditer ortağın sermayesinin miktarı, cinsi ve ortak sıfatından kaynaklanan ve bir yönetim hakkı niteliğinde olmaması gereken, komanditer ortaklara verilen yönetim görevleri açıkça belirtilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 2. fıkrası hükmü sonra gelen 307. maddenin 1. fıkrasında kısmen tekrar edilmektedir. Bu tekrardan kaçınmak için 2. fıkra hükmünün 307. maddenin 1. fıkrası olarak yeniden kaleme alınması doğru olacaktır.

II- Komanditerlerin sermaye koyma borcu

Madde 307 - (1) Bir komandit şirket sözleşmesine 213. maddede gösterilen kayıtlardan başka komanditerlerin adlarıyla soyadları veya unvanları ve her birinin koydukları veya koymayı taahhüt ettikleri sermayenin cins ve miktarları yazılarak tescil ve ilân ettirilir.

KOLLEKTİF
ŞİRKET

C) Komanditer Ortağın Sorumluluğu

I. Genel Olarak

Madde 319. Komanditer ortağın sorumluluğu koyduğu veya taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz.

II. İstisnalar

1. Sorumluluğun Sınırsız Hale Gelmesi

Madde 320. (1) Adı ve soyadı şirketin ünvanında yer alan veya şirketin ticari mümessili ya da ticari vekil olarak hareket ettiğini açıkça belirtmeden şirket adına işlemlerde bulunan komanditer ortak, bu işlemlerden dolayı iyiniyetli üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu olur.

(2) Şirketin ticaret siciline tescilinden önce şirket adına veya hesabına işlemler yapıp da, komanditer ortak bu işlemlerden doğan borçlar için üçüncü kişilere karşı sorumluluğunun sınırlı olduğunu onlar tarafından bilindiğini isbat edememiş ise, komandite ortak gibi sorumlu olur.

(3) Komanditerlerin, şirketin yönetimine karıştığı sonucunu doğurmayacak şekilde, öneride bulunmaları, görüş açıklamaları, olağanüstü işlem ve eylemlere katılmaları, şirketin işlem ve eylemlerini denetleme haklarını kullanmaları ve kanunda yazılı hallerde yöneticilerin atanmalarına ve görevden alınmalarına katılmaları ve şirket içinde ikinci derecedeki hizmetlerde ve görevlerde çalıştırılmaları komanditer olarak sorumluluklarını etkilemez.

2. Sorumluluğun Genişlemesi

Madde 321. (1) Komanditer ortak şirkete koymayı taahhüt ettiği sermayeyi aşan bir miktar ile sorumluluğu üstlendiğini yazı ile açıklar veya ilân ederse, açıklamanın muhatabına ve üçüncü kişilere karşı açıkladığı tutar kadar sorumlu olur.

(2) Şirket alacaklıları, komanditerin nakit olmayan sermayesine taahhüt edildiği tarihte biçilen değer gerçekteki değerinin üstünde olduğunu isbat ederlerse, komanditer ortak arasındaki fark kadar sorumlu olur.

III. Alacaklıların Durumu

1. Takip İmkânı

Madde 322. (1) Komanditerler koymayı taahhüt ettikleri sermaye borçlarının henüz ödemedikleri kısmına kadar şirket alacaklılarına karşı sorumludurlar. Bu suretle kendisine başvurulmuş komanditer ortak, ortaklığın alacaklılarına ödemedeki bulunduğu tutarda sermaye borcundan kurtulur. Şirket alacaklıları, şirket feshedilmiş veya ifsah etmiş olmadıkça veya şirket aleyhine yapılan icra takibi semeresiz kalmış olmadıkça komanditer ortaklara başvuramazlar.

(2) Şirketin iflâsı halinde alacaklıların haiz oldukları haklar iflâs masasına geçer.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Anonim Şirket

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler, Kuruluş ve Temel İlkeler

A) Genel Hükümler

I - Tanım

Madde 329 - (1) Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir.

(2) Payscaleleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki tanım yetersizdir. Tanımda yer alan özellikler (6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un 35. maddesi hükmü bir yana bırakılırsa) aynen limited ortaklıklar için de geçerlidir.

Tanımın en azından *"payları kıymetli evrak niteliğinde paysetlerine bağlanarak veya Merkezi Kayıt Kuruluşu'na kayıt yoluyla tedavül edebilen"* unsurlarını içermesi gerekmektedir.

Buna göre tanım aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, payları kıymetli evrak niteliğinde paysetlerine bağlanarak veya Merkezi Kayıt Kuruluşu'na kayıt yoluyla tedavül edebilen, ortaklarının so-

rumlulukları taahhüt ettikleri sermaye payları ile sınırlı olan sermaye şirkettir."

ANONİM
ŞİRKET

II - Özel kanunlara bağlı anonim şirketler

Madde 330 - (1) Özel kanunlara bağlı anonim şirketlere, kanunlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu Kısım hükümleri uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki "...kanunlarındaki hükümler dışında..." ibaresi yetersizdir. Özel kanuna tâbi anonim şirketlerle ilgili hüküm tâbi oldukları kanundan başka bir kanunda yer alıyorsa ne olacaktır? Bu nedenle yukarıki ibarenin yerine "özel hükümler dışında..." ibaresi konulmalıdır.

Buna göre, madde hükmü şöyle olmalıdır:

"Özel kanunlara tâbi anonim şirketlere, özel hükümler dışında bu Kısım hükümleri uygulanır."

IV - En az sermaye tutarı

Madde 332 - (1) Tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş bulunan sermayeyi ifade eden esas sermaye ellibin Türk Lirasından ve sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi yüzbin Türk Lirasından aşağı olamaz. Bu en az tutarlar Bakanlar Kurulunca tüketici fiyatları endeksine göre artırılabilir.

(2) Bu Kanun anlamında, kayıtlı sermayeli anonim şirketlerde başlangıç sermayesi kuruluşta ve sisteme ilk geçildiğinde sahip olunması zorunlu olan sermayedir; çıkarılmış sermaye ise, çıkarılmış payların tümünün itibarı değerlerinin toplamını temsil eder.

ANONİM
ŞİRKET

(3) Halka açık olmayan anonim şirketler gerekli şartları yitirdiklerinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığında izin alarak kayıtlı sermaye sisteminden çıkabilecekleri gibi, bu sisteme alınırken aranan nitelikleri yitirdikleri takdirde, istemleri bulunmasa bile aynı Bakanlık tarafından sistemden çıkartılırlar.

(4) 28/07/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 12. maddesi hükmü saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

Bu hüküm birden çok nedenle düzeltilmeye muhtaçtır.

- Bir kere, küçük ve orta boy işletmelerin şirketi olarak kabul edilen limited şirketin asgari sermayesi 50.000 lira olarak belirlendiğine göre anonim şirketin asgari esas sermayesi daha fazla, meselâ 500.000 lira olmalıdır.

- İkinci olarak, *"Tamamı taahhüt edilmiş sermayeyi ifade eden..."* ibaresi *"tamamı taahhüt edilmemiş esas sermaye varmış, sermayenin tamamı taahhüt edilmeden kuruluş veya sermaye artırımını yapılabilmemiş"* anlamı vermesi bakımından gereksizdir. Bu ibare ile esas sermayenin tamamının taahhüt edilmesi gereği ifade edilmek isteniyorsa *"Esas sermayenin tamamının paysahiplerince taahhüdü zorunludur"* hükmüne yer verilebilir.

- Üçüncü olarak, kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olan ortaklıklar için farklı (daha yüksek) bir *"asgari esas sermaye"* rakamının belirlenmesine gerek yoktur. Bu sistemi benimsemiş olan ortaklıklar için önemli olan *"başlangıç sermayesi"* değil, gereksinimlerine göre belirleyip anasözleşmelerine geçirecekleri *"tavan sermaye"* rakamıdır. Bu nedenle ki SPK'ında *"Ortaklığın esas sermayesi çıkarılmış sermaye olur"* şeklinde yalın bir hükme yer verilmiştir (Bkz. md. 3/d, e; 12/II). Kayıtlı sermayeli anonim şirketler için farklı (yüksek) bir esas sermaye veya başlangıç sermayesi belirlemenin bir yararı yoktur.

- Dördüncü olarak, *"asgari esas sermaye"* rakamının *"Bakanlar Kurulu'nca tüketici fiyatları endeksine göre artırılacağı"*

hükmü yetersizdir. Yurdumuzda birden çok Kamu kurumu aylık-yıllık fiyat endeksleri yayınlamaktadırlar.

Görüşümce, yukarıki hükme "...DİE tarafından yayımlanan yıllık Tüketici Fiyat Endeksi'ne göre..." ibaresi eklenmelidir.

• Beşinci olarak, maddenin 2. fıkrasındaki "başlangıç sermayesi" ve "çıkartılmış sermaye" tanımları SPK'nın 3/e ve f maddesinden aynen alınmış olmasına ve zaten bu kavramların başka bir tanımı da yapılamayacağına göre fıkranın "Bu kanun anlamında ..." diye başlatılmasının bir anlamı yoktur.

• Altıncı olarak, maddenin 3 ve 4. fıkraları hükümleri, kayıtlı sermaye sistemine göre esas sermaye artırımını düzenleyen 460. maddesinin (sırasıyla) 1 ve sonuncu fıkralarında yer almalıdır.

Yukarıki açıklamalara göre Tasarı'nın 332. maddesi hükmü şöyle olmalıdır:

"Esas sermaye sistemini benimsemiş olan şirketlerde esas sermaye ve kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olan şirketlerde başlangıç sermayesi beşyüzbin TL'ndan aşağı olamaz. Bu tutar Bakanlar Kurulu'nca DİE tarafından yayımlanan yıllık Tüketici Fiyat Endeksi'ne göre artırılabilir.

Kayıtlı sermayeli anonim şirketlerde başlangıç sermayesi kuruluşta ve sisteme ilk girişte sahip olunması zorunlu asgari sermayeyi, çıkartılmış sermaye ise, çıkartılmış payların tümünün itibari değerleri toplamı olan sermayeyi ifade eder."

• Ayrıca, maddenin son fıkrası hükmü 460. maddenin 7. fıkrası hükmü karşısında yeniden kaleme alınmalıdır.

V - Devletin gözetimi

1. İzin

Madde 333 - (1) Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilân edilecek anonim

ANONİM
ŞİRKET

şirketler Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır. Bakanlık incelemesi sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapılabilir. Bunun dışında hukukî konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metnine ilişkin değerlendirmemde, maddede yer alan "*Bakanlığın kararına karşı açılacak iptal davası 210. maddenin 3. fıkrası hükmüne tâbidir*" hükmünün, 210. madde altındaki gerekçeyle, Tasarı'dan çıkarılmasının gerektiğini belirtmişim. Bu önerim son Tasarı'da benimsenerek 3. fıkra hükmü Tasarı'dan çıkarılmıştır.

• Maddenin "*...Bunun dışında konumu ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketlerin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz.*" diyen son cümlesi de gereksiz ve sakıncalıdır. Bir kere, bu hüküm kayıtlı sermaye sistemine geçiş için "*izin alınmasını*" öngören bir önceki 332. maddenin 3. fıkrası ve SPK'nın 12/1. maddesi hükümleriyle çelişki oluşturmaktadır. İkinci olarak, bir Anayasa hükmü üslubu ile kaleme alınmış olan bu hüküm gereksizdir. Maddenin 1 ve 2. cümleleri hükümleri "*sınırlı izin*" ilkesini yeteri kadar ifade etmektedir.

Buna göre maddenin yukarıki son cümlesi de metinden çıkarılmalıdır.

2. Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulunda temsili

Madde 334 - (1) Devlet, il, belediye gibi kamu tüzel kişilerinden birine, esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle, pay sahibi olmasalar da, işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında temsilci bulundurmak hakkı verilebilir.

(2) Yukarıdaki fıkrada yazılı şirketlerde pay sahibi olan kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, ancak bunlar tarafından görevden alınabilir.

ANONİM
ŞİRKET

(3) Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, genel kurul tarafından seçilen üyelerin hak ve görevlerini haizdir. Kamu tüzel kişileri, şirket yönetim kurulundaki temsilcilerinin bu sıfatla işledikleri fiillerden ve yaptıkları işlemlerden dolayı şirkete ve onun alacaklılarıyla pay sahiplerine karşı sorumludur. Tüzel kişinin rücu hakkı saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Hükmün ilk cümlesi "*Devlet, il, belediye, köy gibi...*" şeklinde tamamlanmalıdır.

• Ayrıca, bu madde hükmü ileride "*Yönetim Kurulu*"nun düzenlendiği 2. Bölümde 361. madde olarak yer almalıdır.

B) Kuruluş

I - Kurucu işlem

Madde 335 - (1) Şirket, kurucuların kanuna uygun olarak düzenlenen, imzalarının noterce onaylandığı esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamaları ve sermayenin tamamını şartsız taahhüt etmeleriyle kurulur.

(2) 355. maddenin birinci fıkrası hükmü saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu hüküm "*kurulma*" ve "*tüzel kişilik kazanma*" gibi Alman hukukunda benimsenen bir sistemi (Vorgesellschaft-Gründungsgesellschaft) hukukumuzda getirmekte ise de, bu düzenleme her şeyden önce BK'nın 520. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve "*Türk Borçlar Kanunu Tasarısı*"nın 625. maddesinin 2. fıkrasında tekrarlanan "*Bir şirket, Ticaret Kanunu'nda tarif edilen*

ANONİM
ŞİRKET

şirketlerin mümeyyiz vasıflarını haiz değil ise, bu bab ahkâmına tâbi âdi şirket sayılır" hükmüyle bağdaşmamaktadır.

"Vorgesellschaft-Gründungsgesellschaft" görüşüne göre, "Ön şirket-kuruluş şirketi", oluşacak ortaklık tüzel kişiliğinin ön şeklidir ve hukuki ehliyete ilişkin olanlar dışında anonim ortaklık hükümleri kuruluş şirketi hakkında da geçerlidir. Ön şirket ile tüzel kişi hukuken aynıdır; o kadar ki, tapuda hakların intikali için devir değil bir düzeltme yeterlidir.

Ön şirket, kendisi için hareket eden temsilci tarafından yapılan hukuki işlemlerden dolayı borç altına girer. Ortaklığın sicile tescili ve tüzel kişilik kazanmasıyla haklar ve borçlar kurucuların ve temsilcilerinin sorumlulukları ile birlikte aynı anda kendiliğinden tüzel kişi ortaklığa geçer.

Bu hale göre, 335. madde hükmü, hem taşınmaz mülkiyetinin geçişine ilişkin 128. madde hükmüyle hem yollama yaptığı 355. maddenin 2 ve 3. fıkraları hükümleriyle ve hem de BK'nın 520/II. maddesi hükmüyle çelişkili bir durum yaratmaktadır.

Her halde Tasarı'dan çıkartılmalıdır.

II - Kuruluş belgeleri

Madde 336 - (1) Esas sözleşme, kurucular beyanı, değerlendirme raporları, ayın ve işletme devralınmasına ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere, kurulmakta olan şirketle, kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmeler ile işlem denetçisi raporu, kuruluş belgeleridir. Bunlar, sicil dosyasına konulur ve birer nüshaları şirket tarafından beş yıl süreyle saklanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki "... ayın ve işletme devralınmasına" ibaresi "... ayın, işletme ve haklar devralınmasına..." olarak tamamlanmalıdır.

Ayrıca, kuruluş belgeleri arasında sayılan "Esas sözleşmenin" beş yıl saklanacağından söz edilmesi gereksizdir.

Üstelik, sicil dosyasına tevdi edilen belgelerin "bire nüshasının şirket tarafından saklanması gereğinin" kanun hükmü haline getirilmesi anlamsızdır.

• Maddede yer alan "...işlem denetçisi raporu..." ibaresi ileride 351. madde altında belirtilen nedenlerle madde metninden çıkarılmalıdır.

2. Asgarî sayı

Madde 338 - (1) Anonim şirketin kurulabilmesi için pay-sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır. 330. madde hükmü saklıdır.

(2) Paysahibi olması halinde şirket hariç, sayısı bire inerse bu durum yönetim kurulu tarafından yedi gün içinde tescil olunur; aksi halde doğacak zarardan yönetim kurulu sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

• Anonim ortaklığın en az beş kurucu ile kurulması zorunluluğunun yapay kurucular bulunmasına yolaçtığı göz önünde tutulursa, Tasarı'da "Tek kişilik anonim şirket" in benimsenmiş olması doğrudur. Ancak, bu kabulün zorunlu sonucu olan düzenlemelerin tam olarak yapılmamış olması önemli bir eksikliklerdir. Örneğin, tek kişilik anonim ortaklıkta genel kurulların nasıl toplanacağı ve nasıl karar alacağı; kararların iptalinin ve geçersizliğinin nasıl ileri sürüleceği; tek kişilik şirketin tek kişi ortağı ve onun sahibi olduğu diğer şirketlerle, kan ve kayın hıusmlarıyla ve onların şirketleriyle ilişkileri; tek kişi ortaklığında yönetim kurulu üyelerinin azli ve ibraları ve en önemlisi tek kişi ortağın şirket borçlarından sorumluluğunun şahsen ve sınırsız hale gelmesi gereken durumlar hakkında Tasarı'da bir düzenleme yoktur.

ANONİM
ŞİRKET

• Ayrıca, maddenin 1. fıkrası hükmü, 330. madde hükmüne yollama yapılmasına gerek kalmayacak şekilde aşağıdaki gibi olmalıdır:

“Anonim şirketin kurulabilmesi için, aksine bir kanun hükmü bulunmadıkça, pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır.”

• Maddenin 2. fıkrasında yer alan, pay sahibi sayısının bire indiğine ilişkin tescil bildirim yükümlülüğünün sadece yönetim kuruluna ait olması yeterli değildir. Yönetim kurulunun ortak sayısının bire indiğini öğrenememiş olması mümkündür. Bunu en iyi bilebilecek kimse tek kişi ortağın kendisidir. Bildirim ve bildirimde bulunmaktan doğan tazminat sorumluluğunun yönetim kurulundan önce bu kişiye yöneltilmesi gerekir. Ancak, tek kişinin bildirim yükümlülüğü sicile değil, şirket yönetim kuruluna olmalıdır.

Buna göre, 2. fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

“(2) Pay sahibi sayısının bire indiğini öğrenen yönetim kurulu bu durumu tescil edilmek üzere en geç yedi gün içinde ticaret sicili müdürlüğüne bildirir. Şirketin tüm hisselerini iktisabeden ortak da, bu durumu en geç beş gün içinde, iktisabı kanıtlayan belgelerin onaylı fotokopileriyle birlikte, noter aracılığıyla şirketin yönetim kurulu başkanlığına bildirmekle yükümlüdür. Aksi halde yönetim kurulu üyeleri ile şirkete bildirimde bulunmayan ortak, bu nedenle doğan zararlardan sorumlu olurlar.”

IV - Esas sözleşme

1. İçerik

Madde 339 - (1) Esas sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve bütün kurucuların imzalarının noterce onaylanması şarttır.

(2) Esas sözleşmeye aşağıdaki hususlar yazılır:

a) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunacağı yer.

b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.

c) Şirketin sermayesi ile her payın itibarı değeri, bunların ödenmesinin şekil ve şartları;

d) Pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olacakları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları.

e) Paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarı.

f) Kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatler.

g) Yönetim kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar.

h) Genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları; oy hakları.

ı) Şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu süre.

i) Şirkete ait ilânların nasıl yapılacağı.

j) Pysahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarları.

k) Şirketin faaliyet (hesap) yılı (dönemi).

(3) İlk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bir kere "Esas sözleşme" yerine, birleşik yazılarak "Anasözleşme" sözcüğünün kullanılması öztürkçe ve hem de uygulamada daha çok benimsenmiş olması nedeniyle daha doğru olacaktır.

ANONİM
ŞİRKET

• İkinci olarak, 2. fıkranın (c) bendinde “*sermayenin tamamının taahhüt edilmiş olduğunu*” belirten bir ibareye yer verilmemiş olması bir eksikliktir.

Bu bend hükmü şöyle olmalıdır:

“c) Şirketin sermayesi ile bu sermayenin tamamının kurucu veya kurucular tarafından taahhüt edildiği; her payın itibari değeri; pay bedellerinin ödenmesi şekil ve şartları;”

• Üçüncü olarak, maddenin 2. fıkrasının (e) bendinde “*paradan başka sermaye olarak konulacak veya devralınacak unsurlar*” noksan sayılmış olduğu gibi, bu unsurların “*bilirkişi tarafından saptanacak değerlerinin*” anasözleşmeye yazılacağı da belirtilmemiştir.

Buna göre (e) bendi şöyle olmalıdır.

“e) Paradan başka sermaye olarak konan işletme, ayın ve haklar ile bilirkişi tarafından saptanan değerleri ve bunlara karşılık verilecek payların miktarı; işletme, ayın ve hakların devir alınması söz konuzu ise, bunların bilirkişi tarafından saptanacak bedelleri ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların bedelleri ile şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, tahsisat veya ödülün tutarı;”

• Dördüncü olarak, maddenin (1) bendi hükmü

“1) Şirketin süresi veya süresiz olduğu;”

şeklinde düzeltilmelidir.

• Beşinci olarak, anasözleşmede yer alması kaçınılmaz olan “*ihtiyari*” düzenlemelerle ilgili olarak maddenin 2. fıkrasının sonuna şöyle bir “1” bendi eklenmelidir:

“1) Borçlar Kanunu’nun 19/20. maddeleri hükümlerine, Medeni Kanun’un kişilik haklarına ilişkin 23 ve devamı maddeleri hükümlerine ve bu kanunun anonim ortaklıkların temel niteliklerine ilişkin hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla ihtiyari hükümler”

2. Emredici hükümler

Madde 340 - (1) Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak, Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.

Değerlendirme ve Öneri

• Bir kere, bu hükmün "*Esas sözleşme, bu kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden, ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir...*" diyen birinci cümlesi, sözleşmeler hukukunun temeli olan sözleşme özgürlüğünü Borçlar Kanunu'nun 19/20. maddeleri ile Medeni Kanun'un 23. maddesinin öngördüğünün çok ötesinde sınırlamaktadır. Bu hükme göre, anasözleşmede yapılacak olan ihtiyari düzenlemelerin geçerliliği, sadece emredici hükümlere, ahlâka (âdâba), kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılık veya imkansızlıkla değil, ayrıca "*kanunda açıkça cevaz verilmiş olma*" koşulu ile de sınırlanmaktadır. Bu sınırlama, anonim ortaklığa adeta çelik korse giydirmektedir. Böylece anonim ortaklıklar hukukunun gelişmesi de önemli ölçüde engellenecektir. Hüküm, bu haliyle, anasözleşmenin içeriğini emredici hükümlerle sınırlayan diğer Tasarı hükümleriyle de (örn; bkz., m. 32/II) çelişkilidir. Ayrıca, paysahipleri sözleşmesi yapılması eğilimini artıracaktır.

• İkinci olarak, hükmün "*... Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar*" şeklindeki ikinci cümlesi hükmü de ayrı bir sınırlama oluşturması yanında, "*... o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar*" ibaresi ile "*Türk Ticaret Kanunu bakımından geçerli değildirler*" gibi uygulamada içinden çıkılmaz karışıklıklara yol açacak bir hükümdür.

Her iki hüküm, özellikle Tasarı'nın kanunlaşmasından önce kurulmuş olan anonim ortaklıkların anasözleşmeleri ve bu anasözleşmelerde düzenlenen ortaklık ilişkileri ile ortaklararası çıkar dengeleri bakımından olağanüstü boyutlarda bir tehlike oluşturacaktır.

ANONİM
ŞİRKET

• 340. maddenin ilk Tasarı'daki metninin son cümlesinde, ayrıca "...bu kanun ile diğer bir kanundaki düzenleme çelişirse bu kanun hükümleri üstün tutulur" hükmüne yer verilmişti. Bu hüküm, tarafımdan "özel hüküm genel hükümden önce uygulanır" diyen temel hukuk ilkesine aykırı olduğu; ayrıca, Tasarı'nın 330. maddesinin "Özel kanunlara tâbi anonim şirketlere kanunlarındaki hükümler dışında bu kanun hükümleri uygulanır" diyen hükmü ile çeliştiği; ve daha da vahim olarak, Tasarı'nın diğer özel kanunları saklı tutan tüm hükümlerini anlamsız hale getirdiği nedenleriyle Tasarı'dan çıkarılmıştır.

• Doğru olan 340. maddenin kalan hükümlerinin de Tasarı'dan çıkarılmasıdır.

V - Taahhüdün onaylanması

Madde 341 - (1) Esas sermayeyi oluşturan payların tamamının, kurucular tarafından esas sözleşmede taahhüt bulunduğu, esas sözleşmenin altında yer alan bir noter şerhi ile onaylanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Tasarı'da sadece âni usulde kuruluş esası benimsendiğine ve bu usulde sermayenin tamamının kurucular tarafından taahhüt edilmiş olduğunun anasözleşmede belirtilmesi zorunlu olmasına göre, 339. maddenin 2. fıkrasının (c) bendine bu yolda bir ibare konulduktan sonra, kuruluş bakımından 341. maddenin öngördüğü "onamaya" gerek kalmamaktadır. Kurucuların imzalarını onayan noter, anasözleşmede yer alan "Esas sermayeyi oluşturan payların tamamının kurucular tarafından esas sözleşmede taahhüt olduğunu" da onamış olacaktır.

• Ancak, esas sermaye artırımında sermayenin tamamının pay sahipleri ve üçüncü kişilerce taahhüt edilmiş olduğunun anasözleşme değişikliği metninde belirtilmesi yeterli değildir. Bu konuya ileride yeri gelince değineceğiz.

Sonuç olarak, Tasarı'nın 341. maddesi hükmü gereksizdir. Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

ANONİM
ŞİRKET

VI - Aynî sermaye

1. Aynî sermaye konulabilecek malvarlığı unsurları

Madde 342 - (1) Üzerlerinde sııurlı aynî bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değeriendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynî sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticarî itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.

(2) 128. madde hükmü saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Hükmün kenar başlığı "*Paradan başka sermaye*" olmalıdır. Alt kenar başlığı ise "*Paradan Başka Sermaye Olarak Konulabilecek Malvarlığı Unsurları*" olmalıdır. Bu öneride bulunmamın nedeni, Tasarı'da da "*ayın*" veya "*aynî sermaye*" deyiminin çok yerde "*işletme*" ve "*haklar*" sözcükleriyle birlikte kullanılması ve daha çok taşınır ve taşınmaz malları çağrıştırmasıdır.

• Ayrıca, 1. fıkranın son cümlesini oluşturan "*...vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz*" hükmü, vadeli para alacağını içeren kıymetli evrakın sermaye olarak konulabilmesini de önlemesi bakımından sakıncalıdır. Tasarı'nın 130. maddesi hükmü karşısında "*müeccel alacaklara*" ilişkin yasak anlamsızdır. Bu yasak, portföyünde tahvil vs. alacaklılık hakkı veren menkul kıymetler bulunduran şirketlerin birleşmeleri ve bölünmelerinde de sorun çıkarabilecektir.

• Üstelik, sermaye olarak konulacak alacakların değerlendirilmesi 343. maddeye göre Yeminli Mali Müşavir veya Serbest Muhasebeci Mali Müşavir raporuyla belirleneceğine göre yasak ayrıca anlamsız kalmaktadır.

ANONİM
ŞİRKET

2. Değer biçme

Madde 343 - (1) Aynî sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara, şirket merkezinin bulunacağı yer asliye ticaret mahkemesi tarafından atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, seçilen değerlendirme yönteminin, somut olayda herkes için en adil ve en uygun yöntem olduğunun gerekçeleri ve ayrıntılı bir şekilde açıklanması şarttır. Resmî nitelik taşıyan bu rapora mahkemede, kurucular, işlem denetçisi ve menfaat sahipleri itiraz edebilir.

(2) Sermaye olarak konulan alacakların varlığı ve değeri bir yeminli malî müşavir veya serbest muhasebeci malî müşavir raporuyla belirlenir.

Değerlendirme ve Öneri

• Hükümde yer alan "...şirket merkezinin bulunacağı yer..." ibaresi "...şirket merkezinin bulunduğu yer..." olmalıdır.

• Hükümde yer alan "Aynî sermayeye ve kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara..." ibaresi "Paradan başka sermayeye ve kuruluş sırasında devralınacak işletme, mal ve haklara..." şeklinde olmalıdır. Böylece daha önce aynı konuda kullanılan ifadeler arasında uyum sağlanmış olacaktır.

• Hükümde yer alan "...işlem denetçisi..." ibaresi aşağıda 351. madde altında açıklanan nedenlerle metinden çıkarılmaktadır.

VII - Pay bedellerinin ödenmesi

1. Nakdî sermaye

Madde 344 - (1) Nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmibeşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir.

(2) Sermaye Piyasası Kanununun pay bedellerinin ödenmelerine ilişkin hükümleri saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• 2. fıkrada “...ödenmelerine...” sözcüğü “...ödenmesine” olarak düzeltilmelidir.

• Ayrıca, 1. fıkranın sonuna “...Anasözleşmede nakit sermayenin daha fazlasının veya tamamının peşin veya daha kısa vadeli ödenmesi öngörülebilir” hükmünün eklenmesi yararlı olacaktır. Özellikle, 340. maddenin çok sakıncalı hükmü kalırsa “sermayenin tamamının veya daha fazla kısmının ödenmesinin” veya kalan sermaye borcunun “daha kısa sürede ödenmesinin” anasözleşmede öngörülebilmesi “kanunda buna açıkça cevaz verilmesine” bağlı olacaktır.

2. Ödeme yeri

Madde 345 - (1) Nakdî ödemeler, 18/06/1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununa bağlı bir bankada veya özel finans kurumunda, kurulmakta olan şirket adına açılacak özel bir hesaba, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır. Taahhüt edilen payların, kanunda veya esas sözleşmede öngörülmüş bulunan ve kanunda yazılı olandan daha yüksek olan tutarlarının ödendiği, ticaret siciline yöneltilecek bir banka mektubu ile kanıtlanır. Banka, bu tutarı, şirketin tüzel kişilik kazandığını bildiren bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, sadece şirkete öder.

(2) Şirket, bu kanunun 335. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen noter onayı tarihinden itibaren, üç ay içinde tüzel kişilik kazanamadığı takdirde, bu hususu doğrulayan bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, bedeller banka tarafından sahiplerine geri verilir.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• Birinci fıkranın birinci cümlesinde yer alan "...sadece şirketin tasarruf edebileceği şekilde..." ibaresi, özellikle 335. maddede düzenlenen "kuruluş şirketi" (Gründungsgesellschaft) görüşü kanunlaşırsa, hükmün amacına aykırı ve sakıncalı bir düzenleme olacaktır. Bankadaki sermayeye tasarruf edebilecek şirket, kuruculardan oluşan "kuruluş şirketi, değil "tüzel kişi şirket" olmalıdır. Bu nedenle yukarıki ibare "...sadece tüzel kişilik kazanan şirketin tasarruf edebileceği şekilde..." olarak düzeltilmelidir.

• Ayrıca, 1. fıkranın ilk cümlesindeki "18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu'na tâbi..." ibaresi gereksizdir. Türkiye'de Bankalar Kanunu'na tâbi olmayan banka yoktur.

Buna göre, 1. fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

"(1) Nakdî ödemeler bir bankada veya özel finans kurumunda, kurulmakta olan şirket adına açılacak bir özel hesaba, sadece tüzel kişilik kazanan şirketin tasarruf edebileceği şekilde yatırılır..."

3. Halka önerilecek paylar

Madde 346 - (1) Esas sözleşmede taahhüt edilmiş olup da, taahhüt sahiplerince, şirketin tescilinden itibaren en geç iki ay içinde halka önerileceği esas sözleşmede belirtilmiş ve ayrıca garanti edilmiş bulunan nakdî payların karşılıkları satıştan elde edilen gelirden ödenir. Pay senetlerinin halka önerilmesi sermaye piyasası mevzuatına göre yapılır. Satış süresinin sonunda, payların itibarî değerlerinin, varsa çıkarma priminin karşılığı şirkete, giderler düştükten sonra kalan tutar ise, pay senetlerini halka öneren paysahiplerine ödenir.

(2) Halka önerilip de süresinde satılmayan payların bedellerinin tamamı, süresinde halka önerilmeyen payların bedellerinin ise, yüzde yirmi beşi iki aylık süreyi izleyen üç gün içinde ödenir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede halka arz için belirlenen iki aylık süre kısadır. Hiç olmazsa üç ay olmalıdır.

• Ayrıca, 1. fıkrada yer alan "...nakdi payların..." nitelemesi yanlıştır. Doğrusu, "...nakit karşılığı paylar..." dır.

VIII - Paylar

Madde 347 - (1) İtibarı değerinden aşağı bedelle pay çıkarılamaz. Payların itibarı değerden yüksek bir bedelle (primli) çıkarılabilmeleri için, esas sözleşmede veya genel kurul kararında hüküm bulunmalıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Hükümde yer alan "... esas sözleşmede veya genel kurul kararında hüküm bulunmalıdır" ifadesi hatalıdır. Doğrusu "...ana sözleşmede hüküm veya genel kurul kararı bulunmalıdır" olmalıdır.

IX - Kurucu menfaatleri

Madde 348 - (1) Kuruculara, şirketi kurdukları sırada harcadıkları emeğe karşılık olarak para ve bedelsiz pay senedi vermek gibi, şirket sermayesinin azalması sonucunu doğuracak bir menfaatin tanınmasına ilişkin esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Ancak, dağıtılabılır kârdan 519. maddenin birinci fıkrasında yazılı yedek akçe ile paysahipleri için yüzde beş kâr payı ayrıldıktan sonra kalanın onda biri, bu hakkın esas sözleşmede ilk defa öngörüldüğü tarihteki sermaye dikkate alınmaksızın, kuruculara ödenir.

(2) Kâr dağıtılsa bile, kurucu intifa senedi sahipleri, esas sözleşmede öngörülen kâr payını alırlar.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının 2. cümlesinin "...kuruculara ödenir..." diye biten hükmü ile 2. fıkra hükmü hatalıdır. Bir kere, maddede sözü edilen menfaatin sağlanması kanuni bir zorunluluk olmayıp anasözleşme ile tanınabilecek bir haktır. İkinci olarak, bu hak şartlı bir alacak hakkı oluşturur; haksahibinin talebi halinde intifa senedi denilen kıymetli evrak niteliğinde bir senede bağlanabilir; ve nihayet, intifa alacağı genel kurulun kâr dağıtım kararı ile değil, bilânço ve kâr-zarar hesabını kabulüyle ve dağıtılabılır kâr varsa muaccel olur.

Buna göre, 348. madde hükmü şöyle olmalıdır:

"...Ancak, dağıtılabılır kârdan 519. maddenin birinci fıkrasında yazılı yedek akçe ile pay sahipleri için yüzde beş kâr payı ayrıldıktan sonra kalanın onda birinin, kabul edildiği tarihteki sermaye dikkate alınmaksızın, kuruculara ödenmesi anasözleşmede kabul edilebilir.

(2) Yukarıki kurucu hakkı şirketçe veya sahibinin talebi üzerine intifa senedi denilen emre ve hamiline yazılı kıymetli evraka bağlanabilir.

(3) Kurucuların kâr payı talep hakları şirketin dağıtılabılır bir kâr sağlamış olması koşuluyla ve bilânço kâr ve zarar hesabının genel kurul tarafından kabulü ile muaccel bir alacak haline gelir."

X - Kurucular beyanı

Madde 349 - (1) Kurucular tarafından, kuruluşa ilişkin bir beyan imzalanır. Beyan, dürüst bir şekilde bilgi verme ilkesine göre, doğru ve eksiksiz olarak hazırlanır. Beyanda; aynı sermaye konuluyor, bir ayın ya da işletme devralınıyorsa, bunlara verilecek karşılığın uygunluğuna; bu tür sermayenin ve devralmanın gerekliliğine, bunların şirkete olan yararlarına ilişkin belgeli, gerekçeli ve kesin ifadeli açıklamalar yer alır. Ayrıca, şirket tarafından iktisap edilen menkul kıymetlerle, bunların iktisap fiyatları, söz konusu menkul kıymetleri çıkaranların son üç yıllık, gereğinde konsolide finansal tablolarının değerlendirilmelerine

ve çözümlenmelerine ilişkin bilgiler, şirketin yüklendiği önemli taahhütler, makina ve benzerleri malların ve herhangi bir aktif değer in alımına ilişkin bağlantılar, fiyatlar, komisyonlar ile her türlü borçlar, emsalleriyle karşılaştırılarak, açıklanır.

(2) Ayrıca, kuruculara tanınan menfaatler gerekçeleriyle beyanda yer alır. Kimlerin halka önerme amacıyla ne miktarda pay taahhüt ettiği, pay taahhüdünde bulunanların birbirleri ile ilişkileri; bunlar bir şirketler topluluğuna dâhil bulunuyorlarsa, topluluk ile ilişkileri, kuruluşu inceleyen işlem denetçisine ve diğer hizmet verenlere ödenen ücretler, emsalleriyle karşılaştırma yapılarak, beyanda açıklanır.

Değerlendirme ve Öneri

- Hükmün kenar başlığı "*Kurucuların Yazılı Açıklaması*" olmalı ve 1. fıkradaki "*...bir beyan imzalanır...*" ibaresi "*...bir yazılı açıklama imzalanır*" olmalıdır.
- 1. fıkranın 2. cümlesi "*Açıklamada paradan başka sermaye konuluyor, bir işletme, mal veya hak devralınıyorsa...*" şeklinde ve 2. fıkrada yer alan "*...beyanda...*" sözcüğü "*...açıklamada...*" olarak düzeltilmelidir.

XI - Halka önerme taahhüdü

Madde 350 - (1) 346. madde uyarınca, halka arzedilmek üzere pay taahhüdünde bulunulduğu takdirde, halka arz, kurucular, yönetim kurulu veya yetkili herhangi bir organ tarafından onaylanmış kabul edilir.

Değerlendirme ve Öneri

- Tasarı'nın 346. maddesine göre "*halka arz taahhüdü*" esas sözleşmede yer aldığına göre, söz konuzu anasözleşme hükmünün "*kurucuları, yönetim kurulunu veya yetkili herhangi bir organı*" bağlayacağı tabiidir. Bu durumda söz konuzu kişilerin halka arzı "*onaylamalarının*" herhangi bir anlamı yoktur.

ANONİM
ŞİRKET

Dolayısıyla, bu hüküm gereksizdir. Tasarı'dan çıkarılmadır.

XII - İşlem denetçisi raporu

Madde 351 - (1) Kuruluşun denetlenmesine ilişkin rapor işlem denetçisi tarafından verilir. Bu raporu, küçük ölçekli ve halka açık olmayan anonim şirketlerde en az iki yeminli mâlî müşavir veya serbest muhasebeci malî müşavir de düzenlemeye yetkilidir. İşlem denetçisi, kuruluş raporunda payların tamamının taahhüt edildiğini; pay bedellerinin, kanunda veya esas sözleşmede öngörülmüş bulunan en az tutarlarının, kanuna uygun olarak bankaya yatırıldığını ve buna ilişkin banka mektubunun mevcut olduğunu; bu yükümlün dolandırıldığına ilişkin açık bir belirti bulunmadığını; aynı sermaye ve devralınan ayınlar için mahkemece atanan bilirkişilerce değerlendirildiğini, mahkemece resmîyet verilen raporun dosyaya sunulduğunu; kurucu menfaatlerinin kanuna uygun olduğunu; kurucular beyanı ile ilgili açık bir uygunsuzluğun, aşırı bir değer ve işlemlerde görünür bir yolsuzluğun bulunmadığını ve diğer kuruluş belgelerinin mevcut olduğunu, gerekli noter onaylarının ve izinlerin alındığını açıklar.

Değerlendirme ve Öneri

• İlk Tasarı'da "*kuruluş denetçisi*" olarak nitelenen denetçi, son Tasarı'da "*işlem denetçisi*" olarak değiştirilmiştir.

* Maddede işlem denetçisine verilen ve "*kuruluş raporu*"nda açıklayacağı hususlar, Ticaret Sicili Müdürlüğü'nce, kendisine ibraz edilecek belgelere dayanarak ve gerekirse ilgililerden tahkik ederek yerine getirilebilecek hususlardır. Bu konuda işlem denetçiliği ve kuruluş raporu öngörülmesi kuruluş için ilâve merasim ve masraf ihdas etmekten başka bir işe yaramayacaktır. Ayrıca, mahkemece atanmış bilirkişilerce belirlenen raporlara rağmen işlem denetçisinden "*fahiş bir değer söz konusu olmadığı*" raporu alınmasına da gerek yoktur. Tasarı bu

haliyle, şirket kuruluşlarını kolaylaştırmak amacıyla 4884 sayılı Kanunla getirilen düzenlemeye ters düşmektedir.

Belirtilen nedenlerle, 351. madde hükmü ile 336 ve 343. maddelerde yer alan "işlem denetçisi"ne ilişkin ibareler Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

XIII - Kuruluştan önce pay taahhüdünün devri

Madde 352 - (1) Pay taahhüdünün, şirketin tescilinden önce devri, şirkete karşı geçersizdir.

Değerlendirme ve Öneri

• Özellikle 335. maddede, anasözleşmenin tekemmülüyle şirketin kurulmuş olduğu kabul edildiğine göre, paylar hukuken ihdas edilmiş olduğundan hükümde "pay taahhütlerinin ... devrinden" söz edilmesi yanlıştır.

• Ayrıca, maddenin kenar başlığında "pay" denilirken, metninde "taahhüdün devrinden" söz edilmesi bir çelişkidir.

• Nihayet, maddede yalnız "pay devrinin" değil, "devir taahhüdünün" de şirkete karşı hükümsüz olduğu hükme bağlanmalıdır.

Buna göre 352. madde hükmü şöyle olmalıdır:

"Şirketin tescilinden önce pay devri ve devir taahhüdü şirkete karşı geçersizdir."

XIV - Fesih davası

Madde 353 - (1) Anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Ancak, şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlâl edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklıların ve pay sahibinin

ANONİM
ŞİRKET

talebi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir. Mahkeme davanın açıldığı tarihte gerekli önlemleri alır.

(2) Eksikliklerin giderilebilmesi, esas sözleşmeye veya kanuna aykırı hususların düzeltilebilmesi için mahkeme süre verebilir.

(3) Dava dilekçesine deliller ile gerekli bütün bilgiler eklenir. Yargılama aşamasında delil sunulamayacağı gibi bir davanın beklenilmesi ve bilgi getirtmesi de mahkemeden istenemez. Dava, acele işlere ilişkin usule tâbidir.

(4) Davanın, şirketin tescil ve ilânından itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde açılması şarttır.

(5) Davanın açıldığı ve kesinleşmiş olan mahkeme kararı, mahkemenin bildirim üzerine, derhal ve resen ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân olunur. Ayrıca, yönetim kurulu, tescil ve ilânı yapılan hususu, tirajı ellibinin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtım yapılan en az bir gazetede ilân eder; web sitesine koyar.

Değerlendirme ve Öneri

• Bir kere bu hüküm 355. maddeden hemen sonra yer almalıdır.

• İkinci olarak, 1. fıkranın son cümlesi hükmü

"Fesih davası üzerine mahkeme gerekli önlemleri alır."

şeklinde düzeltilmelidir.

• Üçüncü olarak, 2. fıkrada sürenin şirkete verileceği açıklığa kavuşturulmalı ve fıkra hükmü *"...mahkeme şirkete süre verebilir"* şeklinde olmalıdır

• Dördüncü olarak, 3. fıkrada yer alan *"Yargılama aşamasında delil sunulamayacağı"* hükmü gereksiz derecede serttir. Dava iki ay içerisinde sonuçlandırılacağına göre, *"duruşmanın"*

bitirilmesine kadar” veya hâkimin belirleyeceği *“kesin bir mehil içinde”* delil sunulabilmesi mümkün olmalıdır.

• Ayrıca, ilk Tasarı’daki madde metrinin 5. fıkrasında yer alan *“tatmin edici tiraja sahip”* ibaresinin *“tirajı ellibinin üstünde olan ve Türkiye çapında dağıtılan bir gazetede...”* şeklinde düzeltilmesi önerimin son Tasarı’da esas itibariyle benimsendiği anlaşılmaktadır.

XV - Şirketin tescili ve ilânı

Madde 354 - (1) Şirket esas sözleşmesinin tamamı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izniyle kurulacak olan anonim şirketlerde izin alınmasını, diğer şirketlerde 335. maddenin birinci fıkrası uyarınca şirketin kuruluşunu izleyen otuz gün içinde şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân olunur. Tescil ve ilân olunan esas sözleşmeye, aşağıda sayılanlar dışında, 36. maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanmaz. Bu hususlar şunlardır:

- a) Esas sözleşmenin tarihi.
- b) Şirketin ticaret unvanı ve merkezi.
- c) Şirketin, varsa süresi.
- d) Şirketin sermayesi, ödenmesinin şekil ve şartları ile payların itibarî değerleri, varsa imtiyazlar.
- e) Pay senetlerinin türleri, hamiline veya nama yazılı oldukları.
- f) Şirketin nasıl temsil olunacağı.
- g) Yönetim kurulu üyeleriyle, şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, unvanları, yerleşme yerleri ve vatan-daşlıkları.
- h) Şirketin yapacağı ilânların şekli; esas sözleşmede buna ilişkin hüküm bulunduğu takdirde, yönetim kurulu kararlarının paysahiplerine nasıl bildirileceği.

ANONİM
ŞİRKET

(2) Şubeler; merkezin sicil kaydına gönderme yapılarak buldukları yer ticaret siciline tescil olunurlar.

Değerlendirme ve Öneri

• Birinci fıkrada yer alan "...asliye ticaret siciline..." ibaresi "...ticaret siciline..." olarak düzeltilmelidir.

* Birinci fıkranın (c) bendi hükmü, şirketin "süresiz" olduğunun da anasözleşmede belirtilmesi gereğini ifade etmemektedir. Bu nedenle

"c) Şirketin süresi veya süresiz olduğu"

şeklinde düzeltilmelidir.

• 2. fıkra hükmü tüm ticari işletmelerin şubeleri hakkında geçerli olan bir hükümdür. Bu maddede yer almasının bir anlamı yoktur. Yukarıda BİRİNCİ KISIM'da önerdiğimiz 15. maddede bu düzenlemeye yer verilmiştir. Tasarı'nın 40. maddesinin 3. fıkrasında da bu yönde bir hüküm bulunmaktadır.

Biz, daha önce bu hükmün BİRİNCİ KİTAP/TİCARİ İŞLETME/BİRİNCİ KISIM/GENEL OLARAK kısmında (14. maddede) yer almasını önerdiğimizden, ayrıca 354. maddede yer alması gereksiz bir tekrar olacaktır.

• Ayrıca, genel olarak tescil zorunluluğu için 15 günlük bir süre öngörülmüşken, kuruluşun tescili için 30 günlük bir süre verilmesi anlamsızdır.

XVI - Tüzel kişiliğin kazanılması

Madde 355 - (1) Şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

(2) Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar ve taahhütlere girişenler, bu işlem ve taahhütlerden kişisel olarak ve müteselsilen sorumludurlar. Ancak, işlem ve taahhütlerin, ileride kurulacak şirket adına yapıldığı açıkça bildirilmiş ve

şirketin ticaret siciline tescilinden sonra üç aylık süre içinde bu taahhütler şirket tarafından kabul olunmuşsa, yalnız şirket sorumlu olur.

(3) Şirketçe kabul olunmadığı takdirde kuruluş giderleri kurucular tarafından karşılanır. Bunların paysahiplerine rücu hakları yoktur.

Değerlendirme ve Öneri

• 335. maddede "kuruluş şirketi" esası benimsendiğine göre, 355. maddenin 2 ve 3. fıkraları hükümlerine ihtiyaç kalmaması gerekmektedir. Çünkü kuruluş şirketi ile tüzel kişilik kazanan şirket arasında bir devir değil, bir ayniyet ve kendiliğinden intikal söz konusudur.

C) Kanuna karşı hile

Madde 356 - (1) Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmaz. Bu sözleşmelerin onaylanmasından ve tescilinden önce, bunların ifası amacıyla yapılmış olan ödemeler dâhil, her türlü tasarruf geçersizdir.

(2) Genel kurul kararını vermeden önce, yönetim kurulunun istemi üzerine mahkemece atanacak bilirkişi, şirket tarafından devrolunacak ya da kiralanacak işletme ve ayınlara değer biçer. Rapor resmî nitelik taşır.

(3) Toplantı ve karar nisabına 421. maddenin dördüncü fıkrası uygulanır.

(4) Sözleşme genel kurulun onay kararıyla birlikte tescil ve ilân olunur.

(5) Şirketin işletme konusunu oluşturan veya cebri icra yoluyla iktisap edilen ayın ve işletmeler hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin kenar başlığındaki “Kanuna karşı hile” nitelmesi 380. maddede olduğu gibi “Kanunu dolanma” olarak düzeltilmelidir.
- Maddenin 1, 2 ve 5. fıkralarında yer alan “işletme ve ayın” sözcükleri yerine “işletme, mal ve haklar” ibareleri kullanılmalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yönetim Kurulu

A) Genel olarak

I - Atama ve seçim

1. Üyelerin sayısı ve nitelikleri

Madde 359 - (1) Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye’de bulunması ve Türk vatandaşı olması şarttır.

(2) Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilân olunur; ayrıca tescil ve ilânın yapılmış olduğu, şirketin web sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.

(3) Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az yarısıyla tüzel kişi adına tescil ve ilân edilen kişinin ve tek üyeli yönetim kurulunda bu üyenin yüksek öğrenim görmüş olması şarttır.

(4) Üyeliği sona erdiren sebepler seçilmeye de engeldir.

Değerlendirme ve Öneri

- Bu madde hükmü,
- 1. fıkrasında, yönetimin bir üyeden oluşması halinde de “kurul” dan söz edilmesi;
- Tüzel kişilerin de yönetici ve yönetim kurulu üyesi olabilmesi kabul edildiği halde, 2. fıkrada bunların (atanmaları olasılığı gözardı edilerek) sadece “seçilmelerinden” söz edilmesi;
- 1. fıkrasının 2. cümlesini oluşturan “Temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye’de bulunması ve Türk vatandaşı olması şarttır” hükmünün, bu temsilci tek başına ve genel bir temsil yetkisini haiz değilse fazla bir anlam taşımayacağı
- Anayasa’nın 48. maddesinde özel teşebbüs kurma serbestliği kabul edilmişken müteşebbise, yüksek öğrenim görmüş olma gibi yöneticilik sınırlaması getirilmesinin doğru olmayacağı...

bakımlarından yetersizdir.

Maddenin söz konuzu iki fıkrasının doğru yazımı şöyle olmalıdır:

“(1) Anonim şirketin anasözleşmesiyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, gerçek veya tüzel kişi bir yöneticisi veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Şirketi münferiden ve genel olarak temsile yetkili en az bir üyenin, birlikte temsil söz konusu ise, genel olarak temsile yetkili bir grubun yerleşim yerlerinin Türkiye’de bulunması ve kendilerinin Türk vatandaşı olmaları şarttır.

(2) Yöneticiliğe veya yönetim kurulu üyeliğine atanan veya seçilen tüzel kişi, yönetimde veya kurulda kendisini temsil etmesi için atadığı ve şirkete bildirdiği gerçek kişi temsilci ile birlikte ticaret siciline tescil ve ilân edilir. Bu tescil ve ilân hususu şirketin web sitesinde de yayımlanır. Tüzel kişi adına sadece bu tescil edilmiş olan kişi yöneticilik yapabilir ve yönetim kurulu toplantılarına katılıp oy kullanabilir.”

- Ayrıca, maddenin 3. fıkrası hükmünün de yukarıki yazıma göre şöyle düzeltilmesi gerekir.

ANONİM
ŞİRKET

“(3) Yöneticinin, yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişiyi temsilen sicile tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır.”

2. Belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi

Madde 360 - (1) Esas sözleşmede öngörülmek şartı ile, belirli pay gruplarına, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin, belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasından seçileceği esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir. Haklı bir neden gösterilmedikçe, genel kurul tarafından, yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa dâhil bir pay sahibinin üye seçilmesi zorunludur. Bu şekilde tanınacak temsil edilme hakkı, halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulu üye sayısının üçte ikisini aşamaz.

(2) Bu maddeye göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan paylar imtiyazlı sayılır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin *kenar başlığı* içeriğine uygun olarak “*Belirli Pay Gruplarına ve Azlığa...*” şeklinde olmalıdır.

• Maddenin “...Haklı bir neden gösterilmedikçe...” diye başlayan 1. fıkrasının 3. cümlesi hükmü, “*belirli pay gruplarına ve azlığa*” tanınan yönetim kuruluna üye seçme hakkının kâğıt üstünde bırakılmasına kapıyı açık tutmaktadır; şöyleki: Çoğunluk pay sahipleri (eğer yönetim kurulunu toplayıp karar alabilecek kadar üyeye sahip iseler) herhangi bir “*haklı neden*” ileri sürerek “*önerilen*” ya da “*gruba ve azlığa dahil*” başka birini seçmeyip, en az açılacak dava sonuna kadar şirketi “*azınlık*” veya “*grup*” temsilcisi üye olmadan yönetme yoluna gidebilirler.

Bunun önlenmesi için 1. fıkranın 3. cümlesi hükmü şöyle kaleme alınmalıdır:

ANONİM
ŞİRKET

"...Yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya aday gösteren gruba veya azlığa dahil bir pay sahibinin seçilmesi zorunludur. Şirket veya pay sahipleri bu seçimin haklı nedenlerle iptalini dava edebilirler..."

3. Sigorta

Madde 361 - (1) Yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar, şirket sermayesinin yüzde yirmibeşini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ve bu suretle şirket güvence altına alınmışsa, bu husus halka açık şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulunun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirilmesinde dikkate alınır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddeye ilişkin Gerekçe'de "yönetim kurulu üyelerinin şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak isteğe bağlı ve zorunlu sorumluluk sigortası getirildiği; bankalar ile özel finans kurumlarının, finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin, sermaye piyasası kuruluşu olan şirketlerin ve halka açık şirketlerin zorunlu sorumluluk sigortası kapsamında oldukları; yönetim kurulu üyelerinin seçiminde etkili oldukları varsayılan kişilerin sorumluluk sigortası yaptıracakları" belirtilmekte ise de, madde metninde bu hususlara ilişkin hiçbir düzenleme yoktur. Maddede sadece halka açık şirketlerde belli koşullarda yapılan sigortanın Sermaye Piyasası Kurulu ve borsa bültenlerinde duyurulması düzenlenmiştir. İsteğe bağlı ve zorunlu sigorta koşullarını ve sigortanın kimler tarafından yaptırılacağını açıkça hükme bağlamayan bir düzenlemenin uygulamada kargaşa yaratmaktan başka bir sonuç doğurmayacağı aşikârdır. Bu madde Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

ANONİM
ŞİRKET

4. Görev Süresi

Madde 362 - (1) Yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir. Esas sözleşmede aksine hüküm yoksa, ayrı kişi yeniden seçilebilir.

(2) 334. madde saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• 1. fıkra hükmü "*Yönetici ve yönetim kurulu üyeleri...*" şeklinde olmalıdır.

II - Üyeliğin boşalması

Madde 363 - (1) 334. madde saklı kalmak üzere, herhangi bir sebeple bir üyelik boşalırsa, yönetim kurulu, kanunî şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Bu yolla seçilen üye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması halinde sefelinin süresini tamamlar.

(2) Yönetim kurulu üyelerinden birinin iflâsına karar verilir veya ehliyeti kısıtlanır ya da bir üye üyelik için gerekli kanunî şartları yahut esas sözleşmede öngörülen nitelikleri yitirirse, bu kişinin üyeliği, herhangi bir işleme gerek olmaksızın, kendiliğinden sona erer.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metniyle ilgili değerlendirilmede 2. fıkra hükmünün yerinin sistematik bakımdan hatalı olduğunu; bu fıkrada yönetim kurulu üyeliğinin "*sona erme*" nedenleri sayıldığını; buna göre, "*sona erme nedenlerinin*" II. BÖLÜM'ün sonunda ayrı bir maddede düzenlenmesi gerektiğini; ayrıca, 2. fıkra hükmünün sayılan suçlar bakımından eksik olduğunu; kaçakçılık, kara para aklamak, uyuşturucu ticareti

veya kullanılması gibi suçlardan mahkûmiyetin sayılmamış bulunduğunu; 2. fıkranın 2. cümlesinin

"...İki yıldan fazla hapis cezasıyla veya sahtekârlık, güveni kötüye kullanma, hırsızlık, dolandırıcılık, kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırma, kara para aklama, uyuşturucu kullanımı, yapımı veya satımı gibi yüz kızartıcı suçlardan mahkûmiyet hâlinde de hüküm aynıdır."

şeklinde olması gerektiğini; ve bu metinde "nitelikli dolandırıcılık"ın sayılmamasının, dolandırıcılığın ağırlaştırılmış şekli olmasından kaynaklandığını belirtmiştim.

• Son Tasarı'da 2. fıkranın son cümlesinin Tasarı'dan tamamen çıkarılmış olduğu görülmektedir. Oysa, bu cümlenin, önerdiğim gibi bazı önemli suçlar sayıldıktan sonra "*... gibi yüz kızartıcı suçlardan mahkûmiyet halinde de hüküm aynıdır*" şeklinde yazılması, tereddütleri gidermek ve hukuk güvenliği açısından kesinlikle yararlı olurdu.

III - Görevden alma

Madde 364 - (1) Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanmış olsalar bile, gündemde, ilgili bir hüküm varsa veya sebeplerin önemli olması hâlinde, gündemde madde bulunmasa bile, her zaman genel kurul kararıyla görevden alınabilirler. Yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişi, kendi adına tescil edilmiş bulunan kişiyi her zaman değiştirebilir.

(2) 334. madde hükmü ve görevden alınan üyenin tazminat hakkı saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede yer alan "*... gündemde ilgili bir hüküm bulunması halinde veya önemli sebeplerin varlığında gündemde madde bulunmasa bile...*" ibaresi gereksiz dava ve çekişmeye yol açacak bir hükümdür, madde metninden çıkarılmalıdır.

ANONİM
ŞİRKET

Buna göre, 1. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanmış olsalar bile her zaman genel kurul kararı ile görevden alınabilirler. Tüzel kişi üye kendisini temsil edecek olan gerçek kişiyi şirkete yazılı bildirimde bulunmak koşuluyla her zaman değiştirebilir.”

4. Ticarî mümessil ve vekiller

Madde 368 - (1) Yönetim kurulu, ticarî mümessil ve ticarî vekiller atayabilir.

Değerlendirme ve Öneri

- Bu madde 370. maddenin 3. fıkrası olmalıdır.

5. Özen ve bağlılık yükümlülüğü

Madde 369 - (1) Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.

(2) 203 ilâ 205. madde hükümleri saklıdır.

(3) Üyelerin ve yöneticilerin, görevlerini yerine getirirken, bu madde anlamında özenle hareket ettikleri karinedir.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddede “...tedbirli bir yöneticinin...” denilmesi yeterli değildir. “...tedbirli ve işbilir bir yöneticinin” denilmelidir. Böylece, hiç risk almayan bir tedbirlilik yerine, işbilir ve dolayısıyla belli bir ölçüde risk alabilen bir tedbirlilik aranmış olacaktır.

II. Temsil yetkisi

1. Genel olarak

Madde 370 - (1) Esas sözleşmede aksi öngörülmemişse, temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.

(2) Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla üyeye (murahhas) veya üçüncü kişilere (müdürler) devredebilir. Son durumda en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.

Değerlendirme ve Öneri

• Yukarıda 359. madde hükmüyle *"Anonim şirketin... bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur"* denildikten sonra, 370. maddede kategorik olarak *"...temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir"* denilmesi hatalı ve çelişkili olmuştur. Madde metni şöyle olmalıdır:

"Anasözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa, temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir."

2. Kapsam ve sınırlar

Madde 371 - (1) Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukukî işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkı saklıdır.

(2) Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilân edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.

ANONİM
ŞİRKET

(3) Temsil yetkisinin sınırlandırılması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez; ancak temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülediğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilân edilen sınırlamalar geçerlidir.

(4) Temsile yetkili kişiler tarafından yapılan işlemin esas sözleşmeye veya genel kurul kararına aykırı olması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilerin o işlemde dolayı şirkete başvurmalarına engel değildir.

(5) Temsile veya yönetime yetkili olanların, görevlerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden şirket sorumludur. Şirketin rücu hakkı saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrasında "...hâlin icabından..." deyimini yerine kullanılan arıtürkçe deyim "...durumun gereğinden..." değil, "...durumun gereği olarak..." olmalıdır.

* Ticaret ortaklıklarında ve bu arada anonim ortaklıklarda ultra vires, yani "işletme konusu ile sınırlı ehliyet" ilkesi kaldırıldıktan sonra, 2. fıkrada yer alan "...meğerki üçüncü kişinin işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunduğu isbat edilsin..." hükmüne yer olmamalıdır. İşletme konusu ile sınırlı sorumluluk ilkesi terkedildikten sonra, şirketin konusu ile sınırlı temsil yetkisinden söz edilmesi tam bir çelişkidir. Ayrıca, söz konusu ibare 4. fıkra hükmüyle de çelişmektedir. Buna göre, İkinci fıkranın "...meğerki..." diye başlayan ibaresi Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

3. İmza şekli

Madde 372 - (1) Şirket adına imza yetkisini haiz kişiler şirketin unvanı altında imza atarlar. 40. maddenin ikinci fıkrası hükmü saklıdır.

(2) Şirket tarafından düzenlenecek belgelerde şirketin merkezi, sicile kayıtlı olduğu yer ve sicil numarası gösterilir.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• 1. fıkra hükmü 370. maddenin 3. fıkrasını oluşturmalıdır. Bu fıkroda yollama yapılan 40. madde de (tarafımdan önerilen düzenlemeye göre) 12. madde olacak.

• Ayrıca, bu fıkra 2. cümle olarak "...Ünvanın kullanılmamış olması halinde işlemin şirket hesabına yapıldığı kanıtlanabilir." hükmü eklenmelidir.

• Madde sadece iki fıkradan ibaret kalırsa kenar başlığı "*Şirket Tarafından Düzenlenecek Belgeler*" olmalıdır.

4. Tescil ve ilân

Madde 373 - (1) Yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilân edilmek üzere ticaret siciline verir.

(2) Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukukî sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu hükmün 2 fıkrası da 3 ve 4. fıkralar olarak 370. maddeye nakledilmelidir.

III - Görevler ve yetkiler

1. Genel olarak

Madde 374 - (1) Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim; kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kuru-

ANONİM
ŞİRKET

lun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.

Değerlendirme ve Öneri

• Madde metnindeki "...genel kurulun yetkisinde..." ibaresi "...genel kurulun münhasır yetkisinde..." şeklinde değiştirilmelidir.

2. Devredilemez görev ve yetkiler

Madde 375 - (1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:

a) Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.

b) Şirket örgütünün belirlenmesi.

c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal plânlama için gerekli düzenin kurulması..

d) Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.

e) Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönetmeliklere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.

f) Pay, karar ve genel kurul tutanak defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.

g) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının (b) bendi "*Yönetim şemasının belirlenmesi*" şeklinde olmalıdır.

• İsviçre BK'nun 716a maddesinden alınmış olan bu hüküm yetersizdir. Örneğin; "*şirketi temsil etme*" devredilemez yetkisini belirtmemektedir. Diğer kanunlarda da devredilemez görev ve yetkiler vardır. Bu nedenle, herhangi bir yanlış yoruma meydan vermemek bakımından "*Yönetim kurulunun bu kanunda ve diğer kanunlarda yer alan devredilemez görev ve yetkileri saklıdır*" hükmüne yer verilmelidir.

3. Sermayenin kaybı, borca batık olma durumu

a) Çağrı ve bildirim yükümü

Madde 376 - (1) Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.

(2) Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhal toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket sona erer.

(3) Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de olası satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkarttırıp denetçiye verir. Denetçi bu ara bilanço, en çok yedi iş günü içinde inceler ve değerlendirmeleri ile önerilerini bir rapor halinde yönetim kuruluna sunar. Önerilerde 378. maddede düzenlenen erken teşhis komitesinin önerilerinin de dikkate alınması şarttır. Rapordan, aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması halinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket mer-

ANONİM
ŞİRKET

kezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflâsını ister; meğerki, iflâs kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasını diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş olsun.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrasının ilk cümlesindeki üçte ikisi oranının başına "en az" ibaresinin getirilmesi etkili bir ölçüt sağlamak bakımından yararlı olacaktır.

• 3. fıkranın "...meğerki iflâs kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasını diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş olsun" hükmü, maddede belirtilen alacaklıların müflis şirketle diğer alacaklılar aleyhine pazarlığa oturmalarına yol açacak tehlikeli bir hükümdür. Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

b) İflâsın ertelenmesi

Madde 377 - (1) Yönetim kurulunun, iflâs istemiyle birlikte mahkemeye bir iyileştirme projesi sunup erteleme istemesi halinde, iyileştirme projesi; denetçinin 376. maddenin üçüncü fıkrası bağlamında iyileştirme önerilerine de yer veriyor, projenin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan, özsermaye dâhil, nesnel ve gerçek kaynakları içeriyor, ayrıca İcra ve İflâs Kanununun 179. maddesinin birinci fıkrasındaki nitelikleri haiz bulunuyor ve önlemlerin uygulanması halinde şirketin durumunun düzeltilmesi mümkün görülüyorsa, mahkeme, iflâsı, uzatmalar da dâhil, hiçbir şekilde üç yılı geçmeyecek şekilde erteler. Mahkemeye, envanter düzenlemesi veya yönetim kurulunun yerine geçmesi ya da yönetim kurulunun kararlarını onaylaması için, görevlerini belirleyerek, derhal bir kayyım atar. Mahkeme ayrıca şirket mallarının saptanması ve korun-

ması için gerekli diğer önlemleri alır. Kayyımın atanmasını, görevlerini ve mahkemece verilen temsil yetkisiyle bunların sınırlarını, mahkeme tescil ve ilân ettirir. Kayyım her üç ayda bir şirketin iyileştirme projesine uygun olarak iyileşme gösterip göstermediğini yazılı olarak mahkemeye bildirir. Mahkeme bu rapor üzerine iyileştirmenin mümkün olmadığı kanaatine varırsa erteleme kararını kaldırır.

(2) Mahkeme iflâsın ertelenmesi talebini reddederse veya erteleme kararını kaldırırsa iflâsa karar verir.

(3) Alacaklının iflâsın ertelenmesini istemesi halinde de mahkeme denetçinin önerisini inceleyerek karar verir.

Değerlendirme ve Öneri

• Doğrudan iflâs talebi halinde iflasın ertelenmesi prosedürü İcra ve İflâs Kanunu'nun 179, 179a maddelerinde, erteleme kararının etkileri ise 179b maddesinde etraflı bir şekilde düzenlenmiştir.

• Uygulamada tereddütlere yol açacak olan 377. madde hükmü yerine, 376. maddenin son fıkrası olarak;

"Yönetici veya yönetim kurulu ile herhangi bir alacaklı, şirketin mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olduğuna dair bir iyileştirme projesini mahkemeye sunarak iflâsın ertelenmesini isteyebilir. Bu takdirde İcra ve İflâs Kanunu'nun 179, 179a ve 179b maddeleri hükümleri uygulanır"

hükmüne yer verilmelidir. Böylece, İcra ve İflâs Kanunu ile de uyum sağlanmış olacaktır.

Maddenin 2 ve 3. fıkraları hükümleri muhafaza edilebilir.

4. Riskin erken saptanması ve yönetimi

Madde 378 - (1) Pay senetleri borsada işlem gören, yönetim kurulu, şirketlerin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye

ANONİM
ŞİRKET

düşüren sebeplerin erken tanısı, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür. Diğer şirketlerde bu komite denetçinin gerekli görüp bunu yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmesi halinde derhal kurulur ve ilk raporunu kurulmasını izleyen bir ayın sonunda verir.

(2) Komite, yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumu değerlendirir, varsa tehlikelere işaret eder, çareleri gösterir. Rapor denetçiye de yollar.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu hüküm pratik bir yarar sağlamayacaktır. Bu komitenin yapacakları yönetim kurulunun işidir zaten. Bu nedenle Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

5. Şirketin kendi paylarını iktisap veya rehin olarak kabul etmesi

a) Genel olarak

Madde 379 - (1) Bir şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez. Bu hüküm, bir üçüncü kişinin kendi adına, ancak şirket hesabına iktisap ya da rehin olarak kabul ettiği paylar için de geçerlidir.

(2) Payların yukarıdaki hükme göre iktisap edilebilmesi veya rehin olarak kabul olunabilmesi için, genel kurulun bu hususta yönetim kurulunu yetkilendirmiş olması gerekir. En çok onsekiz aylık bir süre için verilebilecek bu yetkinin, iktisap veya rehin olarak kabul edilecek payların toplam itibarı değerleri ile iktisap edilecek paylara ödenebilecek bedelin alt ve üst sınırını göstermesi gerekir. Yönetim kurulunun, her izin önerisinde, kanunî şartların gerçekleşmiş bulunduğunu belirtmesi şarttır.

(3) Yukarıdaki şartlara ek olarak, iktisap edilecek payların bedelleri düşüldükten sonra, kalan şirket net aktifi, en az esas veya çıkarılmış sermaye ile kanun ve esas sözleşme uyarınca dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olmalıdır.

(4) Yukarıdaki hükümler uyarınca, sadece, bedellerinin tümü ödenmiş bulunan paylar iktisap edilebilir.

(5) Yukarıdaki fıkralarda yer alan hükümler, ana şirketin paylarının yavru şirket tarafından iktisabı halinde de uygulanır. Pay senetleri borsada işlem gören şirketler hakkında, Sermaye Piyasası Kurulu şeffaflık ilkeleri ile fiyata ilişkin kurallar yönünden gerekli düzenlemeleri yapar.

Değerlendirme ve Öneri

• İfadesi bozuk olan 1. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Bir şirket, esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya aşacak olan bedel ve miktarda kendi paylarını ivazlı olarak iktisap edemez ve rehin olarak da alamaz. Bu hükmü, başkaları tarafından kendi adlarına ve şirket hesabına iktisap edilen ve rehin alınan paylar için de geçerlidir.”

• On sekizer ay süreli yetkilendirmeler ve 381. maddenin 1. fıkrası hükmü karşısında genel kuruldan yetki istenmesinin pratik bir yararı ve önemi kalmamaktadır.

• Zaten, özenli ve işbilir bir tacir gibi hareket etmek zorunda olan yönetim kurulunun şirketin yararı veya 381. maddesinin ifadesiyle, “yakın veya ciddi bir kayıp” olmadan kendi paylarını iktisaba veya rehinalmaya kalkışması hayatın olağan akışına aykırıdır ve sorumluluğu gerektirir. Bu nedenle, Tasarı'nın 379. maddesinin 2. fıkrası ile 381. maddesi hükmünün Tasarı'dan çıkarılması ve bunların yerine iktisap veya rehinalmalar konusunda, toplanacak ilk genel kurulun bilgilendirilmesini öngören bir düzenlemenin 379. maddenin son fıkrası olarak yapılması doğru olacaktır.

Bu düzenleme aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Yukarıki fıkralar gereğince iktisabedilen veya rehnalınan payların hangi amaç ve nedenlerle iktisabedildikleri veya rehin alındıkları, iktisabedilen veya rehin alınan payların sayısı, nominal değerleri toplamı, esas sermayenin ne kadarını oluşturdukları, bedelleri ve ödeme şartları konularında toplanacak ilk genel kurula yazılı bilgi verilir.”

• Ayrıca 4. fıkra hükmü *“yukarıki hükümler uyarınca sadece tüm bedelleri ödenmiş olan paylar iktisabedilebilir”* şeklinde düzeltilmelidir.

b) Kanunu dolanma

Madde 380 - (1) Paylarının iktisap edilmesi amacıyla, şirketin başka bir kişiyle yaptığı, konusu avans, ödünç veya güvence verilmesi olan hukukî işlemler bătıldır. Bu butlan hükmü, kredi ve finans kurumlarının işletme konuları içine giren işlemlere ve şirketin veya onun bağılı şirketlerinin çalışanlarına, şirketin paylarını iktisap edebilmeleri için, avans, ödünç ve güvence verilmesine ilişkin hukukî işlemlere uygulanmaz. Ancak, bu ayrıksı işlemler, şirketin, kanuna ve esas sözleşmesine göre ayırmak zorunda bulunduğu yedek akçeleri azaltıyor veya 519. maddede düzenlenen yedek akçelerin harcanmalarına ilişkin kuralları ihlâl ediyor ve şirketin 520. maddede öngörülen yedek akçeyi ayırmasına olanak bırakmıyorsa, geçersizdir.

(2) Bundan başka, şirket ile diğerk bir kişi arasında yapılmış bulunan ve üçüncü kişiye, şirketin paylarını; şirketin veya şirkete bağılı bir şirketin ya da şirketin paylarının çoğunluğuna sahip olduğu şirketin hesabına alma hakkı tanıyan veya yükümlülüğünü yükleyen bir hukukî işlem, şirket bu payları alsaydı 379. maddeye aykırı düşecek idiyse bătıldır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bir kere, şirketin kendi paylarını iktisabı veya rehin alması sınırlanmasının dolaylı olarak ihlâli (dolanılması) butlan

veya geçersizlik yaptırımını ile karşılanırken, %10 sınırlamasının doğrudan ihlâlinin, 385. maddenin etkisiz hükmü dışında, herhangi bir yaptırımının bulunmaması, şirketin kendi paylarını iktisabı sınırlamasının zayıf yanını oluşturmaktadır.

• 379 ilâ 381. maddeler koşullarına aykırı iktisap ve rehin almaların bâtil veya geçersiz sayılması iyiniyetli satıcıların (üçüncü kişilerin) korunmasının gerekmesi nedeniyle mümkün bulunmamasına göre, anılan sınırlama hükmü, bunu ihlâl eden yönetici ve yönetim kurulu üyelerine uygulanacak bir ceza yaptırımını ile güvence altına alınmalıdır. Aksi halde, 379 ilâ 381. maddeler hükümleri lex imperfekta olarak kalacaklardır.

g) Aykırı iktisap halinde elden çıkarma

Madde 385 - (1) 379 ilâ 381. maddelere aykırı bir şekilde iktisap edilen veya rehin olarak alınan paylar, iktisapları veya rehin olarak kabulleri tarihinden itibaren en geç altı ay içinde elden çıkarılır ya da üzerlerindeki rehin kaldırılır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu hüküm 379 ilâ 381. maddeler hükümleri bakımından, yukarıda belirtildiği üzere, yeterli bir yaptırım oluşturmamaktadır. Bu hükmün ayrıca yöneticiler ve yönetim kurulu üyeleri hakkında bir tazminat ve ceza yaptırımına yer vermesi gerekmektedir.

IV - Yönetim kurulu toplantıları

1. Kararlar

Madde 390 - (1) Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural yönetim kurulunun online yapılması halinde de uygulanır.

ANONİM
ŞİRKET

"c) Paysahiplerinin genel kurul toplantılarına katılma, oy hakkı, dava hakkı veya kanunen emredici olarak sağlanan diğer haklarını ihlâl eden veya kısıtlayan;"

şeklinde olmalıdır.

• Ayrıca, maddeye Yargıtay 11. HD'nin uygulamaları göz önünde tutularak şu hüküm ilâve edilmelidir:

"e) Paysahipleri ile üçüncü kişilerin kişisel hak ve çıkarlarını doğrudan doğruya ihlâl eden veya kısıtlayan;"

• Böylece, ortaklık paysahipleri defterine kaydedilme istemi yönetim kurulu kararıyla reddedilen, sermaye borcunu ödemediği gerekçesiyle ortaklıktan çıkarılıp yaptığı kısmî ödemelerden doğan haklarından yoksun bırakılan paysahipleri ve üçüncü kişiler yönetim kurulu kararının geçersizliğinin (butlanının) tesbitini ve yoksun bırakıldıkları paysahipliği haklarının iadesini ve uğradıkları zararların tazminini (süresiz olarak) dava edebileceklerdir.

3. Bilgi alma ve inceleme hakkı

Madde 392 - (1) Her yönetim kurulu üyesi şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir. Bir üyenin istediği, herhangi bir defter, defter kaydı, sözleşme, yazışma veya belgenin yönetim kuruluna getirtilmesi, kurulca veya üyeler tarafından incelenmesi ve tartışılması ya da herhangi bir konu ile ilgili yöneticiden veya çalışandan bilgi alınması reddedilemez. Reddedilmişse dördüncü fıkra hükmü uygulanır.

(2) Yönetim kurulu toplantılarında, yönetim kurulunun bütün üyeleri gibi, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişiler ve komiteler de bilgi vermekle yükümlüdür. Bir üyenin bu konudaki istemi de reddedilemez; soruları cevapsız bırakılamaz.

(3) Her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantıları dışında, yönetim kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler

hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir.

(4) Başkan bir üyenin, yukarıda üçüncü fıkrada öngörülen bilgi alma, soru sorma ve inceleme yapma istemini reddederse, konu iki gün içinde yönetim kuruluna getirilir. Kurulun toplanmaması veya bu istemi reddetmesi halinde üye şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Mahkeme istemi dosya üzerinden inceleyip karara bağlayabilir, mahkemenin kararı kesindir.

(5) Yönetim kurulu başkanı, kurulun izni olmaksızın, yönetim kurulu toplantıları dışında bilgi alamaz, şirket defter ve dosyalarını inceleyemez. Yönetim kurulu başkanının bu isteminin reddedilmesi halinde başkan, dördüncü fıkraya göre mahkemeye başvurabilir.

(6) Yönetim kurulu üyesinin bu maddeden doğan hakları kısıtlanamaz, kaldırılamaz. Esas sözleşme ve yönetim kurulu, üyelerin bilgi alma ve inceleme haklarını genişletebilir.

(7) Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metninin 3. fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma, defter ve belgeleri inceleme haklarını kullanabilmeleri yönetim kurulunun olumlu kararına bağlı tutulmuştu. Bu hükümle ilgili değerlendirmemde, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma, defter ve belgeleri inceleme haklarının yönetim kurulunun kararına bağlanmaması; gerekçeleri yönetim kurulu başkanı aracılığıyla kurula bildirilmek koşuluyla serbest olması gerektiğini; şirketin defter ve belgelerinin en üst yöneticiler olan ve bu sıfatla sorumlu tutulan yönetim kurulu üyelerinden saklanması mantıklı bir açıklaması olamayacağını; üstelik, üyelerin şirket sırlarını saklama yükümlülükleri bulunduğunu; ayrıca, maddenin

ANONİM
ŞİRKET

5. fıkrası hükmü de, ancak yukarıki görüşün benimsenmesi halinde bir anlam taşıyacağını; aksi halde havada kalacağını belirtmiştim.

• Son Tasarı'da, önerim doğrultusunda, bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılabilmesi için yönetim kurulu başkanının izni veya yönetim kurulu kararı alınması şartı kaldırılmış ve kural olarak serbestlik benimsenmiştir. Ayrıca, bilgi alma ve inceleme istemlerinin reddi halinde mahkemeye başvurma olanağı getirilerek bu hakların kullanımı güvence altına alınmıştır.

* Ancak, 6. fıkraya "Başkan yönetim kurulunu toplantıya çağırır" hükmünün eklenmemesi; yönetim kurulu üyelerinin toplantı istemini başkanın takdirine bağlı bir "temenniye" indirgemektedir.

4. Müzakereye katılma yasağı

Madde 393 - (1) Yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin, eşinin ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bu yasak, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı yönetim kurulu verir. Bu oylamaya da ilgili üye katılamaz. Menfaat ihtilafı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili üye bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.

(2) Bu hükümlere aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması nesnel olarak varken ve biliniyorken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen üyeler ve söz konusu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri bu sebeple şirketin uğradığı zararı tazminle yükümlüdürler.

(3) Müzakereye, yasak nedeniyle katılmamanın sebebi ve ilgili işlemler yönetim kurulu kararına yazılır.

Değerlendirme ve Öneri

• 1. fıkrada "... üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve kayın hısımları..." denildikten sonra, zaten yetersiz olan "... alt ve üst soyundan birinin..." ibaresine gerek yoktur. Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

V - Yönetim kurulu üyelerinin mâlî hakları

Madde 394 - (1) Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede, yönetim kurulu üyelerine herbirinin payı belirlenmeksizin topluca verilecek olan ikramiye, prim ve yıllık kazanç payının kurul üyelerine nasıl paylaşılacağı belirtilmesi "*objektif*" bir tesbit olarak yararlıdır.

Bu nedenle maddeye şu hükmün ilâvesi gerekir:

"Yönetim kurulu üyelerine topluca verilecek olan kazanç payının üyeler arasında nasıl dağıtılacağı genel kurul kararında belirtilmemişse, yönetim kurulunca belirlenir."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetleme

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu bölümün ilk Tasarı'da yer alan hükümlerinin sistematizinin ve türkçesinin çok bozuk olduğunu; öncelikle denetimden ne anlaşılması gerektiğinin, kimin tarafından yapılacağını, denetçilerin atanmalarının, görev ve yetkileri ile haklarının

ANONİM
ŞİRKET

düzenlenip, ondan sonra denetçiliğin sona ermesinin düzenlenmesi gerekirken, ilkin "denetçinin seçimi ve görevinin sona ermesi" hükümlerine yer verilmesinin doğru olmadığını; mevcut sistemsizliğin ayrı hususların (üstelik eksik veya fazla ifadelerle) defalarca tekrarlanmasına sebep olduğunu belirtmiştim. Son Tasarı'da önemli düzeltmeler yapılmış olmakla beraber sistematik ve bir kısım düzenleme yetersizlikleri varlıklarını korumaktadır.

A) Genel olarak

Madde 397 - (1) Anonim şirketin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, uluslararası denetim standartlarına göre denetlenir. Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtıp yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir.

(2) Denetçinin denetiminden geçmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir.

(3) Şirketin ve topluluğun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporunun sunulmasından sonra değiştirilmişse ve değişiklik denetleme raporlarını etkileyebilecek nitelikteyse, finansal tablolar ile, birinci fıkra çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu yeniden denetlenir. Yeniden denetleme ve bunun sonucu, raporda özel olarak açıklanır. Denetçi görüşünde de, yeniden denetlemeyi yansıtan uygun eklere yer verilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının ilk Tasarı'daki metninin ifadesinin bozuk olduğunu belirtmiş, yönetim kurulunun "yıllık raporunun" sadece finansal tablolardaki verilere uygunluk bakımından denetlenmesi gerektiğine işaret etmiş; ayrıca, "yıllık rapor"un denetimden geçmemiş olması halinde "düzenlenmemiş sayılmasını" gereksiz ve amacı aşan bir yaptırım olarak nitele-

miştim. Son Tasarı'da, ifade düzeltilmiş; yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun sadece finansal tablolardaki verilere uygunluk bakımından denetlenmesi gerektiğine dair önerim benimsenmiştir.

* Buna karşılık, 2. fıkranın, son Tasarı'da da yer alan denetimden geçmemiş olan yıllık faaliyet raporunun da "düzenlenmemiş hükmünde" olduğuna ilişkin düzenlemesinin amacı aşan ve gereksiz bir yaptırım olduğuna ilişkin eleştirim geçerliliğini korumaktadır.

Yukarıki genel ve özel değerlendirmelere göre 397. madde hükmü şöyle olmalıdır:

"(1) Şirketin veya topluluğun denetimi, bunların finansal tablolarının, konsolide tablolarının, tüm defterlerinin ve muhasebesinin ve ayrıca Türkiye Muhasebe Standartları ile kanuna ve anasözleşme hükümlerine uyulup uyulmadığının denetimidir.

(2) Denetimden geçmemiş finansal tablolar düzenlenmemiş hükmündedir.

(3) Şirketin ve topluluğun finansal tabloları, denetleme raporunun sunulmasından sonra değiştirilmiş ve değişiklik denetleme raporunu etkileyebilecek nitelikteyse, tablolar yeniden denetlenir. Yeniden denetleme ve sonucu raporda özel olarak açıklanır. Denetçi raporu yeniden denetlemeyi de kapsayan ekleri içerir."

B) Konu ve kapsam

Madde 398 - (1) Şirketin veya topluluğun finansal tablolarının, bunların yönetim kurullarının yıllık faaliyet raporlarının denetimi; envanterler de dâhil, finansal tabloların, uluslararası denetim standartları kapsamında muhasebe iç denetimlerinin, bu Üçüncü Bölüm çerçevesinde 378. maddeye göre verilen raporların ve 397. maddenin birinci fıkrası anlamında yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimini de kapsar. Şirketin ve topluluğun finansal tablolarının ve yönetim kurullarının yıllık raporlarının denetimi, ayrıca Türkiye Muhasebe

ANONİM
ŞİRKET

Standartları ile kanuna ve esas sözleşme hükümlerine uyulup uyulmadığının incelenmesini de içerir. Denetleme, denetçilik mesleğinin gerekleri ile meslek etiğine ve uluslararası denetim standartlarına uygun olarak ve özenle yapılır. Denetleme, şirketin veya topluluğun, durumunun dürüst resim ilkesine uygun olarak yansıtılıp yansıtılmadığını; yansıtılmamışsa bunun sebeplerini; birinci fıkranın ikinci cümlesi anlamında aykırılıkları ve yanlışları, açıkça ortaya koyacak şekilde yapılır ve gerçeği dürüstçe belirtir.

(2) Denetim;

a) Şirketin finansal tablolarının ve 397. maddenin birinci fıkrası ve 402. maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun;

b) Topluluğun konsolide finansal tablolarının ve 397. maddenin birinci fıkrası ve 402. maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun,

Denetçinin denetleme sırasında elde ettiği bilgilerle uyum içinde olup olmadığını belirtip açıklayacak şekilde yapılır.

(3) Topluluğun finansal tablolarının denetiminden sorumlu olan denetçi, topluluğun konsolide tablolarına alınan şirketlerin finansal tablolarını, özellikle konsolidasyona bağlı uyarlamaları ve mahsupları, birinci fıkra anlamında inceler; meğerki, konsolidasyona alınan şirket, kanun gereği veya böyle bir gereklilik bulunmaksızın, bu kısım hükümlerine uygun olarak denetlenmiş olsun. Bu istisna, merkezi yurtdışında bulunan bir şirketin bu Kanunun öngördüğü denetimle eşdeğer bir denetime tâbi tutulmuş olması halinde de geçerlidir.

(4) Denetçi, yönetim kurulu tarafından, 378. madde gereğince şirketi, finansal tabloların, gerçek resmî, dürüstçe göstermemesi dolayısıyla tehdit eden veya edebilecek nitelikteki riskleri zamanında belirlemeye uygun bir sistem kurulup kurulmadığını, kurulmuşsa bu sistemin yapısını ve uygulamalarını açıklayan ayrı bir rapor düzenleyerek, denetim raporuyla birlikte yönetim kuruluna sunar.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı içeriğine göre “Denetimin yapı-
lışı” olmalıdır.

* Maddenin 1. fıkrası metninde yer alan “dürüst resim ilke-
si” diye bir ilke hukukumuzda yoktur. “Dürüst resim” ifadesi,
dilimizde doğru bir ifade de değildir. Bunun yerine “tam ve
doğru olarak ifadesi” kullanılmalıdır.

• Tasarı'nın 378. maddesiyle getirilen zorunlu “uzman
komite” gereksiz olduğundan, 4. fıkra hükmünün aşağıdaki
şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

“Denetçi, şirketi tehdit eden veya edebilecek olan tehlikeleri
zamanında teşhis edecek bir sistemin kurulmasını gerekli görürse
raporunda bunu da önermelidir.”

Yukarıdaki açıklamalara göre 398. madde hükmü şöyle
olmalıdır:

Madde 398.

(1) Denetleme, denetçilik mesleğinin gerekleri ile meslek etiğine
ve uluslar arası standartlara uygun olarak özenle yapılır; şirketin
ve topluluğun durumunun dürüstlükle yansıtılıp yansıtılmadığını,
yansıtılmamışsa bunun nedenlerini, denetçilik mesleğinin gerekleri
ile meslek etiğine ve uluslar arası standartlara aykırılıkları ve yan-
lışları açıkça ortaya koyacak şekilde yapılır ve gerçeği tam ve doğru
olarak belirtir.

(2) Denetim;

a) şirketin finansal tablolarının ve yönetim kurulunun yıllık
faaliyet raporunun;

b) topluluğun konsolide finansal tablolarının ve yönetim kuru-
lunun yıllık faaliyet raporunun

denetçinin denetleme sırasında elde ettiği bilgilerle uyum içinde
olup olmadığını

belirtecek şekilde yapılır.

ANONİM
ŞİRKET

(3) *Topluluğun finansal tablolarının denetiminden sorumlu olan denetçi, topluluğun konsolide tablolarına alınan şirketlerin finansal tablolarını, özellikle konsolidasyona tâbi uyarlamaları ve mahsupları, birinci fıkra anlamında inceler; meğerki, konsolidasyona alınan şirket kanun gereği veya böyle bir gereklilik bulunmaksızın, bu kısım hükümlerine uygun olarak denetlenmiş olsun. Bu istisna, merkezi yurtdışında bulunan bir şirketin bu kanunun öngördüğü denetimle eşdeğer bir denetime tâbi tutulmuş olması halinde de geçerlidir.*

(4) *Denetçi, şirketi tehdit eden veya edebilecek olan tehlikeleri zamanında teşhis edecek bir sistemin kurulmasını gerekli görürse raporunda bunu da önermelidir.*

C) Denetçi

I - Seçim, görevden alma ve sözleşmenin feshi

Madde 399 - (1) Denetçi, şirket genel kurulunca; topluluk denetçisi, ana şirketin genel kurulunca seçilir. Denetçinin, her faaliyet dönemi ve her halde görevini yerine getireceği faaliyet dönemi bitmeden seçilmesi şarttır. Seçimden sonra, yönetim kurulu, gecikmeksizin denetleme görevini hangi denetçiye verdiğini ticaret siciline tescil ettirir ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile web sitesinde ilân eder.

(2) Denetçiden denetleme görevi, sadece dördüncü fıkrada öngörüldüğü şekilde ve başka bir denetçi atanmışsa geri alınabilir.

(3) Konsolidasyona dâhil olan ana şirketin finansal tablolarını denetlemek için seçilen denetçi, başka bir denetçi seçilmediği takdirde, topluluk finansal tablolarının da denetçisi kabul edilir.

(4) Şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi,

a) Yönetim kurulunun,

b) Sermayenin yüzde onunu, halka açık şirketlerde esas veya çıkarılmış sermayenin yüzde beşini oluşturan pay sahiplerinin,

istemi üzerine, ilgilileri ve seçilmiş denetçiyi dinleyerek, seçilmiş denetçinin kişiliğine ilişkin haklı bir sebebin gerektirmesi, özellikle de onun taraflı davrandığı yönünde bir kuşkunun varlığı halinde, başka bir denetçi atayabilir.

(5) Görevden alma ve yeni denetçi atama davası, denetçinin seçiminin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilânından itibaren üç hafta içinde açılır. Azlığın bu davayı açabilmesi için, denetçinin seçimine genel kurulda karşıoy vermiş, karşıoyunu tutanağa geçirtmiş ve seçimin yapıldığı genel kurul toplantısı tarihinden itibaren geriye doğru en az üç aydan beri, şirketin pay sahibi sıfatını taşıyor olması şarttır.

(6) Faaliyet döneminin dördüncü ayına kadar denetçi seçilememişse, denetçi yönetim kurulunun, her yönetim kurulu üyesinin veya herhangi bir pay sahibinin istemi üzerine, dördüncü fıkrada gösterilen mahkemece atanır. Aynı hüküm, seçilen denetçinin görevi red veya sözleşmeyi feshetmesi, görevlendirme kararının iptal olunması, bütlanı veya denetçinin kanunî sebepler dâhil, herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi veya getirmekten engellenmesi hallerinde de uygulanır. Mahkemenin kararı kesindir.

(7) Denetçinin mahkeme tarafından atanması halinde, emsal dikkate alınarak, ücreti ile olası giderler için mahkeme vezasine yatırılması gereken önödeme mahkemece belirlenir. Bunlara üç iş günü içinde itiraz edilebilir. Mahkeme kararı kesindir.

(8) Denetçi, denetleme sözleşmesini sadece haklı bir sebebin varlığında ve görevden alınma davası açılmışsa feshedebilir. Taraflar arasındaki, görüş yazısına ilişkin fikir ayrılıkları, görüş yazısına ilişkin sınırlama veya kaçınma, haklı sebep sayılamaz. Denetçinin sözleşmeyi feshinin yazılı ve gerekçeli olması gerekir. Denetçi fesih tarihine kadar elde ettiği sonuçları genel kurula sunmakla yükümlü olup, bu sonuçlar 402. maddeye uygun bir rapor halinde genel kurula verilir.

(9) Denetçi altıncı fıkra hükmüne göre fesih ihbarında bulunduğu takdirde, yönetim kurulu hemen, geçici bir denetçi

ANONİM
ŞİRKET

seçer ve fesih ihbarını genel kurulun bilgisine, seçtiği denetçiyi de aynı kurulun onayına sunar.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin tercüme kokan türkçesi bozuktur.

• Ayrıca, "genel değerlendirme"de belirtildiği üzere, maddenin "görevden alma ve sözleşmenin feshine" ilişkin içeriğinin bu maddede düzenlenmesi sistematik bakımından hatalıdır.

• Maddenin 1. fıkrasının 2. cümlesinin "...herhalde görevini yerine getireceği faaliyet dönemi bitmeden seçilmesi şarttır" ifadesi "...herhalde görevini yerine getireceği faaliyet dönemi başlamadan seçilmesi şarttır" şeklinde olmalıdır.

II - Denetçi olabilecekler

Madde 400 - (1) Denetçi, ancak üyeleri, yeminli malî müşavir veya serbest muhasebeci malî müşavir sıfatını taşıyan bir bağımsız denetleme kuruluşu olabilir. Küçük anonim şirketler, en az iki yeminli malî müşaviri veya serbest muhasebeci malî müşaviri denetçi seçebilirler. Bağımsız denetleme kuruluşunun kuruluş ve çalışma esasları ve denetleme elemanlarının nitelikleri bir Tüzükle düzenlenir. Aşağıdaki hallerden birinin varlığında yeminli malî müşavir, serbest muhasebeci malî müşavir, bağımsız denetleme kuruluşu, bunun pay sahiplerinden biri ve yeminli malî müşavirin, serbest muhasebeci malî müşavirin, bağımsız denetleme kuruluşunun veya onun pay sahibinin yanında çalışan veya burada sayılanların mesleği birlikte icra ettikleri kişi veya kişiler, ilgili şirkette denetçi olamaz. Şöyle ki, önceki cümlede sayılanlardan biri;

a) Denetlenecek şirkette pay sahibiyse;

b) Denetlenecek şirketin yöneticisi veya çalışanıysa veya denetçi olarak atanmasından önceki üç yıl içinde bu sıfatı taşımışsa;

c) Denetlenecek şirketle bağlantısı bulunan bir tüzel kişinin veya bir şirketin veya bir ticarî işletmenin kanunî temsilcisi veya temsilcisi, yönetim kurulu üyesi ya da sahibiyse veya bunlarda yüzde yirmiden fazla paya sahipse;

d) Denetlenecek şirketle bağlantı halinde bulunan veya böyle bir şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip olan bir işletmede çalışıyorsa veya denetçisi olacağı şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip bir gerçek kişinin yanında herhangi bir şekilde hizmet veriyorsa;

e) Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının düzenlenmesinde denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunmuşsa;

f) Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının çıkarılmasında denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunduğu için beşinci bende göre denetçi olamayacak gerçek veya tüzel kişinin veya onun ortaklarından birinin kanunî temsilcisi, temsilcisi, çalışanı, yönetim kurulu üyesi, ortağı, sahibi ya da gerçek kişi olarak bizzat kendisi ise;

g) Birinci ilâ altıncı bendlerde yer alan şartları taşıdığı için denetçi olamayan bir denetçinin nezdinde çalışıyorsa,

h) Son beş yıl içinde denetçiliğe ilişkin meslekî faaliyetinden kaynaklanan gelirinin tamamının yüzde otuzundan fazlasını denetlenecek şirkete veya ona yüzde yirmiden fazla pay ile iştirak etmiş bulunan şirketlere verilen denetleme ve danışmanlık faaliyetinden elde etmişse ve bunu cari yılda da elde etmesi bekleniyorsa,

Denetçi olamaz; ancak Türkiye Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler ve Yeminli Malî Müşavirler Odaları Birliği, katlanılması güç bir durum ortaya çıkacaksa (h) bendindeki yasağın kaldırılması için belli bir süreyle sınırlı olarak onay verebilir.

(2) Bir bağımsız denetleme kuruluşu, bir şirket için altı yıl arka arkaya denetçi raporu vermişse, söz konusu bağımsız denetleme kuruluşu veya o şirketin denetimi için özgülediği

ANONİM
ŞİRKET

denetçi ile onunla birlikte çalışan denetim takımı en az dört yıl için değiştirilir.

(3) Denetçi, denetleme yaptığı şirkete, vergi danışmanlığı ve vergi denetimi dışında, başka bir danışmanlık veya hizmet veremez, bunu bir yavru şirketi aracılığıyla yapamaz.

(4) Bu madde hükümleri, Kanununun 554. maddesinde öngörülen işlem denetçilerine de uygulanır. Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmemişse, işlem denetçisi genel kurul tarafından atanır ve görevden alınır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu hükmün yeri 399. madde hükmünden önce olmalıdır. Denetçinin kim olduğu, denetimin kimler tarafından yapılacağı belirtilmeden bunların seçiminin, görevden alınmasının düzenlenmesi sistematik anlayışına uymaz.

• Ayrıca, madde metninin ifadesi düzeltilmelidir.

D) İbraz yükümü ve bilgi alma hakkı

Madde 401 - (1) Şirketin yönetim kurulu, finansal tabloları ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu düzenlettirip onaylayarak, gecikmeksizin, denetçiye verir. Yönetim kurulu, şirketin defterlerinin, yazışmalarının, belgelerinin, varlıklarının, borçlarının, kasasının, kıymetli evrakının, envanterinin incelenerek denetlenebilmesi için denetçiye gerekli olanakları sağlar.

(2) Denetçi ve denetleme konusu çerçevesinde işlem denetçisi, yönetim kurulundan, kanuna uygun ve özenli bir denetim için gerekli olan bütün bilgileri kendisine vermesini ve dayanak oluşturabilecek belgeleri sunmasını ister. Yılsonu denetiminin hazırlıkları için gerektiği takdirde, denetçi birinci fıkranın ikinci ve bu fıkranın birinci cümlesinde öngörülen yetkileri finansal tablolarının çıkarılmasından önce de haizdir. Özenli bir dene-

tim için gerekli olduğu takdirde denetçi bu fıkranın birinci ve ikinci cümlelerinde yer alan yetkileri yavru ve ana şirketler için de kullanabilir.

(3) Konsolide finansal tabloları çıkarttırmakla yükümlü olan şirketin yönetim kurulu, konsolide finansal tabloları denetleyecek denetçiye; topluluğun finansal tablolarını, topluluk yıllık faaliyet raporunu, münferit şirketin finansal tablolarını, şirketlerin yönetim kurullarının yıllık faaliyet raporlarını, bir denetim yapılmış ise ana şirketin ve yavru işletmelerin denetim raporlarını vermek zorundadır. Denetçi, birinci fıkranın birinci ve ikinci cümlelerinde öngörülen yetkileri ana ve yavru şirketler yönünden de kullanabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı yetersizdir. Hükmün içeriğine göre kenar başlığı en az "*Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğü*" veya "*Yönetim Kurulunun Belge ve Bilgi Verme Yükümlülüğü*" olmalıdır.

E) Denetim raporu

Madde 402 - (1) Denetçi, yapılan denetimin türü, kapsamı, niteliği ve sonuçları hakkında, gereken açıklıkta, anlaşılır, basit bir dille yazılmış ve geçmiş yıllarla karşılaştırmalı olarak hazırlanmış, finansal tabloları konu alan bir rapor düzenler.

(2) Bundan başka ayrı bir rapor halinde, yönetim kurulunun, şirketin veya topluluğun durumu hakkındaki yıllık faaliyet raporunda yer alan irdelemeleri, denetçi tarafından, finansal tablolar ile tutarlılığı ve gerçeğe uygunluğu açısından değerlendirilir.

(3) Denetçi değerlendirme yaparken şirketin; denetliorsa ana şirketin ve topluluğun, finansal tablolarını esas alır. Şirketin ve topluluğun varlığını sürdürebilmesinin şartları ile gelişmesi hakkında yönetim kurulunun yaptığı irdelemeleri uluslararası

ANONİM
ŞİRKET

sürdürmesi hakkında önemli belirsizlikler raporda, uluslararası standartlarda belirlenmiş çerçevede ayrı olarak açıklanır.

(3) Denetçi, çekinceleri varsa, olumlu görüş yazısını sınırlandırabilir veya olumsuz görüş yazısı verebilir. Sınırlanmış görüş, düzeltilebilir ve düzeltilmese bile etkisi sınırlı olan aykırılıklara işaret eden olumlu bir görüştür. Sınırlamanın ve olumsuz görüşün gerekçesi verilir. Sınırlamanın konusu, amacı ve kapsamı belirli ve açık olmalıdır. Denetçi, olumlu, sınırlı olumlu veya olumsuz görüş yazısını yer ve tarih koyarak imzalar. Olumlu, sınırlı olumlu veya olumsuz görüş yazısından hangisinin verildiğine denetleme raporunda işaret olunur.

Değerlendirme ve Öneri

• Birinci fıkradaki "...şirketin veya topluluğun finansal tablolarına koyacağı..." ibaresi "...tablolarının (son sayfasının) altına koyacağı..." veya "...finansal tablolarına ekleyeceği bir onay yazısında..." olabilir.

G) Denetçilerin sır saklamadan doğan sorumluluğu

Madde 404 - (1) Denetçi, işlem denetçisi ve özel denetçi, bunların yardımcıları ve bağımsız denetleme kuruluşunun denetleme yapmasına yardımcı olan temsilcileri, denetimi dürüst ve tarafsız bir şekilde yapmak ve sır saklamakla yükümlüdürler. Faaliyetleri sırasında öğrendikleri, denetleme ile ilgili olan iş ve işletme sırlarını izinsiz olarak kullanamazlar. Kasten veya ihmal ile yükümlerini ihlâl edenler şirkete ve zarar verdikleri takdirde bağlı şirketlere karşı sorumludurlar. Zarar veren kişi birden fazla ise sorumluluk müteselsildir.

(2) Birinci fıkrada öngörülen yükümlüğün yerine getirilmesinde ihmâli bulunan kişiler hakkında, verdikleri zarar sebebiyle, herbir denetim için yüzbin Türk Lirasına, pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketlerde ise üçyüzbin Türk Lirasına kadar tazminata hükmedilebilir. İhmalleriyle zarara sebebiyet veren kişilere ilişkin bu sınırlama denetime birden çok kişinin katılmış veya birden çok sorumluluk doğurucu

eylemin gerçekleştirilmiş olması halinde uygulandığı gibi, katılanlardan bazılarının kasıtlı hareket etmiş olmaları durumunda da geçerlidir.

(3) Denetçinin bir bağımsız denetleme kuruluşu olması halinde sır saklama yükümü bu kurumun yönetim kurulunu ve üyelerini ve çalışanlarını da kapsar.

(4) Bu hükümlerden doğan tazmin yükümü sözleşme ile ne kaldırılabilir ne de daraltılabilir.

(5) Denetçinin bu maddeden doğan sorumluluğuna ilişkin istemler rapor tarihinden başlayarak beş yılda zamanaşımına uğrar.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığının ifadesi bozuktur. "*Sır saklamadan sorumluluk*" olmaz. Doğrusu "*Denetçilerin Sır Saklama Yükümlülüğü*" olmalıdır. Nitekim, ileride 537. maddede "*sır saklama yükümü*"nden söz edilmiştir.

• 2. fıkrada "*...bir denetim için*" ibaresi herhalde yanlış tercüme olmalıdır. Doğrusu "*...her bir denetçi için*" olmalıdır.

• 4. fıkranın daha düzgün ifadesi "*Yukarıki hükümlerden kaynaklanan tazmin sorumluluğu sözleşme ile kaldırılamaz ve daraltılamaz*" olmalıdır.

• Nihayet, sır saklama yükümlülüğünün mutlak bir şekilde düzenlenmesi, örneğin yargı mercileri önünde sır saklama yükümlülüğünün olamayacağına gözardı edilmesi hatalıdır.

H) Şirket ile denetçi arasındaki görüş ayrılıkları

Madde 405 - (1) Şirket ile denetçi arasında şirketin ve topluluğun yılsonu hesaplarına, finansal tablolarına ve yönetim kurulunun faaliyet raporuna ilişkin, ilgili kanunun, idarî tasarrufun veya esas sözleşme hükümlerinin yorumu veya uygu-

ANONİM
ŞİRKET

lanması konusunda doğan görüş ayrılıkları hakkında, yönetim kurulunun veya denetçinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi dosya üzerinden karar verir. Karar kesindir.

(2) Dava giderlerinin borçlusu şirkettir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı "*Şirket ve Denetçi arasındaki.....*" değil, "*Yönetim Kurulu ile Denetçi arasındaki.....*" şeklinde olmalıdır. Çünkü yönetim kurulu da denetçi de şirketin organlarıdır; şirkete karşı iş ilişkisine girmiyorlar.

• Ayrıca, bu hüküm gereksizdir. Yönetim kurulu ile denetçilerin şirket hesapları, finansal tabloları ve faaliyet raporu nedeniyle mahkemelik olmaları düşünülebilecek bir husus değildir. Denetçilerin yönetim kurulundan bağımsız ve onun faaliyetlerini denetleyen bir konumda oldukları göz önünde tutulduğunda, hazırladıkları raporlarını imzalayıp, genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna vermeleri yeterli olmalıdır. Yönetim kurulunun mahkemeye gitmesine gerek yoktur. İtirazlarını genel kurula anlatmaya ve gerekiyorsa genel kurulda yeni bir denetçi seçilmesini sağlamaya çalışması ve eğer gerekiyorsa istifa etmesi veya azli gündeme gelmelidir. Denetçi ile yönetim kurulunun bir sürü zamana ve masrafa yol açacak şekilde davacı-davalı olmalarının pratik bir yararı ve anlamı yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Genel Kurul

A) Genel olarak

Madde 407 - (1) Paysahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Kanunî istisnalar saklıdır.

(2) Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi ve kendilerini ilgilendiren konularda işlem denetçisi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler.

(3) Sanayi ve Ticaret Bakanlığının çıkaracağı tebliğde belirtilen şirketlerin genel kurullarında Sanayi ve Ticaret Bakanlığının temsilcisi bulunur. Diğer şirketlerde komiserlik görevini yerine getirecek olanlar ve bunların nitelikleri Adalet Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının birlikte çıkaracakları bir yönetmelikle belirlenir. Komiserlerin toplantıya katılma giderleri ve ücretleri ilgili şirket tarafından karşılanır. Şirket genel kurul toplantıları ile bu toplantıda bulunacak komiserlerin görev ve yetkileri ile ücret tarifeleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Değerlendirme ve Öneri

• İlk Tasarı metni ile ilgili değerlendirmemde işlem ve eylemleri nedeniyle çok yönlü sorumlulukları söz konusu olan yönetim kurulu üyelerinin genel kurul toplantısına katılabilmeleri yanında, gündem çerçevesinde söz alarak görüşlerini ve önerilerini bildirmelerinin de önemli olduğunu; bu nedenle maddenin 2. fıkrası hükmünün,

“(2) Murahhas üyeler ile en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi ve kendilerini ilgilendiren konularda işlem denetçileri de genel kurulda hazır bulunurlar.

Toplantıya katılan murahhaslar ve diğer üyeler ile denetçiler, toplantının gündemi çerçevesinde kalmak şartıyla gerekli gördükleri konularda görüşmelere katılabilecekleri gibi görüşlerini de bildirebilirler. İşlem denetçileri sadece ilgili oldukları gündem maddesi ve konu ile sınırlı olarak görüşmelere katılıp görüş bildirebilirler.”

ANONİM
ŞİRKET

şeklinde olması gerektiğini belirtmiştim. Bu önerim, annen olmasa da, benimsemiş ve fıkraya "Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler" cümlesi eklenmiştir.

B) Görev ve yetkileri

Madde 408 - (1) Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hallerde karar alır.

(2) Çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez:

a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi.

b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, sürelerinin ve ücretlerinin belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.

c) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin ve işlem denetçilerinin seçimi ile görevden alınmaları.

d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması.

e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi.

Değerlendirme ve Öneri

• Esası itibariyle İsv. BK'nın 698. maddesinden alınmış olan bu hükmün aksayan yanı, anılan hükümden ayrılan yanıdır; Şöyle ki:

408. maddenin 1. fıkrasında yer alan ve kaynak hükmünde bulunmayan "Genel kurul, kanunda ve anasözleşmede açıkça öngörülen hallerde karar alır" hükmü genel kurula aşırı bir sınırlama getirmektedir. Bu hükme göre, genel kurul, kanun veya anasözleşme ile diğer organlara bırakılmamış olmakla beraber, kanun

veya anasözleşme ile "açıkça" yetkilendirilmediği hususlarda da karar alamayacaktır. Örneğin, yönetim kurulu kendisinin devredilemeyen yetkilerine girmeyen bir konuda genel kurul kararına başvuramayacak veya bizatihi genel kurul herhangi bir tavsiye kararı alamayacaktır. Bu gereksiz bir sınırlamadır. İsviçre'de sadece, genel kurulun devredilemeyen yetkileri ve bunlar arasında "kanun veya anasözleşme ile genel kurulun münhasır yetkisine bırakılmış olan hususlarda" yetki devri yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.

D) Çağrı

I - Yetki

1. Yetkili ve görevli organlar

Madde 410 - (1) Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağrabilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının ikinci cümlesine, yönetim görevini üstlenen kayyınlar ve iflâs idaresi de eklenmelidir.

Buna göre hüküm şöyle olmalıdır:

"...Yönetimle görevli kayyınlar ve görevleriyle ilgili konularda tasfiye memurları ile iflâs idaresi de genel kurulu toplantıya çağrabilirler."

2. Azlık

a) Genel olarak

Madde 411 - (1) Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim ku-

ANONİM
ŞİRKET

rulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.

(2) Gündeme madde konulması istemi, çağrı ilânının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanmasına ilişkin ilân ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olmalıdır.

(3) Çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır.

(4) Yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırkbeş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır; aksi halde çağrı istem sahiplerince yapılır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığındaki "Azlık" sözcüğü yanlıştır. TDK'nın, Dil Derneği'nin ve Ali Püsküllüoğlu'nun Türkçe sözlüklerinde de böyle bir sözcük yoktur. Doğrusu "Azınlık"tır.

• Ayrıca, 1. fıkranın son cümlesine "gündeme madde konulmasını talep hakkı" da eklenerek hüküm şöyle yazılmalıdır:

"...Anasözleşmeyle çağrı ve gündeme madde konulmasını talep hakları daha az oranda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir."

• Öte yandan, 2. fıkra hükmü, gündeme madde konulmasını isteme yetkisinin etkin olabilmesini neredeyse sıfırlamaktadır. Gerçekten, çoğu kez çağrı ilânının harcı azınlığın çağrıyı ve gündemi öğrenmesinden çok önce yatırılmış olacaktır. Böylece, 2. fıkra hükmü, gündeme madde konulmasını isteyen azınlığa karşı, yönetim kuruluna "kanunî bir gerekçe" gösterme imkânını sağlamaktan başka bir işe yaramamaktadır. Bu nedenle Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

b) Mahkemenin izni

Madde 412 - (1) Paysahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı paysahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Kararında, kayyımın, görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir. Zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir. Karar kesindir.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin ilk Tasarı'daki metninde, azınlık paysahiplerinin, genel kurulun toplantıya çağrılması veya toplantı gündemine madde eklenmesi taleplerine olumlu cevap verilmemesi halinde, genel kurulun mahkemece toplantıya çağrılması düzenlenmişti. Bu düzenlemeyi, maddede çağrının (TTK'da olduğunun aksine) azınlık tarafından değil de, bizzat mahkeme tarafından yapılacağına öngörülmesinin doğru olmadığı ve bu değişikliğin gerekçesinin de verilmediği; mahkeme çağrı işlemini bizzat değil, icra müdürlüğü aracılığı ile gerçekleştireceğine göre, hükmün bir sürü gereksiz bürokratik işleme ve toplantının yapılmasını geciktirecek itiraz ve şikâyetlere yol açacağını; bu nedenle, TTK'daki düzenlemenin küçük düzeltmelerle muhafaza edilmesinin doğru olacağını belirtmiştim.

Son Tasarı'da gerekçem haklı bulunmakla beraber, önerim kısmen benimsenerek, mahkemece toplantı çağrısı yapılmasına karar verildikten sonra, davet için kayyım atanması esas getirilmiştir.

* Görüşümce, kayyım yerine azınlık paysahiplerinin görevlendirilmesi, zaman ve masraf tasarrufu bakımından daha doğru olurdu.

ANONİM
ŞİRKET

* Ayrıca, maddede "gündeme madde eklenmesi" isteminin nasıl icra edileceğinin belirtilmemiş olması önemli bir eksiklik oluşturmaktadır. Özellikle gündeme madde eklenmesinde, kaydının gereksizliği iyice ortaya çıkmaktadır.

III - Çağrının şekli

1. Genel olarak

Madde 414 - (1) Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin web sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilânla çağrılır. Bu çağrı, ilân ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle, önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini kanıtlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilânın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.

(2) Sermaye Piyasası Kanununun 11. maddesinin altıncı fıkrası saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının 3. cümlesine (birinci fıkra hükmüne paralel olarak) "...*şirketin web sitesi adresi...*" ibaresi eklenmelidir.

2. Giriş kartı

Madde 415 - (1) Hamiline yazılı pay senedi zilyetleri toplantı gününden en az bir hafta önce şirkete başvurarak giriş kartı alır ve genel kurul toplantısına bu kartlarla katılırlar.

(2) Yönetim kurulu, esas sözleşmede öngörülmüş ve ilânda da belirtilmiş olması kaydıyla, nama yazılı pay senedi sahiplerinin genel kurula katılmalarını, birinci fıkra uyarınca giriş kartı alınması şartına bağlayabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtlarına dayalı pay-sahipliğinin göz önünde tutulmaması yanında, temsilcilerin ve özellikle 428 ilâ 431. maddelerde düzenlenen temsilcilerin giriş kartı almaları hususunun 430. maddedeki "bildirge" ve 431. maddedeki "bildirim" koşuluna bağlanmaması önemli bir eksikliklerdir.

3. Çağrısız genel kurul

Madde 416 - (1) Bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı varolduğu sürece karar alabilirler.

(2) Çağrısız toplanan genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenebilir; aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir.

Değerlendirme ve Öneri

Maddenin 1. fıkrası hükmü yeterli bir şekilde kaleme alınmamıştır; şöyleki:

• Bir kere, pagsahiplerinden veya temsilcilerinden herhangi birinin "itirazda bulunmaması" koşulu sadece toplanabilmesi için değil, karar alınabilmesi için de şarttır. Bu nedenle 1. fıkra hükmü şu şekilde kaleme alınmalıdır:

"Bütün pagsahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları, aralarından hiçbirinin yapılacak toplantıya veya alınacak kararlara itiraz etmemesi ve ayrıca genel kurula katılmaya ve toplantıya ilişkin hükümlere uyulması koşuluyla, çağrı merasimine uyulmaksızın da genel kurul olarak toplanılıp karar alınabilir."

• İkinci olarak, davetsiz genel kurulda a) Bütün pagsahiplerinin hazır bulunmaları b) Hiçbir pagsahibinin toplantıya

ANONİM
ŞİRKET

veya karara itiraz etmemesi gerekmesine ve hayatın olağan akışına göre, pay sahipleri bir araya gelince gündemi kesin olarak belirleyeceklerine göre, "gündeme oybirliği ile madde eklenebilir; aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir" şeklindeki 2. fıkra hükmü gereksizdir.

E) Toplantının yapılması

I - Hazır bulunanlar listesi

Madde 417 - (1) Yönetim kurulu, pay defteri kayıtlarına ve giriş kartı alanlara göre, genel kurul toplantısına katılabileceklerin listesini hazırlar. Yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacak olan liste, toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede, pay sahiplerinin ad ve soyadları, unvanları, yerleşim yerleri, listedeki her pay sahibinin sahip olduğu pay veya pay senedi sayısı, pay grupları, toplantıya aslen veya temsilci aracılığıyla katılacakların imza yerleri ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın bulunmasını istediği diğer hususlar gösterilir.

(2) Yönetim kurulu bu listeyi hazırlarken, toplantıya katılmaya hakkı olanları saptayabilmek için gerekli incelemeleri yapar ve ilgililerden bilgi alır. Listede adı bulunmayan kişi toplantıya katılamaz. Katılanların imzaladıkları liste "hazır bulunanlar listesi" adını alır ve ayrıca toplantı başkanı ile komiser tarafından imzalanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Tasarı'nın 434. maddesinde, doğru olmasa da, "Paysahiplerinin oy haklarının genel kurulda paylarının toplamı itibari değeriyle orantılı olarak kullanılacağı" ve "...birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilirdiği" hükme bağlanmış olmasına göre, hazır bulunanlar listesine pay veya paysenedi sayısı yanında, her bir pay sahibinin oy adedinin de yazılması gerekir.

V - Esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisapları

Madde 421 - (1) Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için, toplantı nisabı şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Bu fıkrafta öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir.

(2) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır.

a) Bilânço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.

b) Şirketin merkezinin yurtdışına taşınmasına ilişkin kararlar.

(3) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır.

a) Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi.

b) İmtiyazlı pay oluşturulması.

c) Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması.

(4) Yukarıdaki ikinci ve üçüncü fıkralarda öngörülen nisaplara ilk toplantıda ulaşılamadığı takdirde izleyen toplantılarda da aynı nisap aranır.

(5) Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde, aşağıdaki konularda karar alınabilmesi için, yapılacak genel kurul toplantılarında, esas sözleşmelerinde

ANONİM
ŞİRKET

aksine hüküm yoksa, Kanunun 418. maddesindeki toplantı nisabı uygulanır.

a) Sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri.

b) Birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlar.

(6) İşletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin genel kurul kararına olumsuz oy vermiş nama yazılı pay sahipleri, bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanmasından itibaren altı ay boyunca payların devredilebilirliği hakkındaki kısıtlamalarla bağlı değildirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin ilk Tasarı'daki metnini toplantı ve karar yetersayılarının ayrı ayrı belirtilmemiş olması; Gerekçe'de belirtildiğinin aksine "*nisapların (kararlar) bağlamında ifade edilmesinin*" açıklık ve hukuk güvenliği açısından sakıncalı olduğu; ayrıca, 418. maddede toplantı ve karar yeter sayıları ayrı ayrı belirtilirken 421. maddede bundan sapılmasının çelişkili bir tutum olduğu;

* TTK'nın 388. maddesinin yalın hükmünün değiştirilmesinin ve İsviçre sistemiyle karışık bir sisteme geçmenin tutarlı bir gerekçesinin bulunmadığı ve en azından Gerekçe'de de açıklanmadığı;

• Maddede "*karar nisabı*" toplantı nisabını da belirlediğine göre, maddenin kenar başlığında "*toplantı ve karar nisapları*"ndan söz edilmesinin de anlamsız ve çelişki oluşturduğu; sadece "*Anasözleşme Değişikliklerinde Nisaplar*" denilmesinin yeterli olacağı;

• Maddenin 1. fıkrasında "*...esas sözleşmeyi değiştiren kararlar genel kurulda mevcut olan oyların çoğunluğu ile alınır*" denildikten sonra; 4. fıkrasında "*Esas sözleşmenin her türlü*

değişikliğine ilişkin kararların" "...sermayenin en az yüzde ellisini oluşturan payların sahiplerinin olumlu oyları ile verilebileceğinin" belirtilmesinin açık ve ağır bir çelişki oluşturduğu;

• Maddenin 6. fıkrasında, paysetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde "*sermaye artırımı, kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesi, nevi değiştirme, birleşme ve bölünmeye*" ilişkin kararlar için 418. madde hükmüne yollama yapılmasının, ikinci toplantıda "*nisapsız*" karar alınabilmesine imkân vermesi bakımından sakıncalı olduğu; ve nihayet, asıl vahim olan hususun, 421. madde hükmü ile getirilen yeni sistemin mevcut 90.000 anonim şirketin anasözleşmelerini ve ortakları arasında mevcut çıkarlar dengesini alt üst edecek ve birçok uyuşmazlıklara yolaçacak olması gerçeği olduğunu; bu nedenle, Tasarı'da TTK'nın 388. maddesi hükmünün yeni düzenlemeler nedeniyle (gerekebilecek ufak değişikliklerle) muhafazasının doğru olacağını belirtmiştim.

* Bu eleştirilerimin önemli ölçüde etkili olduğu ve son Tasarı'da maddenin 1. fıkrasının daha açık bir biçimde yazıldığı; çelişkili olan 4. fıkradaki düzenlemenin Tasarı'dan çıkartıldığı ve bu fıkradaki birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin yetersayıların 5. fıkra içerisine alınıp 418. maddeye yollama yapılmak suretiyle düzenlendiği anlaşılmaktadır. Ancak, 421. madde ile getirilen sistem halen yurdumuzda mevcut 90.000 anonim şirketin anasözleşmelerini ve ortakları arasında mevcut çıkarlar dengesini alt üst edecek ve birçok uyuşmazlıklara yolaçacak olması ve üstelik böyle bir sistem değişikliği yapılmasını gerektirecek hiçbir neden bulunmaması ve Gerekece'de de belirtilmemesi nedenleriyle, TTK'nın mevcut 388. maddesi hükmünün (yeni düzenlemeler nedeniyle getirilebilecek ufak değişiklikler yapılması suretiyle) Tasarı'da muhafaza edilmesinin gerekli ve doğru olduğu görüşümü koruyorum.

VI - Tutanak

Madde 422 - (1) Tutanak, pay gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, temsilcileri, genel kurulda alınan kararları, sorulan

ANONİM
ŞİRKET

soruları, verilen cevapları içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve komiserce imzalanır; aksi halde geçersizdir.

(2) Yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhal ticaret sicili memurluğuna vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilâna tâbi hususları tescil ve ilân ettirmekle yükümlüdür; tutanak ayrıca hemen şirketin web sitesine konulur.

Değerlendirme ve Öneri

• Tutanağın zorunlu içeriği noksan sayılmıştır. Maddede sayılanlara ilâveten şirketin ünvanı, toplantı tarihi ve yeri, şirketin sermayesi, toplantıda asaleten ve vekâleten kullanılan toplam oy adedi, lehte ve aleyhte veya çekimser kullanılan oy sayıları, aleyhte oy kullananların ad ve soyadları, toplantı başkanının ve Bakanlık komiserinin adları, soyadları ve imzaları ile toplantının çağrılı veya çağrısız yapıldığı hususları da tutanakta yer almalıdır.

Buna göre 1. fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

“Tutanak şirketin ünvanını, toplantı tarihini ve yerini, toplantının çağrılı veya çağrısız yapıldığını, şirketin toplam sermayesini ve pay adedini ve payların itibari değerleri ile gruplarını, toplantıda asaleten ve vekâleten temsil edilen paylar ile lehte ve aleyhte veya çekimser kullanılan oy sayılarını, alınan kararları, aleyhte oy kullananların adlarını ve soyadlarını, sorulan soruları ve verilen cevapları, toplantı başkanı ile Bakanlık komiserinin ve başkanlık divanı üyelerinin adlarını, soyadlarını ve imzalarını içerir. Şirketin ünvanı ile toplantı tarihini ve yerini, toplantıda asaleten ve vekâleten temsil edilen pay ve lehte ve aleyhte veya çekimser oy sayılarını ve toplantı başkanı ile Bakanlık komiserinin imzalarını içermeyen tutanak ile tutanakta yer almayan genel kurul kararları geçersizdir.”

VIII - İbra

Madde 424 - (1) Bilânçonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu

üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilânçoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilânço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.

Değerlendirme ve Öneri

- Bir kere, bu hükmün bulunduğu yer yanlıştır. İbra “sorumluluk” ile ilgili olduğuna göre, Tasarı’nın sistematığına göre ONBİRİNCİ BÖLÜM’de 558. maddede yer almalıdır.

- İkinci olarak, ibrayı düzenleyen 424. madde hükmü eksik ve yetersizdir. TTK’nın “dolaylı ibra”yı düzenleyen doğrudan ibraya yer vermeyen hükmü olduğu gibi Tasarı’ya geçirilmiş, doğrudan ibranın (genel kurulun ibra konusundaki inhisari yetkisi göz önünde tutularak) düzenlenmesi gereği gözden kaçırılmıştır.

2. Şirkete karşı yetkili olma

Madde 426 - (1) Senede bağlanmamış paylardan, nama yazılı pay senetlerinden ve ilmühaberlerden doğan paysahipliği hakları, pay defterinde kayıtlı bulunan paysahibi veya paysahibince, yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılır.

(2) Hamiline yazılı pay senedinin zilyedi bulunduğunu ispat eden kimse, şirkete karşı paysahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkilidir.

Değerlendirme ve Öneri

- Bir kere, maddenin kenar başlığı “şirkete karşı yetki” olmalıdır.

- İkinci olarak, maddede “Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtları ile paysahipliğinin belirlenmesine” yer verilmemiş olması önemli bir eksikliktir.

ANONİM
ŞİRKET

Bu eksikliği gidermek için 2. fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

"Paysahipliğini Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtlarıyla ve hamiline yazılı paysenedinin zilyedi olarak kanıtlayan kimse de şirkete karşı paysahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkilidir."

3. Paysahibinin temsili

a) Genel olarak

Madde 427 - (1) Katılma haklarını temsilci olarak kullanan kişi, temsil edilenin talimatına uyar. Talimata aykırılık oyu geçersiz kılmaz. Temsil edilenin temsilciye karşı hakları saklıdır.

(2) Hamiline yazılı pay senedini, rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım öduncü sözleşmesi ve benzeri sözleşmeler sebebiyle elde bulunduran kimse, paysahipliği haklarını, ancak paysahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirilmişse kullanabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• 1. fıkra hükmü genel hükümlerin gereksiz bir şekilde tekrarıdır. Burada yer alan *"talimata aykırılık oyu geçersiz kılmaz"* hükmü de eğer açıklık getirmek bakımından gerekli görülürse, *"Oy hakkı"* veya *"Oy hakkının kullanılması"* kenar başlığı altında yer almalıdır. Bu nedenle, 1. fıkra Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

b) Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci

Madde 428 - (1) Şirket, bir organının bir üyesini veya kendisine herhangi bir şekilde bağlı bulunan diğer bir kişiyi pay sahiplerine, genel kurulda kendileri adına oy kullanmaya yetkili temsilci olarak atamalarını önermişse, aynı anda, bağımsız bir kişiyi de bu görev için belirleyip ilan etmek ve ayrıca bunu şirketin web sitesinde yayınlamak zorundadır.

(2) Ayrıca, yönetim kurulu, genel kurul toplantısına çağrı ilânının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımı ve şirket web sitesinde yer alması tarihinden en az kırk gün önce yapacağı bir ilânla ve ayrıca web sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve kendilerine ulaşılma adres ve numaralarını en çok yedi gün içinde şirkete bildirmeye çağırır. Aynı çağrıda kurumsal temsilciliğe istekli olanların da aynı şekilde şirkete başvurmaları istenir. Yönetim kurulu, bildirilen kişileri, birinci fıkradaki kişilerle birlikte, genel kurul toplantısına ilişkin çağrısında adreslerini ve onlara ulaşılma numaralarını da belirterek, ilân eder ve web sitesinde yayımlar. Aksi halde, kurumsal temsilci olarak vekâlet istenemez veya vekâlet toplanamaz.

(3) Pay sahibinin birinci ve ikinci fıkrada öngörülenler dışında yetkilendirdiği temsilci 429 ilâ 431. madde hükümlerine tâbi değildir.

(4) Kurumsal temsilcilerin bildirgeleri pay sahibinin talimatı yerine geçer.

Değerlendirme ve Öneri

• 1. fıkra hükmü gereksizdir. Ancak, gerekli görülürse de "Oy hakkı" veya "Oy Hakkının Kullanılması" kenar başlığı altında düzenlenmelidir.

c) Tevdi eden temsilcisi

Madde 429 - (1) Tevdi eden temsilcisi, kendisine tevdi edilmiş bulunan pay ve pay senetlerinden doğan katılma ve oy haklarını tevdi eden adına kullanma yetkisini haizse nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda talimat almak için , her genel kurul toplantısından önce, tevdi edene başvurmak zorundadır.

(2) Zamanında istenmiş olup da, talimat alınamamışsa, tevdi edilen kişi, katılma ve oy haklarını, tevdi edenin genel

ANONİM
ŞİRKET

talimatı uyarınca kullanır; böyle bir talimatın yokluğu halinde oy, yönetim kurulunun yaptığı öneriler yönünde verilir.

(3) Bu madde anlamında tevdi olunan kişiler, bağlı olacakları esas ve usuller ve temsil belgesinin içeriği Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca bir yönetmelikle düzenlenir.

Değerlendirme ve Öneri

• İlk Tasarı'da maddenin kenar başlığını oluşturan "*Tevdi Temsilcisi*" nitelemesinin Türk Dilbilgisi'ne göre doğru bir ifade olmadığını; doğrusunun Borçlar Kanunu Tasarısı'nda da kullanılan "*Saklatan (Mûdi) Temsilcisi*" olduğunu belirtmiş, Türkiye Barolar Birliği'ni temsilen katıldığım Ticaret Kanunu Komisyonu Toplantısı'nda da ayrıca "*Tevdi eden temsilcisi*" ifadesini önermiştim. Son Tasarı'da bu sonuncu ifade benimsenmiştir.

• Ayrıca, bu hükmün de "*Oy hakkı*" veya "*Oy Hakkının Kullanılması*" kenar başlığı altında yer alması gerektiği görüşümü muhafaza ediyorum.

• Öte yandan, 2. fıkrada yer alan "*...talimatın yokluğu halinde oy, yönetim kurulunun yaptığı öneriler yönünde verilir*" hükmü, tevdi eden temsilcisinin oy hakkını kendi lehine kullanmasını engellemek için konulmuşsa da, yönetim kurulunun kendi önerilerinin lehine oy kullanılmasını sağlayacak şekilde manipülasyonlara da kapı açmaktadır. Gerçekten, yönetim kurulu, bir takım güdümlü "*tevdi eden temsilcilerini*" toplantıya sokup bunların yönetim kurulu lehine oy kullanmalarını sağlayabilir.

d) Bildirge

Madde 430 - (1) 428. maddenin birinci ve ikinci fıkrasında öngörülen temsilciler, temsil belgelerinin içeriğini ve oylarını hangi yönde kullanacaklarını, radyo, televizyon, gazete veya diğer araçlarla ve gerekçeleriyle birlikte açıklarlar.

Değerlendirme ve Öneri

- Bu maddenin kenar başlığı içeriğine uygun olarak “*İlân*” olmalıdır.
- Madde metnindeki “...*tevdi temsilcileri...*” ifadesi, son Tasarı’da, önerim doğrultusunda “*tevdi eden temsilcileri*” olarak düzeltilmiştir.

e) Bildirim

Madde 431 - (1) 428. maddenin birinci ve ikinci fıkrasında öngörülen temsilciler ile tevdi eden temsilcileri şirkete, kendileri tarafından temsil olunacak payların sayılarını, çeşitlerini, itibari değerlerini ve gruplarını bildirirler. Aksi halde, o genel kurulda alınan kararlar, genel kurula yetkisiz katılmaya uygulanan hükümler çerçevesinde iptal edilebilir.

(2) Toplantı başkanı bu bildirimleri açıklar. Bir paysahibinin talebine rağmen toplantı başkanı açıklamayı yapmamışsa her paysahibi şirkete karşı açacağı dava ile genel kurul kararlarının iptalini isteyebilir.

Değerlendirme ve Öneri

- Birinci fıkra metnindeki “*tevdi temsilcileri*” ibaresi “*saklatan (mûdi) temsilcileri*” olarak düzeltilmelidir.
- Maddenin 1. fıkrası hükmü düzenlenirken, organ temsilcisinin, bağımsız temsilcinin ve kurumsal temsilcinin genel kurul toplantısına katılıp oy kullanabilmesi için “*şirkete, kendileri tarafından temsil olunacak payların sayılarını, çeşitlerini, itibari değerlerini ve gruplarını bildirmelerinin*” yeterli olmayacağı; ayrıca “*Giriş kartı*” almalarının gerektiği ve üstelik hangi oylar için temsil yetki kullanacaklarının “*hazır bulunanlar cetveli*”nde yer alacağı gözden kaçırılarak “*Bildirim*”e gereğinden fazla yaptırım öngörülmüştür.

ANONİM
ŞİRKET

Görüşümüzce, 1. fıkranın ilk cümlesine "...bildirirler" sözcüğünden sonra gelmek üzere "ve genel kurula giriş kartı talep ederler" ibaresinin eklenmesi ve ayrıca "Bildirim yapılması temsilcilerin genel kurula katılabilmelerinin ön koşuludur" hükmüne yer verilmesi yeterli sayılmalıdır.

Buna göre, birinci fıkradaki iptal yaptırımına ve 2. fıkradaki "Toplantı başkanının açıklamasına" gerek yoktur. Çünkü, önerilen düzenlemeye göre bildirim yapmadan genel kurul toplantısına katılan temsilci zaten genel hükümlere göre iptal davasına yol açacağı gibi, 2. fıkradaki "başkanın genel kurula açıklama yapması" hükmünden beklenen yarar da herkesin incelemesine açık olan "hazır bulunanlar listesindeki" açıklamalar ile sağlanmış olacaktır.

4. Birden çok hak sahibi

Madde 432 - (1) Bir pay, birden çok kişinin ortak mülkiyetindeyse, hak sahipleri paydan doğan haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler.

(2) Bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Ancak, intifa hakkı sahibi, paysahibinin menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak hareket etmemiş olması dolayısıyla paysahibine karşı sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin 2. fıkrasını takiben (belki 3. fıkra olarak)

"Pay üzerinde kısmen mülkiyet ve kısmen de intifa hakkı bulunması halinde birinci fıkra hükmü uygulanır."

hükmüne yer verilmelidir.

III - Oy hakkı

1. İlke

Madde 434 - (1) Payscaleleri, oy haklarını genel kurulda, paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanır. 1527. maddenin ikinci fıkrası hükmü saklıdır.

(2) Her payscalebi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir.

(3) Şirketin finansal durumunun düzeltilmesi sırasında payların itibari değerleri indirilmişse payların indiriminden önceki itibari değeri üzerinden tanınan oy hakkı korunabilir.

(4) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı halka açık olmayan anonim şirketlerde birikimli oyu bir tebliğle düzenleyebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddede, yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu'nun her paya en az bir oy hakkı tanıyan sistemi değiştirilerek, bunun yerine payscalelerinin oy haklarını paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanmaları sistemi getirilmektedir. *"Farklı itibari değerli payların aynı oy hakkına sahip olmalarının zoraki bir imtiyaza yol açtığı"* şeklinde, doğruluğu çok tartışmalı bir gerekçeye dayandırılan bu değişiklik sonucunda, hâlen yurtdumuzda mevcut 90.000 anonim şirketin anasözleşmelerinin oy hakkına ilişkin düzenlemeleri ve ortaklar arasında mevcut çıkar dengeleri alt üst olacaktır. Bu değişiklikler, denetim organının anasözleşmelerden çıkarılması gibi mevcut dengeleri zorlamayan değişikliklerden değildir. Bozulacak dengeleri *"Geçici Hüküm"*lerle veya *"Uygulama Kanunu"* hükümleri ile koruyabilmek de mümkün değildir.

Ayrıca, *"farklı itibari değerli payların da bir oy hakkını haiz olmasının zoraki imtiyaza yol açtığı"* gerekçesi de doğru değildir. İlk bakışta Türkiye İş Bankası'nın 10 liralık bir hissesinin 500 liralık hissesine göre imtiyazlı olduğu görünüşü uyanırsa

ANONİM
ŞİRKET

da, 1926'daki 10 lira ile 1976'daki 500 liranın hangisinin daha imtiyazlı olduğu tartışma konusudur.

Buna göre, TTK'nun 373. maddesinin sistemi korunmalıdır.

• Ayrıca, "Oydan yoksun pay"ın Tasarı'da tüm anonim ortaklıklar için geçerli olacak şekilde düzenlenmemiş bulunması da önemli bir eksikliklerdir.

2. Oy hakkının doğumu

Madde 435 - (1) Oy hakkı payın, kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğar.

Değerlendirme ve Öneri

• Yukarıda 344. maddede nakit sermayenin dörtte birinin ödenmesi ile yetinildikten sonra, 435. maddede "sermaye borcunun tamamını ödememiş olan pay sahibinin oy hakkından yoksun bırakılması" mâkul değildir. Oydan yoksunluğun, bakiye sermaye borcunun (yönetim kurulunun istemine rağmen) ödenmemesi hali için öngörülmesi daha tutarlı bir düzenleme olurdu.

439 ilâ 444. Maddelere İlişkin

GENEL DEĞERLENDİRME ve ÖNERİ

Söz konuzu altı maddede yer alan hükümlerin en çok dört normal hacimli maddede toplanması mümkündür. Böylece, mevcut anlam kopuklukları da bir ölçüde giderilmiş olacaktır. Örneğin, 440 ve 444. maddeler hükümleri 439. maddenin sonraki fıkraları olabilir.

Ayrıca, özel denetçiyi atayacak olan mahkemenin şirketin merkezini bulduğu yer mahkemesi olduğunun ve HUMK'un 501 vd. maddelerine göre, seri muhakeme usulünü uygulayacağını belirtmemesi de bir eksikliklerdir.

Nihayet, özel denetçi atanması için “*şirketin veya pay sahiplerinin zarara uğratıldıklarının ikna edici bir şekilde ortaya konulması*” çok defa imkânsızdır. Bu koşul “*şirketin veya pay sahiplerinin zarara uğratıldıkları konusunda belirtiler bulunması halinde*” şeklinde yumuşatılmalıdır.

445 ilâ 451. Maddelere İlişkin

GENEL DEĞERLENDİRME ve ÖNERİ

Bu bölümün sistematığı hatalıdır.

• Bir kere, genel kurul kararlarının iptali ile butlanının düzenlendiği bölümün “*Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü (veya Geçersizliği)*” üst başlığını taşıması gerekirdi. Bu takdirde “butlan” hükmünün iptale ilişkin hükümlerden sonra veya önce yer alması gerekecektir.

Ayrıca, iptal davasına özgü olan hükümlere, “*1. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER*” başlığı altında yer verilmesi de doğru olmamıştır. Eğer iptal davasına özgü hükümlerin hepsinin butlan davası için de geçerliliği söz konusu olsaydı, “*Çeşitli Hükümler*”in bir arada (ortak hükümler) olarak düzenlenmesinin bir anlamı olabilirdi. Butlan davası için uygulanabilecek olan iptal davasına ilişkin hükümler, davanın açıldığı günün ilânına, dava nedeniyle şirketin uğrayacağı zararlar için teminat gösterilmesine, kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına ve kararın etkisine dair olanlardır. Tasarı’daki karmaşık düzenleme yerine butlan davası ile ilgili olarak belirtilen hükümlere yollama yapılması daha doğru bir düzenleme olurdu.

• İkinci olarak, pay sahiplerinin iptal davalarının dinlenilmesi için “*somut kişisel çıkarlarının ihlâl edilmiş olması*” koşuluna yer verilmesi, iptal davalarının rasgele ve hatta bir tehdit aracı olarak açılmasını önlemek bakımından yararlı olurdu. İsviçre’de BK’nın 706/No. 1’e bu yönde bir ibare eklenmiştir.

• Üçüncü olarak, 446. maddenin (b) bendine göre dava açabilecek pay sahipleri sayılırken, “*haksız olarak genel kurul toplan-*

ANONİM
ŞİRKET

tısına alınmamış veya haksız olarak toplantıdan çıkarılmış bulunan pay sahiplerinden” söz edilmemiş olması bir eksikliktir.

- Dördüncü olarak, 446. maddeye;

“Oy hakkı bulunmayan kimselerin oylamaya katılmış olmaları, kararların sonucunu etkilemiş olmadıkça iptal nedeni oluşturmaz.”

hükmünün (son fıkra olarak) eklenmemesi de bir eksikliktir.

• Beşinci olarak, iptale dair kesin hükmün geçmişe etkili olması ve üç aylık süre geçmiş olmadıkça duruşmaya başlanamaması karşısında üç aylık hak düşürücü zamanaşımı süresi çok uzundur. Bu sürenin Almanya’da olduğu gibi bir aya indirilmesi de doğru olacaktır.

• Altıncı olarak, genel kurul kararının iptaline dair olan kesin hükmün iyiriyetli üçüncü kişilerin doğmuş olan haklarını etkilemeyeceğine dair bir hükmün Tasarı’ya (örneğin; 450. maddeye 2. fıkra olarak) eklenmemesi de bir eksikliktir.

• Yedinci olarak, 450. maddeye son cümle olarak *“İlâm ayrıca Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ve şirketin web sitesinde yayımlanır”* hükmünün eklenmesi gerekir.

• Sekizinci olarak, TTK’nun 384. maddesinin, kötü niyetle iptal davası açanların ortaklığın bu nedenle uğradığı zararlardan sorumlu olacaklarına ilişkin hükmünün Tasarı’ya alınması da hatalı olmuştur. Uygulamada çok etkisiz kalan bu hüküm olmasa da, Borçlar Kanunu’nun 41/II vd. maddelerine göre haksız dava açanların sorumlu tutulmaları mümkündür. Nitekim, İsviçre’de böyle bir hükme yer verilmediği gibi, Almanya’da mevcut bulunan bu yöndeki bir düzenleme de 1965 tarihli Paysenetli Ortaklıklar Kanunu’na alınmamıştır.

• Dokuzuncu olarak, 1965 tarihli Alman Paysenetli Ortaklıklar Kanunu’nun 244. paragrafında düzenlendiği gibi, sakat veya iptal edilebilir olduğu sonradan anlaşılan kararların teyidi hususunun düzenlenmemiş olması da bir eksikliktir. Böylece, ortaklığı, açılmış veya açılacak bir iptal davasının muhtemel sıkıntılarını kurtarmak için bir imkân sağlanmış olacaktır.

• Onuncu olarak, Tasarı'nın 446. maddesinin 1. fıkrasının sonunda "paysahipleri" sözcüğü unutulmuştur.

* Son Tasarı'da 448. maddeye eklenen 4. bendde: "Sermayesi dörtyüzbin Türk Lirasından fazla olan anonim şirketlerde genel kurul kararlarının iptaline ilişkin mahkeme kararları aleyhine temyiz yoluna gidilebileceği" hükmüne yer verilmiştir. Daha çok Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin yükünü hafifletmek amacıyla getirildiğini tahmin ettiğim bu hüküm, genel kurul kararlarının geçersizliğinin tesbitine ilişkin mahkeme kararlarını içermemesi bakımından eksik bir hükümdür.

Ayrıca, görüşümce temyiz istemi sınırlaması yerine karar düzeltme istemi konusunda sınırlama getirilmesi daha doğru olurdu.

Bu açıklamalara göre Genel Kurul Kararlarının geçersizliğine ilişkin düzenleme şöyle olmalıdır:

G. Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği

I. Kararların İptali

1. İptal Nedenleri

Madde 445. (1) Kanuna, anasözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine alındıkları tarihten itibaren bir ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede iptal davası açılabilir.

2. İptal Davası Açabilecek Kişiler

Madde 446. Genel kurul kararıyla hakları ihlâl edilen paysahiplerinden

a) Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve muhalefetini tutanağa geçirenler ile

b) Toplantıda hazır bulunsunlar veya bulunmasınlar, olumsuz oy kullanmış olsunlar veya olmasınlar; çağrının usulü dairesinde yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilân edilmediğini, genel kurula

ANONİM
ŞİRKET

katılma yetkisi bulunmayan kişilerin toplantıya katılıp karara etkili olduğunu iddia eden yahut haksız olarak genel kurul toplantısına alınmamış veya toplantıdan çıkarılmış olanlar;

c) Organ olarak yönetim kurulu ve

d) Kararların uygulanması yönetim kurulu üyelerinin kişisel sorumluluklarına neden olabilecekse bunlardan her biri

iptal davası açabilir.

3. Davanın Açıldığıının İlâm ve Güvence

Madde 447. (1) *Yönetim kurulu iptal davasının açıldığını, ilk duruşmanın yapılacağı günü usulünce ilân eder. İlân Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve şirketin web sitesinde yayımlanır.*

(2) *Bir aylık hak düşürücü sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamaz. Birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davalar birleştirilerek görülür.*

(3) *Mahkeme, şirketin talebi üzerine, şirketin uğrayabileceği zararlara karşı davacıların uygun teminat göstermelerine karar verebilir.*

4. Kararların Uygulanmasının Ertelenmesi

Madde 448. *Genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılmış olması halinde mahkeme yönetim kurulu üyelerinin görüşlerini aldıktan sonra, iptali dava edilen kararın uygulanmasının ertelenmesine karar verebilir.*

5. İptal Kararının Etkisi

Madde 449. (1) *Genel kurul kararının iptaline dair ilâm kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında geçerli olur. Yönetim kurulu bu ilâmın bir suretini derhal ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır.*

(2) *Kesinleşmiş olan iptal hükmü iyiniyetli üçüncü kişilerin doğmuş olan haklarını etkilemez.*

6. Oy Hakkı Bulunmayanların Oylamaya Katılmaları

Madde 450. Oy hakkı bulunmayan kimselerin oylamaya katılmış olmaları, kararın sonucunu etkilemiş olmadıkça iptal nedeni oluşturmaz.

7. İptaledilebilir Kararların Teyidi

Madde 450a. (1) Genel kurul, iptaledilebilir bir kararını usulüne uygun yeni bir kararla teyideder ve bu teyit kararının iptali kanuni süre içinde dava edilmez veya dava kesin olarak reddedilirse, artık bir daha iptal isteminde bulunulamaz.

(2) Davacının iptaledilebilir kararı teyideden kararın alınmasına kadar olan süre için iptalini dava etmekte hukuki yararı bulunduğu takdirde, iptaledilebilir kararın bu zaman parçası için iptalini sağlamak üzere iptal davasını sürdürebilir.

II. Genel Kurul Kararlarının Butlanı

Madde 451. (1) Genel kurulun özellikle

a) Payscalelerinin genel kurula katılma, asgari oy hakkı, dava hakkı gibi emredici hükümlerle korunan haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran

b) Payscalelerinin bilgi alma, inceleme ve denetim haklarını kanunen izin verilen ölçüler dışında sınırlandıran ve

c) Anonim şirketin temel niteliklerine veya alacaklıların korunmasına ilişkin emredici hükümlere aykırı olan

kararları bătıldır.

(2) Kanununun 447. maddesinin 1 ve 3. fıkraları ile 448 ve 449. maddeleri hükümleri butlanın tesbiti davaları için de uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi

BİRİNCİ AYIRIM

Genel Olarak

A) İlke

Madde 452 - (1) Genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir; müktesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• “Esas sözleşme” kavramı “Anasözleşme” olarak değiştirilmelidir. TTK’daki “Esas mukavele” kavramının sadece bir sözcüğünün öztürkçeleştirilip diğerinin bırakılması doğru olmamıştır.

• Maddede “vazgeçilmez haklar” diye bir kategori ihdas edilmesi hatalıdır. Vazgeçilmez hakların ne olduğu “Gerekçe-”de açıklanmamış; sadece “müktesep hakların bir türü” olduğu belirtilmiştir. Ancak, bu nitelme bizatihi “vazgeçilmez hak” nitelmesi ile bağdaşmamakta ve açık bir çelişki oluşturmaktadır. Gerçekten, müktesep hakkın temel özelliği, sahibinin rızası ile “vazgeçilebilir” olmasıdır.

• Ayrıca, kaynağı olan İsviçre’de bile elli beş yıllık bir uygulamadan sonra kanundan çıkarılan “müktesep hak” kavramının Tasarı’da muhafaza edilmesi, bugüne kadarki yanlış değerlendirme ve uygulamaların devam etmesinden başka bir sonuç vermeyecektir. Bu yanlış değerlendirme ve uygulama özellikle kanunla tanınmış olan pahasahipliği haklarına (örneğin kâr payına) ilişkin genel kurul kararlarının geçerliliğinin belirlenmesinde, yapay ve yanlış “mutlak müktesep hak-nisbi müktesep hak” ayırımı ile birlikte devam edecektir.

İşin dikkate değer yanı, İsviçre kanunkoyucusunun ve uygulayıcısının (Federal Mahkeme'nin) yanlıştan dönmeyi bilmelerine karşılık, onların Türkiye'deki takipçilerinin yanlıştta ısrar etmeleri ve hatta "vazgeçilmez haklar" gibi buna yeni yanlışlar eklemeleridir.

B) Usul

I - Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izni ve genel kurul kararı

Madde 453 - (1) Genel kurul, esas sözleşmenin değiştirilmesi için toplantıya çağırıldığı takdirde; Kanunun 333. maddesi uyarınca Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izninin alınmasının gerekli olduğu şirketlerde izni alınmış, diğer şirketlerde, yönetim kurulunca karara bağlanmış bulunan değişiklik taslağının, değiştirilecek mevcut hükümlerle birlikte Kanunun 414. maddesinin birinci cümlesinde belirtildiği şekilde ilânı gerekir. Genel kurulun kararına 421. maddede öngörülen nisaplar uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

- Bir kere, maddenin alt kenar başlığı

"Bakanlık İzni ve Genel Kurul Kararı"

olarak kısaltılmalıdır. Çünkü, bakanlığın hangi bakanlık olduğu metinde belirtilmektedir.

• İkinci olarak, hüküm yanlış yazılmıştır ve ifadesi de bozuktur. Maddede yer alan "...diğer şirketlerde..." ibaresi, sanki izne tâbi olan şirketlerde "eski ve değişik metnin" ilânına gerek yokmuş gibi bir anlam vermektedir.

Doğrusu aşığıdaki şekilde olmalıdır:

"Genel kurul, anasözleşmenin değiştirilmesi için toplanmadan önce, 333. madde uyarınca Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan izin

ANONİM
ŞİRKET

alması gereken şirketler için izin alınmış; ve ayrıca tüm şirketlerde yönetim kurulunca karara bağlanmış olan değişiklik taslağının mevcut hükümlerle birlikte 414. maddenin birinci cümlesinde belirtildiği şekilde ilân edilmiş olması gerekir."

II - İmtiyazlı paysahipleri genel kurulu

Madde 454 - (1) Genel kurulca, esas sözleşmenin değiştirilmesine dair verilen karar, imtiyazlı paysahiplerinin haklarını ihlâl edecek nitelikte ise, bu karar adı geçen paysahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri diğer bir kararla onaylanmadıkça uygulanamaz.

(2) Yönetim kurulu, en geç genel kurul kararının ilân edildiği tarihten itibaren bir ay içinde özel kurulu toplantıya çağırır. Aksi halde, her imtiyazlı paysahibi yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere, onbeş gün içinde, bu kurulun toplantıya çağırılmasını yetkili mahkemeden isteyebilir.

(3) Özel kurul imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. İmtiyazlı paysahiplerinin haklarının ihlâl edildiği sonucuna varılırsa kararda gerekçe belirtilir.

(4) Genel kurulda, imtiyazlı payların sahip veya temsilcileri, esas sözleşmenin değiştirilmesine, bir önceki fıkrada öngörülen toplantı ve karar nisabına uygun olarak olumlu oy vermişlerse ayrıca özel toplantı yapılmaz.

(5) Çağrıya rağmen, süresi içinde özel kurul toplanamazsa, genel kurul kararı onaylanmış sayılır.

(6) Özel kurul toplantısında, Kanununun 407. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde, komiser de hazır bulunur ve tutanağı imzalar.

(7) Yönetim kurulu, özel kurulun onaylamama kararı aleyhine, karar tarihinden itibaren bir ay içinde, genel kurul

kararının söz konusu kararınun paysahiplerinin haklarını ihlâl etmediği gerekçesi ile, bu kararın iptali ile genel kurul kararının tescili davasını, şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açabilir.

(8) İptal davası, genel kurul kararının onaylanmasına karşı oy kullananlara karşı yöneltilir.

Değerlendirme ve Öneri

Bu hükümde yanlışlar ve değerlendirme hataları vardır; şöyleki:

• Bir kere, 2. fıkradaki "... genel kurul kararının ilân edildiği tarihten itibaren ..." ibaresi hatalıdır. Doğrusu "...genel kurul toplantısının ilân edildiği tarihten itibaren..." olmalıdır.

• İkinci olarak, anasözleşmenin değiştirilmesine karar verecek olan genel kurul ile bu değişiklik kararına onay verecek olan imtiyazlı paysahipleri kurulunun ayrı ayrı ilânlarla toplantıya çağırılmaları ve imtiyazlı paysahipleri genel kurulunun, anasözleşme değişikliğinin kaderini uzunca bir süre askıda bırakacak şekilde gecikerek toplanması da yanlıştır. Her iki kurulun aynı ilânla ve arka arkaya toplanıp karar almak üzere davetleri zaman ve masraf kaybını önleyeceği gibi işin gereğine de uygundur.

• Üçüncü olarak, yönetim kurulunun özel kurulu toplantıya çağırmasının zorunlu olduğunun vurgulanmaması da bir eksikliklerdir.

• Dördüncü olarak, özel kurulun onama kararı olmadıkça anasözleşme değişikliği kararının uygulanamayacağı, anasözleşme değişikliği prosedürünü başlatan yönetim kurulunun özel kuruldan onama kararı almayı savsaklamasının eşyanın tabiatına aykırı olduğu göz önünde tutularak sadece onun davet yetkisi ile yetinilmesi gerekirken, imtiyazlı paysahipleri aracılığı ile mahkemenin devreye sokulması da hatalı olmuştur. Burada sadece, imtiyazlı paysahiplerinin toplantıya katılma-

ANONİM
ŞİRKET

mak suretiyle onama kararının alınmasını ve dolayısıyla anasözleşme değişikliğini askıda bırakmaları söz konusu olabilir ki, buna da uygun yaptırım getirilmesi yeterlidir.

Buna göre 2. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Yönetim kurulu genel kurulun toplantı ilânı ile birlikte ayrıca özel kurulu da aynı şekilde toplantıya çağırarak yükümlüdür. Özel kurul belirtilen gün ve yerde toplanamaz veya karar alamaz ise, yönetim kurulu onbeş gün içinde ikinci bir çağrı yapar. Özel kurul yine toplanamaz veya karar alamaz ise anasözleşme değişikliği kararı onaylanmış sayılır.”

• Beşinci olarak, 3. fıkra hükmü de yetersizdir. Hüküm aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Özel kurul imtiyazlı payların temsil ettiği sermayenin yüzde altmışını oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin huzuru ile toplanır ve toplantıda temsil edilen oyların çoğunluğu ile karar alır.”

• Altıncı olarak, 4. fıkra hükmü bütünüyle hatalıdır. Bir kere, şirket genel kurulunda imtiyazlar değil, anasözleşme değişikliği oylanır. Bu nedenle imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyaz haklarının olumsuz etkilenip etkilenmediği konusunda yeterince değerlendirilip fikir sahibi olamamaları baskın ihtimaldir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin kökleşmiş içtihadı ve öğretinin baskın görüşü de bu yöndedir.

Sonuç olarak 4. fıkra hükmü Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

• Yedinci olarak, yukarıda yeniden kaleme alınan 2. fıkra hükmü karşısında 5. fıkra hükmüne ihtiyaç yoktur; Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

İKİNCİ AYIRIM

Özel Değişiklikler

ANONİM
ŞİRKET

A) Sermayenin artırılması

I - Ortak hükümler

1. Genel olarak

Madde 456 - (1) İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdî bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye arttırılmaz. Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemez.

(2) Artırıma, esas sermaye sisteminde Kanununun 453. maddesine göre genel kurul; kayıtlı sermaye sisteminde, 460. madde gereğince, yönetim kurulu karar verir. Esas sözleşmenin ilgili hükümlerinin, gerekli olduğu hallerde izni alınmış bulunan değişik şekli, genel kurulda değiştirilerek kabul edilmişse, bunun Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanması şarttır.

(3) Artırım, genel kurul kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilemediği takdirde, genel kurul veya yönetim kurulu kararı ve alınmışsa izin geçersiz hale gelir ve Kanununun 345. maddesinin ikinci fıkrası uygulanır.

(4) 353 ve 354. maddeler ile 355. maddenin birinci fıkrası tüm sermaye artırımını türlerine kıyas yoluyla uygulanır.

(5) Sermayenin artırılması kararının tesciline, aşağıdaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, 455. madde uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Türk Ticaret Kanunu'nda sermaye artırımını düzenlenirken kuruluş hükümlerine yapılan yollama çeşitli hukuki sorunlara yol açmıştır.

• Tasarı, kısmen de olsa, bu hatalı tutumu benimseyerek, sermaye artırımının esasta bir anasözleşme değişikliği olarak

ANONİM
ŞİRKET

kuruluştan bağımsız düzenlenmesi gereğini bir ölçüde gözardı etmiştir. Bunun sonucunda hatalı düzenlemeler kaçınılmaz olmuştur.

• Bir kere, sermaye artırımında, bir bütün olarak sermaye artırımını işleminin ve münferiden artırım kararının geçersizliğinin dava edilebilmesi mümkündür. Artırım işleminin bir bütün olarak geçersizliğinin dava edilebilmesi bakımından 353. madde hükmüne yapılan yollamanın doğru olduğu kabul edilse bile, bunun yanında hemen hemen aynı sonucu doğuracak şekilde 447. maddeye göre artırım kararının butlanının ileri sürülebilmesi imkânı (tıpkı TTK'nın 391 ve 299. maddeleri hükümleri uygulamasında olduğu gibi) yanlış ve çelişkili yorum ve uygulamaların ortaya çıkmasına yol açacaktır.

Bunu önlemenin yolu, sermaye artırımının ve artırım kararının butlanını özel bir hükümle ayrıca düzenlemek ve butlanın ileri sürülmesini herhalde artırım kararının alınmasından ve artırım işleminin ticaret siciline tescilinden itibaren işlemeye başlayacak olan kısa (örneğin üçer aylık) hak düşürücü sürelerle bağlamaktır.

Aksi halde, artırımın geçersizliğinin üç aylık hak düşürücü sürede ve artırım kararının butlanının süresiz olarak ileri sürülebilmesi çelişkisi başta olmak üzere, çelişkili uygulamalar sürüp gidecektir. Ayrıca, artırım kararının butlanının yıllar sonra ileri sürülmesinin doğuracağı hukuki sorunların ve hukuk güvenliği gereksiniminin göz önünde tutulması gerekir. Bu nedenle geçersizliğin ileri sürülmesinde hak düşürücü kısa bir süre herhalde gereklidir.

• İkinci olarak, Tasarı'nın 355. maddesinin "*Şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır*" hükmüne yapılan yollama anlamsızdır. Eğer bu yollama ile artırımın "*tekemmülü*" kastediliyorsa, 455. maddenin "*tescile ilişkin*" hükmüne yollama yapılmalıydı. Yok eğer 355. maddenin "*kuruluş öncesi işlemlere ilişkin diğer fıkralarına*" yapılmak isteniyorsa, bu yanlış bir yollama olacaktır. Zira, kuruluş aşamasında ortada henüz bir tüzel kişi yoktur; halbuki, sermaye artırımında tüzel kişilik ve onun adına her işlemi yapabilecek temsilciler vardır.

• Üçüncü olarak, 354. maddeye yapılan yollama da hatalıdır. Bir kere 354. maddenin otuz gün içinde tescili emreden 1. fıkrası hükmü, 456. maddenin “dört ay içinde tescil edilmeyen artırımın geçersiz olacağına” ilişkin hükmü ile uyumlu değildir. Ayrıca, 354. maddede belirtilen tescili zorunlu hususların hemen hemen tamamı, artırımda tescili zorunlu hususlardan farklıdır. Artırımda tescili zorunlu hususların ayrıca sayılması çok daha isabetli olurdu.

Sonuç olarak, 456. madde hükmünün yukarıki açıklamalar ışığında yeniden düzenlenmesi zorunludur.

2. Yönetim kurulunun beyanı

Madde 457 - (1) Yönetim kurulu tarafından sermaye artırımının türüne göre bir beyan imzalanır. Beyan; bilgiyi açık, eksiksiz, doğru ve dürüst bir şekilde verme ilkesine göre hazırlanır.

(2) Beyanda;

a) Nakdî sermaye konuluyorsa; artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiği, kanun veya esas sözleşme gereğince ödenmesi gerekli tutarın ödendiği; aynı sermaye konuluyor veya bir ayın devralınıyorsa bunlara verilecek karşılığın uygun olduğu ve 349. maddede yer alan hususların somut olayda mevcut bulunması halinde bunlara ilişkin açıklamalar; devralınan aynı sermaye, aynı türü, değerlendirmenin yöntemi, isabeti ve haklılığı; bir borcun takası söz konusu ise, bu borcun varlığı, geçerliliği ve takas edilebilirliği; sermayeye dönüştürülen fonun veya yedek akçenin serbestçe tasarruf olunabilirliği; gerekli organların ve kurumların onaylarının alındığı; kanunî ve idarî gerekliliklerin yerine getirildiği; rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun sebepleri, miktarı ve oranı; kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin ne fiyatla verildiği hakkında, belgeli ve gerekçeli açıklamalar yer alır.

b) İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu kaynakların gerçekliği ve şirket malvarlığı içinde var oldukları konusunda garanti verilir.

ANONİM
ŞİRKET

c) Şartlı sermaye artırımının ve uygulamasının kanuna uygunluğu belirtilir.

d) Sermaye artırımını inceleyen işlem denetçisi ile hizmet sunanlara ve diğer kimselere ödenen ücretler, sağlanan menfaatler hakkında, emsalleriyle karşılaştırma yapılarak, bilgi verilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 2. fıkrasının (a) bendinde "...aynî sermaye konuluyor ve/veya bir ayın devralınıyorsa..." ibaresi, daha önceki maddelerle uyumlu olacak şekilde "...bir işletme, ayın veya hak konuluyor ve/veya bunlardan biri veya daha fazlası devralınıyorsa..." şeklinde düzeltilmelidir.

II - Sermaye taahhüdü yoluyla artırım

1. Esas sermaye sisteminde

Madde 459 - (1) Artırılan sermayeyi temsil eden payların tamamı ya değişik esas sözleşmede veya iştirak taahhütnamelerinde taahhüt edilir.

(2) İştirak taahhüdü, yeni pay almaya ilişkin 461. madde çerçevesinde, kayıtsız şartsız ve yazılı olarak yapılır. İştirak taahhütnamesi, taahhütnamenin verilmesine sebep olan sermaye artırımını belirtilerek; taahhüt edilen payların sayılarını, itibarî değerlerini, cinslerini, gruplarını, peşin ödenen tutarı, taahhütle bağlı olunulan süreyi ve varsa çıkarma primi ile taahhüt sahibinin imzasını içerir.

(3) Bu tür sermaye artırımında nakdî sermaye taahhüdüne Kanununun 341 inci; aynî sermaye konulmasına 342 ve 343 üncü; bedellerin ödenmesine 344 ve 345 inci, halka arz edilecek paylara 346 ncı; ihraç edilecek paylara 347. madde kıyas yoluyla uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin üst kenar başlığı, Tasarı'nın 462. maddesinde benimsenen "*iç kaynaklardan artırım*" terimine paralel olarak "*Dış Kaynaklardan Artırım*" olmalıdır.

2. Kayıtlı sermaye sisteminde

Madde 460 - (1) Halka açık olmayan bir anonim şirkette, ilk veya değiştirilmiş esas sözleşme ile, esas sözleşmede belirlenen kayıtlı sermaye tavanına kadar, sermayeyi artırma yetkisi, yönetim kuruluna tanındığı takdirde, bu kurul, sermaye artırımını, bu kanundaki hükümlere göre ve esas sözleşmede öngörülen yetki sınırları içinde gerçekleştirebilir.

(2) Sermayenin artırılabilmesi için, yönetim kurulu, esas sözleşmenin sermayeye ilişkin hükümlerinin; Kanunun 333. madde, uyarınca gerekli olması halinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığından izni alınmış şekillerini, sermayenin artırılmasına ilişkin kararını, imtiyazlı paylara ve rüçhan hakkı sınırlamalarını, prime ilişkin kayıtları ve bunun uygulanması için kuralları, esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde ilân eder. Yönetim kurulu, bu kararında; artırılan sermayenin tutarını, çıkarılacak yeni payların itibarî değerlerini, sayılarını, cinslerini, primli ve imtiyazlı olup olmadıklarını, yeni pay alma hakkının sınırlandırılıp sınırlandırılmadığını, kullanılma şartları ile süresini belirtir ve bu hususlarla kamuyu aydınlatma ilkesi yönünden gerekli olan diğer konularda bilgi verir.

(3) Çıkarılacak yeni payların taahhüdü, ödenmesi gereken asgarî nakdî tutar, ayrı sermaye konulması ve diğer konular hakkında Kanunun 459. maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

(4) Yönetim kurulunun, imtiyazlı veya itibarî değerinin üzerinde pay çıkarabilmesi ve paysahiplerinin yeni pay alma haklarını sınırlandırabilmesi için esas sözleşmeyle yetkilendirilmiş olması şarttır.

ANONİM
ŞİRKET

(5) Yönetim kurulu kararları aleyhine, paysahipleri ve yönetim kurulu üyeleri, 445. maddede öngörülen sebeplerin varlığı halinde kararın ilânı tarihinden itibaren bir ay içinde iptal davası açabilirler. Bu davaya Kanununun 448 ilâ 451. maddeleri kıyas yoluyla uygulanır.

(6) Sermaye artırımının yukarıdaki hükümlere uygun olarak gerçekleştirilmesinden sonra, çıkarılmış sermayeyi gösteren esas sözleşmenin sermaye maddesinin yeni şekli, yönetim kurulunca tescil ettirilir.

(7) Sermaye Piyasası Kanununun halka açık anonim şirketlere ilişkin hükümleri saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının ifadesi bozuk olup, aşağıdaki şekilde değiştirilmelidir:

"Halka açık olmayan anonim şirketlerde ilk anasözleşmede veya sonradan anasözleşmenin değiştirilmesi yoluyla kayıtlı sermaye sistemi kabul edilebilir. Bu takdirde, yönetim kurulu, kanun ve anasözleşme hükümlerine uymak koşuluyla, anasözleşmede belirtilen kayıtlı sermaye tavanına kadar sermaye artırımını yapabilir."

• Maddenin 2. fıkrasının 2. cümlesinin başlangıcı "...Yönetim kurulu bu kararında..." değil, "...Yönetim kurulu artırım kararında..." olmalıdır.

3. Yeni pay alma (rüçhan) hakkı

Madde 461 - (1) Her paysahibi, yeni çıkarılan payları, şirket sermayesindeki paylarının sermayeye oranına göre, alma hakkını haizdir.

(2) Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararı ile, paysahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebeplerin varlığında ve esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir ve kaldırılabilir. Özellikle, işletmelerin, işletme kısım-

larının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep kabul olunur. Rüşhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılması ile, hiç kimse haklı görülmeyecek şekilde, yararlandırılmaz veya kayba uğratılmaz. Nisaba ilişkin şart dışında bu hüküm kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu kararına da uygulanır.

(3) Yönetim kurulu yeni pay alma hakkının kullanılabilmesi için bu konuda yapacağı ilânlarda en az onbeş gün süre verir.

(4) Rüşhan hakkı devredilebilir.

(5) Şirket, rüşhan hakkı tanıdığı paysahiplerinin, bu haklarını kullanmalarını, nama yazılı payların devredilmelerinin esas sözleşmeyle sınırlandırılmış olduğunu ileri sürerek engelleyemez.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrasının 2. cümlesi aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"...Özellikle işletmelerin veya bir kısmının, iştiraklerin devralınması, borçların sermayeye dönüştürülmesi, çalışanlara şirket paylarının verilmesi haklı sebep kabul edilir..."

III - İç kaynaklardan sermaye artırımı

Madde 462 - (1) Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülmemiş yedek akçeler ile, kanunî yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilânçoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermaye, iç kaynaklardan artırılabilir.

(2) Sermayenin artırılan kısmını, iç kaynaklardan karşılayan tutarın şirket bünyesinde gerçekten varolduğu, onaylanmış yıllık bilânço ve işlem denetçisinin vereceği açık ve yazılı bir

ANONİM
ŞİRKET

beyanla doğrulanur. Bilânço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olduğu takdirde, yeni bir bilânço çıkarılması ve bunun işlem denetçisi tarafından onaylanmış olması şarttır.

(3) Bilânçoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunması halinde, bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılamaz. Hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de, aynı zamanda ve aynı oranda sermayenin taahhüt edilmesi yoluyla sermayenin artırılması caizdir. Artırım genel kurul veya yönetim kurulu kararının ve esas sözleşmenin ilgili maddelerinin değişik şeklinin tescili ile kesinleşir. Tescil ile o anda mevcut pay sahipleri mevcut paylarının sermayeye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler. Bedelsiz paylar üzerindeki hak kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz; bu haktan vazgeçilemez.

Değerlendirme ve Öneri

- Bir kere, maddenin 1. fıkrasında, artırımda kullanılabilir iç kaynaklar eksik sayılmıştır. Fıkarda sayılanlara "önceki yıldan aktarılan kâr, dağıtılmasına karar verilmemiş olan son yıl kârı ve açık yedek akçe haline dönüştürülen gizli yedek akçe" de eklenmelidir.

- Ayrıca, fıkarda sözü edilen "...mevzuatın bilânçoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar (yeniden değerlendirme değer artış fonu, maliyet artış fonu vs." açık yedek akçe haline dönüştürülmüş gizli yedek akçelerdir.

- Öte yandan, 1 ve 3. fıkralarda yer alan "...mevzuatın bilânçoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar" ifadesi hukuken yanlıştır vergi mevzuatının değer artış fonu, maliyet artış fonu vs. ile ilgili düzenlemesi "vergi muafiyeti" ile ilgili olup, söz konusu fonların sermayeye eklenmesine "izin" niteliğinde değildir.

Bu açıklamalar ışığında anılan 1 ve 3. fıkra hükümleri aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“(1) Anasözleşme veya genel kurul kararı ile ayrılmış ve belli bir amaca tahsis edilmemiş yedek akçeler ile önceki yıldan aktarılan kâr, dağıtılmasına karar verilmemiş son yıl kârı, kanunî yedek akçenin serbest kullanılabilen kısmı ve açık yedek akçe haline dönüştürülen gizli yedek akçeler veya fonlar sermayeye eklenmek suretiyle iç kaynaklardan sermaye artırılabilir.”

(3) Bilânçoda açık yedek akçe haline dönüştürülmüş gizli yedek akçeler veya fonların bulunması halinde, bunlar sermayeye eklenmeden dış kaynaklardan sermaye artırılamaz...”

463 ilâ 472. Maddelere İlişkin

GENEL DEĞERLENDİRME ve ÖNERİ

Şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümler İsviçre Borçlar Kanunu'nun 653 vd. maddelerinden başarısız bir şekilde tercüme edilmiştir. Özellikle 463. madde hükmü, kaynak metnin bozuk bir tercümesidir.

ALTINCI BÖLÜM

Pay ve Sermaye Koyma Borcu

BİRİNCİ AYIRIM

Pay

GENEL DEĞERLENDİRME

Tasarı' da paysenedine veya ilmühabere bağlanmamış olan payın devrinin düzenlenmemiş olması; ayrıca, payların oy hakkı alıkonularak devredilemeyeceği hükmüne yer verilmemesi önemli eksikliklerdir.

Bu nedenle, 476. maddeden sonra gelmek üzere şöyle bir hükme yer verilmesi (ayrıca oy sözleşmelerine değinilmesi bakımından da) yararlı olacaktır.

ANONİM
ŞİRKET

"Payın Devri

Madde 477.

(1) Şirketin paysenetlerine veya ilmühabere bağlanmamış (çıplak) payları, yazılı devir sözleşmesiyle devredilebilir. Devre ilişkin kanun ve anasözleşme hükümleri saklıdır.

(2) Payın oy hakkından ve oy hakkının paydan ayrı olarak devri geçersizdir. Oy sözleşmeleri yapılabilmesi hakkı saklıdır."

A) Genel Hükümler

I - Asgari İtibari Değer

Madde 476 - (1) Payların itibari değeri en az bir kuruştur. Bu değer ancak birer kuruş olarak yükseltilebilir. Anılan itibari değer Bakanlar Kurulunca yüz katına kadar artırılabilir.

(2) Yukarıdaki fıkraya aykırı olarak çıkarılan paylar geçersizdir; ancak pay için yapılan ödemeden doğan haklar saklıdır. Söz konusu payları ihraç edenler, zarar verdikleri kişilere karşı müteselsilen sorumludur. Zamanaşımı hakkında 560. madde uygulanır.

(3) Zora giren şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi amacıyla payın itibari değeri bir kuruştan fazla olduğu takdirde bir yeni kuruşa kadar indirilebilir.

Değerlendirme ve Öneri

TTK'nın 399. maddesinin 5274 sayılı Kanun'la değişik hükmünden aynen aktarılan bu hüküm şu bakımlardan yetersizdir:

• Bir kere, payların asgari itibari değeri olarak belirlenen "Yeni Kuruş" çok küçük bir rakamdır. Her ne kadar, payların itibari değerlerinin küçük olması, küçük tasarruf sahiplerinin anonim ortaklıklara ve sermaye piyasasına girmelerini teşvik eder ve kolaylaştırır ise de, bir Yeni Kuruş bu amacı da aşan ölçüde küçük bir değerdir.

Ayrıca, (5083 sayılı Kanun'la) anonim ortaklığın asgari esas sermayesi 50.000 YTL olurken, payın asgari itibari değerinin 1 YKr. olması nisbetsizdir. TL'nin YTL'den daha değerli olduğu 1926 yılında yürürlüğe konulmuş olan 865 sayılı mülga Ticaret Kanunu'nda bile payların asgari itibari değerleri 5 lira idi. Görüşümce, 50.000 YTL'lik asgari esas sermayeye karşılık payların asgari itibari değerleri 1 YTL olarak tesbit edilmelidir. Öte yandan, 50.000 TL'lik esas sermaye miktarının da yetersiz olduğu konusunda 332. madde altındaki açıklamalarımıza bakılabilir.

- İkinci olarak, Tasarı'da her ne kadar 5274 sayılı Kanun hükmüne ilişkin eleştirimi (Bkz. *Yaklaşım Dergisi*, S. 143 (Kasım 2004 s. 23 vd.) bertaraf etmek üzere 3. fıkrada "*Zora giren şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi amacıyla payın itibari değeri bir kuruştan fazla olduğu takdirde bir yeni kuruşa kadar indirilebilir*" hükmüne yer verilmişse de, bu değişiklik 3. fıkra hükmünün anlamsız hale gelmesi yine de önlenememiştir. Gerçekten, hükmün konuluş amacı, şirketin finansal durumunun zora girmesi halinde payın asgari kanuni değerinin altına inilebilmesine imkân vermektir. Yoksa, payın itibari değerinin asgari değer üstünde olduğu her durumda özel bir düzenlemeye (yâni Tasarı'nın 476. maddesinin 3. fıkrası hükmüne) gerek olmaksızın her zaman sermaye azaltılması yoluyla payın itibari değerini düşürmek mümkündür. Kısaca, 3. fıkrada yer alan "*...payın itibari değeri bir kuruştan fazla olduğu takdirde...*" ibaresi hukuken yanlış ve gereksizdir.

- Öte yandan, 1. fıkrada yer alan "*...Bu değer ancak birer kuruluş olarak yükseltilebilir...*" hükmü noksandır. "*...Bu değer ancak birer kuruluş ve katları olarak yükseltilebilir...*" şeklinde olmalıdır.

- Keza, Bakanlar Kurulu'na bir kuruluşluk asgari itibari değeri "*yüz katına kadar arttırabilme*" yetkisinin tanınması aşırı bir yetkilendirmedir. Eğer asgari değer olması gerektiği kadar yüksek tutulmuş olsaydı, böyle bir aşırı yetkilendirmeye gerek kalmazdı.

ANONİM
ŞİRKET

• Nihayet, 5274 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle Türk Ticaret Kanunu'na "Geçici 3. madde" olarak eklenen intibak hükmünün (YAKLAŞIM Dergisi, S. 143 (Kasım 2004) s. 24 vd. belirtildiği yönde) düzeltilerek Tasarı'ya (Geçici Hüküm olarak) alınmamış bulunması da önemli bir eksikliklerdir.

• Bu açıklamalar ışığında 476. maddenin 1 ve 3. fıkraları hükümleri aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(1) Payların itibari değeri en az bir liradır. Bu değer ancak birer lira ve katları olarak yükseltilebilir. Bu fıkrada belirtilen itibari değer Bakanlar Kurulu'nca 10 katına kadar artırılabilir.

(2) .....

(3) Malî durumu bozulan şirketin durumunun iyileştirilmesi amacıyla payların itibari değerleri bir liradan aşağıya indirilebilir."

II - Payların bölünememesi

Madde 477 - (1) Pay şirkete karşı bölünemez. Bir payın birden fazla sahibi bulunduğu takdirde, bunlar şirkete karşı haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler. Böyle bir temsilci atamadıkları takdirde, şirketçe söz konusu payın maliklerinden birine yapılacak tebligat tümü hakkında geçerli olur.

(2) Genel kurul, sermaye tutarı aynı kalmak şartıyla, esas sözleşmeyi değiştirmek suretiyle, payları, asgarî itibarî değer hükmüne uyarak, itibarî değerleri daha küçük olan paylara bölmek veya payları itibarî değerleri daha yüksek olan paylar halinde birleştirmek yetkisini haizdir. Şu kadar ki, payların birleştirilebilmesi için her paysahibinin bu işleme onay vermesi gerekir. Kanununun 476. maddesi saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• TTK'nın 400. maddesinden aynen aktarılan kenar başlığı hükmün içeriğini yeterli bir şekilde göstermemektedir. Ger-

çekten paylar şirkete karşı bölünememekle birlikte, şirketçe bölünebilmektedir.

Üstelik, maddede payların birleştirilmesi de düzenlendiği halde kenar başlığı bunu hiç belirtmemektedir.

Bu nedenlerle kenar başlığı "*Payların Bölünmesi ve Birleştirilmesi*" olmalıdır.

• Ayrıca, 2. fıkrada son cümlede "...476. madde hükmü saklıdır" denilmiş olmasına göre, fıkranın içindeki "...asgari itibari değer hükmüne uyarak..." ibaresine gerek yoktur.

B) İmtiyazlı Paylar

I - Tanım

Madde 478 - (1) İlk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir.

(2) İmtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir paysahipliği hakkıdır.

(3) 360. madde hükmü saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı "*Tanım*" olduğuna göre 1 ve 2. fıkranın yerleri değişmelidir. Ayrıca, imtiyaz paya tanınabileceğine göre tanım aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"...veya paya tanınan kanunda öngörülmemiş yeni bir paysahipliği hakkıdır."

II - Oyda İmtiyazlı Paylar

Madde 479 - (1) Oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir.

ANONİM
ŞİRKET

(2) Bir paya en çok onbeş oy hakkı tanınabilir. Bu sınırlama, kurumsallaşmanın gerektirdiği veya haklı bir sebebin ispatlandığı durumlarda uygulanmaz. Bu iki halde, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinin, kurumsallaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, bunlara bağlı olarak, sınırlamadan istisna edilme kararını vermesi gerekir. Projede yapılacak her değişiklik mahkeme kararına bağlıdır. Kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hallerde istisna etme kararı mahkeme tarafından geri alınabilir.

(3) Oyda imtiyaz aşağıdaki kararlarda kullanılamaz:

- a) Esas sözleşme değişikliği.
- b) İşlem denetçilerinin seçimi.
- c) İbra ve sorumluluk davası açılması.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrası hükmü henüz öğretilde tartışmalı olan bir görüşü aksettirmektedir. "Farklı itibari değerli paylara aynı oy hakkının tanınmasının daha düşük itibari değerli pay için oy imtiyazı oluşturacağı" veya "oyda imtiyazın ancak eşit itibari değerli paylara farklı oy hakkı tanınarak oluşturulabileceği" görüşü çok tartışmalıdır. Farklı zamanlarda çıkarılan farklı itibari değerli paylar arasında çıkarıldıkları tarih itibariyle gerçek değer farkı olduğu hususu çok tartışma götürür bir husustur. Ayrıca, "itibari" olan değerlere gerçek değerlermiş gibi hüküm bağlamak doğru olmasa gerektir. Bu nedenle tasarıdan çıkarılmalıdır.

• Maddenin 2. fıkrasında, 2. cümleden itibaren getirilen hükümler uygulanma olanağı çok sınırlı ve bu nedenle gereksiz olan hükümlerdir. Buna göre 479. madde hükmü şöyle olmalıdır:

"(1) Bir paya en çok onbeş oy hakkı tanınabilir.

(2) Oyda imtiyaz aşağıdaki kararların alınmasında kullanılamaz:

- a) Anasözleşme değişikliği kararlarında;
- b) İşlem denetçilerinin seçimi kararlarında;
- c) İbra ve sorumluluk davası açılması kararlarında”.

İKİNCİ AYIRIM

Pay Bedelini İfa Borcu ve İfa Etmemenin Sonuçları

C) Temerrüt

I - Sonuçları

Madde 482 - (1) Sermaye koyma borcunu süresi içinde yerine getirmeyen pay sahibi, ihtara gerek olmaksızın, temerrüt faizi ödemekle yükümlüdür.

(2) Ayrıca, yönetim kurulu, mütemerrit pay sahibini, iştirak taahhüdünden ve yaptığı kısmî ödemelerden doğan haklarından yoksun bırakmaya ve söz konuzu payı satıp yerine başkasını almaya ve kendisine verilmiş pay senedi varsa, bunları iptal etmeye yetkilidir. İptal edilen pay senetleri ele geçirilemiyorsa iptal kararı 37. maddede yazılı gazetede ve ayrıca esas sözleşmenin öngördüğü şekilde ilân olunur.

(3) Esas sözleşmeyle, pay sahipleri, temerrüt halinde, sözleşme cezası ödemekle zorunlu tutulabilirler.

(4) Şirketin tazminat hakları saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrasında Türkiye Ticaret Sicili Gazetesine yapılan yollama yanlıştır. Doğru olan ya bu gazetenin adının yazılması veya Tasarı'nın 35. maddesinin 4. fıkrasına yollama yapılmasıdır.

II - Iskat usulü

Madde 483 - (1) Kanununun 482. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarının uygulanabilmesi için, yönetim kurulu tarafından, mütemerrit paysahibine, 37. maddede yazılı gazete ile esas sözleşmenin öngördüğü şekilde ilân yoluyla şirketin web sitesinde de yayımlanacak bir mesajla ihtarda bulunulur. Bu ihtarda mütemerrit paysahibinin temerrüte konu olan tutarı bir ay zarfında ödemesi, aksi halde, haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının ödettirileceği bildirilir.

(2) Nama yazılı pay senetlerinin sahiplerine bu davet ve ihtar, ilân yerine, iadeli taahhütlü mektupla ve web sitesi mesajı ile yapılır. Bir aylık süre mektubun alındığı tarihten başlar.

(3) Mütemerrit paysahibi, yeni paysahibinin ödemelerinden açık kalan tutar için şirkete karşı sorumludur.

(4) 501. madde hükmü saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı "*Paysahipliğinden Çıkarılma Usulü*" olmalıdır.

• Yukarıda da belirtildiği üzere, 1. fıkrada Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne yapılan yollama yanlıştır. Doğru olan, ya bu gazetenin adının yazılması veya Tasarı'nın 35. maddesinin 4. fıkrasına yollama yapılmasıdır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Menkul Kıymetler

BİRİNCİ AYIRIM

Pay Senetleri

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu AYIRIM'da nâma ve hamiline yazılı paysenetlerinin devrinden söz edilirken Merkezi Kayıt Kuruluşu kanalıyla devrin gözardı edilmesi önemli bir eksikliklerdir. Merkezi Kayıt Kuruluşu sadece Tasarı'nın "Bildirim Yükümü" başlıklı 496. maddesinde hatırlanmıştır.

A) Ortak Hükümler

I - Türler

1. Şartlar

Madde 484 - (1) Pay senetleri, hamiline veya nama yazılı olur.

(2) Bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için hamiline yazılı pay senetleri çıkarılamaz. Bu hükme aykırı olarak çıkarılanlar geçersizdir. İyiniyet sahiplerinin tazminat hakları saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin "Şartlar" kenar başlığı gereksizdir. Tasarı'dan çıkarılmalıdır. "1. Türleri" olması yeterlidir.

2. Dönüştürme

Madde 485 - (1) Esas sözleşmede aksi öngörülmemişse, payın türü dönüştürme yolu ile değiştirilebilir. Dönüştürme esas sözleşmenin değiştirilmesiyle yapılır. Dönüştürmenin ka-

ANONİM
ŞİRKET

nunen öngörüldüğü hallerde yönetim kurulu gerekli kararı alarak derhal uygular ve bunun esas sözleşmeye yansıtılması girişimini hemen başlatır.

(2) Nama yazılı pay senetlerinin hamiline yazılı pay senetlerine dönüştürülebilmesi için payların bedellerinin tamamen ödenmiş olması şarttır.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddede 1. fıkra hükmü eksik ve ifadesi de bozuktur.
- Bir kere, payların türlerinin değiştirilmesine kanunun da engel oluşturabileceği gözden kaçırılmıştır. Örneğin, banka ve diğer finans kuruluşlarının hâmiline yazılı paysenedi çıkarabilmeleri mümkün değildir. Buna göre 1. fıkra hükmü şöyle olmalıdır.

"(1) Kanunda ve anasözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça paysenetlerinin türleri değiştirilebilir. Bu değiştirme anasözleşmenin değiştirilmesi suretiyle yapılır. Değiştirmenin kanunî bir zorunluluk olduğu hallerde yönetim kurulu değişiklik işlemlerini derhal başlatır ve sonuçlandırır."

II - Pay senedi bastırılması

Madde 486 - (1) Şirketin ve sermaye artırımının tescilinden önce çıkarılan paylar geçersizdir; ancak, iştirak taahhüdünden doğan yükümler geçerliliklerini sürdürür.

(2) Paylar hamiline yazılı ise yönetim kurulu, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp paysahiplerine dağıtır. Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin kararı tescil ve ilân edilir, ayrıca şirketin web sitesine konulur. Pay senedi bastırılıncaya kadar ilmühaber çıkarılabilir. İlmühabere kıyas yoluyla nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.

(4) Tescilden önce pay senedi çıkaran kimse, bundan doğan zararlardan sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı "*Paysenetleri Çıkarılması*" olmalıdır.

III - Senetlerin şekli

Madde 487 - (1) Pay senetlerinin; şirketin unvanını, sermaye tutarını, kuruluşun ve çıkarılan pay senedinin hangi sermaye tutarını (ihracı) kapsadığı ile bunun tescili tarihini, senedin türünü ve itibarî değerini, kaç payı içerdiğini belirtmesi ve şirket adına imza etmeye yetkili olanlardan en az ikisi tarafından imza edilmiş olması şarttır. Kapalı şirketlerde baskı şeklinde imzanın delikli olması gerekir.

(2) Nama yazılı pay senetlerinin ayrıca; sahiplerinin ad ve soyadı veya ticaret unvanını, yerleşim yerini, pay senedi bedelinin ödenmiş olan miktarını da açıklaması gerekir. Bu senetler şirketin pay defterine kaydolunur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasında (ilk satırda) "*...kuruluşun ve...*" ibaresinin bir anlamı yoktur; Tasarı'dan çıkarılmalıdır. Ayrıca kenar başlık "*Paysenetlerinin Şekli*" olmalıdır.

IV - Yıpranmış senetler

Madde 488 - (1) Bir pay senedi veya ilmühaber, tedavülü mümkün olmayacak derecede yıpranmış veya bozulmuşsa ya da içeriği veya ayırt edici özellik ve nitelikleri tereddüde

ANONİM
ŞİRKET

yer bırakmayacak tarzda anlaşılamiyorsa, sahibi, giderlerini peşin ödemek şartıyla, şirketten yeni bir senet veya ilmühaber istemek hakkını haizdir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı "*Yıpranmış Paysenetleri*" olmalıdır.

B) Hamiline yazılı pay senetleri

Madde 489 - (1) Hamiline yazılı pay senetlerinin devri, şirket ve üçüncü kişiler hakkında, ancak zilyetliğin geçirilmesiyle hüküm ifade eder.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı, içeriğine uygun olarak, "*Hamiline Yazılı Paysenetlerinin Devri*" olmalıdır.

• Ayrıca, madde metnindeki "*...ancak zilyedliğin geçirilmesiyle hüküm ifa eder*" ibaresi "*...ancak senedin zilyedliğinin geçinilmesiyle hüküm ifa eder*" şeklinde düzelmelidir.

490 ilâ 498. Maddelere İlişkin

GENEL DEĞERLENDİRME ve ÖNERİ

490 ilâ 498. maddelerin sistematığı ve kenar başlıkları hatalıdır.

Bir kere, 490. maddenin üst kenar başlığı içeriğine uygun olarak "*Nama Yazılı Paysenetlerinin Devri*" olmalıdır ve bundan sonra "*I. İlke*" alt başlığı gelmelidir. 491 ve sonraki hükümler "*İlke dışında*" özel durumları düzenlediklerinden sistematik aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"II. Devrin Sınırlandırılması

1. Kanunî Sınırlama (m. 491)

2. Anasözleşmeyle Sınırlama (m. 492)

a) İlkeler

b) Borsaya Kote Edilmemiş Paysenetleri

aa) Red Şartları (m. 493)

bb) Hükümleri (m. 494)

c) Borsaya Kote Edilmiş Nama Yazılı Paylar

aa) Red Sebepleri (m. 495)

bb) Bildirme Yükümü (m. 496)

cc) Hakların Geçişi (m. 497)

dd) Red Süresi (m. 498)

III. Pay Defteri"

C) Nama yazılı pay senetlerinde ilke

Madde 490 - (1) Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar, herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilirler.

(2) Hukukî işlemle devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığı içeriğine uygun şekilde "*Nama Yazılı Paysenetlerinin Devri*" olmalıdır.

II - Esas sözleşmeyle sınırlama

1. İlkeler

Madde 492 - (1) Esas sözleşme, nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceğini öngörebilir.

ANONİM
ŞİRKET

(2) Bu sınırlama intifa hakkı kurulurken de geçerlidir.

(3) Şirket tasfiyeye girmişse devredilebilirliğe ilişkin sınırlamalar düşer.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 1. fıkrasında "*nama yazılı pay*" dan söz edilmesi hatalı olduğu gibi; hüküm, şirketin onayı bulunmayan devir işleminin taraflar arasında da geçersiz olacağı yorumuna çok açık olması bakımından da yetersizdir. Doğru ve amacına uygun yazım şöyle olmalıdır:

"(1) Anasözleşmede, paysenedine bağlanmamış paylar ile nama yazılı paysenetlerinin devrinin şirkete karşı geçerli olabilmesi, şirketin devre onay vermesine bağlı tutulabilir."

2. Borsaya kote edilmemiş nama yazılı paylar

a) Red şartları

Madde 493 - (1) Şirket, esas sözleşmede öngörülmüş, önemli bir sebebi ileri sürerek veya devredene, paylarını, başvurma anındaki gerçek değeri ile, kendi veya diğer paysahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına almayı önererek, onay istemini reddedebilir.

(2) Paysahipleri çevresinin bileşimine ilişkin esas sözleşme hükümleri, şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteriyorsa, önemli sebep oluşturur.

(3) Bundan başka, devralan, payları kendi adına ve hesabına aldığını açıkça beyan etmezse şirket, devrin pay defterine kaydını reddedebilir.

(4) Paylar, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra gereği iktisap edilmişlerse, şirket, payları edinen kişiye, sadece paylarını gerçek değeri ile devralmayı önerdiği takdirde onay vermeyi reddedebilir.

(5) Devralan, paylarının gerçek değerinin belirlenmesini, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir. Değerleme giderlerini şirket karşılar.

(6) Devralan, gerçek değeri öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde bu fiyatı reddetmezse, şirketin devralma önerisini kabul etmiş sayılır.

(7) Esas sözleşme devredilebilirlik şartlarını ağırlaştırılmaz.

Değerlendirme ve Öneri

• Birinci fıkrada devir sınırlamasına ilişkin anasözleşme hükümlerinin "önemli-önemsiz" diye ikiye ayrılması anlamına gelecek bir ifade kullanılması hatalıdır. Bu nedenle, fıkranın baş tarafındaki ibare "...*anasözleşmede öngörülmüş bir sebebi ileri sürerek...*" şeklinde olmalıdır.

• 2. fıkradaki "*Paysahipleri çevresinin bileşimine ilişkin hükümler...*" ibaresi isabetli değildir. Eğer bu konuda "*hükümler*" varsa sorun birinci fıkra kapsamına girer. Bu nedenle, "*Paysahipleri çevresinin özelliği...*" denilmelidir.

III - Pay defteri

1. Kayıt

Madde 499 - (1) Şirket, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerini; ad, soyad, unvan ve adresleriyle, pay defterine kaydeder.

(2) Payın usulüne uygun olarak devredildiği veya üzerinde intifa hakkı kurulduğu ispat edilmediği sürece, devralan ve intifa hakkı sahibi pay defterine yazılamaz.

(3) Şirket, kaydın yapıldığını pay senedine işaret eder.

(4) Şirketle ilişkilerde, sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimse paysahibi ve intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• Bir kere, pay defterine kaydı gerekenler arasında pay üzerinde rehin hakkına sahip olanların sayılmamış bulunması bir eksikliktir. Alacaklıların sözleşmeyle paylar üzerinde elde ettikleri rehin hakkının ve bu hakkın rüçhan hakkı kullanılarak elde edilecek yeni payları da kapsadığına ilişkin taahhütlerin şirkete karşı ileri sürülememesi uygulamada önemli sorunlara yolaçmaktadır. Bu nedenle, maddenin rehin hakkı sahiplerini de kapsayacak şekilde düzenlenmesi yararlı olacaktır.

• İkinci olarak, maddede sözü edilen hakların tesisinde Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun gözardı edilmesi de önemli bir eksikliktir.

Buna göre 499. madde hükmü şöyle olmalıdır:

"(1) Şirket, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı paysenedi sahipleri ile pay üzerinde intifa veya rehin hakkına sahip olan kimşeleri adları, soyadları, ünvanları ve adresleriyle pay defterine kaydeder.

(2) Paysenedinin usulüne uygun olarak devredildiği, üzerinde intifa veya rehin hakkı bulunduğu isbat edilemediği sürece devralan ile intifa veya rehin hakkı sahibi pay defterine yazılamaz.

(3) Şirket, kaydın yapıldığını paysenedine işaret eder ve gerekiyorsa Merkezi Kayıt Kuruluşu'na bildirir.

(4) Şirketle olan ilişkilerde sadece pay defterinde kayıtlı olan kimse pay, intifa hakkı ve rehin hakkı sahibi olarak kabul edilir."

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Borçlanma Senetleriyle Alma ve Değiştirme Hakkını İçeren

Menkul Kıymetler

C) Sınır

Madde 506 - (1) Yukarıdaki hükümlere tâbi borçlanma senetlerinin tutarı sermaye ile bilânçoda yer alan yedek akçelerin toplam tutarını aşamaz; varlığı halinde, kanunların izin ver-

diği yeniden değerlendirme fonları da toplama katılır. Kanundaki istisnalar saklıdır.

ANONİM
ŞİRKET

(2) Sermaye Piyasası Kanunu ile ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Birinci fıkrada yer alan "...varlığı halinde kanuni yeniden değerlendirme fonu da toplama katılır..." hükmü eksiktir. Yedek akçe hükmünde olan diğer fonların (örneğin maliyet artış fonunun) da kapsama alınmaması hatalıdır. Ayrıca, "kanuni yeniden değerlendirme fonu" ibaresindeki "kanunî" sözcüğü gereksizdir. Buna göre, birinci fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

"...; var olmaları halinde yedek akçe hükmünde olup bilançonun pasifinde gösterilen fonlar da toplama katılır..."

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Kâr, Kazanç ve Tasfiye Payı

A) Kâr ve tasfiye payı hakkı

I - Genel olarak

Madde 507 - (1) Her paysahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre paysahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkına haizdir. Şirketin sona ermesi halinde her paysahibi, esas sözleşmede söz konusu şirketin mal varlığının kullanılması hakkında başka bir hüküm bulunmadığı takdirde, tasfiye sonucunda kalan tutara payı oranında katılma hakkını haizdir.

(2) Esas sözleşmede payların bazı türlerine tanınan imtiyaz haklarıyla özel menfaatler saklıdır.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• Kârın genel kurul kararıyla dağıtılabileceği göz önünde tutularak, 1. fıkranın ilk cümlesi;

"Her pay sahibi kanun ve anasözleşme hükümlerine göre genel kurul kararıyla pay sahiplerine dağıtılacak olan bilanço kârına payı oranında katılma hakkını haizdir."

şeklinde olmalıdır.

• 2. fıkra hükmünün ifadesi de bozuktur. Doğrusu şöyle olmalıdır.

"(2) Anasözleşmede bazı paylara tanınan imtiyaz haklarıyla kişilere tanınan menfaatler saklıdır."

II - Hazırlık dönemi faizi

Madde 510 - (1) İşletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçecek hazırlık dönemi için pay sahiplerine, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olmak koşuluyla, özellikli varlık niteliğindeki yatırımların maliyetine yüklenmek üzere, belirli bir faiz ödenmesi esas sözleşmede öngörülebilir. Esas sözleşme de, bu dönemle sınırlı olmak üzere, faiz ödemelerinin en geç ne zamana kadar süreceği belirtilir.

(2) İşletme yeni paylar çıkarılarak genişletilecek olursa, sermayenin arttırılmasına dair olan kararda, yeni pay sahiplerine, özellikle varlık niteliğindeki yatırımların maliyetine yüklenmek üzere, belirli bir süreyle en geç yeni yatırımın işletmeye alındığı güne kadar faiz ödenmesi kabul olunabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 1. fıkrasının ilk Tasarı'daki metninde, TTK'nun 471/I. maddesinde olduğu gibi, hazırlık devresi faizinin *"tesisat hesabına geçirilmek suretiyle"* muhasebeleştirilmesi esası benimsenmişti. Son Tasarı'da *"özellikli varlık niteliğindeki yatırımların maliyetine yüklenmesi"* esası öngörülmüştür. Görü-

şümce doğru olan düzenleme, bu konuda da Türkiye Muhasebe Standartları'na yollama yapılımasıdır.

• Ayrıca, maddenin 1. fıkrası hükmünde "özellikli varlık niteliğindeki yatırımların maliyetine yüklenmekten" söz edilirken 2. fıkrasında eskiden olduğu gibi "tesisat hesabına geçirilmek üzere" denilmesi hatalıdır.

Buna göre 510. madde hükmü şöyle olmalıdır.

"Madde 510- (1) İşletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar geçecek hazırlık dönemi için pay sahiplerine Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olmak koşuluyla ve bu standartlarda belirtilen şekilde muhasebeleştirilmek üzere, faiz ödenmesi anasözleşmede ön-görülebilir. Faizin oranı ve en geç işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına sınırlı süresi anasözleşmede belirtilir.

(2) İşletme yeni paylar çıkarılmak suretiyle genişletilecek olursa, sermayenin artırılmasına dair olan kararda yeni pay sahiplerine, Türkiye Muhasebe Standartları'nda belirtilen şekilde muhasebeleştirilmek üzere, belli bir süreyle, en geç işletmenin tam bir şekilde faaliyete başlamasına kadar faiz ödenmesi kabul edilebilir. Faizin oranı ve süresi anasözleşmede belirtilir."

II - Şirketin iflâsı halinde

Madde 513 - (1) Şirketin iflâsı halinde, yönetim kurulu üyeleri şirket alacaklılarına karşı, iflâsın açılmasından önceki son üç yıl içinde kazanç payı veya başka bir ad altında hizmetlerine karşılık olarak aldıkları ve fakat uygun ücreti aşan ve bilânço uygun bir ücret miktarına göre tedbirli bir tarzda düzenlenmiş olduğu takdirde, ödenmemeleri gereken paraları geri vermekle yükümlüdürler.

(2) Sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümler gereğince alınması mümkün olmayan paraların geri verilmesi yükümlülüğü yoktur.

(3) Mahkeme, halin bütün gereklerini göz önünde bulundurarak takdir hakkını kullanır.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin ikinci fıkrasında geçen "istirdadı" sözcüğü "geri alınması" olarak düzeltilmelidir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Şirketin Finansal Tabloları, Yedek Akçeler

A) Anonim şirketlerin finansal tabloları ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu

I - Hazırlama yükümü

Madde 514 - (1) Yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin üst kenar başlığının baş tarafındaki "Anonim Şirketin" ibaresi gereksizdir; "A. Finansal Tablolar ve Yıllık Faaliyet Raporu" olarak kısaltılmalıdır.

II - Uygulanacak muhasebe standartları

Madde 515 - (1) Anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, gereksinimlere ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak tarzda (dürüst resim ilkesi) çıkarılır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin sonunda parantez içindeki “dürüst resim ilkesi” ibaresi hem türkçesi bozuk olması ve hem de kanun hükmü yazım usulüyle bağdaşmaması nedeniyle madde metninden çıkarılmalıdır.

III - Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu

Madde 516 - (1) Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, en azından, şirketin, işlerinin akışı ile, her yönüyle finansal durumunu, gerçeğe uygun, doğru, eksiksiz, dolambaçsız, gerçeğe sadık ve dürüst bir şekilde yansıtır. Finansal durum, finansal tablolara göre, bu raporda değerlendirilir. Raporda ayrıca, şirketin gelişmesine ve karşılaşması olası risklere de açıkça işaret olunur. Bu konulara ilişkin yönetim kurulu değerlendirilmesi de raporda yer alır.

(2) Yönetim kurulunun faaliyet raporu ayrıca aşağıdaki hususları da içermelidir;

a) Faaliyet yılının sona ermesinden sonra şirkette meydana gelen ve özel önem taşıyan olaylar.

b) Şirketin araştırma ve geliştirme faaliyeti.

c) Yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilere sağlanan ücret, prim, ikramiye gibi malî menfaatler, ödenekler, seyahat ve temsil giderleri, aynî ve nakdî yardımlar, sağlanan olanaklar, sigortalar ve benzeri güvenceler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk satırı “Faaliyet raporu en azından şirketin işlerinin akışı ile her bakımdan durumunu...” şeklinde olmalıdır.

ANONİM
ŞİRKET

C) Yedek akçeler

I - Kanunî yedek akçe

1. Genel kanunî yedek akçe

Madde 519 - (1) Yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar genel kanunî yedek akçeye ayrılır.

(2) Kanunî sınırına ulaşıldıktan sonra da;

a) Payların çıkarılmasında, giderler indirildikten sonra, itibarî değeri aşan tutarların (primlerinin), payların yok edilmesine (itfasına) ve yardımlar için kullanılmayan kısmı;

b) Iskata konu olup, bu şekilde iptal edilen pay senetlerinin bedellerine mahsuben yapılan ödemelerin, bunların yerine çıkarılan senetlerin ihraç giderlerinin düşülmesinden sonra kalan kısmı;

c) Payscalelerine yüzde beş kâr oranında temettü ödenmesinden sonra, kârdan pay alacak kişilere dağıtılacak tutarın yüzde onu;

Genel kanunî yedek akçeye ayrılır.

(3) Genel kanunî yedek akçe sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmadığı takdirde, sadece zararların kapatılmasına, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli önlemler alınması için kullanılabilir.

(4) İkinci fıkranın (c) bendi ve üçüncü fıkra hükümleri, başlıca amacı, başka işletmelere katılmaktan ibaret olan holding şirketler hakkında uygulanmaz.

(5) Özel kanunlara tâbi olan anonim şirketlerin yedek akçelerine ilişkin hükümleri saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 2. fıkrasının (b) bendi hükmünün ifadesi bozuktur. Doğrusu şöyle olmalıdır:

"b) Payscaleliğinden çıkarılma nedeniyle iptal edilen pay senetlerinin bedellerine mahsuben yapılan ödemelerin, yeni çıkarılan senetlerin çıkarılma giderlerinin düşülmesinden sonra kalan kısmı;"

• 2. fıkra hükmü, cümlenin gelişine göre "ayrılır" diye değil "eklenir" diye bitmelidir.

2. Şirketin iktisap ettiği kendi pay senetleri için ayrılan yedek akçe ve yeniden değerlendirme fonları

Madde 520 - (1) Şirket, iktisap ettiği kendi payları için iktisap değerlerini karşılayan tutarda yedek akçe ayırır. Bu yedek akçeler, anılan paylar devredildikleri veya yok edildikleri takdirde iktisap değerlerini karşılayan tutarda çözülebilirler.

(2) Yeniden değerlendirme için pasife konulmuş fonlar, sermayeye dönüştürüldükleri ve yeniden değerlendirilen aktifler amorti edildikleri veya devredildikleri takdirde çözülebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin kenar başlığının ve 2. fıkrası hükmünün "Yeniden değerlendirme fonu" ile sıvrılı tutulmuş olması hatalıdır. Maddenin kenar başlığı "Şirketin iktisabettiği kendi payları için ayrılacak yedek akçe ve yedek akçe niteliğinde fonlar," olmalıdır.

- Ayrıca 2. fıkra hükmünün ifadesi bozuk olup diğer yedek akçe niteliğindeki fonları kapsamamaktadır. Hükmün doğru yazımı

"(2) Bilânçonun pasifinde yer alan yedek akçe niteliğindeki fonlar sermayeye dönüştürülmeleri veya fona kaynaklık eden aktiflerin amorti edilmeleri yahut devredilmeleri halinde çözülebilir"

şeklinde olmalıdır.

ANONİM
ŞİRKET

II - İsteğe bağlı yedek akçe

1. Genel olarak

Madde 521 - (1) Yedek akçeye yıllık kârın yirmide birinden fazla bir tutarın ayrılacağı ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin beşte birini aşabileceği hakkında esas sözleşmeye hüküm konabilir. Esas sözleşme ile başkaca akçe ayrılması öngörülebilir ve bunların özgülleme ile sarf edilme yol ve şartları belirlenebilir.

Değerlendirme ve Öneri

- Bu madde metninde yer alan "...yirmide birinden..." ve "...beşte birini" ibareleri, Tasarı'nın 519. maddesinde yer alan ibarelere paralel olarak "yüzde beşinden..." ve "...yüzde yirmisi-ni..." olarak düzeltilmelidir.

2. Çalışanlar ve işçiler lehine yardım akçesi

Madde 522 - (1) Esas sözleşmede şirketin yöneticileri, çalışanları ve işçileri için yardım kuruluşları kurulması veya bunların sürdürülebilmesi ya da bu amacı taşıyan kamu tüzel kişilerine verilmek üzere yedek akçe ayrılabilir.

(2) Yardım amacına özgülünen yedek akçeler veya diğer mallar şirketten ayrılarak bir vakıf veya kooperatif kurulur. Vakıf senedinde vakıf malvarlığının şirkete karşı bir alacaktan ibaret olacağı da öngörülebilir.

(3) Şirketin bu amaca özgülediği yedek akçeden başka yöneticilerden, çalışanlardan ve işçilerden ödenti alınmışsa, iş ilişkisinin sonunda, vakıf senedine göre yapılan ayırmadan yararlanamadıkları takdirde çalışan ve işçilere hiç değilse ödedikleri tutarlar ödeme tarihinden itibaren kanunî faiziyle birlikte geri verilir.

Değerlendirme ve Öneri

! - Maddenin kenar başlığında ve metninde yer verilen "Çalışanlar ve İşçiler" ibareleri hatalıdır.

İş Kanunu'na göre bütün çalışanlar "İşçi" olduğu gibi, zâten sözlük anlamında "Çalışanlar" sözcüğü de işçileri ve tüm yöneticileri kapsamaktadır. Bu nedenle maddenin kenar başlığında ve metninde "Çalışanlar" sözcüğü kullanılmalıdır.

Ayrıca, 1. fıkrada kullanılan "sürdürülebilmesi" sözcüğünün "devamlılığının sağlanması" ve 3. fıkrada kullanılan "şirketin özgülendiğinden" ifadesinde "şirketten alınandan" ve aynı fıkrada kullanılan "hiç olmazsa" ifadesinde kanun diline yakışır bir şekilde "en az" olarak düzeltilmesi gerekmektedir.

Buna göre madde hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(1) Anasözleşmede şirketin çalışanları için yardım kuruluşları oluşturulması veya bunların devamlılıklarının sağlanması yahut çalışanlara yardımı amaçlayan kamu tüzel kişilerine verilmek üzere yedek akçe ayrılabilir.

(2) Yardım amacına özgülenen yedek akçeler ve diğer mallar şirketten ayrılarak bir vakıf veya kooperatif kurulur. Vakıf senedinde vakıf malvarlığının şirkete karşı bir alacaktan ibaret olacağı da öngörülebilir.

(3) Şirketten alınandan başka çalışanlardan da aidat alınmışsa, iş ilişkisinin sonunda vakıf senedine göre yapılan özgülmeden yararlanmadıkları takdirde çalışanlara en az ödedikleri tutarlar, ödeme tarihinden itibaren kanuni faizi ile birlikte geri verilir."

III - Kâr payı ile yedek akçeler arasında ilgi

Madde 523 - (1) Kanunî ve esas sözleşmede öngörülen isteğe bağlı yedek akçeler ayrılmadıkça paysahiplerine dağıtılacak kâr payı belirlenemez.

(2) Genel kurul,

ANONİM
ŞİRKET

- a) Aktiflerin yeniden sağlanabilmesi için gerekliyse,
- b) Bütün pay sahiplerinin menfaatleri dikkate alındığında, şirketin sürekli gelişimi ve olabildiğince kararlı kâr payı dağıtımını yönünden haklı görülüyorsa,

Kanunda ve esas sözleşmede öngörülenlerden başka yedek akçe de ayrılmasına karar verebilir.

(3) Esas sözleşmede hüküm bulunmasa bile, genel kurul, şirketin işçileri için yardım sandıkları ve diğer yardım örgütleri kurulması veya bunların sürdürülebilmesi amacıyla veya diğer yardım amaçlarına hizmet etmek üzere, bilanço kârından yedek akçe ayırabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Esas konu yedek akçeler olmasına göre kenar başlığı "*Yedek Akçeler ve Kâr Payı*" olmalıdır.

• 1. fıkra hükmü, içeriğine ve amacına uygun olarak "*Kanunla ve esas sözleşmede öngörülen isteğe bağlı yedek akçeler ayrılmadıkça pay sahiplerine kâr payı dağıtılamaz*" şeklinde düzeltilmelidir.

• 2. fıkranın (b) bendindeki "*...haklı görülüyorsa;*" ibaresi "*...uygun görülüyorsa*" olarak düzeltilmelidir.

• 3. fıkradaki "*...şirketin işçileri için yardım sandıkları ve sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların sürdürülebilmesi amacıyla...*" ibaresi, 522. maddedeki düzeltmeye paralel olarak "*...şirketin çalışanları için yardım kuruluşları kurulması veya bunların devamlılıklarının sağlanması amacıyla...*" olarak düzeltilmelidir.

Buna göre, maddenin ilgili hükümleri aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"III. Yedek Akçeler ve Kâr Payı"

Madde 523.

(1) *Kanunla ve anasözleşmede öngörülen isteğe bağlı yedek akçeler ayrılmadıkça pay sahiplerine kâr payı dağıtılamaz.*

(2) a) .....

b) bütün pay sahiplerinin menfaatleri dikkate alındığında, şirketin sürekli gelişimi ve olabildiğince düzenli kâr payı dağıtımını bakımından uygun görülüyorsa;

.....

(3) *Anasözleşmede hüküm bulunmasa bile, genel kurul şirketin çalışanları için yardım kuruluşları kurulması veya bunların devamlılıklarının sağlanması amacıyla veya diğer yardım amaçlarına hizmet etmek üzere bilanço kârından yedek akçe ayırabilir."*

D) Çeşitli hükümler

I - İlân

Madde 524 - (1) Anonim şirketin ve topluluğun finansal tablolarını düzenlemekle yükümlü ana şirketin yönetim kurulu, finansal tablolarını, yönetim kurulunun yıllık raporlarını, kâr dağıtımına ilişkin genel kurul kararını, bilanço gününden itibaren altı ay içinde, denetçinin olumlu, sınırlı olumlu veya olumsuz görüşü ve genel kurulun buna ilişkin kararıyla birlikte, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve şirket merkezinin bulunduğu yerde yayımlanan, yeterli tiraja sahip bir gazetede ilân ettirir. Kanununun 1524. maddesi ile finansal tablolarının Sanayi ve Ticaret Bakanlığına verilmesine ilişkin hükümler saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Madde metrinde yer alan "...yeterli tiraja sahip bir gazetede ilân ettirir" ibaresi uygulama bakımından müphem ve yeter-

ANONİM
ŞİRKET

siz olduğu gibi; madde metninde şirketin web sitesinde ilânın öngörülmemiş bulunması da bir eksikliklerdir.

Buna göre madde hükmü şöyle olmalıdır:

"Anonim şirketin ve topluluğun finansal tablolarını düzenlemekle yükümlü olan ana şirketin yönetim kurulu, finansal tablolarını, yıllık raporları, kâr dağıtımına ilişkin genel kurul kararını, bilânço gününden itibaren altı ay içinde onay, sınırlı onay veya onaydan kaçınma notu ve genel kurulun buna ilişkin kararı ile birlikte Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde, şirket merkezinin bulunduğu yerde yayınlanan en yüksek tiraja sahip beş gazeteden birinde ve ayrıca şirketin web sitesinde ilân ettirir. Finansal tabloların Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na verilmesine ilişkin hükümler saklıdır."

IV - Sır saklama yükümü

Madde 527 - (1) 404. madde hükmü saklı kalmak üzere, görevi dolayısıyla incelemesine sunulan defter ve belgeleri inceleyenlerin, elde ettikleri veya verilen bilgilerden öğrendikleri iş ve işletme sırlarını açıklamaları yasaktır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede sır saklama yükümlülüğünün istisnasız düzenlenmesi, örneğin yargı mercileri önünde sır saklama yükümlülüğünün olamayacağına gözdürüldüğüne hatalıdır.

• Ayrıca, 404. maddeye yapılan genel yollama nedeniyle "elde edilen, öğrenilen" bilgilerin kullanılmasında şirketin izni dışında mümkün olmayacaktır. O zaman bilgi edinmenin pratik bir yararı kalmamaktadır.

Bu nedenlerle madde şöyle olmalıdır:

"Yetkileri veya görevleri dolayısıyla incelemelerine sunulan defter ve belgeleri inceleyen kimselerin elde ettikleri veya öğrendikleri iş ve işletme sırlarını şirket organları ile denetçileri ve yargı mercileri dışında açıklamaları yasaktır."

ONUNCU BÖLÜM

Sona Erme ve Tasfiye

ANONİM
ŞİRKET

A) Sona erme

I - Sona erme sebepleri

1. Genel olarak

Madde 529 - (1) Anonim şirket,

a) Sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hale gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle;

b) İşletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesiyle;

c) Esas sözleşmede öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesiyle;

d) 421. maddenin dördüncü fıkrasına uygun olarak alınan genel kurul kararıyla;

e) İflâsına karar verilmesiyle;

f) Kanunlarda öngörülen diğer hâllerde

Sona erer.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin (a) bendinde yer alan “*sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hale gelme*” hâli ancak adi ortaklık ve kişi ortaklıkları için söz konusu olabilir. Yargıtay HGK'nın anonim ortaklıklarla ilgili olarak, karar düzeltme istemi üzerine verdiği 25.2.1987 tarihli ve 86-11, 211/120 sayılı kararı, hukuki değeri çok tartışmalı ve özel koşullar altında verilmiş bir karardır. Bunun kanun hükmü haline getirilmesi çok yanlış ve anonim ortaklığın temel ni-

ANONİM
ŞİRKET

teliklerine aykırı bir davranış olacaktır. Bu nedenle (a) bendi hükmü şöyle olmalıdır:

"a) Anasözleşmede belirtilen sürenin sona ermesiyle"

2. Özel haller

a) Organların eksikliği

Madde 530 - (1) Şirketin kanunen gerekli olan organlarından herhangi biri uzun süreden beri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Sanaî ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, şirkete durumunu kanuna uygun hale getirmesi için uygun bir süre verir. Durum süresinde düzeltilmezse, mahkeme yönetim kurulunu da dinleyerek, mahkeme şirketin feshine karar verebilir.

(2) Dava açıldığında mahkeme, taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının son cümlesinin türkçesi bozuk olduğu gibi, verilen süreye uyulmamış olması halinde hâkime fesih kararı verme konusunda takdir hakkı tanınması da yanlıştır.

• Ayrıca, hükmün son cümlesinden, hâkimin yönetim kurulunu ne için dinleyeceği anlaşılmamaktadır.

Buna göre, birinci fıkranın son cümlesi şöyle olmalıdır:

"...Durum verilen sürede düzeltilmezse, mahkeme yönetim kurulunu da dinleyerek son bir süre uzatımına gitmezse şirketin feshine karar verir."

b) Haklı sebeplerle fesih

Madde 531 - (1) Haklı sebeplerin varlığında, esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahipleri, mahkemeden

şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının gerçek değerlerinin ödenmesine ve davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddede "fesih hakkı" bir "azınlık hakkı" olarak düzenlenmiş olmasına göre, halka açık anonim ortaklıklardaki daha düşük azınlık oranının da ayrıca göz önünde tutulması gerekir.

- İkinci olarak, "hakkı nedenlerle fesih" kuralı olarak âdi ortaklıklar ile kişi ortaklıklarında söz konusu olan bir dava hakkıdır. Anonim ortaklıkların temel nitelikleriyle fazlaca bağdaşmayan bu dava hakkının istisnai bir hak olarak sınırlı tutulması ve sınırlarının iyi belirlenmesi gerekir. Aksi halde, bu davanın anonim ortaklıklarda çok yönlü bir tehdit aracı olarak kullanılmasının yolu açılmış olur. Bu dava özellikle pay senetleri borsada işlem gören anonim ortaklıkları olumsuz etkileyecektir.

- Üçüncü olarak, yukarıda belirtilen nedenlerle dava hakkını haiz olan azınlık oranının anasözleşme ile düşürülebilmesine kapının açık bırakılması da sakıncalı olacaktır.

- Dördüncü olarak, Tasarı'da dava hakkı için bir zaman aşımı süresinin belirtilmemiş bulunması da önemli bir eksikliktir.

- Nihayet, fesih davasının önemi ve etkisi göz önünde tutularak, maddede, dava hakkının kötüye kullanılmasının önlenmesi bakımından, davacıların ortaklığa verdikleri zararlardan sorumlu tutulacaklarına ve muhtemel zararlar için mahkemece davacılarından uygun teminat isteneceğine ilişkin bir hükme de yer verilmesi yararlı olacaktır.

Buna göre 531. madde hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

ANONİM
ŞİRKET

“Esas sermayenin halka açık anonim ortaklıklarda en az yüzde beşini, diğerlerinde en az yüzde onunu oluşturan pay sahipleri, çoğunluk pay sahiplerinin kararlarıyla veya seçilmesini sağladıkları yönetim kurulu marifetiyle azınlığı veya ortaklığı zarara uğratmaları halinde, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeden ortaklığın feshine ve tasfiyesine karar verilmesini isteyebilirler. Dava hakkı, feshe neden olan son işlem veya eylemden itibaren bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Hâkim, davalı ortaklığın kabulü halinde, fesih ve tasfiye yerine davacılara paylarının gerçek değerinin ödenmesine ve ortaklıktan çıkarılmalarına da karar verebilir. Bu takdirde 379. maddede öngörülen kısıtlamalar uygulanmaz. Fesih davası açılması ve talep halinde mahkeme şirketin uğraması muhtemel zararlar için uygun teminata hükmeder.”

II - Hükümleri

1. Tescil ve ilân

Madde 532 - (1) Sona erme, iflâstan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse, yönetim kurulunca ticaret siciline tescil ve ilân ettirilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bir kere feshin hükümlerinin, “1. Tescil ve İlân”, “2. Sonuçlar” diye iki ayrı maddede (532 ve 533. maddede) düzenlenmesi gereksizdir.

• İkinci olarak, iflâsa da mahkeme karar verdiği göre “...iflâsdan ve mahkeme kararından başka bir sebepten...” ifadesi hatalıdır.

• Üçüncü olarak, şirketin web sitesinde ilânın öngörülmemiş olması da bir eksikliktir. Buna göre, maddenin gerekçesindeki açıklamalara da uygun olarak madde metni aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“Sona erme, iflâs kararı gibi bir mahkeme kararından kaynaklanıyorsa mahkeme tarafından, diğer sona erme hallerinde yönetim

kurulunca ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile anasözleşmede belirtilen bir gazetede ve şirketin web sitesinde ilân edilir."

ANONİM
ŞİRKET

B) Tasfiye

I - Tasfiye memurları

1. Atama

Madde 536 - (1) Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru atanmadığı takdirde, tasfiye, yönetim kurulu tarafından yapılır. Tasfiye memurları paysahiplerinden veya üçüncü kişilerden olabilir. Tasfiye ile görevlendirilenler esas sözleşmede veya atama kararında aksi öngörülmemişse olağan ücrete hak kazanırlar.

(2) Yönetim kurulu, tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilân ettirir. Tasfiye işlerinin yönetim kurulunca yapılması halinde de bu hüküm uygulanır.

(3) Şirketin feshine mahkemenin karar verdiği hallerde tasfiye memuru mahkemece atanır.

(4) Tasfiye memurlarından en az birinin Türk vatandaşı olması, yerleşim yerinin Türkiye'de bulunması ve şirketi temsil yetkisini haiz olması şarttır.

Değerlendirme ve Öneri

- Birinci fıkranın ikinci cümlesi

"...Anasözleşme veya genel kurul kararıyla belirlenen tasfiye memurları paysahiplerinden veya üçüncü kişilerden olabilir..." şeklinde düzeltilmelidir.

- Dördüncü fıkra hükmü amacı itibarıyla eksiktir. Doğrusu şöyle olmalıdır:

"Tasfiye memurlarının münferiden temsile yetkili olmaları halinde en az birinin, birlikte temsil söz konuzu ise şirketi birlikte temsile

ANONİM
ŞİRKET

yetkili bulunanlar kadarcının Türk vatandaşı olmaları ve yerleşim yerlerinin Türkiye'de bulunması şarttır."

4. Yetkilerin sınırlandırılması ve genişletilmesi

Madde 539 - (1) Tasfiye memurlarına Kanunla tanınmış yetkiler devredilemez; ancak, belirli uygulama işlemlerinin yapılabilmesi için tasfiye memurlarından biri diğerine veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisi verebilir.

(2) Tasfiye memurlarının üçüncü kişilerle tasfiye amacı dışında yaptığı işlemler şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin işlemin tasfiye amacının dışında olduğunu bildiği veya halin gereğinden bilmemesinin mümkün olamayacağı ispat edilsin. Tasfiyenin sadece tescil ve ilân edilmesi, bu hususun ispatı için yeterli delil değildir.

(3) Tasfiye memurları birden fazla ise, aksi genel kurul kararında veya esas sözleşmede öngörülmemişse, şirketin bağlanabilmesi için imzaya yetkili iki tasfiye memurunun şirket unvanı altında imza atması gereklidir. Tasfiye halindeki şirketi tasfiye ile ilgili konularda mahkemelerde ve dış ilişkide tasfiye memurları temsil eder.

(4) Tasfiye memurunun görevini yerine getirdiği sırada işlediği haksız fiilden şirket de sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

* Ticaret ortaklıklarında ve bu arada anonim ortaklıklarda işletme konularıyla sınırlı ehliyet (ultra vires) ve tasfiye amacıyla sınırlı ehliyet ilkeleri terkedildikten sonra, 2. fıkrada yer alan "...meğerki, üçüncü kişinin işlemin tasfiye amacının dışında olduğunu bildiği veya halin gereğinden bilmesinin mümkün olmayacağı isbat edilsin." hükmüne yer olmamalıdır. Gerçekten, işletme konusu ile sınırlı ehliyet ve sorumluluk ilkesinin terkedilmesi karşısında şirketin konusu ile sınırlı temsil yetkisinden söz edilmesi çelişkili bir tutum olacaktır. Buna göre, 2. fıkranın "...meğerki..." diye başlayan ibaresi Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

• Tasfiye memurlarının sorumlulukları ileride 553. madde düzenlenmiştir. Bu nedenle, 4. fıkra hükmünün bu maddeye nakledilmesi ve ayrıca, şirketle birlikte sorumluluğun müteselsil sorumluluk olduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

II - Tasfiye işleri

1. İlk envanter ve bilânço

Madde 540 - (1) Tasfiye memurları görevlerine başlar başlamaz, şirketin tasfiyenin başlangıcındaki durumunu incelerler; gerekirse şirket mallarına değer biçmek için uzmanlara başvurarak, şirketin malvarlıksal ve finansal durumunu gösteren bir envanter ile bilânço düzenler ve genel kurulun onayına sunarlar.

(2) Envanter ve bilânçonun onaylanmasından sonra, tasfiye memurları şirketin envanterde yazılı bütün malları ile belgelerine ve defterlerine el koyarlar.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrası hükmü hatalıdır. İlk envanter ve bilânçoğu çıkararak tasfiye memurlarının, *"envanter ve bilânçonun onaylanmasından sonra"* şirketin defter ve belgelerine el koymaları doğru olamaz.

Eğer 2. fıkra hükmü Tasarı'dan çıkarılmayacaksa aşağıdaki şekilde kaleme alınmalıdır.

"Tasfiye memurları, seçilmelerinin veya atanmalarının ticaret siciline tescili ile şirketin malvarlığına, defter ve belgelerine el koymuş olurlar"

2. Alacaklıların çağrılması ve korunması

Madde 541 - (1) Alacaklı oldukları şirket defterlerinden veya diğer belgelerden anlaşılan ve yerleşim yerleri bilinen kişiler taahhütlü mektupla, diğer alacaklılar Türk Ticaret Sicili Gaze-

ANONİM
ŞİRKET

tesis'inde ve şirketin web sitesinde ve aynı zamanda esas sözleşmede öngörülen şekilde, birer hafta arayla üç defa ilân suretiyle şirketin sona ermiş bulunduğu konusunda bilgilendirilirler ve alacaklarını tasfiye memurlarına bildirmeye çağrılırlar.

(2) Alacaklı oldukları bilinenler, bildirimde bulunmazlarsa alacaklarının tutarı Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenecek bir bankaya depo edilir.

(3) Şirketin henüz muaccel olmayan veya ihtilâflı bulunan borçlarını karşılayacak para notere depo edilir; meğerki, bu gibi borçlar yeterli güvence ile karşılanmış veya şirket mevcudunun pay sahipleri arasında paylaşımı bu borçların ödenmesi şartına bağlanmış olsun.

(4) Yukarıdaki fıkralarda yazılı hükümlere aykırı hareket eden tasfiye memurları haksız olarak ödedikleri paralardan dolayı 553. madde uyarınca sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 3. fıkrasındaki “*şirketin henüz muaccel olmayan borçlarının*” nasıl ödeneceği 542. maddenin (h) bendinde belirtilmiştir. Buna göre iki hüküm arasında bağlantı kurulması yararlı olacaktır.

• Ayrıca, “*yeterli güvenceye bağlanmış*” şirket borçlarının “*notere depo edilmesinden kaçınılmasının*” da anlamı yoktur. Söz konusu “*yeterli güvencenin*” şirkete bir an önce geri dönmesinin ve paraya çevirilmesinin her bakımdan yararlı olması da mümkündür.

• 3. fıkranın “*meğerki*” diye başlayan hükmü gereksizdir.

Buna göre fıkra şöyle olmalıdır:

“*Şirketin henüz muaccel olmayan veya ihtilâflı bulunan borçlarını karşılayacak para notere depo edilir. 542. maddenin (h) bendi hükmü saklıdır.*”

- Ayrıca, 553. maddeye yollama yapan 4. fıkra hükmü gereksizdir, Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

III - Şirket unvanının sicilden silinmesi

Madde 545 - (1) Tasfiyenin sona ermesi üzerine şirkete ait ticaret unvanının sicilden silinmesi tasfiye memurları tarafından sicil müdürlüğünden istenir. İstem üzerine silinme tescil ve ilân edilir.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddenin son cümlesi hükmü yetersizdir. Doğrusu şöyle olmalıdır:

"...Ünvanın sicilden silinmesi ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile şirketin web sitesinde ilân edilir."

D) Tasfiyeden dönülmesi

Madde 548 - (1) Şirket sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise, pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurul şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Devam kararının en az sermayenin yüzde altmışının oyu ile alınması gerekir. Esas sözleşme ile bu nisap ağırlaştırılabilir ve başkaca önlemler öngörülebilir.

(2) Şirket, iflâsın açılmasıyla sona ermiş olmasına rağmen iflâs kaldırılmışsa veya iflâs, konkordatonun uygulanmasıyla sona ermişse şirket devam eder.

(3) Tasfiye memuru iflâsın kaldırıldığına ilişkin kararı ticaret siciline tescil ettirir. Tescil istemine, pay bedellerinin ve tasfiye paylarının pay sahipleri arasında dağıtılmasına başlanmadığının belgesi de eklenir.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasına göre tasfiyeden dönülme kararı alınması halinde sicile tescilin düzenlenmemiş olması eksik bir düzenlemedir.

Bu nedenle 1. fıkraya şu hükmün eklenmesi gerekmektedir.

“Tasfiye memuru tasfiyeden döndüğüne ilişkin genel kurul kararını ticaret siciline tescil ettirir. Tescil talebine ilişkin dilekçeye tasfiye paylarının pahasahiplerine dağıtılmasına başlanmadığı açıklamasını içeren genel kurul kararı da eklenir.”

• Maddenin 3. fıkrası hükmü hatalıdır. İflâs halinde tasfiye işlemleri tasfiye memurları tarafından değil, iflâs idaresi tarafından yapılır. Bu nedenle iflâsın kaldırıldığına ilişkin mahkeme kararının tasfiye memuru tarafından sicile tescili söz konusudur değildir. İflâsın kalkmasıyla şirket yeniden tasarruf ehliyetini elde edeceğinden iflâsın kaldırılmış olduğu ticaret siciline iflâs müdürlüğüne bildirilir. Bu hale ve 2. fıkra hükmüne göre 3. fıkra hükmünün Tasarı'dan çıkarılması gerekmektedir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Sorumluluk

GENEL DEĞERLENDİRME

* Tasarı'nın 549-551. maddelerinde tüm sorumluların “kusursuz sorumluluk” esasına göre sorumluluklarının öngörülmemesi ve bunun maddeler metnine açıkça yazılmaması hatalıdır. Bir yandan, kuruluşun her türlü olumsuzluklardan uzak gerçekleştirebilmesi için onu pahalı hale getirecek önlemler alınırken, genel olarak kusursuz sorumluluk esasının gözardı edilmesi çelişkili bir tutumdur.

* Ayrıca, yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu'nun 341. maddesi hükmüyle azınlık pahasahiplerine tanınmış olan, sorumlu

yönetici ve denetçilerin onları seçen egemen pay sahipleri tarafından ibra edilmelerini önleme imkânının, Tasarı'nın 559. maddesinde, sadece "kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumlulukla sınırlı" hâle getirilmesi, azınlık ve çoğunluk pay sahipleri arasında mevcut olan hukuki dengenin egemen pay sahipleri lehine bozulması bakımından çok sakıncalı olmuştur. Böylece, münferit ve azınlık pay sahiplerinin, özellikle dolaylı zararlar nedeniyle tazminat davası açabilme hakları da önemli ölçüde kâğıt üstünde kalacaktır.

Öte yandan, yöneticiler, denetçiler ve tasfiye memurları aleyhine şirket tüzel kişiliği adına açılacak tazminat davalarının genel kurulun aynı yönde vereceği karara bağlı olması gereğinin Tasarı'da ihmal edilmiş bulunması da önemli bir eksikliktir.

IV - Halktan para toplamak

Madde 552 - (1) Bir anonim şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacı veya vaadiyle halktan para toplanabilmesi için Sermaye Piyasası Kurulundan izin alınır. Aksi halde, Sermaye Piyasası Kurulu para toplanması girişiminin ve başlanmışsa para toplanmasının tedbiren hemen durdurulmasını, toplanan paraların koruma altına alınmasını, gerekli diğer önlemlerin uygulanmasını, gerektiğinde kayyım atanmasını Ankara Ticaret Mahkemesinden isteyebilir. Sermaye Piyasası Kurulunun istemi için güvence istenemez. Bu hükme aykırı olarak para toplayanlar ve fiilden haberli olan kurumlar ile ilgili şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve girişimcileri toplanan paranın derhal Sermaye Piyasası Kuruluna yatırılmasından müteselsilen sorumludurlar. Alınan tedbir veya hacizden itibaren altı ay içinde aynı mahkemede dava açılır.

(2) İznin varlığı halinde, toplanan tutarlar, izin tarihinden itibaren altı ay içinde öngörülen amaca uygun olarak kullanılmadığı veya ciddi bir şekilde kullanılmaya başlanılmadığı takdirde birinci fıkra hükmü uygulanır. Mahkeme süreyi uzatabilir.

ANONİM
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• Bu hüküm SPK'nın 22/b ve 46/a maddesi hükümleri ile uyumlu değildir. SPK'nın 22/b maddesi hükmüne göre, Sermaye Piyasası Kurulu "...kamu yararının gerektirdiği hallerde sermaye piyasası araçlarının halka arz ve satışını geçici olarak durdurmaya..."; ve 46/a maddesi hükmüne göre de "Kurula kayıt yükümlülüğü yerine getirilmeksizin yapılmış ihraç, halka arz ve satış işlemleriyle izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin durdurulması için gerekli her türlü tedbiri almaya..." doğrudan yetkili olduğu halde, Tasarı'nın 552. maddesinde, Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin alınmaksızın (şirket kurmak veya sermaye artırımı yoluyla) halktan para toplanması halinde, bunu önlemek için Kurul'un Ankara Ticaret Mahkemesi'nden ihtiyati tedbir kararı alması öngörülmüştür.

Bu konuda doğru ve amaca uygun olan düzenleme Sermaye Piyasası Kurulu'nun özerk bir idare olarak kamu erkini kullanma yetkisi kapsamında izinsiz para toplanması, toplanan paraları güvence altına alma ve gerekli diğer önlemler konusunda doğrudan yetkili kılınmasıdır. Bu yetki SPK'nın 22/b ve 46/a maddeleri hükümleriyle Sermaye Piyasası Kurulu'na verilmiş olmasına göre, 552. madde hükmünün Tasarı'dan çıkarılması gerekmektedir.

V - Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu

Madde 553 - (1) Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini, kusurlarıyla ihlâl ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı, verdikleri zarardan sorumludurlar.

(2) Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen gösterdiklerini ispat ettikleri takdirde, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmaz.

(3) Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.

Değerlendirme ve Öneri

* Aşağıda 556. madde altında belirtilen gerekçeler gereği olarak, maddenin 1. fıkrasındaki "...şirket alacaklılarına...." ibaresinin metinden çıkarılması gerekmektedir.

* Hükmün bütününe yönelik olan yukarıki itirazım bir yana, maddenin gerekçesinde yer alan "Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi'nin tek yetkili mahkeme olmadığı" açıklaması da 1. fıkrada yer alan kesin "Ankara Ticaret Mahkemesi" ibaresiyle bağdaşmamaktadır. Eğer Gerekçe'de belirtildiği gibi Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi tek yetkili mahkeme değilse, hükümden ya "Ankara" sözcüğünün çıkarılması veya hükmün "Ankara veya diğer bir yer asliye ticaret mahkemesinden" şeklinde tamamlanması gerekmektedir.

B) Şirketin zararı

I - Genel olarak

Madde 555 - (1) Şirketin uğradığı zararın tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın şirkete ödenmesini isteyebilirler.

(2) Pay sahibinin açtığı davayı, hukukî ve maddî sebepler haklı gösterdiği takdirde, mahkeme dava giderleriyle avukatlık ücretini, bunun davalıya yükletilemediği hallerde, davacı pay sahibisiyle şirket arasında, hakkaniyete göre paylaşır.

Değerlendirme ve Öneri

* 1. fıkranın 2. cümlesinin ifadesinin "...Paysahipleri bu tazminatın sadece şirkete ödenmesini isteyebilirler" şeklinde düzeltilmesi gerekir.

ANONİM
ŞİRKET

* Ayrıca, 2. fıkranın avukatlık ücreti ile diğer dava giderlerine ilişkin hükmü hatalıdır. Genel usul hükümlerine göre, pay sahipleri tarafından şirkete ödenmek üzere açılan tazminat davası mahkemece tamamen haklı bulunursa avukatlık ücretiyle diğer dava giderleri davalıya; tamamen reddedilirse davacı pay sahiplerine yüklenecektir. Davanın kısmen kabulü, kısmen reddi halinde de avukatlık ücreti ve diğer dava giderleri kabul veya red ölçüsünde davacı ve davalıya yüklenecektir. Görüşümce, hükmedilecek tazminat şirkete ödenmek üzere pay sahiplerince açılan davanın tamamıyla red edilmesi halinde, şirket, avukatlık ücretiyle diğer dava giderlerinden sorumlu tutulmamalıdır. Buna karşılık, tazminat talebinin kısmen kabulü veya kısmen reddi halinde şirket, hükmedilen tazminat (+faiz) tutarından fazla olmamak koşuluyla, söz konuzu giderlerden sorumlu tutulmalıdır. Tazminat talebinin mahkemece tamamıyla kabulü halinde, tazminatı alacak olan şirketin avukatlık ücretiyle diğer dava giderlerinden sorumlu olması doğaldır.

Bu açıklamaya göre 2. fıkra hükmü şöyle olmalıdır:

“(2) Pay sahiplerinin şirkete ödenmek üzere açtıkları davanın tamamıyla reddi halinde, şirket, avukatlık ücreti ile diğer dava giderlerinden sorumlu tutulamaz. Tazminat talebinin mahkemece kısmen kabulü halinde, şirket, hükmedilen tazminat ve faizi miktarından fazla olmamak koşuluyla, söz konuzu giderlerden davacı pay sahipleri ile birlikte müteselsilen sorumlu olur. Tazminat talebinin mahkemece tamamıyla kabulü halinde, davacı pay sahipleri avukatlık ücreti ile diğer dava giderleri için şirkete rücu edebilirler.”

II - İflâs halinde

Madde 556 - (1) Zarara uğrayan şirketin iflâsı halinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkını şirket alacaklıları da haizdir. Ancak, pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının istemleri önce iflâs idaresince ileri sürülür.

(2) İflâs idaresi birinci fıkrada öngörülen davayı açmadığı takdirde her pay sahibi veya şirket alacaklısı mezkûr davayı

ikame edebilir. Elde edilen hasıla, İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre, önce dava açan alacaklıların alacaklarının ödenmesine tahsis olunur; bakiye, sermaye payları oranında davacı pay sahiplerine ödenir; artan iflâs masasına verilir.

(3) Şirketin istemlerinin devrine ilişkin İcra İflâs Kanunu'nun 245. maddesi hükmü saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

* Şirketin iflâsı halinde tüm mal ve hakları ile birlikte tazminat talebi hakkı da iflâs masasına geçecek olmasına; Tasarı'da, şirket alacaklılarına, şirketin uğradığı zararlar nedeniyle, iflâs durumu dışında, kural olarak bir dava hakkı tanınmamış bulunmasına; ve nihayet, İcra ve İflâs Kanunu'nun 245. maddesinde müflis şirketin alacaklılarının dava hakları yeterince düzenlenmiş olmasına göre, Tasarı'nın 556. maddesi kafa karıştırmaktan ve yanlış yorumlara neden olmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Bu nedenle, Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

IV. İbra

1. İbranın etkisi

Madde 558 - (1) İbra kararı genel kurul kararıyla kaldırılmaz. 445. madde saklıdır.

(2) Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddî olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.

Değerlendirme ve Öneri

• Bir kere, "ibra" doğrudan sorumluluk ile ilgili olmasına ve aynı konunun iki ayrı yerde parça parça düzenlenmesinin

ANONİM
ŞİRKET

sistematiik bakımdan doğru olmamasına göre, 424. madde hükmünün 558. maddede yer alması gerekmektedir.

• İkinci olarak, Tasarı'nın 424 ve 558. maddelerde sadece örtülü ibraya yer verilip, açık ibranın düzenlenmemesi önemli bir eksikliktir. Gerçekten, ibra bilânço, kâr ve zarar hesabının onaylanması suretiyle örtülü olarak verilebileceği gibi; bununla ilgili olmaksızın bağımsız ve açık bir ibra kararıyla da verilebilir. İşte asıl hukuken geri alınamayacak olan ibra bu ibradır. Maddede "ibra kararlarının geri alınamayacağı" belirtilmişse de, asıl ilgili olduğu doğrudan ibra düzenlenmemiştir.

• Üçüncü olarak, maddenin 1. fıkrasının "445. madde hükmünü saklı tutan" cümlesi gereksizdir. Çünkü, birinci cümle "ibranın genel kurul kararı ile kaldırılmamasından" söz etmekte olup, iptal davası yoluyla "kaldırılmasına" herhangi bir engel oluşturmamaktadır.

• Dördüncü olarak, 558. maddenin Tasarı'da yer alan 2. fıkrası dava açma hakkını gereksiz yere kısıtlaması bakımından; dava hakkını altı aya çıkaran hüküm ise, şirketin bağımsız denetçiler tarafından denetleniyor olması ve icabında bunların sorumlulukları yoluna da gidebileceği nedeniyle gereksizdir. Üç aylık iptal davası süresi yeterli sayılmalıdır.

Bu açıklamalar ışığında 558. madde hükmü şöyle olmalıdır:

"İBRA

Madde 558. (1) Genel kurul, sorumluları ibra edebilir. İbra kararı, aksi öngörülmüş olmadıkça tüm sorumluları ve bunların tüm işlem ve eylemlerini kapsar.

Bilânçonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı da, aksi öngörülmüş olmadıkça tüm sorumluların ibra edildikleri anlamına gelir. Bununla beraber, bilânçoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemiş veya bilânço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel oluşturacak nitelikte ise, bilânçonun onanması ile sorumlular ibra edilmiş olmazlar.

(2) İbra kararı genel kurul kararıyla kaldırılamaz."

2. Kuruluş ve sermaye artırımında ibra

Madde 559 - (1) Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde beşte birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.

Değerlendirme ve Öneri

* Yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu'nun 341. maddesiyle azınlık pay sahiplerine tanınmış olan, sorumlu yönetici ve denetçilerin onları seçen ve yönlendiren egemen pay sahipleri tarafından ibra edilmelerini önleme imkânının, Tasarı'nın 559. maddesinde, sadece "*kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumlulukla sınırlı*" hâle getirilmesi, azınlık ve egemen pay sahipleri arasında mevcut olan hukuki dengenin egemen pay sahipleri lehine bozulması bakımından çok sakıncalı olmuştur. Böylece, münferit ve azınlık pasahiplerinin, dolaylı zararlar nedeniyle tazminat davası açabilme hakları da önemli ölçüde kâğıt üstünde kalacaktır.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Cezaî Hükümler

A) Suçlar ve cezalar

Madde 562 - (1) Bu Kanunun;

a) 1. 64. maddenin birinci fıkrasındaki defter tutma yükümünü yerine getirmeyenler,

ANONİM
ŞİRKET

2. 64. maddenin ikinci fıkrası uyarınca belgelerin kopyasını sağlamayanlar,

3. 64. maddenin üçüncü fıkrası uyarınca gerekli onayları yaptırmayanlar,

4. 65. maddesine uygun olarak defterlerini tutmayanlar,

5. 66. maddesine aykırı hileli envanter çıkarımlar,

6. 86. maddesine göre belgeleri ibraz etmeyenler

İkiyüz güne kadar adli para cezasıyla;

b) 88. maddeye aykırı hareket edenler yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla,

c) 199. maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenler bir yıla kadar hapis ve üçyüz güne kadar adli para cezasıyla,

d) 1. 349. maddeye aykırı beyanda bulunan kurucular,

2. 351. maddeye aykırı rapor veren kurum denetçisi,

3. 358. maddeye aykırı olarak şirkete borçlananlar,

4. 395. maddelere aykırı olarak şirkete borçlananlar,

Üçyüz günden beşyüz güne kadar adli para cezasıyla,

e) 524. maddedeki ilânı yaptırmayanlar ikiyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla,

f) 549. maddeye aykırı hareket edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla,

g) 550. maddeye aykırı hareket edenler üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla,

h) 551. maddeye aykırı hareket edenler üç aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla,

ı) 552. maddeye aykırı hareket edenler bir aydan altı aya kadar hapis cezasıyla,

i) 1524. maddede öngörülen web sitesini bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde oluşturmayan veya web sitesi mevcut ise aynı süre içinde gerekli tahsisi yapmayan anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, limited şirket müdürleri ve sermayesi paylara bölünmüş anonim şirkette komandite ortaklar altı aya kadar hapis ve yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla ve aynı madde uyarınca web sitesine konulması gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde koymayan bu bentte sayılan failler üç aya kadar hapis ve yüz güne kadar adli para cezasıyla,

Cezalandırılırlar.

(2) Yukarıdaki fıkra kapsamında fiiller daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, birinci fıkra hükümlerine göre cezalandırılır. Birinci fıkradaki bent ve alt bentler kapsamına giren fiiller dolayısıyla ayrı ayrı cezaya hükmolunur.

Değerlendirme ve Öneri

* Bu maddenin (d) fıkrasının 2 nolu bendi hükmü, yukarıda 351. madde altında açıklanan nedenlerle Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

ALTINCI KISIM

Limited Şirket

BİRİNCİ BÖLÜM

Tanım ve Kuruluş

GENEL DEĞERLENDİRME

Limited şirket anasözleşmesine, 113 yıllık Alman Anonim Ortaklıklar Kanunu ile TTK'da olduğu gibi, "şirket sözleşmesi" denilmesi doğru olmamıştır. Özellikle sermaye ortaklıkları için "statü" karşılığı olarak "anasözleşme" denilmesi hukuken gereklidir.

A) Tanım

Madde 573 - (1) Limited şirket, bir veya daha çok gerçek ve tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu esas sermaye paylarından oluşur.

(2) Ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

(3) Limited şirket, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Limited ortaklığın temel özelliklerini içermesi gereken "Tanım" eksik ve dağınıktır.

Tanım aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Limited şirket, bir veya daha fazla gerçek ve/veya tüzel kişiler tarafından her türlü iktisadi amaç ve konular için kurulabilen, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olup kıymetli evrak niteliğinde olmayan senetlere bağlanabilen, ortaklarının sorumlulukları taahhüt ettikleri esas sermaye payları ve anasözleşmede öngörülebilecek ek ödeme ve yan edim yükümlülükleriyle sınırlı bir sermaye şirkettir."

B) Ortakların sayısı

Madde 574 - (1) Ortakların sayısı elliyi aşamaz.

(2) Ortak sayısı bire inerse, bu durum yedi gün içinde tescil ve ilân ettirilir; aksi halde doğacak zararlardan müdürler sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede ortak sayısının elliyi aşmasının yaptırımının (Gerekçe'de belirtildiği üzere) içtihadı bırakılması; ve ayrıca ortak sayısının bire inmesinin yedi gün içinde ticaret siciline tescil ettirilmemiş olması halinde "müdürlerin sorumlu olacaklarının" belirtilmesiyle yetinilmesi doğru olmamıştır. Bu durumda yumuşatılmış infisah ve ceza yaptırımı daha etkin olacaktır.

Buna göre madde hükmü şöyle olmalıdır:

"(1) Ortak sayısı elliyi aşamaz; bu sayı en geç bir ay içinde kanunî hadde indirilmediği veya tür değiştirme, bölünme veya birleşme işlemlerine başlanmadığı takdirde şirket infisah eder.

(2) Ortak sayısı bire inerse, bu durum yedi gün içinde sicile tescil ve ilân ettirilir; aksi halde müdürler doğacak zararlardan sorumlu olacakları gibi, haklarında 100 günden 200 güne kadar adli para cezası uygulanır."

LİMİTED
ŞİRKET

II - İçerik

1. Zorunlu kayıtlar

Madde 576 - (1) Şirket sözleşmesinde aşağıdaki kayıtların açıkça yer alması gereklidir;

a) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunduğu yer.

b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde, şirketin işletme konusu.

c) Esas sermayenin itibari tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibari değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları.

d) Müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları.

e) Şirket tarafından yapılacak ilânların şekli.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin ilk Tasarı'daki metninde, anasözleşmede bulunması zorunlu olan şirketin süresinin, temsile yetkili olanların ve şirketi ne suretle temsil edecekleri hususunun noksan sayılmış olduğunu; ayrıca, (c) bendinde yer alan ve zorunlu hususlar arasında bulunması gerekmeyen "*imtiyazlı paylar ve pay grupları*" bu maddede değil 577. maddede yer almasının daha doğru olacağını belirtmiştim ve buna göre maddenin metninin;

"Şirket anasözleşmesinde aşağıdaki kayıtların açıkça yer alması zorunludur:

a) Şirketin ticaret ünvanı ve merkezinin bulunduğu yer;

b) Ana hatları belirtilmek suretiyle şirketin işletme konusu;

c) Esas sermayenin itibari değeri, esas sermaye paylarının sayısı, itibari değerleri;

- d) *Müdürlerin adları, soyadları ve vatandaşlıkları;*
- e) *Şirketi temsile yetkili olanlar ve ne suretle temsil edecekleri;*
- f) *Şirketin süresi veya süresiz olduğu;*
- g) *Şirket tarafından yapılacak ilânların şekli."*

biçiminde olması gerektiğine işaret etmiştim. Bu önerilerimden sadece (d) bendi ile ilgili olanı benimsenmiştir. Diğer önerilerimin de benimsenmesinin doğru olacağı görüşünü koruyorum.

2. Şirket sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla bağlayıcı olan hükümler

Madde 577 - (1) Aşağıdaki kayıtlar, şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde bağlayıcı hükümlerdir;

a) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanunî hükümlerden ayrılan düzenlemeler.

b) Ortaklara veya şirkete, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilme, önalm ve alım hakları tanınması.

c) Ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı.

d) Yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı.

e) Belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması halinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler.

f) Kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri halinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri.

g) Kanunî düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler.

LIMITED
ŞİRKET

h) Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler.

ı) Genel kurulda karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanunî düzenlemeden ayrılan hükümler.

i) Şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri.

j) Bilânço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler.

k) Çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları, bu hallerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı.

l) Ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler.

m) Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede ayrı bir bend olarak "*varsa imtiyazlı paylar ve pay grupları*" hükmü de yer almalıdır.

• Maddenin başında yer alan "*Aşağıdaki kayıtlar şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde bağlayıcı hükümlerdir*" şeklindeki ifade, "*maddede sayılanların dışında anasözleşmede yer alacak diğer düzenlemelerin bağlayıcı olmayacağı*" gibi, amacını aşar bir yorumla da elverişlidir.

• Öte yandan, anasözleşmede, 577. maddede sayılan hususlar dışında da, limited şirketin temel niteliklerine ve Borçlar Kanunu'nun 19/20. maddeleri ile Medeni Kanun'un 23. maddesi hükmüne aykırı olmamak koşuluyla, başkaca düzenlemeler yapılabileceğine dair ayrıca bir hüküm konulmuş olması da önemli bir eksikliktir.

Buna göre madde hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“2. Anasözleşmede düzenlenmesi zorunlu olan diğer hususlar ile ihtiyari düzenlemeler

Madde 577.- (1) Aşağıdaki konularda öngörülecek düzenlemelerin herhalde anasözleşmede yer almaları zorunludur:

a) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanun hükümlerinden ayrılan düzenlemeler;

b) İmtiyazlı paylar ile pay gruplarına ilişkin düzenlemeler;

c) Ek ödeme ve/veya yan edin yükümlülüklerinin öngörülmesine, bunların niteliğine, şekil ve kapsamına ilişkin düzenlemeler;

d) Belirli esas sermaye paylarının sahiplerine kararı veto hakkı veya oylamada eşit oy çıkması halinde bazı ortaklara veya müdürlere üstün oy hakkı tanınmasına ilişkin düzenlemeler;

e) Kanunda veya şirket anasözleşmesinde öngörülen yükümlülüklerin hiç ya da gerektiği gibi ve zamanında yerine getirilmemelerine sözleşme cezası öngören düzenlemeler;

f) Rekabet yasağına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan düzenlemeler;

g) Genel kurulun toplantıya çağırılması konusunda bazı esas sermaye payı sahiplerine özel hak tanıyan düzenlemeler;

h) Genel kurulda karar alma ve oy hakkı konusundaki kanuni düzenlemelerden ayrılan düzenlemeler;

i) Şirket yönetiminin üçüncü kişilere bırakılmasına ilişkin düzenlemeler;

j) Şirketten çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılabilmesi şartları ve ayrılma nedeniyle ödenecek ayrılma akçesinin tutarına ilişkin düzenlemeler;

k) Ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepler konusundaki düzenlemeler;

l) Kanunda belirtilenler dışındaki sona erme sebeplerine ilişkin düzenlemeler.

LIMITED
ŞİRKET

(2) *Limited şirketin temel niteliklerine ve Borçlar Kanunu'nun 19 ve 20. maddeleri ile Türk Medeni Kanunu'nun 23. maddesi hükmüne aykırı olmamak koşuluyla, anasözleşmede diğer ihtiyari düzenlemeler de yapılabilir.*"

4. Emredici hükümler

Madde 579 - (1) Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak, kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar. Bunlar dışında, bu Kanun ile diğer bir kanundaki düzenleme çelişirse, bu Kanun hükümleri üstün tutulur.

Değerlendirme ve Öneri

Anonim şirketlerdeki düzenlemeye paralel olarak getirilen bu düzenleme birden çok nedenle hatalıdır.

• Bir kere, hükmün "*Şirket sözleşmesi bu kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir...*" diyen birinci cümlesi, sözleşmeler hukukunun temeli olan sözleşme özgürlüğünü Borçlar Kanunu'nun 19/20. maddeleri ile Medeni Kanun'un 23. maddesinin öngördüğünün çok ötesinde sınırlamaktadır. Bu hükme göre, anasözleşmede yapılacak olan ihtiyari düzenlemelerin geçerliliği sadece emredici hükümlere, ahlâka (âdaba), kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılık veya imkânsızlık ile değil, ayrıca "*kanunda açıkça cevaz verilmiş olma*" ile de sınırlamaktadır. Bu sınırlama limited ortaklığa âdeta çelik korse giydirmektir. Böylece, limited ortaklıklar hukukunun gelişmesi de önemli ölçüde engellenecektir. Ayrıca, madde hükmü bu haliyle Tasarı'nın, anasözleşmenin içeriğini BK'nın 19/20. maddesi hükümleriyle sınırlayan diğer hükümleriyle de çelişki oluşturmaktadır.

• İkinci olarak, hükmün "*...Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülen-*

miş olarak hüküm doğururlar" şeklindeki ikinci cümlesi de, ayrı bir sınırlama oluşturması yanında, "...o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar" ibaresiyle, "*Türk Ticaret Kanunu bakımından geçerli değildirler*" gibi, uygulamada içinden çıkılmaz karışıklıklara yol açacak bir hükümdür.

• Üçüncü olarak, her iki hüküm, özellikle Tasarı'nın kanunlaşmasından önce kurulmuş olan limited ortaklıkların anasözleşmeleri ve bu anasözleşmelerde düzenlenen ortaklık ilişkileri bakımından olağanüstü boyutlarda bir tehlike oluşturmaktadır.

• Dördüncü olarak, maddenin son cümlesini oluşturan "*...Bunlar dışında bu kanun ile diğer bir kanundaki düzenleme çelişirse, bu kanunun hükümleri üstün tutulur*" hükmü de, temel bir hukuk ilkesi olan "*özel hüküm genel hükmü sınırlar*" ilkesine aykırıdır; ve üstelik, Tasarı'nın diğer kanunlar hükümlerini saklı tutan hükümlerini de anlamsız hale getirmektedir.

Sonuç olarak, 579. madde hükmü Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

D) Sermaye

I - Asgarî tutar

Madde 580 - (1) Limited şirketin esas sermayesi en az yirmibeşbin Türk Lirasıdır.

(2) Bu maddede yazılı en az tutar, Bakanlar Kurulunca on katına kadar artırılabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• İlk Tasarı'nın bu maddeye ilişkin metrinde limited şirketin esas sermayesinin en az 50.000 TL olacağı öngörülmüştü. Buna ilişkin değerlendirmemde limited ortaklığın asgarî esas sermayesinin 50.000 TL olarak tesbitine itiraz edilemeyeceğini; ancak, bugüne kadarki tüm kanuni düzenlemelerde anonim ortaklıkların asgarî esas sermayelerinin limited ortaklıkların-

LİMİTED
ŞİRKET

kinden (on misli) yüksek tutulduğunu; her iki ortaklığın bilinen ekonomik işlevleri göz önünde tutulursa bu tutumun isabetli olduğunu ve bu nedenle, eğer limited ortaklığın asgari esas sermayesi 50.000 TL olacaksa, anonim ortaklıklarınki, eskiden olduğu gibi 500.000 TL olarak belirlenmesinin doğru olacağını belirtmişim. Son Tasarı'da, anonim ortaklıkların asgari esas sermayesinin limited ortaklıklarından daha fazla olması gerektiğine dair görüşüm benimsenmekle birlikte, fark 25.000 TL - 50.000 TL olarak çok düşük tutulmuştur. Bu farkın bugüne kadarki uygulamada benimsendiği gibi on misli, yani limited ortaklığın asgari esas sermayesinin 50.000 TL olarak muhafazası ve anonim ortaklıkların asgari esas sermayesinin 500.000 TL'ye çıkarılması daha doğru olurdu.

578, 580 ve 581. Maddelere İlişkin

GENEL DEĞERLENDİRME ve ÖNERİ

Aynı sermaye ile ilgili 578. madde hükmünden iki madde sonra, yine "Aynı sermaye" kenar başlıklı bir hükme yer verilmesi sistematik bakımından doğru olmamıştır. Bu düzenleme, 581. madde hükmünü de (en azından kenar başlığının kapsamı bakımından) eksik bir hüküm haline getirmektedir. Buna göre, 581. madde hükmünün, 578. maddenin fıkraları haline getirilmesi ve 580. madde hükmünün aynı sermaye hükmüne göre genel hüküm niteliğinde olduğu göz önünde tutularak, sistematığın:

"D. Sermaye

I. Asgari Tutar

Madde 578.

*II. Paradan Başka Sermaye, Devralmalar ve
Özel Menfaatler*

Madde 579."

şeklinde düzenlenmesi gerekmektedir.

- Ayrıca, maddelerdeki "Aynî sermaye" ve "aynî devralmalar", "şirket sözleşmesi" diğer maddelerle uyumlu hale getirilmeli ve nihayet "özel menfaatler" açıklığa kavuşturulmalıdır.

Buna göre yeni 578 ve 579. maddelerin içerikleri aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"D. Sermaye

I. Asgari Tutar

Madde 578.- (1) Limited şirketin esas sermayesi ellibin Türk Lirasıdır.

(2) Bu maddede yazılı tutar Bakanlar Kurulunca on katına kadar artırılabilir.

II. Paradan Başka Sermaye, Devralmalar ve

Özel Menfaatler

Madde 579.- (1) Paradan başka sermaye ile şirkete işletme, ayın ve hakların devralınması ve kurucularla yöneticilere ve diğer kimselere şirket kazancından sağlanacak menfaatler hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Üzerlerinde sınırlı aynî hak, haciz veya ihtiyati tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devralınabilen fikri haklar ile sanal ortamlar ve adlar dahil, malvarlığı unsurları sermaye olarak konulabilir. 127. madde hükümleri saklıdır.

(3) Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olarak konulamaz."

E) Esas sermaye payları

Madde 583 - (1) Şirket sözleşmesinde esas sermaye paylarının itibarî değerleri en az yirmibeş Türk Lirası olarak belirlenebilir. Şirketin durumunun iyileştirilmesi amacıyla bu değerlerin altına inilebilir.

LİMİTED
ŞİRKET

(2) Esas sermaye paylarının itibarî değerleri farklı olabilir. Ancak, esas sermaye paylarının değerlerinin yirmibeş Türk Lirası veya bunun katları olması şarttır. Bir esas sermaye payının vereceği oyun, 618. madde uyarınca itibarî değere göre hesaplanması, esas sermaye payının bölünmesi değildir. Her oyu bu bağlamda temsil eden esas sermaye payının oy birimi, o esas sermaye payının ayrılmaz parçasıdır. Aynı hüküm bir hakkın veya yükümlülüğün itibarî değere göre belirlendiği durumlar için de geçerlidir.

(3) Bir ortak birden fazla esas sermaye payına sahip olabilir.

(4) Esas sermaye payları itibarî değerle ve bu değeri aşan bir bedelle çıkarılabilir.

(5) Esas sermaye payının bedeli şirket sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde, nakit veya ayın olarak veya bir alacağın takası yoluyla yahut sermaye artırımında olduğu gibi, serbestçe kullanılacak öz sermayenin esas sermayeye dönüştürülmesi yoluyla ödenir.

Değerlendirme ve Öneri

• Hükümün 2. fıkrasında yer alan ve "...Bir esas sermaye payının vereceği oyun..." diye başlayan 2. cümle hükmü fıkradan çıkarılmalıdır.

G) Kuruluş

I - Kurulma anı

Madde 585 - (1) Şirket, kanuna uygun olarak düzenlenen şirket sözleşmesinde, kurucuların limited şirket kurma iradelerini açıklayıp, sermayenin tamamını şartsız taahhüt etmeleri ve nakit kısmı hemen ve tamamen ödemeleriyle kurulur. 588. maddenin birinci fıkrası saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu hüküm, yukarıda 335. madde ile ilgili olarak da belirttiğimiz üzere, Alman hukukunda benimsenen “kurulma” ve “tüzel kişilik kazanma” sistemini hukukumuzda getirmekte ise de, her şeyden önce Borçlar Kanunu’nun 520. maddesinin 2. fıkrasında yer alan ve Borçlar Kanunu Tasarısı’nın 625. maddesinin 2. fıkrasında tekrarlanan “Bir şirket Ticaret Kanunu’nda tarif edilen şirketlerin mümeyyiz vasıflarını haiz değil ise, bu bab ahkâmuna tâbi âdi şirket sayılır” hükmüyle bağdaşmamaktadır. Almanların “Vorgesellschaft” görüşüne göre, “kuruluş şirketi” oluşacak ortaklık tüzel kişiliğinin ön şeklidir ve hukuki ehliyete ilişkin olanlar dışında limited ortaklık hükümleri kuruluş şirketi hakkında da geçerlidir. Bu görüşe göre, ön şirket ile tüzel kişi hukuken ayrıdır; o kadar ki, tapuda hakların intikali için devir değil, bir düzeltme yeterlidir. Kuruluş şirketi, kendisi için hareket eden temsilci tarafından yapılan hukuki işlemlerden dolayı borç altına girer. Haklar ve borçlar şirketin tescili ile ona geçer ve aynı anda kurucuların ve temsilcilerin sorumlulukları da şirkete geçer. Bu duruma göre, 585. madde hükmü, hem taşınmaz mülkiyetinin geçişine ilişkin olan hükümle, hem yollama yaptığı 588. maddenin 2 ve 3. fıkraları hükümleriyle ve hem de Borçlar Kanunu’nun 520/II. maddesi hükmüyle çelişkili olmaktadır.

II - Tescil

1. İstem

Madde 586 - (1) Şirket sözleşmesinin 575. maddesinde öngörüldüğü şekilde düzenlenmesinden sonra, tescil için, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulur.

(2) Başvuru müdürlerin tümü tarafından imzalanır. Başvuruya aşağıdaki belgeler eklenir;

a) Şirket sözleşmesinin onaylanmış bir örneği.

b) Ekleri ile birlikte 349. maddeye göre düzenlenmiş kurucular beyanı ve 361. madde uyarınca hazırlanmış kuruluş denetçisi raporu.

LIMITED
ŞİRKET

c) Şirketi temsile yetkili kişiler ile denetçinin seçimini gösterir belge. Bu belgede söz konusu kişilerin yerleşim yerlerinin veya merkezlerinin de gösterilmesi gerekir.

(3) Dilekçede şu kayıtlar yer alır;

a) Bütün ortakların adları ve soyadları veya unvanları, yerleşim yerleri, vatandaşlıkları.

b) Her ortağın üstlendiği esas sermaye payı ve ödediği toplam tutar.

c) İster ortak, ister üçüncü kişi olsun, müdürlerin adları ve soyadları veya unvanları.

d) Şirketin ne suretle temsil edileceği.

Değerlendirme ve Öneri

• 1. fıkranın (b) bendinde yollama yapılan madde 361 değil, 351 olmalıdır. Yukarıda 351. madde altında belirtilen nedenlerle "kuruluş denetçisi raporu" ibaresi maddeden çıkarılmalıdır. Buna göre, maddenin 2/b bendi hükmü şöyle olmalıdır:

"b. Ekleriyle birlikte 349. maddeye göre düzenlenmiş kurucular beyanı"

2. Tescil ve ilân

Madde 587 - (1) Şirket sözleşmesinin tamamı, kurucuların imzalarının noterce onaylanmasını izleyen otuz gün içinde, şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân olunur. Tescil ve ilân edilen şirket sözleşmesine, aşağıda sayılanlar dışında, 36. maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

a) Şirket sözleşmesinin tarihi.

b) Şirketin ticaret unvanı ve merkezi.

c) Esas noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış şekilde şirketin işletme konusu; şirket sözleşmesinde bu konuda bir hüküm varsa, şirketin süresi.

d) Esas sermayenin itibarî değeri.

e) Gerçek kişi ortağın adı ve soyadı, yerleşim yeri, tüzel kişi ortakların unvanı, merkezleri ve her ortağın üstlendiği esas sermaye payları.

f) Aynı sermayenin konusu ve bu tür sermayenin karşılığında verilecek esas sermaye payları; bir aynın devralınması halinde ilgili sözleşmenin konusu, sözleşmenin karşı tarafı, şirketin borçlandığı karşı edim; özel menfaatlerin içerik ve değeri.

g) Öngörülmüş ise, intifa senetlerinin sayısı ve bunlara sağlanan hakların içeriği.

h) Müdürlerin ve şirketi temsile yetkili diğer kişilerin adları, soyadları veya unvanları ve yerleşim yerleri.

ı) Temsil yetkisinin kullanılma şekli.

i) Denetçinin yerleşim yeri, merkezi, varsa ticaret siciline tescil edilmiş şubesi, denetçinin yeminli malî müşavir veya serbest muhasebeci malî müşavir olması halinde adı, soyadı, yerleşim yeri, meslek odası numarası.

j) Şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan imtiyaz, ek yükümlülük veya yan edim yükümlülükleri, esas sermaye payları ile ilgili önerilme, önalım ve alım hakları.

k) Şirket tarafından yapılacak olan ilânların şekli, türü ve şirket sözleşmesinde bu konuda bir hüküm bulunduğu takdirde, müdürlerin ortaklara ne şekilde bildirimde bulunacakları.

Değerlendirme ve Öneri

Maddede düzeltilmesi gereken hususlar şunlardır:

• (c) bendindeki "...şirket sözleşmesinde bu konuda bir hüküm mevcutsa, şirketin süresi" ibaresi "Şirketin süresi veya süresiz olarak kurulduğu" şeklinde düzeltilmelidir. Çünkü, şirketin süresinin

LIMITED
ŞİRKET

veya süresiz olduğunun belirtilmesi anasözleşmede bulunması zorunlu kayıtlardandır. Süre belirtilmemişse şirketin süresiz sayılacağı veya süre bitiminden sonra işlere devam edilmişse ortaklığın süresiz hale geleceği gibi düzenlemeler âdi ortaklıklar ve kişi ortaklıkları için söz konusu olabilecek düzenlemelerdir.

• (f) bendindeki "*Aynı sermayenin...*" ibaresi "*Paradan başka sermayenin...*" olarak düzeltilmelidir. Çünkü aynı sermaye kavramı, en azından sermaye olarak konulan hakları kapsamamaktadır.

III - Tüzel kişilik

Madde 588 - (1) Şirket, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

(2) Şirketçe kabul olunmadığı takdirde, kuruluş giderleri kurucular tarafından karşılanır. Bunların pay sahiplerine rüçû hakları yoktur.

(3) Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar, bu işlemler dolayısıyla kişisel olarak ve müteselsilen sorumludur.

(4) Bu gibi taahhütlerin, ileride kurulacak şirket adına yapıldıklarının açıkça bildirilmeleri ve şirketin ticaret siciline tescilini izleyen üç aylık süre içinde şirket tarafından kabul edilmeleri koşuluyla, bunlardan yalnız şirket sorumlu olur.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin 2, 3 ve 4. fıkraları hükümleri, 585. maddede benimsenen *Vorgesellschaft-Gründungsgesellschaft* (ön şirket-kuruluş şirketi) görüşü ile çelişkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED
ŞİRKET

Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi

A) Genel olarak

Madde 589 - (1) Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir.

(2) Şirket sözleşmesinde yapılan her değişiklik tescil ve ilân edilir.

Değerlendirme ve Öneri

* Maddenin 1. fıkrası hükmünün, şirket sözleşmesiyle daha az bir yetersayı öngörülebilmesine imkân vermeyecek şekilde olması gerekir. Ayrıca, herhangi bir yanlış değerlendirmeye meydan verilmemesi bakımından, 1. fıkra hükmünün istisnalarını düzenleyen 621. madde hükümlerinin saklı olduğu belirtilmelidir.

* Maddenin 2. fıkrasında şirket sözleşmesi değişikliğinin ticaret siciline tescil ile hüküm doğuracağı vurgulanmalıdır.

Buna göre 589. madde şöyle olmalıdır:

*“(1) Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir yetersayı öngörül-
müş olmadıkça, şirket sözleşmesi esas sermayenin en az üçte ikisini
temsil eden ortakların olumlu kararıyla değiştirilebilir. 621. madde
hükümleri saklıdır.*

*(2) Şirket sözleşmesi değişiklikleri ticaret siciline tescil ile hüküm
doğurur ve usulünce ilân edilir.”*

590 ilâ 592. Maddelere İlişkin

GENEL DEĞERLENDİRME ve ÖNERİ

Esas sermaye artırımını özel bir anasözleşme değişikliği niteliğinde olmasına ve Tasarı'da da bu husus göz önünde tutulmasına rağmen, 590. maddede genel olarak kuruluş hükümlerine yollama yapılması hatalı ve çelişkili bir tutumdur. Esas sermaye artırımının özel bir şekilde düzenlenmesi gerekir.

Öteyandan, esas sermayenin azaltılması konusunda anonim ortaklığın aynı konudaki hükümlerine yollama yapılırken, sermaye artırımını konusunda kuruluş hükümlerine yollama yapılmasının gerekçesi de verilmemiştir.

Ayrıca, iç kaynaklardan esas sermaye artırımının Tasarı'da yer almaması da önemli bir eksikliktir.

Nihayet, sermayenin azaltılması konusunda özel düzenleme yerine genel bir yollama ile yetinilmesi de hukuki belirsizliklere yol açması bakımından sakıncalı olmuştur.

2. Rüçhan hakkı

Madde 591 - (1) Şirket sözleşmesinde veya artırma kararında aksi öngörülmemişse, her ortak, esas sermaye payı oranında, esas sermayenin artırılmasına katılmak hakkını haizdir.

(2) Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararıyla, ortakların yeni payları almaya ilişkin rüçhan hakkı, ancak, haklı sebeplerin varlığında ve esas sermayenin yüzde altmışını temsil eden ortakların olumlu oylarıyla sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Özellikle, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınmaları ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep olarak kabul edilebilir. Rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması suretiyle hiç kimse haklı görülemeyecek şekilde yararlandırılmaz veya kayba uğratılmaz.

(3) Rüçhan hakkının kullanılabilmesi için en az onbeş gün süre verilir.

Değerlendirme ve Öneri

* Maddenin kenar başlığı 461. maddenin kenar başlığı ile uyumlu olmak üzere “Yeni Pay Alma (Rüçhan) Hakkı” olmalıdır.

* Maddenin 2. fıkrasının “Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararıyla, ortakların yeni pay almaya ilişkin rüçhan hakkı ancak ... esas sermayenin yüzde altmışını temsil eden ortakların kararıyla sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir.” hükmü, 621. maddenin 1. fıkrasının (e) bendinin, rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılabilmesi için “temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunmasını” emreden hükmüyle çelişmektedir. Bu çelişkinin giderilmesi için iki yetersayından birinin, tercihen 591. maddedeki yüzde altmışlık yetersayının Tasarı’dan çıkarılması gereklidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ortakların Hak ve Borçları

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu bölümün başlığı ile konuları esas sermaye paylarının devir ve intikali olan 593 ilâ 598. maddelerin kenar başlıkları ve içerikleri uyumlu değildir. Hiç olmazsa, ÜÇÜNCÜ BÖLÜM’ün başlığı “Esas Sermaye Payları ve Ortakların Hak ve Yükümlülükleri” olarak değiştirildikten sonra 583 ve 584. maddeler hükümleri ile 593-598. maddeler hükümleri “Esas Sermaye Payları ve Bunların Devri ve İntikali” alt başlığı altında toplanabilir. Bu takdirde Tasarı’nın sistematigi aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Esas Sermaye Payları ve Ortakların Hak ve Yükümlülükleri

A) Esas Sermaye Payı

I. Genel Olarak (593. madde hükmü)

II. Esas Sermaye Payının Devri”

A) Esas sermaye payının işlemlere konu olması

I - Genel olarak

Madde 593 - (1) Bir esas sermaye payının şirketçe iktisabına ilişkin 612. maddenin ikinci fıkrasında öngörülen haller dışında, esas sermaye payı, ortaklar arasındaki devirler de dâhil olmak üzere sadece aşağıdaki hükümler uyarınca devredilebilir ve miras yoluyla geçer.

(2) Esas sermaye pay senetleri ya ispat aracı veya nama yazılı olarak düzenlenir. Ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin, ağırlaştırılmış veya bütün ortakları kapsayacak biçimde düzenlenmiş rekabet yasağının ve şirket sözleşmesinde öngörülmüş önerilme, önalım ve alım haklarının, bu senetlerde açıkça belirtilmesi gereklidir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin üst kenar başlığı “Esas Sermaye Paylarının Devri ve İntikali” olmalıdır.

• Maddenin 1. fıkrasının cümle kuruluşu bozuktur.

• Maddenin 2. fıkrasındaki “isbat aracı senet veya nâma yazılı senet” ikilemi tam bir hukuki belirsizlik örneğidir. Eğer kaymetli evrak olduğu belirtilmeyen “nâma yazılı senet” yine isbat aracı olan bir senet ise, iki ayrı isbat aracı senede yer verilmesine gerek yoktur. Eğer “nâma yazılı senet” (hakkın senede bağlı olduğu,

• Limited ortaklık ile anonim ortaklık arasındaki önemli farkın, limited ortaklığın az çok kişi ortaklığı özelliği taşıması ve buna bağlı olarak da esas sermaye paylarının kıymetli evrak niteliğinde paysenetlerine bağlanmadığı göz önünde tutulursa esas sermaye paylarının (şekil ve devir şartları zorunlu olarak diğer nâma yazılı kıymetli evraktan ayrılacak olan bir nama yazılı senet yerine) “*isbat aracı olan bir âdi senede bağlanması*” daha doğru olacaktır.

• Ayrıca, senette açıkça belirtilecek olan haklar arasında “*geri alım (vefa)*” hakkına da yer verilmesi gerekir.

Bu açıklamalar ışığında 593. maddenin kenar başlığı ve metni aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“II. Esas Sermaye Payının Devri

Madde 593.- (1) *Esas sermaye payı, 612. maddenin ikinci fıkrasında öngörülen haller dışında ve ortaklar arasındakiler de dahil, ancak aşağıdaki hükümler uyarınca devredilebilir ve miras yoluyla geçer.*

(2) *Esas sermaye payları için isbat aracı niteliğinde senetler düzenlenir. Bu senetlerde ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin, ağırlaştırılmış veya bütün ortakları kapsayacak biçimde düzenlenmiş rekabet yasağı ile anasözleşmede öngörülmüş olan önerilme, önalım, alım ve geri alım haklarının açıkça belirtilmesi gereklidir.”*

II - Pay defteri

Madde 594 - (1) Şirket, esas sermaye paylarını içeren bir pay defteri tutar. Ortakların, adları, soyadları, unvanları, adresleri, her ortağın sahip olduğu esas sermaye payının sayısı, itibari değeri, grubu ve esas sermaye payları üzerindeki intifa ve rehin hakları, sahiplerinin adları ve adresleri bu deftere yazılır.

(2) Ortaklar pay defterini inceleyebilir.

LİMİTED
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

* Maddenin 1. fıkrası hükmü eksiktir. Hâlen TTK'nın 519. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "payların devir ve intikali ve bu hususlarla ilgili diğer değişiklikler bu deftere kaydolunur" hükmünün 594. maddenin 1. fıkrasına alınmamış olması önemli bir eksikliklerdir.

• Maddenin 2. fıkrası hükmü yetersizdir. Ortaklar pay defterini sadece incelemekle kalmayıp, istedikleri takdirde en azından kendi payları ile ilgili sayfanın şirketçe veya noterçe onaylı bir fotokopisini de alabilmelidirler.

Buna göre 2. fıkra şöyle olmalıdır:

"(2) Ortaklar pay defterini inceleyebildikleri gibi, isterlerse paylarıyla ilgili sayfaların şirketçe veya masrafını üstlenmek koşuluyla noterçe onaylı bir fotokopisini alabilirler."

III - Esas sermaye payının geçişi halleri

1. Devir

Madde 595 - (1) Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterçe onanır. Devir sözleşmesinde ayrıca ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, rekabet yasağının ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise bu husus, önerilme, önalım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullarda da belirtilir.

(2) Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur.

(3) Şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemişse, ortaklar genel kurulu sebep göstermeksizin onayı reddedebilir.

(4) Şirket sözleşmesiyle sermaye payının devri yasaklanabilir.

(5) Şirket sözleşmesi devri yasaklamış veya genel kurul onay vermeyi reddetmişse, ortağın haklı sebeple şirketten çıkma hakkı saklı kalır.

(6) Şirket sözleşmesinde ek ödeme veya yan edim yükümlülükleri öngörüldüğü takdirde, devralanın ödeme gücü şüpheli görüldüğü için ondan istenen güvence verilmemişse, genel kurul şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasa bile, onayı reddedebilir.

(7) Başvurudan itibaren üç ay içinde genel kurul reddetmediği takdirde onayı vermiş sayılır.

Değerlendirme ve Öneri

- Maddede, esas sermaye payının bağlandığı *"isbat aracı veya nama yazılı"* senedin devir işlemindeki işlevinden söz edilmemesi önemli bir eksikliklerdir.

Limited ortaklık esas sermaye payının devri bir hak devri olmasına ve yukarıda belirtildiği üzere payın bağlandığı senet de kıymetli evrak olmamasına göre, esas itibariyle Borçlar Kanunu'nun 168. maddesinin 2. fıkrası hükmüne paralel bir düzenleme yapılması gerekecektir.

- Ayrıca, 594. maddenin 2. fıkrasından farklı olarak, maddenin 1. fıkrasındaki yükümlülükler arasında ne olduğu pek anlaşılabilen *"...cezaya ilişkin şartlar"*dan söz edilmesi doğru olmamıştır.

B) Geri verme yasağı

Madde 601 - (1) Esas sermayenin azaltılması hâli hariç, ortaklara, esas sermaye payı bedeli geri verilemeyeceği gibi, ortaklar bu borçtan ibra da olunamazlar.

LIMITED
ŞİRKET

Değerlendirme ve Öneri

• Maddede yer alan "...ortaklar bu borçtan ibra olunamazlar" hükmü, "...ortaklık sermaye payına ilişkin alacağından vazgeçemez" şeklinde düzeltilmelidir.

C) Şirketin sorumluluğu

Madde 602 - (1) Şirket, borçlarından dolayı sadece malvarlığı ile sorumludur.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu madde hükmü, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hk. Kanun'un değişik 35. maddesinin "*Limited şirket ortakları şirketten tahsil imkanı bulunmayan âmme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu kanun hükümleri gereğince takibe tâbi tutulurlar*" diyen hükmü ile uyumlu değildir.

• Madde mevcut haliyle kanunlaşırca 6183 sayılı Kanun'un yürürlüğü tartışmalı hale gelecektir. Bu nedenle, ya Tasarı'nın "*Kaldırılan hükümler*" kenar başlıklı 1512. maddesine anılan 35. maddenin yürürlükten kaldırıldığına dair bir hüküm konulması veya 602. maddeye "*6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun'un 35. maddesi hükmü saklıdır*" yolunda bir fıkra eklenmesi gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Şirketin Teşkilatı

A) Genel kurul

I - Yetkiler

Madde 616 - (1) Genel kurulunun devredilemez yetkileri şunlardır;

- a) Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi.
  - b) Müdürlerin atanmaları ve görevden alınmaları.
  - c) Topluluk denetçisi ile işlem denetçileri de dâhil olmak üzere, denetçilerin atanmaları ve görevden alınmaları.
  - d) Topluluk yıl sonu finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun onaylanması.
  - e) Yıl sonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun onaylanması; kâr payı hakkında karar verilmesi; kazanç paylarının belirlenmesi.
  - f) Müdürlerin ücretlerinin belirlenmesi ve ibraları.
  - g) Esas sermaye paylarının devirlerinin onaylanması.
  - h) Bir ortağın şirketten çıkarılması için mahkemeden istemde bulunulması.
  - i) Müdürün, şirketin kendi paylarını iktisabı konusunda yetkilendirilmesi veya böyle bir iktisabın onaylanması.
  - j) Şirketin feshi.
  - k) Genel kurulunun kanun veya şirket sözleşmesi ile yetkilendirildiği ya da müdürlerin genel kurula sunduğu konularda karar verilmesi.
- (2) Aşağıda sayılanlar, şirket sözleşmesinde öngörüldükleri takdirde genel kurulun devredilemez yetkileridir;
- a) Şirket sözleşmesi uyarınca genel kurulun onayının arandığı haller ile müdürlerin faaliyetlerinin onaylanması.
  - b) Önerilme, önalım ve alım haklarının kullanılmasına ilişkin karar verilmesi.
  - c) Esas sermaye payları üzerinde rehin hakkı kurulmasına ilişkin onayın verilmesi.
  - d) Yan edim yükümlülükleri hakkında iç yönetmelik çıkarılması.

LİMİTED
ŞİRKET

e) Şirket sözleşmesinin 603. maddenin altıncı fıkrası uyarınca ortakların onayını yeterli görmemesi halinde, müdürlerin ve ortakların şirkete karşı bağlılık yükümü veya rekabet yasağı ile bağdaşmayan faaliyetlerde bulunabilmelerinin onayı için gereken iznin verilmesi.

f) Bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerden dolayı şirketten çıkarılması.

(3) Şirket sözleşmesi ile müdürler yetkili kılınmadıkları takdirde, ticarî mümessiller ile ticarî vekillerin atanmaları.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasında genel kurulun devredilemez yetkileri sayılırken, (b) bendinde yer alan "Müdürlerin Atanmaları ve görevden alınmaları" hükmü eksiktir. Müdürlerin anasözleşmede belirtilmiş olmaları durumu gözden kaçırılmıştır. Buna göre (b) bendi hükmü şöyle olmalıdır.

"b) Anasözleşme ile atanmamış olmaları halinde müdürlerin atanmaları ve görevden alınmaları"

2. Oy hakkı ve hesaplanması

Madde 618 - (1) Ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanır. Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse her yirmibeş Türk Lirası bir oy hakkı verir. Ancak şirket sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy hakları sınırlandırılabilir. Ortak en az bir oy hakkını haizdir. Şirket sözleşmesinde açıkça düzenlenmişse yazılı oy da verilebilir.

(2) Şirket sözleşmesi, oy hakkını, itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde de belirleyebilir. Bu halde en küçük itibarî değere sahip bulunan esas sermaye payının verdiği oy sayısı, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerlerinin onda birinden aşağı olamaz.

(3) Oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin şirket sözleşmesi hükmü aşağıdaki hallerde uygulanmaz;

- a) Denetçilerin seçimi.
- b) Şirket yönetimi ya da onun bazı bölümlerinin denetimi için özel denetçi seçimi.
- c) Sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesi.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin, ortakların oy haklarını esas sermaye paylarının itibari değerine göre belirleyen sistemi, anonim ortaklıklar için söz konusu olduğu kadar olmasa da, limited ortaklıklar bakımından da isabetsizdir.

Madde hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(1) Ortakların oy hakları esas sermaye paylarının sayısına göre hesaplanır. Anasözleşmede daha yüksek bir tutar öngörülmemişse her yirmibeş Türk liralık itibari değer bir oy hakkı verir.

(2) Bir esas sermaye payına en çok on oy hakkı tanınabilir.

(3) Aşağıdaki hallerde her esas sermaye payının bir oy hakkı vardır:

- a) Denetçilerin seçimi*
- b) Özel denetçi seçimi*
- c) Müdürler ve diğer yöneticiler hakkında tazminat davası açılması kararı."*

2. Önemli kararlar

Madde 621 - (1) Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması halinde alınabilir;

LİMİTED
ŞİRKET

- a) Şirket işletme konusunun değiştirilmesi.
- b) Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.
- c) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.
- d) Esas sermayenin artırılması.
- e) Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.
- f) Şirket merkezinin değiştirilmesi.
- g) Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.
- h) Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten şirketten çıkarılması.
- ı) Şirketin feshi.

(2) Kanunda öngörülen belirli konularda kararların alınabilmesi için, daha ağır çoğunluk öngören hükümler, şirket sözleşmesine ancak aynı çoğunluk ile konulabilir.

Değerlendirme ve Öneri

* Maddenin 1. fıkrasının (e) bendiyle ilgili olarak 591. madde altındaki açıklamaya bkz.

* Ayrıca, maddenin 2. fıkrası hükmü muğlak ve farklı yorumlara açıktır. Bu hüküm, kanunda öngörülen ağırlaştırılmış yetersayıların daha da ağırlaştırılabileceği ve fakat hafifletilemeyeceği anlamında bölüme alınmalıdır.

2. Müdürlerin birden fazla olmaları

Madde 624 - (1) Şirketin birden fazla müdürünün bulunması halinde, bunlardan biri, şirketin ortağı olup olmadığına

bakılmaksızın, genel kurul tarafından müdürler kurulu başkanı olarak atanır.

(2) Başkan olan müdür veya tek müdürün bulunması halinde bu kişi, genel kurulun toplantıya çağırılması ve genel kurul toplantılarının yürütülmesi konularında olduğu gibi, genel kurul başka yönde bir karar almadığı ya da şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme öngörülmediği takdirde, tüm açıklamaları ve ilânları yapmaya da yetkilidir.

(3) Birden fazla müdürün varlığı halinde, bunlar çoğunlukla karar alırlar. Eşitlik halinde başkanın oyu üstün sayılır. Şirket sözleşmesi, müdürlerin karar almaları konusunda değişik bir düzenleme öngörebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının "...genel kurul tarafından başkan olarak atanır" şeklindeki kesin ve katı hükmünden, başkanın sadece genel kurul tarafından atanabileceği, anasözleşmeyle belirlenemeyeceği anlamı çıkarılabilir. Üstelik 2 ve 3. fıkralarında başkanla ilgili olarak "*şirket sözleşmesinde farklı bir düzenlemenin öngörülmesinden*" söz edilmektedir. Bu nedenle 1. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(1) Şirketin birden fazla müdürünün bulunması halinde, bunlardan biri, şirketin ortağı olup olmamasına bakılmaksızın, anasözleşme veya genel kurul kararıyla başkan olarak atanır."

II - Görevler, yetkiler ve yükümlülükler

1. Devredilemez ve vazgeçilemez görevler

Madde 625 - (1) Müdürler, kanun ve şirket sözleşmesinin genel kurula vermediği bütün konularda görevli ve yetkilidir. Müdürler, aşağıdaki görevlerini ve yetkilerini devredemez ve bunlardan vazgeçemezler;

LİMİTED
ŞİRKET

a) Şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi; bunlar için gerekli talimatların verilmesi.

b) Kanun ve şirket sözleşmesi çerçevesinde şirket yönetim örgütünün belirlenmesi.

c) Şirketin yönetimi için gerekli olduğu takdirde, muhasebenin, finansal denetimin ve finansal plânlamanın oluşturulması.

d) Şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerinin gözetimi;

e) Küçük limited şirketler hariç, risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması.

f) Şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi.

g) Genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.

h) Şirketin borca batık olması halinde durumun mahkemeye bildirilmesi.

(2) Şirket sözleşmesinde, müdürün veya müdürlerin;

a) Aldıkları belirli kararları ve

b) Münferit sorunları

Genel kurulun onayına sunmaları gereği öngörülebilir. Genel kurulun onayı müdürlerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz, sınırlandırmaz. Borçlar Kanununun 43 ve 44. madde hükümleri saklıdır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrası hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“(1) Müdürler, kanun ve şirket anasözleşmesinin müinhasıran genel kurulu yetkilendirmiş olmadığı bütün konularda yetkilidir. Müdürler aşağıdaki görevlerini devredemezler ve bunlardan vazgeçemezler:

.....”

III - Müdürlerin yerleşim yeri

Madde 628 - (1) Şirket müdürlerinden en az birinin yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması ve bu müdürün şirketi tek başına temsile yetkili olması gerekir.

(2) Birinci fıkra hükmüne aykırılık belirlendiğinde, ticaret sicili müdürü durumun kanuna uygun hale getirilmesi için şirkete uygun bir süre verir. Bu süre içinde gereken yapılmadığı takdirde, ticaret sicili müdürü şirketin feshini mahkemeden ister.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrası hükmü *“tek başına temsilin kapsamı bakımından”* suistimal edilmeye müsaittir. Bu nedenle fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“(1) Şirket müdürlerinden en az birinin yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması ve şirketi tek başına genel olarak temsile yetkili olması şarttır.”

IV - Temsil yetkisinin kapsamı, sınırlandırılması

Madde 629 - (1) Müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine imza şekli ile bunların tescil ve ilâna anonim şirketin ilgili hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

LİMİTED
ŞİRKET

(2) Tek ortak ile onun tarafından temsil edilen şirket arasında yapılan sözleşmelerin yazılı olması şarttır. Bu zorunluluk, piyasanın şartlarına göre günlük, önemsiz ve sıradan işlemlere ilişkin sözleşmelere uygulanmaz.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 2. fıkrasının "...Bu zorunluluk piyasanın şartlarına göre günlük ve sıradan işlemlere ilişkin sözleşmelere uygulanmaz" diyen 2. cümlesi hükmü muğlaktır. Bunun yerine "esas sermaye payının belli bir oranı" ölçüsü kullanılmalıdır.

II - İflâsın bildirilmesi veya ertelenmesi

Madde 634 - (1) İflâsın bildirilmesi ve ertelenmesine anonim şirket hükümleri uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddedeki "...İflâsın bildirilmesi" ibaresi hatalı ve ifade bozuktur. Hüküm aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"Doğrudan iflâs talebine ve iflâsın ertelenmesine anonim şirkete ilişkin 376 ve 377. maddeler hükümleri uygulanır."

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sona Erme ve Ayrılma

A) Sona erme sebepleri ve sona ermenin sonuçları

Madde 636 - (1) Limited şirket aşağıdaki hallerde sona erer;

a) Şirket sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle.

b) Genel kurul kararı ile.

c) İflâsın açılması ile.

d) Kanunda öngörülen diğer sona erme hallerinde.

(2) Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, ortaklardan veya şirket alacaklılarından birinin talebi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesi, şirkete durumunu kanuna uygun hale getirmesi için bir süre belirler, buna rağmen durum düzeltilmezse, müdürleri dinleyerek, şirketin feshine karar verebilir.

(3) Haklı sebeplerin varlığında, her ortak mahkemeden şirketin feshini isteyebilir. Mahkeme, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebilir.

(4) Fesih davası açıldığında mahkeme taraflardan birinin talebi üzerine gerekli önlemleri alabilir.

(5) Sona ermenin sonuçlarına anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır.

Değerlendirme ve Öneri

Maddenin 2. fıkrası hükmü şu nedenlerle yetersizdir:

• Bir kere, “*şirketin kanunen gerekli organlarından birinin mevcut olmaması veya genel kurulunun toplanamaması*” hallerinde, fesih davası üzerine mahkeme noksanların giderilmesi için yeterli süre vereceğine göre, ayrıca “*Uzun bir süreden beri....*” şartına gerek yoktur. Üstelik bu ifade (uzun süreden ne anlaşılması gerektiği yönünden) muğlâktır.

• İkinci olarak, “*...Ticaret mahkemesi.... şirketin feshine karar verebilir*” hükmü hatalıdır. Eğer fıkrada belirtilen şartlar mevcut ve kanıtlanmış ise mahkemenin herhalde feshe karar vermesi zorunludur. “*...feshe karar verebilir*” hükmü keyfilik ifade etmektedir.

LIMITED
ŞİRKET

• Üçüncü olarak, fesih davasının "alacaklılar" tarafından açılmış olması halinde, bunların alacaklarının şirket veya ortaklar ya da üçüncü kişiler tarafından ödenmesi halinde fesih kararının verilememesi ve verilmişse hükümden düşmesi öngörülmelidir.

• Dördüncü olarak, mahkemenin müdürleri dinlemesinin sadece süre belirlerken bir anlamı olabilir. Fesih şartları mevcut ve verilen süreye rağmen eksiklikler giderilmemiş ise mahkemenin bir de müdürleri dinlemesinin hiçbir anlamı olmayacaktır.

Buna göre 2. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"(2) Şirketin kanunen gerekli organlarından biri mevcut değilse veya genel kurulu toplanamıyorsa, ortaklardan veya şirket alacaklılarından birinin talebi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesi, müdürleri de dinleyerek, şirketin durumunu kanuna uygun hale getirmesi için uygun bir süre belirler ve buna rağmen durum düzeltilmez ise şirketin feshine karar verir."

*3. fıkra da öngörülen haklı nedenlerle fesih davası için bir zamanaşımı süresinin belirtilmemiş olması hukuk güvenliği açısından önemli bir eksikliklerdir.

• Maddenin 5. fıkrasındaki "mahkeme... gerekli önlemleri alabilir" hükmü "gerekli önlemleri alır" olarak düzeltilmelidir.

IV - Ayrılma akçesi

1. İstem ve tutar

Madde 641 - (1) Ortak şirketten ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini istem hakkını haizdir.

(2) Şirket sözleşmesinde öngörülen ayrılma hakkı dolayısıyla, şirket sözleşmeleri ayrılma akçesini farklı bir şekilde düzenleyebilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin başlığındaki ve 1. fıkrası metnindeki “ayrılma” sözcüğü daha çok “iradî ayrılma” anlamını taşıdığından “çıkarılan” ortağın ayrılma akçesi konusu hüküm de karışık hale gelmiştir. Açıklık bakımından, 1. fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“(1) Ortak çıkma veya çıkarılma suretiyle şirketten ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini talep hakkını haiz olur.”

2. Ödeme

Madde 642 - (1) Ayrılma akçesi;

a) Şirket kullanılabilir bir öz sermaye üzerinde tasarruf ediyorsa,

b) Ayrılan kişinin esas sermaye payları devredilebiliyorsa,

c) Esas sermaye, ilgili hükümlere göre azaltılmışsa,

Ayrılma ile muaccel olur.

(2) İşlem denetçisi kullanılabilir öz sermaye tutarını belirler. Bu tutar ayrılma akçesinin ödenmesine yetmiyorsa, işlem denetçisi esas sermayeden ne tutarda indirim yapılması gerektiğini de gösterir.

(3) Ayrılan ortağın ayrılma akçesinin ödenmeyen kısmı, şirkete karşı, bütün alacaklılardan sonra gelen faizsiz bir alacak oluşturur. Bu husus yıllık raporda kullanılabilir öz sermaye tutarının tespiti ile muaccel hale gelir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 3. fıkrasında yer alan “şirkete karşı bütün alacaklılardan sonra gelen ... bir alacak oluşturur” hükmü, diğer ortakların şirketteki alacaklarından da sonraki sırayı işaret etmesi

LİMİTED
ŞİRKET

bakımından hatalıdır. Ayrıca fıkranın 2. cümlesinin ifadesi de hatalıdır. Fıkra hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

“(3) Ayrılan ortağın ayrılma akçesinin ödenmeyen kısmı, şirkete karşı, ortaklar dışındaki bütün alacaklılardan sonra gelen faizsiz bir alacak oluşturur. Bu alacak yıllık raporda kullanılabilir öz sermaye tutarının tesbiti ile muaccel hale gelir.”

E) Uygulanacak hükümler

Madde 644 - (1) Kurucuların şirketin yönetimi, denetimi, işlemlerin denetimi ve tasfiyesi ile görevli kişilerin sorumluluğu hakkında ilgili anonim şirket hükümleri uygulanır. Ayrıca, şirketin kuruluşunda kanuna aykırı hareket edilerek ortakların, alacaklıların ve kamunun menfaatlerinin ihlâli veya tehlikeye düşürülmesi halinde, şirketin feshi ile yönetim kurulu kararlarının butlanı hakkında, anonim şirketlerin genel kurul kararlarının butlanına dair hükümleri geçerli olur.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk cümlesi *“Kurucular ile şirketin yönetimi, denetimi, işlemlerin denetimi ve tasfiyesi ile görevli kişilerin sorumlulukları konusunda anonim şirketler hakkındaki ilgili hükümler uygulanır...”* şeklinde olmalıdır.

SON HÜKÜMLER

SON HÜKÜMLER

D) Elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetleri

I - Web sitesi

Madde 1524 - (eski 1502) (1) Her sermaye şirketi bir web sitesi açmaya ve bu sitenin açıkça belirlenmiş bir bölümünü, sayılacak içerik ile sınırlı olmamak üzere, şirketçe kanunen yapması gereken ilânlara, paysahipleri veya ortakları açısından önem taşıyan açıklamalara; yönetim ve müdürler kurulu ile genel kurul toplantılarının hazırlıklarına; anılan kurulların yapılmasına ilişkin bilgilere; ortaklara ve paysahiplerine sunulması gereken belgelerin yayımlanmasına; bu kurullara ait olanlar da dahil olmak üzere her türlü çağrıya; oy verme, şeffaflık ve kamuyu aydınlatma yönünden zorunlu ve bilgi toplumu bağlamında yararlı görülen tüm hizmetlerin ve bilgilerin sunulmasına; bilgi almaya yönelik sorulara, cevaplara ve benzeri diğer işlemler ile bu kanunda ve diğer kanunlarda paysahiplerinin veya ortakların aydınlatılmasının öngörüldüğü konulara, özgülemek zorundadır. Ayrıca, finansal tablolar, bunların dipnotları, ekleri, yönetim kurulunun yıllık raporu dahil, hesap durumlarına ara finansal tablolara, yönetim kurulunun kurumsal yönetim ilkelerine ne oranda uyulduğuna ilişkin yıllık değerlendirme açıklamasına; denetçinin, özel denetçinin, işlem denetçilerinin raporlarına ve yetkili kurul ve başkanlıkların konulmasını istedikleri pay sahiplerini ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin olarak, şirketin cevapları ve bildirimleri ve diğer ilgili hususlar şirketin web sitesinde yayınlanır. Bu hükümdeki yükümlülüğe uymama, kanuna aykırılığın ve yönetim kurulunun görevini yerine getirmemesinin bütün hukukî sonuçlarını doğurur. Ceza hükümleri saklıdır. Finansal tabloları ile her türlü rapor üç yıl sitede kalır.

SON
HÜKÜMLER

(2) Web sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış kısmının ticaret siciline kaydı da dâhil olmak üzere, bu maddenin amaçlarına tahsis edilmiş bulunan bu kısmının herkese açık nitelik taşıdığı, burada yer alan mesajlar ile bilgilerin ilgililere yönlendirilmiş açıklamalar ve hukukî iradeler olduğu, sitenin bu kısmına ulaşılmasının usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle düzenlenir.

(3) Web sitesinin bu maddenin amaçlarına tahsis edilmiş kısmında yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içinde "yönlendirilmiş mesaj" ibaresi konulur. Bu ibareli mesaj ancak Kanuna ve yukarıda anılan yönetmeliğe uyulmak suretiyle değiştirilebilir. Tahsis edilen kısımda yer alan bir mesajın yönlendirildiği karinedir.

(4) Bu Kanun ile ilgili diğer kanunlarda veya idari düzenlemelerde daha uzun bir süre öngörülmedikçe, şirketin web sitesine konulan bir içerik, üzerinde bulunan tarihten itibaren en az altı ay web sitesinde kalır; aksi halde konulmamış sayılır.

(5) Yönlendirilmiş mesajların basılı şekilleri 82. madde uyarınca ayrıca saklanır. Web sitesinde yer alacak bilgiler metin haline getirilip şirket yönetimince tarih ve saati gösterilerek noterlikçe onaylı bir deftere sıra numarasına göre yazılır veya yapıştırılır. Daha sonra sitede yayımlanan bilgilerde bir değişiklik yapılırsa, değişikliğe ilişkin olarak yukarıdaki işlem tekrarlanır.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin 1. fıkrasının sondan üçüncü cümlesinde "...Bu hükümdeki yükümlülüğe uymama, kanuna aykırılığın ve yönetim kurulunun görevini yerine getirmemesinin bütün sonuçlarını doğurur..." denilmekte ve buna ilişkin gerekçede de "...meselâ genel kurulun kararının iptal edilmesine ... yol açar" açıklaması yapılmaktadır.

Web sitesinde ilân yapılmamasına ceza yaptırımını ile yetinmeyip, bu kadar ağır bir hukuki yaptırımın da öngörülmesi aşırı bir tutumdur. Ayrıca, "...kanuna aykırılığın ... bütün sonuçlarını doğurur" açıklamasına bağlı olarak "mesela, genel kurul kararının iptaline yol açar" sonucuna varılması da hukuken yanlıştır. Tasarı'nın 414. maddesinde yer alan genel kurulun toplantıya çağırma ilânında web sitesi ile ilâna yer verilmediğine göre, genel kurul kararının meydana gelmesinde bu tür ilânın herhangi bir etkisi olamayacaktır. Bu tür ilân kararın içeriği ile de ilgili değildir. Genel kurul kararının alınışı ve içeriği ile ilgili olmayan bir kanuni yükümlülük iptal edilebilirlik değil, olsa olsa bir askıda hükümsüzlük hali oluşturabilir. Ancak, bunun kabulü için de web sitesi ilânının yapılmamış bulunmasının Tasarı'da bir askıda hükümsüzlük hâli olarak düzenlenmesi gerekir ki, Tasarı'da böyle bir düzenleme yoktur. Sonuç olarak, gerekçede yer alan "meselâ, genel kurul kararının iptaline yol açar" açıklaması hukuken yanlıştır.

Bu açıklamalar ışığında 1. fıkranın sondan üçüncü cümlesi hükmü aşağıdaki şekilde olmalıdır:

*"...Bu yükümlülüğe uymayan yönetim kurulu üyeleri ile mu-
rahas, genel müdür ve yardımcıları gibi üst düzey yöneticiler doğan
zararlardan sorumlu olurlar..."*

IV - Elektronik ortamda yönetim kurulu ve genel kurul

1. Genel olarak

Madde 1527 - (eski 1505) (1) a) Sermaye şirketlerinde müdürler kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin, öngörülen belirli durumlarda, kurul toplantılarına görüntü ve ses aktarılması yoluyla katılabilmeleri ve oy vermeleri esas sözleşme veya şirket sözleşmesiyle düzenlenebilir.

b) Kollektif, komandit, limited ve sermayesi paylara bölünmüş şirketlerde, şirket sözleşmesinde ve esas sözleşmede öngörülerek elektronik ortamda ortaklar kuruluna ve genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme fiziki katılımın öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün sonuçlarını doğurur.

SON
HÜKÜMLER

c) Yukarıda öngörülen hallerde, elektronik ortamda oy kullanabilmek için, şirketin bu amaca özgülenmiş bir web sitesine sahip bulunulması, ortağın bu yolda istemde bulunması elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla kanıtlanıp bu raporun tescil ve ilân edilmiş olması, oy kullananların kimliklerinin saklanması gerekir.

d) Yukarıda anılan şirketlerde esas sözleşme veya şirket sözleşmesi gereği şirket yönetimi, bu yolla oy kullanmanın bütün şartlarını gerçekleştirir ve ortağa gerekli bütün araçları sağlar.

e) Yukarıdaki hükümler çerçevesinde oyun gerçek sahibi tarafından kullanılmasına ve uygulamaya ilişkin kurallar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

(2) a) Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukukî sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları bir Tüzük ile düzenlenir. Tüzükte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim şirketler Tüzükten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar. Tüzük ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407. maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen komiserlerin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir.

b) Bu Tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kota edilmiş şirketlerde zorunlu hale gelir.

(3) Birinci fıkranın (e) bendindeki yönetmelik ile pay sahibinin temsilcisine web sitesi aracılığıyla talimat vermesi esas ve usulleri düzenlenebilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Maddenin ilk Tasarı'daki metninde 2. fıkrada yer alan "*Bakanlar Kurulu Tüzüğü*" ibaresinin hatalı olduğunu; Anayasa'nın 115/1. maddesine göre tüzüklerin yalnızca Bakanlar Kurulu'nca çıkarılabileceğini; buna göre, ayrıca "*Bakanlar Kurulu Tüzüğü*" denilmesine gerek bulunmadığını; bunun yerine "*...Tüzük ile...*" denilmesinin yeterli olacağını belirtmiştim. Son Tasarı'da bu eleştirim benimsenerek metin düzeltilmiştir.

• Ancak, 2. fıkrada yer alan "*...Anonim şirketler tüzükten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar...*" hükmünün ifadesi bozuktur. Cümlede yer alan "*aynen aktarılacak*" ve "*değişiklik yapamazlar*" ibarelerinden biri fazladır. Buna göre bu hüküm aşağıdaki şekilde olmalıdır:

"...Anasözleşmede genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy verme esası benimsendiği takdirde, tüzüğün bu konudaki düzenlemesinin anasözleşmeye aynen geçirilmesi zorunludur..."

E) Kurumsal yönetim ilkeleri

Madde 1529 - (eski 1507) (1) Halka açık anonim şirketlere kurumsal yönetim ilkelerini, yönetim kurulunun buna ilişkin açıklamasının esaslarını ve şirketlerin bu yönden derecelendirme kural ve sonuçlarını Sermaye Piyasası Kurulu belirler. Başka kurumlar, kurullar ve kuruluşlar Sermaye Piyasası Kurulunun onayını almak şartıyla, sadece kendi alanları için geçerli olabilecek kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgili, ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeler yapabilirler.

Değerlendirme ve Öneri

• Sermaye Piyasası Kurulu'nun idare olarak düzenleme yetkisini belirleyen bu hükmün, bu niteliği gereği olarak Tasarı'da değil, Sermaye Piyasası Kanunu'nda yer alması gerekir.

SON
HÜKÜMLER

G) "Şirket" ve "ortaklık" terimlerinin yasallığı

Madde 1531 - (eski 1509) (1) Bu Kanuna göre "ortaklık", "kollektif ortaklık", "komandit ortaklık", "anonim ortaklık", "sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık", "limited ortaklık" ve "kooperatif ortaklık" terimleri, sırasıyla "şirket"e, "kollektif şirket"e, "komandit şirket"e, "anonim şirket"e, "sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket"e, "limited şirket"e ve "kooperatif şirket"e eş anlamda yasal terimlerdir ve bu terimler yerine kullanılabilir.

Değerlendirme ve Öneri

• Bu maddenin ilk Tasarı'daki (1509. madde) metninde "Bu kanunda yer alan bütün tanımlar ve kanuni terimler, aynı kavranılar için diğer kanunlar farklı tanımlar ve terimler kullanmış olsalar da o kanunlar için de geçerli tanımlar ve terimlerdir" hükmüne yer verilmişti. Bu hükmü, Türk Ticaret Kanunu'nun kendisi gibi özel hukuk alanını düzenleyen Türk Medeni Kanunu ile Türk Borçlar Kanunu'na göre daha özel bir kanun olduğu; hal böyle iken Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan bütün tanımlar ile kanuni kavram ve terimlerin, farklı da olsalar, tüm kanunlar için geçerli olduğunun hükme bağlanmasının hukuk tekniği bakımından hatalı ve ayrıca sakıncalı olduğu gerekçesiyle eleştirmiştim. Herhalde bu eleştirim göz önünde tutularak söz konuzu hüküm son Tasarı'ya alınmamıştır.

I) Adalet Bakanlığının onayı

Madde 1533 - (eski 1511) (1) Bu Kanunun herhangi bir hükmünü veya hükümlerini kaldıran, değiştiren, uygulanmaz konuma getiren veya istisna eden diğer kanunlara ve kanun değişikliklerine ilişkin tasarıların, Bakanlar Kuruluna, Adalet Bakanlığının onayı alınarak sunulması zorunludur.

Değerlendirme ve Öneri

SON
HÜKÜMLER

• Diğer bakanlıkların Bakanlar Kurulu'na kanun tasarısı sunma yetkilerini Adalet Bakanlığı'nun onayına bağlayan bu hükmün doğruluğu ve kamu hukukuna uygunluğu çok şüphelidir.. Kaldı ki, Bakanlar Kurulu'na sunulacak olan tasarı taslakları için uygulamada en azından ilgili diğer bakanlıkların görüşünün alınmakta olması, bu hatalı hükmü ayrıca gereksiz kılmaktadır. Bu madde hükmü Tasarı'dan çıkarılmalıdır.

9.000.000.- TL
9.00.- YTL

Karanfil Sokağı No: 5/62 06650 Kızılay-ANKARA
Tel: (+90.312) 425 30 11 - 425 36 19 - 418 13 46 Faks: (+90.312) 418 78 57
web: www.barobirlik.org.tr
e-mail: admin@barobirlik.org.tr • yayin@barobirlik.org.tr